

Le kje se jaz učim

1815–2015

200 LET ŠOLSTVA NA ZREŠKEM

LE KJE SE JAZ UČIM

200 let šolstva na Zreškem

(zbornik)

Zbirka: Vodovnikova zbirka

Izdajatelj in založnik: Občina Zreče

Naslov izdajatelja: Občina Zreče,

Cesta na Roglo 13b, 3214 Zreče,

E-naslov: info@zrece.eu

Odgovorna oseba: Boris Podvršnik, župan

Odgovorni urednik: Ivan Olup

Zbornik uredila: Martin Mrzdovnik in Blaž Prapótnik

Uredniški odbor: Ivan Olup, Zdravko Ivačič,

Martin Mrzdovnik, Blaž Prapótnik

Jezikovni pregled: Urška Stani

Tehnični urednik: Blaž Prapótnik

Grafična izvedba: Epigraf

Naklada: 500 izvodov

Leto: 2015

CENA: 30 EUR

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37(497.4Zreče)(091)(082)

Le kje se jaz učim : 1815-2015 : 200 let šolstva na Zreškem / [urednika zbornika
Martin Mrzdovnik in Blaž Prapótnik]. - Zreče : Občina, 2015. - (Vodovnikova zbirka)

ISBN 978-961-91854-8-3

1. Mrzdovnik, Martin

281875456

Le kje se jaz učim

1815–2015

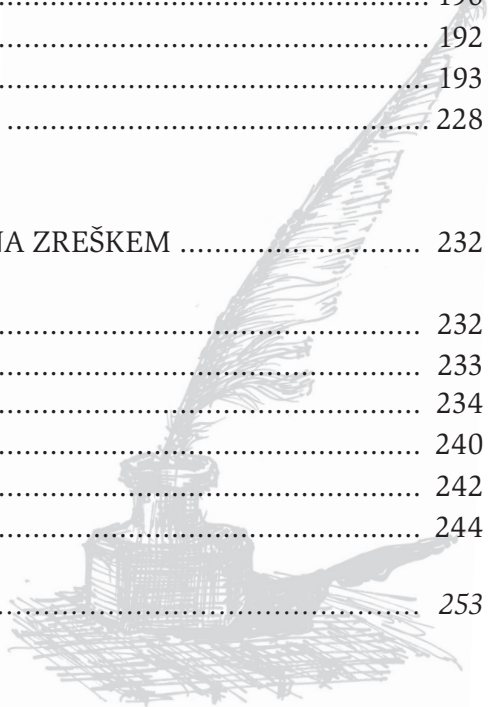
200 LET ŠOLSTVA NA ZREŠKEM

ZREČE, 2015

Vsebina

• mag. Boris Podvršnik	
Le kje, kdo in kako nas je na Zreškem učil zadnjih 200 let	9
• Ivan Olup	
Le kje se jaz učim?	10
• mag. Stane Okoliš	
Kratek pregled zgodovine šolstva na Slovenskem.....	14
• Jolanda Lorger	
• Alenka Gorjup	
ZGODOVINSKI PREGLED ŠOLSTVA V ZREČAH	32
Šolstvo v času Marije Terezije in Jožefa II. in avstro-ogrske monarhije	32
Šolstvo za časa Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev	34
Šolstvo v Zrečah med drugo svetovno vojno	35
Šolstvo v času Socialistične federativne republike Jugoslavije	35
Šolstvo v samostojni Sloveniji	38
Zaposleni na OŠ Zreče	39
Ravnatelji	48
Šolske stavbe	54
Pregled števila otrok na OŠ Zreče po obdobjih	59
Razvoj interesnih dejavnosti	67
Zanimivi dogodki, ki jih je zabeležila šolska kronika	87
• Marina Hren	
• Melita Gornik	
ZGODOVINSKI PREGLED ŠOLSTVA NA STRANICAH	117
Šolske zgradbe in drugi materialni pogiji od začetkov do danes	123
Zanimivi dogodki	124
Interesne dejavnosti	124
Zaposleni na OŠ Stranice	125
Vodje šole na Stranica	131
• Rebeka Cvetko	
PODRUŽNIČNA ŠOLA GORENJE.....	136
Zaposleni v OŠ Gorenje	140
Šolske stavbe	144
Zanimivi dogodki iz šolske kronike.....	149

• Zalika Napret	
ZGODOVINA IN RAZVOJ ŠOLE NA RESNIKU	152
Otvoritev novozgrajene šole 19. oktobra 1952	154
Podoba šolske stavbe skozi čas	160
Učitelji na šoli Resnik	162
• Magda Drozg	
ZGODOVINA ŠOLE NA SKOMARJU	165
Nadučitelji in vodje šole	167
Šolske zgradbe od prvih začetkov do ukinitve leta 1984	170
Organizacija pouka	171
Pomembni dogodki v kraju	177
• Branimir Klevže	
GLASBENA ŠOLA S SVOJIM DELOM PRISOTNA TUDI V ZREČAH	180
Zametki glasbenega izobraževanja	180
Glasbena šola	180
Ravnatelji glasbene šole	185
• Marjana Cenc Weiss	
SREDNJE ŠOLSTVO V ZREČAH	188
Ravnatelji oziroma direktorji	188
Pedagoški vodje	189
Vodje praktičnega pouka oziroma šolske delavnice	190
Učitelji na srednji šoli v Zrečah	190
Število vpisanih dijakov po letih	192
Nastanek in razvojna pot srednje šole v Zrečah	193
Zgodovinski pregled srednjega šolstva v Zrečah	228
• Andrej Grobelnik	
PRISPEVEK CERKVE PRI RAZVOJU ŠOLSTVA NA ZREŠKEM	232
Kratek zgodovinski pregled vloge Cerkve pri opismenjevanju na državni ravni	232
Šolstvo v rokah svetne oblasti	233
Dokument iz leta 1815	234
Začetki šole v Zrečah	240
Šolski nadzorniki	242
Veroučitelji	244
<i>Izid knjige so podprli</i>	253

200 let
samostva
na
Znoškem

200 LET ŠOLSTVA NA ZREŠKEM

Risba: Milan Lamovec – Didi, 2014

Le kje, kdo in kako nas je na Zreškem učil zadnjih 200 let

Izredno sem vesel, da smo v prazničnem letu ob obeleževanju 200-letnice šolstva na Zreškem, po uspešni seriji več kot dvajsetih tematskih prireditev, uspešno izdali tudi to pomembno publikacijo, s katero smo trajno dokumentirali začetke in bogate razvojne dosežke organiziranega primarnega, sekundarnega in glasbenega izobraževanja na Zreškem.

Ta častitljivi zgodovinski jubilej je že sam dovolj odmeven pričevalec o naših krajih, ljudeh, šolah, učiteljih, številnih učencih in dijakih, naši kulturi, vrednotah in tovrstni tradiciji. Našteto in rojstvo v naročju cerkvenih – župnijskih – območij je uspelo uredniškemu odboru, avtorjem in tehničnemu uredniku nazorno prikazati s tem pomembnim zbornikom najširši javnosti.

V širšem smislu lahko bralec iz različnih člankov in avtorjev posname zanimive krajevne in širše ekonomsko-socialne preslikave. Hkrati z ostalimi pridobitvami so razvidni tudi drugi izrazi našega krajevnega, narodnega, kulturnega ter gospodarskega prebujanja. To pa je skupaj s šolstvom, kot najpomembnejšim, in drugimi negospodarskimi področji tudi dandanes temeljno vezno tkivo in pokazatelj naše lokalne (krajevne) samobitnosti.

Zato pričujoče delo za vse nas predstavlja obogatitev, pomemben prispevek k naši krajevni in lokalni zgodovini ter kulturi.

V tem letu, ko slavimo tudi dvajsetletnico uspešnega delovanja naše novodobne Občine Zreče, se boste verjetno vsi bralci strinjali z mano, da je prav vloga našega šolstva pri tovrstnem vrednotenju in ocenjevanju naših zgodovinskih razvojnih dosežkov neprecenljiva, saj predstavlja za vsa ostala področja in dejavnosti našega življenja, dela in bivanja, za vse nas in ne

samo za lokalno skupnost, neprecenljivo, kardinalno vlogo.

Tudi iz avtorskih prispevkov je lahko razbrati, da so naše šole pri zagotavljanju svojega poslanstva danes zelo uspešne in več kot primerljive z ostalimi. V njihove temelje so vtkani žulji, prehojene številne trnove poti in prizadevanja številnih generacij akterjev. Sprva so uspehom botrovali cerkovniki, kaplani, duhovniki ter kasneje učiteljice, učitelji, ravnatelji ter danes zaposleni v šolah, skupaj s prizadevanji predstavnikov širše družbe, za čim boljši materialni položaj našega šolstva – naših obrtnikov, podjetnikov, gospodarstvenikov, vsakokratne krajevne, lokalne in širše oblasti, za kar se želimo prav vsem, predvsem pa nekdanjim in trenutno zaposlenim v vseh naših vzgojno-izobraževalnih institucijah, iskreno zahvaliti tudi s tem delom.

Pretekli in današnji zelo vzpodbudni rezultati na tem področju so dober porok tudi za našo prihodnost, saj je znanje poleg trdega dela in učinkovitosti v današnji informacijski družbi nenadomestljiv pogoj za nadaljevanje naše zreške zgodbe o uspehu.

To praznično leto, številne dogodke, predvsem pa ta pomemben prikaz smo vsi nestrpno pričakovali in se nanj pripravljali. Tokrat je končno pred nami. Z njim praznujemo še s ponosnejšim spominom na to neponovljivo, enkratno zgodovinsko pot, različne družbeno-ekonomske sisteme in države, šolske zgradbe, predvsem pa na tisoče učencev in desetine njihovih učiteljev ter njihovih pomočnikov, ki so skupaj kovali srečnejše temelje mnogoterih osebnih, družinskih, krajevnih in »širših« zgozb.

Vsem, ki ste zaslužni, da smo ta programski sklop praznovanj uspešno izvedli, članom programskega odbora, predvsem pa vsem sodelujočim in najzaslužnejšim pri tokratni knjižni izdaji izrekamo izredno hvaležnost.

Prijetno branje in iskrene čestitke ob prazniku našega šolstva, ki je tudi praznik naše lokalne skupnosti, vam voščim.

Mag. Boris Podvršnik,
župan Občine Zreče

Le kje se jaz učim?

Kako je šola pomembna, je že pred stoletji poudarjalo veliko modrih slovenskih mož. Eden takšnih je bil tudi naš Jurij Vodovnik, rojen daljnega leta 1791 na Skomarju, ki je napisal izjemno odmevno pesem *O koristi ljudskih šol*¹. Ko se razvija človek, se razvija jo vse veje družbe, dejavnosti, naravno okolje, razvija se bodočnost vsakega človeka, naroda, sveta. Zato je potrebno v šoli omogočiti razrast vseh sposobnosti učencev – telesnih, intelektualnih, moralnih, duhovnih, estetskih ...

V jubilejnem letu 2015, ko praznujemo 200-letnico šolstva v Zrečah, smo poskušali z mnogimi dogodki osvetliti bogato in razgibano dogajanje na tem izjemno pomembnem področju za naše ljudi in kraje.

Dokumenti iz preteklosti prebujajo v nas zavedanje, da ima to bogato šolsko drevo korenine v daljni preteklosti, kjer so imeli naši predhodniki veliko zaslug in hkrati težav pri zagotavljanju ustreznega šolskega prostora in učiteljev. Takrat so bile šole v naših krajih večinoma lesene stavbe. S tem časom in dogodki smo neizbrisno povezani ter smo hvaležni, da smo lahko na teh temeljih nadgrajevali in dopolnjevali šolo.

Najprej so začeli s šolskim delom v Zrečah, v majhni leseni mežnarjevi hiši leta 1815, kot je razvidno iz originalnega dokumenta oziroma zapisa. Ta zapis smo pridobili šele letos, s pomočjo Liljane Urlep, arhivarke v mariborskem nadškofijskem arhivu. Najdemo ga v prepisu dopisa iz leta 1815 škofijskega ordinariata v Št. Andražu na Koroškem dekanijškemu uradu v Konjicah z dne 12. 10. 1815 (Nadškofijski arhiv Maribor, Šolski škofijski protokoli, šk. 4, Protokol za leto 1815). Razvoj v Zrečah je tako šel od najpreprostejše enorazrednice do današnje devetletne šole z najsodobnejšo opremo.

Zelo zgodaj beležimo začetek pouka tudi na Gorenju oz. nekdanji Sv. Kunigundi, kjer se je pouk začel že leta 1850, in sicer v kaplaniji, kjer so v začetku poučevali kaplani. V tem času je šolo obiskoval tudi Janez Koprivnik, nekdanji profesor v Mariboru in pisec mnogih strokovnih knjig. Šola je nekaj časa gostovala tudi v kmečki hiši pri Jurekih v Bezovju (danes domačija Gregorc). Leta 1902 so zgradili za tisti čas lepo enonadstropno šolo. Ta šola je služila svojemu namenu do leta 2000, ko je dobil kraj Gorenje izjemno lepo šolo v sklopu Centra šolskih in občinskih dejavnosti.

Šola je bila med drugo svetovno vojno tudi požgana. Podobna usoda je doletela domala vse šole v tedanjem zreškem okolišu.

Tudi na Stranica se je šolstvo začelo že leta 1857 v mežnariji in je pomembno vplivalo tako na gospodarski kot kulturni razvoj kraja.

Danes krasi kraj Stranice nova šola z lepo telovadnico, zgrajena leta 2005.

Tudi v najvišje ležečem strnjenem naselju v Sloveniji – na Skomarju – beležimo začetek šolstva že leta 1862 v župnišču, kasneje v Juhartovi hiši, od leta 1887 pa v novozgrajeni šoli. Učenci se od leta 1984 vozijo v Zreče, saj odtlej v kraju ni več šole.

Na Resniku beležimo začetke pouka že v letu 1850, vendar so takrat otroci obiskovali šolo na dve uri oddaljeni Sv. Kunigundi. Leta 1877 so zaradi velikega števila otrok najeli malo hišico – mežnarijo pri župnišču sv. Jakoba. Pouk je bil dvakrat tedensko. Šele leta 1902, po zanimivih pripetljajih, so Resničani dobili prvo šolo, sicer leseno na zidanih temeljih. Kar težko si predstavljamo, kakšnega pomena je bila šola za kraj in njene prebivalce, ki so prej izkusili, kaj pomeni v vsakem vremenu obiskovati dve uri oddaljeno šolo. Zaradi malega števila učencev je bila šola leta 1978 zaprta, učenci pa se od takrat vozijo na centralno šolo v Zreče.

Tako zelo pisani in težki so bili začetki elementarnega šolstva v naših krajih, kjer so pa ljudje, kljub težkim razmeram, imeli dober odnos do šole. Slovenski šolski muzej nam je posredoval vse podatke o naši šoli, vključno s podružnicami. Ko je pokojni ravnatelj Karel Mravljak urejal zapise po vojni in poslal poročilo v Ljubljano, je tudi zapisal, da so bili Zrečani vedno vneti za šolstvo.

Tudi glasba je bila zelo priljubljena in razširjena; prvo glasbeno šolo smo dobili v Slovenskih Konjicah leta 1950. Vzporedno se je izvajal pouk tudi v Zrečah, v prostorih osnovne šole.

Prelomno je bilo leto 2014, ko smo ob dobrem sodelovanju z Glasbeno šolo Slovenske Konjice in ravnateljem Branimirjem Klevžejem dobili nov dislociran oddelek glasbene šole v Zrečah, v preurejenem hišniškem stanovanju.

¹ Jurij Vodovnik: Pesmi. Ur. Anton Gričnik. Ljubljana: Družina, 2004.

Po zapisih ravnateljice Marinke Kovše so otroci od leta 1973 do 1976 prihajali tudi v vrtec, ki je bil v prenovljenih prostorih železniške postaje Zreče.

Za prenovu je poskrbela skupina vodstvenega kadra Kovaške industrije Zreče pod vodstvom Marjana Osoleta.

Pod vodstvom Osnovne šole Zreče in ravnateljevanjem gospoda Bogomila Vogelsanga so začeli v vrtcu tudi z izvajanjem male šole, ki so jo vodile učiteljice prvega razreda. Le-ta se je izvajala v popoldanskem času, in sicer dve uri in pol na dan.

V letu 1973 je prišlo do velikih sprememb ne samo vodenja vrtca, temveč tudi izvajanja programa male šole. Vodstvo je prevzel Vrtec Slovenske Konjice. Mala šola se izvaja v vrtcu, program vodijo vzgojiteljice.

Izvajanje programa male šole se je povečalo tudi na dopoldanski čas v starejši skupini (28–30 otrok) in še vedno popoldne, in sicer vsak drugi dan po štiri ure na dan – torej 500 ur letno.

Vzgojni program so sestavljale vzgojiteljice po starosti. Nastal pa je tudi aktiv vzgojiteljic male šole, ki so skupno načrtovale ter si izmenjevale izkušnje.

Malo šolo so kasneje izvajali različno, in sicer otroci, ki so v potrebovali celodnevno varstvo, so se programa udeležili vsak dan, še vedno pa je ostajal program za otroke, ki niso bili vključeni v celodnevno ali poldnevno varstvo vrtca in so bili deležni 600 ur, torej krajši program za otroke iz odročnih in demografsko ogroženih krajev.

Programe male šole so izvajali vse do leta 1999, ko se je začela devetletna osnovna šola.

V povojnem času je zaradi hitrega razvoja industrije nastala potreba po poklicnem šolstvu, ki je v Zrečah specifično zaradi močne povezanosti z lokalnim gospodarstvom in sledi njegovim razvojnim smernicam. Tu so se in se uspešno izobražujejo številne generacije strugarjev, kovinarjev, rezkalcev, strojnih ključavničarjev, strojnikov, gostinsko-turističnih tehnikov.

Že pred leti, ob izdaji šolskih zbornikov ob 180- in 190-letnici šolstva v Zrečah, je nastala zamisel, da bi poskušali v čim večji meri in od samega začetka poseči v vse dogodke in v vsa pomembnejša zgodovinska obdobja od časa vladanja Marije Terezije in Jožefa II. do šolstva v samostojni Sloveniji. Ali drugače povedano, zabeležiti vse spremembe, ki jih je povzročil prehod od

klasičnega načina pouka na kabinetni in enoizmenski pouk, celodnevno osnovno šolo in nazadnje prehod na devetletno osnovno šolo.

Predvsem pa je bila v ospredju želja, da bi se spomnili dogodkov in ljudi, ki so pomembno vplivali na razvoj šolstva v naših krajih in čim več podatkov iztrgali pozabi časa. Zapis obsega vse nivoje izobraževanja – od osnovnošolskega (farne šole, trivialne enorazrednice, ljudske šole), kjer so zajete tudi podružnične šole na Zreškem, tudi v krajih, kjer jih danes ni več (Resnik, Skomarje), glasbene šole do srednješolskega.

Dogodki bodo razporejeni po posameznih obdobjih. Posebej pa bodo avtorji obširneje spregovorili o učiteljih, nadučiteljih oz. šolskih upraviteljih, vodjih šol in ravnateljih.

Da bi bil vpogled v dogajanje na področju šolstva celovitejši, smo dodali obširnejši pregled razvoja šolstva na ozemlju današnje Slovenije od samih začetkov. Zapis je pripravil direktor Slovenskega šolskega muzeja, mag. Stane Okoliš.

Ker pa so začetki šolstva na naših tleh, kot tudi v Zrečah, tesno povezani s Cerkvijo, duhovniki in kaplani, ki so bili pogosto tudi prvi učitelji, je dodan pregled doprinosa Cerkve k šolstvu. Prispevek je pripravil naš rojak, naddekan v Rogatcu, Andrej Grobelnik, ki je tudi poskrbel za prevod in delno obnovo najstarejše kronike Osnovne šole Zreče.

Med vojno, še zlasti pa ob koncu, je bila večina kronik in ostalega gradiva uničena skupaj s šolskimi zgradbami.

Zanimiva je tudi listina o šolskih postavah (Slovenski šolski muzej), kjer vidimo, kako celovito je zaobsežena vzgojna dejavnost v samo petindvajsetih točkah na enem listu, in opazimo, kako sta bila vzgoja in izobraževanje prepletena, logično, življenjsko, kot list, ki ima dve strani.

Vseskozi pa nas tiho, neopazno spremlja misel, kaj je cilj vzgoje in šole.

Če hočemo mladim omogočiti, da bodo razvijali svoje talente, temeljne človeške sposobnosti, temeljne kulturne in duhovne vrednote in znanje, ki je potrebno za kvalitetno in zdravo življenje, bo s tem rasla kvaliteta življenja, ki je v veliki meri tudi odvisna od kvalitete vzgoje in šole.

Ivan Olup

Kratek pregled zgodovine šolstva na Slovenskem

Kratek pregled zgodovine šolstva na Slovenskem

Z iznajdbo in uporabo pisave so v zgodovini človeštva nastale prve visoke kulture, ki jih danes poznamo predvsem ali pa izključno po ohranjenih zapisih. Po najstarejših ohranjenih zgodovinskih virih zgodovino sploh ločimo od prazgodovine. Pojav pisave je v zgodovini človeštva eden od velikih dosežkov njegovega samozavedanja in osmišljanja sveta okrog sebe. In kakor je bila iznajdba pisave prelomnica za človeštvo, tako je bilo znanje branja, pisanja in računanja pomembno v razvoju posameznih skupin prebivalstva in celih narodov in tako je bila in je šolska in splošna izobrazba odločilna v življenju vsake človeške osebnosti.

Uporaba pisave je v razvoju človeštva in v življenju ljudi povzročila zahtevo po načrtnem učenju znakov, črk, abecede in celih besedil. Pogoji za uporabo pisave je tako postalo učenje, ki se je kazalo v pridobivanju znanja v branju, pisanju, računanju in drugih višjih oblikah izobraževanja. Učenje je moralo biti ob izbrani metodi usmerjeno v točno določeno vsebino. Poslej ni bilo več dovolj samo prenašati življenjske izkušnje od starejših na mlajše, se učiti na podlagi lastnih izkušenj ali na podlagi opazovanja drugih, posebej starejših, ampak je bilo že za pridobitev osnovnega šolskega znanja potrebno pripraviti določen učni načrt in izobraževalni program.

Predvsem v starejših obdobjih človeške zgodovine je proces izobraževanja zajel le izbrane posameznike in ozke skupine prebivalstva. Splošna šolska obveznost za vso za šolo sposobno mladino se je pojavila v razvitem zahodnem svetu šele v zadnjih 250 letih in se je šele potem postopoma širila tudi po vseh drugih predelih sveta. Izobraževalne razmere so v vsakem obdobju od kraja do kraja različne, kažejo pa razvoj ter blagostanje posameznih krajev in pokrajin v posameznih zgodovinskih obdobjih.

Po virih izpričana zgodovina šolstva na slovenskem narodnem ozemlju obravnava predvsem izobraževanje slovenskega prebivalstva od pokristjanjevanja in od prvih ohranjenih zapisov v latinskem, nemškem in slovenskem jeziku. Poznoantična književnost se na slovenskih tleh ni ohranila, prav tako je ohranjenih malo napisov iz obdobja rimskega imperija. Šolskih prizorov je izpričanih le za vzorec na rimskih nagrobnikih in na drugih rimskih ostalinah. Četudi ni ohranjenih neposrednih virov, ki bi neposredno izpričali, da je v

pozni antiki na sedanjem slovenskem ozemlju v rimskih mestih obstajala šola in da so se tukajšnji prebivalci izobraževali tako kot v drugih delih rimske države, to domnevo lahko z veliko mero gotovosti potrdimo.

Prva ohranjena zgodnjerednjeveška besedila, ki se nanašajo na slovensko ozemlje in na pokristjanjevanje njenih prebivalcev, so zapisana v latinskem jeziku, univerzalnem jeziku katoliške Cerkve, ki je poznoantično rimsko-grško kulturo v krščanski preobleki prenesla na nova ljudstva v osrčju rimske države in zunaj njenih meja. Rimska posvetna znanost in umetnost sta svoje mesto prepustili versko navdahnjenemu življenju in verskim praksam katoliške Cerkve od pozne antike naprej. Nič nenavadnega ni, da so najstarejša ohranjena zgodnjerednjeveška besedila pretežno verske vsebine in da so sploh najstarejši znani zapisi v slovenskem jeziku – Brižinski spomeniki iz obdobja okrog leta 1000 – izrazita verska besedila, ki so v prvi vrsti služila izpovedovanju vere.

S pokristjanjevanjem od sredine 8. stoletja naprej je med slovenskimi predniki na ozemljih med vzhodnimi Alpami, Jadranom in Panonijo stekla prva načrtna vzgojno-izobraževalna akcija. Vodili so jo misijonarji, ki so s severa prihajali iz germanskega Salzburga, zahoda pa iz romanskega Ogleja. V obeh cerkvenih središčih, ki sta si nad slovenskim ozemljem leta 811 po razsodbi cesarja Karla Velikega razdelili cerkveni vpliv in organizacijo po reki Dravi, so ustanovili samostanske šole, v katerih so izobraževali misijonarje, ki so med slovenskimi predniki z govorjeno in pisano besedo širili krščanstvo. Ljudem so prinašali osnovne verske pojme – verske resnice – ter po veri celosten odnos do sveta. Osnovnošolsko znanje branja in pisanja je skupaj s petjem in teološkim znanjem služilo širjenju vere in je bilo pomembno za misijonarje in duhovnike, ki so bili še dolga obdobja v posameznih krajih pogosto edini pismeni ljudje.

Poleg širjenja krščanstva s severa in zahoda, ki je na slovenskem narodnostnem ozemlju do danes pustilo neizbrisne sledove, sta sv. brata Ciril in Metod s podporo domačih knezov v drugačnih političnih razmerah v drugi polovici 9. stoletja v Panoniji izpeljala misijonsko akcijo iz Carigrada. V nasprotju s pretežno latinskim Zahodom sta ves verski pouk, obrede in celotno cerkveno bogoslužje oznanjala v domačem slovanskem jezi-

Upodobitev kartuzije v Žičah, najstarejše v srednji Evropi, ustanovljene leta 1160, na oljni sliki iz sredine 18. stoletja. V samostanu je bila ena največjih srednjeveških knjižnic v Evropi, prav tako je v njem delovala samostanska šola. (Vir: Nataša Golob, Srednjeveški rokopisi iz Žičke kartuzije (1160–1560), Narodna galerija, Ljubljana 2006)

ku, kateremu sta prilagodila tudi nov črkopis. Zaradi propada politične samostojnosti panonskih Slovanov se je del te dediščine v obliki glagoljštva ohranil v Hrvaškem primorju vse do 18. stoletja. Vpliv misijske dejavnosti sv. bratov se je začel širiti tudi med slovenske prednike v vzhodnih Alpah, velik razcvet starocerkenoslovanskega bogoslužja pa so Metodovi učenci razširili predvsem po južnih balkanskih deželah.

K dokončnemu pokristjanjenju prebivalstva, utrditvi krščanstva in srednjeveškega zahodno-evropskega modela družbenoekonomskih odnosov kakor tudi k razvoju in napredku tedanjega gospodarstva in kulture so najbolj prispevali samostani, ki so se v različnih oblikah in pod različnimi redovnimi pravili pojavljali po vseh pokristjanjenih pokrajinah. Samostani niso bili samo verska in kulturna središča, temveč tudi gospodarski in drugi centri srednjeveškega sveta. Brez knjižnice z bogato založenimi rokopisi in kodeksi, v katerih je bila zajeta skoraj vsa znanost tedanjega sveta, si jih ni bilo mogoče predstavljati. Njihov vpliv in pomen se je pogosto meril prav po velikosti knjižnic in številu knjižnega gradiva. Samostani so tako postali centri

srednjeveške znanosti, v katerih so med drugim skrbeli tudi za svobodne umetnosti in zanje ustanavljali šole.

V samostanih, ki so jih v osrednjih delih slovenskih pokrajin v večjem številu ustanavljali od 12. stoletja naprej, se je tako pojavil tip t. i. samostanske šole. Po svojem namenu je bila v prvi vrsti notranja, ker je skrbela za vzgojo in izobraževanje lastnega naraščaja, sekundarno pa je delovala tudi kot zunanja šola za izobraževalne potrebe bližnje ali daljnje okolice. Poleg elementarnega znanja v branju, pisanju, računanju in učenju latinskega jezika je bilo potrebno učenje petja, kar se je izkazovalo pri opravljanju verskih obredov. Gojenci samostanskih notranjih ali zunanjih šol so svoje naučeno znanje lahko nadgradili v drugih samostanih, ki so imeli zahtevnejše učne programe in večje knjižnice. Z razvojem srednjeveške znanosti in rastjo njene avtonomije je bilo mogoče znanje izpopolnjevati tudi na univerzah. Najprej, zlasti od 12. stoletja naprej, so študenti iz slovenskih dežel obiskovali predvsem univerze v Italiji, po ustanovitvi leta 1365 pa zlasti univerzo na Dunaju, od ustanovitve 1585 pa tudi jezuitsko univerzo v Gradcu.

Na slovenskem etničnem ozemlju se v srednjem veku ni razvilo večje gospodarsko-politično ali versko-kulturno središče. Slovenska ozemlja so zato pripadala centrom gospodarske, politične in cerkvene oblasti, ki so se na tuji jezikovni in krvni podlagi vzpostavili zunaj slovenskih etničnih meja. Slovenci so bili zaradi tega dejstva pogosto na robu svetovnih dogajanj in so bolj razviti Evropi navadno sledili z zamudo. Ker so v večjih evropskih središčih ustanavljali tudi bolj pomembne izobraževalne ustanove, se je pokazalo, da je na slovenskih tleh do novejša doba le izjemoma nastala katera od bolj pomembnih in znamenitih šol.

Prvi samostani so nastali na etničnem obrobju, pozneje vse bolj tudi v notranjosti. Na razvoj slovenske kulture je pomembno vplival samostan v Stični z ustanovno listino iz leta 1136. V samostanu je deloval tudi večji skriptorij, v katerem so menihi pred iznajdbo tiska na roko pisali potrebna bogoslužna, verska in druga sekundarna besedila ter prepisovali stara besedila za obsežno samostansko knjižnico. Po Brižinskih spomenikih (1000), Rateškem ali Celovškem rokopisu (1380) je prav rokopis iz Stične iz prve polovice 15. stoletja eden najstarejših ohranjenih zapisov v slovenskem jeziku. V kulturno razgibanem in ustvarjalnem samostanu v Stični je večji del njegovega obstoja delo-

vala tudi samostanska šola. Po svoji širši kulturni vlogi je na slovenskem etničnem prostoru izjemno pomembna tudi kartuzija Žiče, ustanovljena okrog 1160 kot prva tega reda v Srednji Evropi. Razvila se je v enega od najpomembnejših samostanov, v katerem so določeno obdobje vodili ustanovitve novih kartuzij, v katerem je bil sedež redovne province in v katerem je bil sedež generalnega priorja. Žička kartuzija je prevzela vlogo osrednjega samostana in postala redovna metropola, v kateri je red oblikoval svojo politiko in sprejemal vse pomembne odločitve. V drugi polovici 15. stoletja je bilo zaradi te vloge v samostanski knjižnici več kot 2000 rokopisnih knjig, s tem so Žiče prekašale samostane daleč naokoli. Ko je samostan v 16. stoletju zaradi številnih neugodnih okoliščin opustel, so preostale rokopise prenesli v Gradec, kjer dajejo kljub okrnjenosti vpogled v več stoletij nepretrganega razvoja srednjeveških rokopisnih knjig.

S pokristjanjenjem in razvojem cerkvene upravne organizacije se je na slovenskih tleh zlasti po madžarskih vpadih od druge polovice 10. stoletja naprej začela oblikovati najstarejša mreža župnij oz. prafar, ki so se razvile iz najstarejših misijonskih postaj. Že zgodaj se je v Cerkvi uveljavilo pravilo, to so potrdili tudi cerkveni zbori, da mora biti pri vsaki župniji poleg stalnega

»Duhovniki naj imajo šole po zaselkih in vaseh.« Cerkev se je ob verski vzgoji in izobraževanju ves čas posvečala tudi osnovnošolskemu pouku. (Vir: Joseph Alexander von Helfert, *Die Gründung der österreichischen Volksschule durch Maria Theresia*, Prag 1860, str. XXXII)

duhovnika tudi njegov sodelavec, ki je vešč branja in pisanja. Ta je skupaj z župnikom skrbel za bogoslužje in za to, da so ljudje pri verskih obredih lahko aktivno sodelovali. Na pamet so se morali naučiti predvsem glavnih verskih resnic, veroizpoved in molitev. Ker je župnikov sodelavec ljudi pripravljaj na verske obrede in jih zlasti pri petju psalmov učil tudi osnov abecede in branja, so ga imenovali »*ludimagister*« ali ljudski učitelj. Pod vodstvom takšnih učiteljev so začele delovati najstarejše župnijske šole, ki so učencem v neopredeljenem trajanju nudile predvsem osnovno šolsko znanje v branju, pisanju, računanju in petju. Njihov namen je bil vsaj v začetku, da pripravijo zlasti mlade dečke na sodelovanje pri verskih obredih.

Z gospodarskim razvojem mest so taki učitelji na pobudo mestnih oblasti in s plačilom iz mestne blagajne učili osnovnošolsko in nadaljnje strokovno znanje za pretežno posvetne potrebe mest, med katerimi sta bili na prvem mestu obrt in trgovina. Ker pa ostrih razmejitev v pristojnosti nad učitelji v mestih navadno ni bilo, se je v mnogih primerih, kot npr. v Kranju, v 15. stoletju, za šolsko nadzorstvo vnel oster boj med mestnim župnikom in mestno upravo.

Obsežna metropolitanska ozemlja oglejskega patriarhata in salzburske nadškofije, ki sta postala tudi posvetni cerkveni kneževini, ni bilo mogoče uspešno upravljati brez razdelitve na manjše cerkveno-upravne enote. Z nastajanjem odvisnih škofij se je od 11. stoletja naprej za škofijske potrebe na njenih sedežih uveljavila vrsta stolnih šol, ki so bile v primerjavi z župnijskimi šolami bolj zahtevne in so nudile več znanja, saj so bodoči duhovniki in drugi škofijski sodelavci potrebovali boljše osnovnošolsko, jezikovno ter tudi filozofsko-teološko znanje. Prva škofija v lasti salzburske nadškofije je bila ustanovljena v Krki na Koroškem leta 1072, druga na Štajerskem v Sekavi 1218 in nazadnje leta 1228 še v Št. Andražu v Lavantinski dolini. Na območju oglejskega patriarhata je bila nova škofija ob starejših škofijah v Pičnu, Kopru in Trstu po dolgem načrtovanju ustanovljena šele leta 1461 v Ljubljani, kjer je bilo tudi politično središče dežele Kranjske in drugi pomembni deželni uradi. Prav Ljubljana je kot deželni politični in verski center imela poslej najboljše pogoje, da se razvije v narodno, politično in kulturno središče Slovencev z najvišjimi kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami.

Na bolj pomembnih dvorih so imeli v srednjem veku posebno vzgojo in izobraževanje za viteze. Toda bolj kot umsko šolsko znanje je bila zanje pomembna telesna vzgoja. Prilagojena je bila viteškemu življenju, vrednotam vitezov in pravilom, ki so se jih morali držati. Znati brati in pisati pri tem ni bilo najbolj pomembno. Na Slovenskem takšna šola ni izpričana, smemo pa trditi, da so je bili vitezi s slovenskih ozemelj vsaj v manjšem obsegu deležni.

Skozi celotno človeško zgodovino je ob pojavih različnih oblik cerkvene, državne ali javne šole vseskozi

vzporedno ali samo zase potekalo zasebno poučevanje. Medtem ko je bilo za šole značilno poučevanje v večjih ali manjših skupinah, sta bila pri zasebnem poučevanju navadno soudeležena samo učitelj in njegov učenec in je prenos znanja med njima potekal neposredno. Zasebni šolski pouk pa so lahko plačevali samo bolj premožni starši. Ponavadi je bil tesno vpet v domačo družinsko vzgojo. Z naraščanjem vloge znanja se je večal njegov obseg. Kakor za druge vrste šol nam tudi za zasebno poučevanje ni poznana njegova zunanja forma, ne natančni učni cilji ali učni program, niti ne opredeljeno trajanje.

Z uveljavljanjem humanizma se je med višjimi in bolj izobraženimi sloji prebivalstva konec 15. in v prvi polovici 16. stoletja okrepilo zanimanje za renesanso in antiko ter klasično grško-latinsko izobrazbo. Humanizem je sploh prinesel novo vrednotenje izobrazbe, ki je sovpadalo z naraščajočo gospodarsko in družbeno vlogo meščanstva. Prav tako so prvi tiski in hitrejša širjenja knjig povečali potrebo po znanju, predvsem jezika znanosti in jezika Cerkve, obenem pa so okrepili tudi kritični pristop k prevodom svetopisemskih izvirnih spisov. Nič nenavadnega ni bilo, da se je tedaj v Ljubljani in drugih večjih središčih povečalo število latinskih šol, v katerih so poučevali tudi učitelji z odličnim jezikovnim znanjem in širokim obzorjem.

Humanizem je utiral pot protestantizmu, ki je v zgodovini šolstva in pedagogike na Slovenskem pustil globoke sledove. S prvimi prevodi svetopisemskih besedil in nato celotne Biblije v slovenski jezik je bila postavljena podlaga za verski pouk v maternem jeziku, ki se sklada z eno od glavnih protestantskih zahtev, da vsak človek božjo besedo spoznava v sebi najbolj razumljivem jeziku. Prvi slovenski knjigi Abecednik in Katekizem (1550) sta s slovensko slovnico omogočili nastajanje prvih elementarnih šol v slovenskem jeziku, ki so jih protestantje ob pospeševanju petja in družinski katehezi ustanavljali v vsaki svoji župniji. Primož Trubar je načrt delovanja evangeličanskega šolstva izdelal v Cerkovni ordningi (1564), toda bolj kot bi se mogel uresničiti v življenju, je zaradi prevlade protireformacije in izгона protestantov ostal neuresničljiv na papirju.

Ustanovitev strukturirane večrazredne stanovske šole v Ljubljani (1563–1598) z natančno izdelanim šolskim redom, ki je urejal celotno življenje ustanove, najprej pod vodstvom rektorja Adama Bohoriča 1568 in 1575, nato pa še pod vodstvom rektorja Nikodema Frischlina, dokončno 1584, je najpomembnejša pridobitev v zgodovini šolstva na Slovenskem, ki so jo prispevali protestanti. Ob stanovski šoli v Celovcu predstavlja prvo srednjo šolo na Slovenskem in začetek pouka na sekundarni stopnji izobraževanja. Od dijakov je ob vpisu zahtevala predhodno elementarno znanje, absolventom pa je omogočala neposreden prehod in zadostno znanje za uspešen študij na univerzah. Bila je stroga latinska šola, ki je za občevalni jezik dopuščala

slovenščino in nemščino samo v najnižjih razredih.

Šolstvo protireformacije oz. katoliške obnove so po odhodu protestantov od konca 16. stoletja do razpusta reda 1773 zaznamovali jezuiti, ki so v deželnih in drugih večjih središčih na sekundarni stopnji izobraževanja ustanavljali jezuitske kolegije. Za elementarne šole so se zanimali predvsem v toliko, kolikor so si morali z osnovnošolskim poukom zagotoviti zadostno število gojencev v svojih kolegijih. Njihovo poslanstvo je bilo izobraziti ljudi, ki bodo voditelji in učitelji svojemu ljudstvu. Jezuitski študijski program, ki je obsegal temeljito klasično jezikovno izobraževanje na nižji stopnji, dopolnjeno s humanističnimi vsebinami grško-rimske kulture na višji stopnji in filozofskim študijem kot prehodom k študiju na univerzi, se ni veliko spreminjal, sama pedagogika pa je sledila protestantom. Kakor prej stanovska šola so bili tudi jezuitski študiji na kolegiju v prvi vrsti latinska šola in kot taka tudi nekakšna predhodnica poznejših gimnazij. Filozofski študij je takrat poleg matematike, geografije in zgodovine obsegal tudi vse naravoslovne predmete. Jezuiti so ga na ljubljanskem kolegiju začeli izvajati že v prvi polovici 17. stoletja, nekoliko pozneje pa so sledila tudi prva predavanja iz pastoralne teologije.

Jezuiti so v 17. in 18. stoletju imeli nesporno najboljše šole. Kdor je takrat hotel dati svojim otrokom najboljšo izobrazbo, jih je poslal študirat na jezuitski kolegij. Poleg plemiških in meščanskih dijakov so se na njem ob podpori raznih študijskih ustanov, ki so jih ob smrti ustanavljali in jim iz zapuščine darovali zlasti premožnejši duhovniki, šolali tudi kmečki sinovi. Absolventi jezuitskih latinskih šol so študij v veliki večini nadaljevali na teologiji in tako postali duhovniki, manjši del pa je na univerzah nadaljeval študij najprej predvsem na medicini in pravu, pozneje pa tudi na vseh drugih študijskih smereh. Jezuiti so bili v tedanji znanosti na večini študijskih področjih med vodilnimi strokovnjaki in so tudi zato v svojih izobraževalnih ustanovah vzdrževali in gojili stik s sodobno znanostjo. Za kroženje znanja so poskrbeli tudi tako, da so profesorje iz kolegija v kolegij pogosto premeščali.

Ker je bilo za vpis na jezuitski kolegij potrebno dobro brati, pisati, računati in poznati osnove latinskega jezika, se je že od prihoda jezuitov zastavljalo vprašanje, kdo bo za takšno znanje poskrbel. Organizirane skrbi za elementarno izobraževanje do takrat in še mnogo pozneje namreč ni bilo, velika večina prebivalstva pa je bila tudi zato nepismena. Jezuiti so sprva, da so sploh lahko začeli s svojim študijskim programom, ustanovili pripravljalni razred, pozneje pa so to skrb, kolikor je bilo mogoče hitro, prepustili drugim. Z različnimi oblikami zasebnega pouka so zahtevano znanje svojim otrokom priskrbeli premožnejši starši iz višjih slojev prebivalstva, veliko težje pa je bilo za jezuitske latinske šole pripraviti nadarjene kmečke otroke. Znanje iz tedanjih župnijskih in prav tako tudi iz mestnih šol za vstop v latinske šole ni zadoščalo.

Potrebno je bilo dodatno izobraževanje, ki so ga bodočim gojencem jezuitskih šol posredovali bodisi posamezni učitelji, največkrat pa za izobrazbo in šolo zavzeti duhovniki, ki so kakor Peter Pavel Glavar, Frančišek Paglovec ali Leopold Rasp za nadarjene revne otroke sredi 18. stoletja v ta namen ustanavljali tudi posebne pripravljalne šole.

S centralizacijo avstrijskega cesarstva in vzpostavitvijo državne uprave na nižjih stopnjah oblasti je prosvetljena absolutistična država s svojimi uradniki v drugi polovici 18. stoletja posegla tudi na področje šolstva. Po razpustitvi jezuitskega reda in preureditvi srednjega in višjega šolstva je konec leta 1774 izšla Splošna šolska naredba, ki je prvi osnovnošolski zakon za večino slovenskega etničnega ozemlja. Pouk je postal obvezen za vse otroke od 6. do 12. leta starosti ne glede na stan, spol ali izvor. Z odloki najvišjih državnih oblasti so začeli vzpostavljati centralno voden šolski sistem, ki se je z leti izpopolnjeval in je šele po dobrih sto letih zajel vse šoloobvezne otroke.

Temelj šolskega sistema je do meščanske marčne revolucije leta 1848 slonel na Študijski dvorni komisiji na Dunaju, njej podrejene so bile deželne šolske komisije v deželnih središčih, v okrožjih oz. kresijah pa so bili za šolske zadeve postavljeni in s posebnimi nalogami zadolženi posebni komisarji. V deželnih središčih so po zgledu dunajske normalke najprej ustanovili večrazredne vzorčne glavne šole ali normalke, po katerih so se zgledovale vse druge osnovne ali tako imenovane trivialne šole, ki so jih po novem zakonu in učnem načrtu začeli na novo ustanavljati v vsaki deželi povsod tam, kjer so bili za to pogoji. V vzorčnih glavnih šolah so potekali tudi tečaji za učiteljske pripravnike, ki so bili sprva nekajtedenski, pozneje pa večmesečni in do ustanovitve štiriletnih učiteljišč po letu 1869 tudi eno- in dvoletni. Izobraževalni tečaji za osnovnošolske učitelje so potekali tudi v eni od glavnih šol v vsakem okrožju.

Za nadzor pri izpolnjevanju zakonskih predpisov za delovanje šol in pri šolskem pouku so bili imenovani šolski nadzorniki na krajevni, okrožni in deželni ravni. Ker pa država pri uveljavljanju obveznega osnovnega šolstva ni bila najbolj uspešna, je centralna šolska oblast šolsko nadzorstvo, ki je bilo ključ za uvajanje sprememb na šolskem področju, z drugim šolskim zakonom, Politično šolsko ustavo (1804), na srednji in nižji stopnji prepustila Cerkvi. Organizacija osnovnega šolstva je bila zato v obdobju cerkvenega šolskega nadzorstva med letoma 1804 in 1869 prilagojena cerkvenoupravni ureditvi. Nadzorstvo na krajevni ravni je tako opravljal krajevni duhovnik, na okrožni ravni dekan in na deželni ravni škofijski konzistorij.

Ker so imeli duhovniki povečini večji ugled med prebivalstvom kakor državni uradniki in boljše pedagoške izkušnje, so imeli pri svojem delu na šolskem področju, zlasti pri ustanavljanju novih šol, tudi boljši uspeh. V obdobju cerkvenega šolskega nadzorstva je

Šolska vizitacija iz leta 1787. Z vzpostavitvijo centraliziranega državnega šolstva so v šole vpeljali tudi izdelan večstopenski sistem šolskega nadzorstva. (Vir: slika iz razstavne zbirke Slovenskega šolskega muzeja, izdelana po tuji predlogi)

državnim oblastem v sodelovanju s Cerkvijo in s podporo duhovnikov uspelo ustanoviti več šol, zlasti tistih v župnijskih središčih, ki so jih po zgledu na nekdanje šole začeli imenovati tudi župnijske šole. Poleg rednih trivialnih šol so v istem obdobju na podeželju prav tako predvsem s podporo duhovnikov nastajale nedeljske šole ob nedeljah in praznikih, ki so bile bodisi ponavljalne, nadaljevalne ali začetne. Pismenost je tudi na ta način zajela vedno večji delež šoloobveznih otrok. Za ustanovitev novih šol je bilo poleg šoloobveznih otrok v prvi vrsti potrebno dobiti učitelja, mu zagotoviti dovolj dohodkov in najti primeren šolski prostor.

Gospodarske razmere za razvoj osnovnega šolstva v 18. in večjem delu 19. stoletja še zdaleč niso bile spodbudne. V vsem tem času je bila sezidana le redkokatera nova šola. Največkrat je pouk potekal v starih mežnarijah, kaplanijah, župniščih ali pa so za pouk najemali zasebne sobe. Učitelji so poleg učiteljske službe opravljali še naloge cerkovnika in organista v župnijski cerkvi. Nasploh so bili do leta 1869 plačani iz cerkvenih virov. Pri pouku je bilo veliko učenja na pamet. Učitelji so dobre strani pouka pri učencih spodbujali z nagradami in pohvalami, slabe pa so grajali s kaznimi, ki so bile do izida učnega reda 1870 tudi po zakonskih predpisih še telesne. Opremljenost šol z učnimi pripomočki in učbeniki ni bila zadostna, tako da so šolske oblasti in šolski dobrotniki šolam pogosto podarjali tako pred-

pisane učbenike kot tudi papir, črnilo, peresnike in drug potreben material za pouk, ki so ga bili še zlasti deležni otroci revnih staršev.

V rednih trivialnih in drugih rednih šolah na prvi in višjih stopnjah izobraževanja so v vseh deželah kot učni jezik do leta 1848 pospeševali nemščino. Slovenščine je bilo pač toliko, kolikor je bilo nujno potrebno, da je pouk stekel. Nekoliko boljše stanje slovenskega jezika je bilo v deželah, kjer je bilo slovensko prebivalstvo večinsko, kakor npr. na Kranjskem in v Primorju. Zaradi odpora slovenskih staršev do nemške šole in plačevanja dajatev za šolo pa je bil tudi razvoj šolstva v istih deželah opazno slabši. Večjo podporo slovenskih staršev so imele nedeljske šole, ki so potekale v slovenskem jeziku povsod tam, kjer so živeli Slovenci in so slovenščino uporabljali tudi v cerkvi. Delovanje nedeljskih šol, za katere je poznejši škof Anton Martin Slomšek napisal tudi učbenik Blaže in Nežica v nedeljski šoli, je bilo še posebej pomembno za Slovence na Štajerskem in Koroškem, ki so bili najbolj izpostavljeni germanizaciji.

Položaj slovenščine v šoli se je izboljšal zlasti pod kratkotrajno francosko oblastjo v Ilirskih provincah (1809–1813), to je na Kranjskem, Primorskem in na zahodnem Koroškem, kjer je kot materinščina učencev po zakonu o javnem pouku (1810) postala učni jezik v vseh osnovnih in nižjih srednjih šolah. Ker pa za pouk v slovenskem jeziku še ni bilo primernih pogojev, je nova šolska oblast omogočila predvsem pripravo in natis učbenikov v slovenskem jeziku. Med sestavljalci in pisci novih učbenikov se je najbolj odlikoval vodja ljubljanskih primarnih šol, profesor na ljubljanski gimnaziji in slovenski pesnik ter duhovnik Valentin Vodnik, ki je javno pozdravil prihod Francozov in je po vrnitvi avstrijske oblasti padel v nemilost.

Pod francosko oblastjo se je dvignil tudi status najvišje izobraževalne ustanove v Ljubljani, ki je postala upravno središče Ilirskih provinc. Po razpustitvi jezuitskega reda je prosvetljena absolutistična oblast v svoje roke v celoti prevzela tudi dotedanje jezuitsko šolstvo. Jezuitske študije je preoblikovala v pet- in šestrazredno gimnazijo in ji v večjih središčih, kot je bila tudi Ljubljana, dodala še filozofski študij na liceju, ki je bil že na višješolski ravni izobraževanja. Z uveljavitvijo francoskega šolskega sistema so ljubljanski licej preoblikovali najprej v t. i. centralne šole, nato pa v akademijo, kjer je izobraževanje potekalo na univerzitetni ravni. Z obnovo avstrijske oblasti se je celoten šolski sistem tudi v Iliriji vrnil na stanje pred prihodom Francozov in je postal enak kakor v drugih deželah, čeprav so se posledice kratkotrajnih sprememb, posebej tudi pri uporabi slovenščine v osnovnih šolah, poznale še vrsto let.

Revolucionarno leto 1848 je poleg dokončne odprave podložništva in pomladi narodov med drugim prineslo tudi spremembe na šolskem področju. Z ustanovitvijo Ministrstva za uk in bogočastje se je spremenila

sestava najvišjega šolskega oblastva na Dunaju, ki je poleg podedovanega upravnega aparata dobil še razvoj-noraziskovalni del. Na deželni ravni se je ta sprememba pokazala z imenovanjem posebnih deželnih šolskih nadzornikov kot deželnih svetnikov pri osrednjem državnem oblastvu v posamezni deželi, ki so lahko predvsem svetovali in tudi drugače pomagali posameznim učiteljem pri njihovem pedagoškem delu.

Navkljub pripravljenim načrtom pa večjih sprememb v osnovnem šolstvu leta 1848 ni bilo. Ker tudi upravna organizacija države na najnižji ravni ni bila dovolj razvita, predvidenih sprememb ni bilo mogoče opreti na trdna tla. Politične občine so z mnogimi problemi šele začele prav delovati. Pravo prelomnico pa so reforme z izidom načrta organizacije gimnazij v letu 1849 pomenile za srednje šolstvo. Ustanovitev osemletne gimnazije je zaznamovala razvoj tedaj še edine, vsekakor pa do konca najpomembnejše, srednje šole vse do njene ukinitve, ki jo je prinesla reforma v letu 1958. Učni jezik gimnazije poslej ni bila več latinščina, ampak živi narodni jeziki. Latinščina in grščina sta postali najpomembnejša učna predmeta, šola pa je ohranila duh klasične humanistične izobrazbe, ki se je z vnašanjem naravoslovnih predmetov in živih jezikov

na račun obeh klasičnih jezikov do konca 19. stoletja precej zmanjšal. Poleg t. i. klasične gimnazije so kot posebni tipi gimnazij začele nastajati realne gimnazije, še prej pa so iz realnih šol nastajale realke.

Čeprav je bila za učni jezik gimnazij predvidena materinščina dijakov, pa se ta pravica na gimnazijah, ki so delovale na slovenskem etničnem območju, še dolgo, ponekod pa sploh, ni uresničila. Pritisk nemškega okolja na eni in nezmožnost Slovencev, da bi vzpostavili vse potrebne jezikovne elemente za pouk v slovenskem jeziku, tako na primer potrebne učbenike, na drugi strani sta onemogočila vročo željo Slovencev, da bi pouk bodoče slovenske inteligence potekal v slovenskem jeziku. Z velikimi naporji je slovenski jezik pronical v gimnazije postopoma. Najprej samo na nižji stopnji gimnazije, samo pri nekaterih učnih predmetih ali samo v nekaterih paralelkah. Več slovenščine je bilo mogoče doseči na Kranjskem in Primorskem, manj na Koroškem in Štajerskem.

Prva popolna osemletna gimnazija s slovenskim učnim jezikom je bila kot zasebna škofijska gimnazija ustanovljena šele leta 1905 v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano. Prva sedemletna realka z večinoma slovenskim učnim jezikom je bila s podpo-

OŠ Zreče 1935 (Vir: šolski arhiv)

Osebe na fotografiji (od leve proti desni): prva vrsta spredaj – sedijo 1. neznan, 2. Slavko Preložnik, 3. Zvonko Rabič, 4. Franc Kragolnik, 5. Stanko Kejžar; druga vrsta 1. Ana Vidmar, 2. Veronika Pavlič, 3. ... Višner, 4. Milka Šrekl, 5. Berta Robar, 6. Nežka Verbek – učiteljica, 7. Anica Koprivnik, 8. Hanika Bombek, 9. ... Kamenik, 10. ... Vavpot; tretja vrsta: 1. Glolobov z Brinjeve gore, 2. Tone Mejovšek, 3. Francka Švab, 4. Rozika Oprešnik, 5. Črnc Ivanka, 6. ... Furman, 7. Marija Godnjic – učiteljica ročnih del, 8. Jože Gorenak, 9. Slavko Kukovič; zadnja vrsta: 1. ... Kobale, 2. neznan, 3. Henrik Orož, 4. Ivan Kejžar, 5. neznan, 6. Avgust Kotnik, 7. ... Zbičajnik, 8. Slavko Mak, 9. Ivan Podgrajšek, 10. ... Gorenak, 11. neznan, 12. Tonček Kragolnik

ro mestnega sveta ustanovljena kot mestna realka 1901 v Idriji. Prvo popolno državno gimnazijo s slovenskim učnim jezikom so odprli v Gorici leta 1913, na državni gimnaziji v Ljubljani pa so pri grščini še leta 1918 vztrajali z nemščino. Za vsako jezikovno spremembo v korist rabe slovenščine v gimnazijah so bila potrebna dolga politična prizadevanja, ki so pogosto prehajala v prave politične boje. Zaradi slovenskih oddelkov na gimnaziji v Celju je leta 1905 padla celo vlada na Dunaju.

Temeljna reforma na osnovnošolskem področju je bila sprejeta leta 1869 s tretjim osnovnošolskim zakonom, pred katerim je bil potreben dogovor med takrat liberalno vlado in Cerkvijo o šolskem nadzorstvu in razdelitvi vpliva med državo in Cerkvijo v šoli. Cerkev je ohranila nadzorstvo pri pouku verouka v šoli in aktivno soudeležbo v življenju šole, v šolskih svetih, ki so postali novi organi šolske oblasti na nižji in srednji stopnji, pa je imela tudi svojega zastopnika. Naloge pri ustanavljanju novih in vzdrževanju že obstoječih šol ter pri plačevanju učiteljev so od župnij prenesli na politične občine in na avtonomno deželno oblast. Z ustanovitvijo štiriletnih učiteljišč so od kandidatov za učiteljski poklic, med katerimi so bile prvič lahko tudi ženske, zahtevali več znanja in boljšo pedagoško izobrazbo, posledično pa so bili učitelji poslej tudi bolje plačani, izboljšal se je njihov status in ugled v družbi.

Pod novo osnovnošolsko zakonodajo se je začela uresničevati predpisana splošna šolska obveznost. Razlika med šoloobveznimi in šoloobiskajočimi otroci se je začela naglo zmanjševati. Do začetka 20. stoletja je velika večina otrok obiskovala šolski pouk. Šole so ustanavljali tudi v oddaljenih krajih, ob hitrejšem gospodarskem razvoju pa je bilo tudi zgrajenih veliko novih šolskih stavb. Delež nepismenih je bil že pred 1. svetovne vojno neznamen, prebivalstvo pa je dokončno spoznalo koristi in nujnost šolskega znanja za vsakdanje življenje.

Razlike med osnovnimi (ljudskimi) šolami, zlasti med tistimi v mestih in na podeželju, so ostale, pa četudi je bila odpravljena prejšnja delitev na glavne in trivialne (župnijske, šole na kmetih itd.) šole. Enorazrednice, ki so na podeželju še dolgo prevladovala, so imele v primerjavi z večrazrednicami manj razdelan in manj zahteven učni načrt. Učitelj je moral učence različnih starosti poučevati v isti učilnici hkrati v več oddelkih in v več skupinah. Splošna šolska obveznost se je iz šestih let v večini primerov povečala na osem let. Kakovost pouka se je ob večji kontroli šolskega obiska in uvedbi novih pedagoških načel izboljšala tudi z razširjenim učnim predmetnikom, ki je v osnovne šole poleg t. i. realij (zgodovina, zemljepis in naravoslovni predmeti) vnesel še ročna dela, petje in telovadbo, kot učno sredstvo pa med drugim tudi šolski vrt.

Uporaba učnega jezika se je razlikovala od dežele do dežele, pa tudi znotraj njih so bile velike razlike, ki so se kazale predvsem kot razlika med mesti in trgi na

eni strani in podeželjem na drugi. Veliko spremembo v rabi slovenščine v šoli predstavlja leto pomladi narodov 1848 z zahtevo, da pouk v osnovni šoli poteka v materinščini učencev. Pod cerkvenim šolskim nadzorstvom do leta 1869 so to načelo, v kolikor so razmere dopuščale, dosledno izvajali, s tretjim osnovnošolskim zakonom pa je bilo izvajanje tega načela odvisno od novih šolskih oblasti v posameznih deželah, okrajih in občinah. Zaradi prevlade nemštva na gospodarskem, kulturnem, političnem in drugih področjih so zlasti na etnično mešanih območjih na Koroškem in Štajerskem v čisto slovenskih okoljih kmalu uporabljali nemščino kot učni jezik. Z uveljavitvijo možnosti zasebnega šolstva je zato slovenska šolska narodnoobrambna Družba sv. Cirila in Metoda po češkem zgledu na teh območjih, kakor tudi v Trstu in Istri, ustanavljala slovenske zasebne šole v obrambo proti napredujoči germanizaciji na severu in italijanizaciji na zahodu.

Poslovenjenje osnovnega šolstva je bilo najbolj uspešno na Kranjskem, kjer so bili Slovenci v veliki večini, slabše je bilo na Primorskem in Štajerskem, najslabše pa na Koroškem. Pod pritiskom deželne šolske oblasti v Celovcu se je v koroških šolah, tudi v povsem slovenskih okoljih, na škodo slovenščine uveljavila dvojezičnost ali t. i. utrakvizem, ki je slovenskim staršem načeloma sicer priznal pravico do pouka njihovih otrok v maternem jeziku, hkrati pa je omogočal prevlado nemščine že od prvega razreda osnovne šole naprej. V Prekmurju, ki je bilo celotno obravnavano obdobje pod Ogrsko, se je šolstvo razvijalo na podlagi verske pripadnosti v sklopu župnij oz. verskih občin. V drugi polovici 19. stoletja in v obdobju do konca 1. svetovne vojne je ogrska oblast v vseh šolah aktivno pospeševala asimilacijo nemadžarskega prebivalstva. Poslovanje ljudskih šol v slovenskem jeziku se je začelo v sedemdesetih letih 19. stoletja najprej na Kranjskem, pozneje tudi v drugih deželah, v več primerih na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju pa šele po 1. svetovni vojni.

Od izida prvega osnovnošolskega zakona leta 1774 do 1. svetovne vojne so Slovenci na šolskem področju pod staro Avstrijo dosegli precejšnje uspehe tako pri opismenjenju kot tudi pri uveljavljanju slovenskega jezika kot učnega jezika, čeprav so nekatera področja, kakor npr. ustanovitev slovenske univerze, ostala še vedno nedosegljiva. V tem obdobju se je skoraj popolnoma izpopolnila šolska mreža in le redki kraji niso bili všolani. Na podeželju je slovenščina v glavnem prevladala, povsod v mestih in večjih trgih pa so bili ob podpori nemškega kapitala in državnega aparata močni in v mnogih primerih prevladujoči Nemci. Nemščina, ki je imela po vsej slovenski zemlji svojo zgodovinsko vlogo in moč, je bila vse bolj navzoča tudi na narodnostno mešanih ozemljih in ob etničnih mejah na Štajerskem in Koroškem, kjer je germanizacija hitro napredovala. Na Primorskem je v mestih prevladovala italijanščina, vendar se je asimilacija Slovencev v njih povsem zastavila.

Slovenščina se je kot majhen, manj razvit in manj pomemben, pa vendar trdoživ jezik postavila po robu napredujoči nemščini in se ob njej začela vse bolj uveljavljati ne le v šolstvu, ampak tudi drugod v javni uporabi: v uradih, kulturi in znanosti. Za vsak slovenski oddelek, paralelko ali šolski predmet v slovenskem jeziku v kateri od gimnazij ali v drugih šolah se je bilo potrebno neumorno boriti. Politični boj za slovenski jezik v šoli je bil oster, ker je bila staroavstrijska šolska oblast pod močnim vplivom nemškega liberalizma in njegove nepopustljivosti do slovenskih narodnostnih in v prvi vrsti jezikovnih zahtev na sekundarni in univerzitetni ravni izobraževanja.

Velik pomen prizadevanja za slovensko univerzo pri vzpostavljanju slovenske nacionalne samozavesti in suverenosti se je pokazal takoj po koncu 1. svetovne vojne, ko je bila s prvimi zakoni nove jugoslovanske države februarja 1919 na ruševinah habsburške monarhije ustanovljena univerza v Ljubljani. Vse tisto, kar Slovenci v šolstvu niso uspeli izbojevati pod Avstrijo, so v prvih letih pridobili v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, pa četudi so bili kmalu izpostavljeni unitaristični velikosrbski politiki. Poleg ustanovitve univerze se je na slovenskih območjih, ki so po 1. svetovni vojni pripadle Kraljevini SHS, ob osnovnem v celoti sloveniziralo tudi srednje šolstvo. V tem obdobju se je tako prvič zgodilo, da se je izoblikoval šolski sistem, ki je v slovenskem jeziku segal od najnižjih razredov osnovne

šole pa vse do študija na univerzi.

Z nastankom novih držav in novo razmejitevjo med njimi so po 1. svetovni vojni zunaj matične države ostali znatni deli slovenskega prebivalstva, ki so bili priključeni šolskim sistemom v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Ker so se morali poslej razvijati ločeno od narodnega, kulturnega in izobraževalnega središča v Ljubljani, je s tem v precejšnji meri ostal neuresničen glavni slovenski narodno-politični program Zedinjene Slovenije, ki je po letu 1848 poleg združitve vseh slovenskih ozemelj pod eno kronovino zahteval uvedbo slovenskega jezika v šole in urade ter ustanovitev slovenske univerze. Tako osnovne šole kot tudi vse druge vzgojno-izobraževalne ustanove na Primorskem in Koroškem so bile kmalu pod močnimi raznarodovalnimi pritiski, ki so se najbolj grobo izrazili z zapostavljanjem in s prepovedjo uporabe maternega jezika. Za slovenske učitelje zato v njih ni bilo več prostora. Šola je fašističnemu in nacionalsocialističnemu režimu služila kot sredstvo za jezikovno, nacionalno in ideološko prevzgojo slovenskih otrok. Zatiranje vsega, kar je bilo domače in slovensko, je zlasti na Primorskem zbuvalo tudi narodni odpor.

V Kraljevini SHS, v katero so se združila kulturno, versko in politično zelo raznolika južno slovanska ozemlja, je bilo raznovrstno tudi šolstvo. Slovenska ozemlja, ki so bila v stari Avstriji tudi po razvoju šolstva bolj na obrobju, so v novi državi predstavljala območja

Vrtnarski krožek OŠ Zreče – leto 1951/52 (Vir: šolska kronika)

Na levi strani fotografije: 1. Jožica Vahter, 2. Majda Mlakar, 3. Marija Hren; sredina – nepoznane učenke

Spodaj na fotografiji od leve proti desni: 1. Lojzka Vahter, 2. Majda Mohorič, 3. Fančika Pristovnik

Ob steni stoji ravnatelj Anton Podvršnik in pri vratih učiteljica Elza Pihler.

z najbolj izdelanim in celovito razvitim šolskim sistemom in z največjim odstotkom pismenosti. Ker razlik še dolgo ni bilo mogoče odpraviti, se je šolstvo v medvojni Sloveniji z rahlimi spremembami odvijalo na stari podlagi. Pri številnih šolskih predmetih so spremenili vsebino, drugo, tako npr. metode pouka in celoten šolski sistem, pa je do leta 1929 ostalo bolj ali manj nespremenjeno. Po eni strani so slabe šolske razmere v kraljevini na šolstvo v Sloveniji delovale nespodbudno, po drugi pa so mu dajale več samozavesti. Na zunaj se je vsebinska sprememba najbolj vidno pokazala s tem, da so v učbenike in v življenje vsake osnovne in srednje šole na mesto katoliških Habsburžanov prišli pravoslavni Karađorđevići.

S centralizacijo državne uprave, ki se je začela s sprejetjem vidovdanske ustave (1921) in se utrdila z uvedbo kraljeve šestojanuarske diktature (1929), so poskušali poenotiti tudi šolski sistem. Leta 1929 je izšlo več šolskih zakonov in predpisov, tako npr. Zakon o srednjih šolah, Zakon o učiteljskih, Zakon o narodnih šolah, s katerimi so na ravni cele države preuredili šolstvo od najnižje do najvišje stopnje izobraževanja. S poukom in vzgojo v duhu narodne in državne enotnosti ter verske strpnosti so že v osnovni šoli želeli učence pripraviti za moralne, vdane in aktivne člane jugoslovanske skupnosti. Osemletna šolska obveznost za slovenske kraje ni bila nikakršna novost, prav tako tudi velika večina drugih določb. Prvi štirje razredi narodnih šol so po novem zakonu oblikovali osnovno šolo, naslednji štirje pa višjo narodno šolo. Po končani štiriletni osnovni šoli so učenci lahko prestopili v meščanske, srednje ali strokovne šole z različno učno dobo, vsi ostali pa so morali pouk do končanega 14. leta starosti obvezno nadaljevati v višji narodni šoli, ki je trajala od 1. do 4. razreda in je bila na predlog šolskih oblasti lahko iz utemeljenih razlogov skrajšana na 5 zimskih mesecev.

Na petletna moška in ženska učiteljsišča, ki so morala biti povezana z narodno šolo kot vadnico, so bili sprejeti učenci srednjih šol z opravljenim nižjim tečajnim izpitom in učenci štiriletnih meščanskih šol z opravljenim sprejemnim izpitom za učiteljsišča. Meščanske šole so imele razširjen program višjih narodnih šol in so učence pripravljale za poklice v obrti in gospodarstvu. Najpomembnejše srednje šole so bile osemletne gimnazije, ki so nastale v vseh večjih pokrajinskih središčih in so omogočale prehod na univerzo. Poleg zasebne klasične gimnazije v Šentvidu nad Ljubljano sta obstajali klasični gimnaziji v Ljubljani in Mariboru, vse druge pa so imele program realnih gimnazij, ki je vseboval več naravoslovja in živih jezikov. Univerza v Ljubljani je imela filozofsko, teološko, tehnično, pravno in nepopolno medicinsko fakulteto. V obdobju najhujše diktature in unitarističnih pritiskov je svoj obstoj rešila s preimenovanjem v Univerzo kralja Aleksandra v Ljubljani.

Pred 2. svetovno vojno se je opazno povečalo števi-

lo učiteljev, ki so zlasti na podeželju po zgledu starejših učiteljskih generacij opravljali tudi širše t. i. prosvetiteljsko delo zunaj šole. Za popolno odpravo nepismenosti so vodili tudi t. i. analfabetske tečaje. Materialna podlaga za delovanje šol je bila slaba predvsem v odmaknjenih in manj razvitih predelih, kjer so še vedno prevladovala enorazredne šole, ki učencem navadno niso zagotavljale kaj več od osnovnega znanja v branju, pisanju in računanju. Čeprav so bili učitelji že tradicionalno pretežno liberalno usmerjeni, pa vendar stansko med seboj trdno povezani, se niso mogli izogniti svetovnonazorskim, ideološkim in političnim nasprotjem, ki so mednje in v njihove organizacije prihajale od zunaj. Zaradi takšne ali drugačne opredeljenosti ali aktivnosti so jih tudi premeščali na boljša in slabša službena mesta.

Poleg državnega šolstva, ki je temeljilo na vsenarodni in vsedrжавni opredeljenosti, se je v državni šolski sistem pod enakimi načeli vključevalo tudi zasebno šolstvo. Tako kot pred 1. svetovno vojno so zasebne šole in vzgojno-izobraževalne zavode vodile razne cerkvene ustanove in cerkveni redovi. Med najbolj pomembnimi so bile škofijska klasična gimnazija v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, uršulinske osnovne in srednje šole z ženskim učiteljsiščem v Ljubljani in žensko učiteljsišče šolskih sester v Mariboru.

Skladno z razvojem in potrebami šolstva se je krepilo tudi teoretično pedagoško raziskovanje na univerzi in praktično strokovno delo ter izpopolnjevanje učiteljev v strokovnih učiteljskih in pedagoških društvih. K obogatitvi šolskega dela so pripomogle tudi številne nove in stare mladinske revije, učiteljski časopisi in pedagoške strokovne revije, ki so bile s šolskim poukom tako ali drugače povezane, ga krepile in dopolnjevale vse od sredine 19. stoletja naprej.

Šolstvo med 2. svetovno vojno zaradi okupacije in dogodkov, ki so ji z izseljevanjem slovenskega prebivalstva, zlasti inteligence, z deportacijami v koncentracijska taborišča, z odporom in narodnoosvobodilnim bojem, s streljanjem talcev, s požigi in represalijami, in nič manj z revolucijo in državljansko vojno sledili, pogosto ni moglo več opravljati svojega splošno sprejetega in v preteklosti uveljavljenega vzgojno-izobraževalnega poslanstva. Šola je bila, tako kot prej na Primorskem in Koroškem, kolikor je bilo v vojnih razmerah sploh še mogoče, izrabljena predvsem kot sredstvo asimilacije in ideologizacije tudi za druge namene. Ker so Slovenci njeno vrednost za razvoj posameznika in obstoj naroda že dolgo pred tem prepoznali, so tudi v izgnanstvu in taboriščih iskali najmanjše možnosti, da so organizirali pouk svojih otrok v slovenskem jeziku. V celoti je šolstvo med okupacijo delilo usodo slovenskega prebivalstva in slovenske zemlje, ki je bila razdeljena med tremi okupatorji.

Nemški okupatorji so na Gorenjskem in Štajerskem takoj nastopili z grobo silo in med prvimi protislovenskimi ukrepi s svojih službenih mest dosledno izgnali

vse slovenske učitelje. Pouk v slovenskem jeziku je bil s tem že na začetku na institucionalni ravni obglavljen. Javni pouk je poslej lahko potekal samo v nemščini, kljub prepovedi pa so slovenski starši v mnogih primerih na skrivaj organizirali tudi zasebni pouk v slovenščini. Z upadanjem nemške vojaške moči je bila slovenska šola na Gorenjskem dovoljena skupaj z domobranstvom od pomladi leta 1944. Madžarski okupatorji so posnemali nemške in takoj po zasedbi Prekmurja iz pokrajine najprej izgnali vse slovenske učitelje ter pouk madžarizirali.

V Ljubljanski pokrajini so italijanski okupatorji pustili skupaj z vso prejšnjo jugoslovansko upravo na svojem mestu skoraj nedotaknjeno tudi šolsko upravno strukturo. Ob uvedbi pouka italijanščine, pospeševanju njenega učenja, spremembi učnega načrta za zgodovino in zemljepis ter vrinjanju fašističnih elementov z rimskim pozdravom ter mladinskimi organizacijami v šolski prostor je slovensko šolstvo uživalo precejšnjo mero avtonomije. Poleg osnovnih in srednjih šol je celotno obdobje delovala tudi univerza. V Ljubljansko pokrajino in posebej v Ljubljano se je zateklo tudi veliko učencev, dijakov, študentov iz drugih slovenskih pokrajin in tu nadaljevalo z izobraževanjem. Med begunci so bili tudi učitelji, ki so po šolah iskali priložnostne zaposlitve. Zlasti med dijaki so kmalu nastali prvi spontani odpori proti fašističnim ukrepom v šoli. Dogodki v Ljubljanski pokrajini so že leta 1942 pretresli in razdvojili slovensko prebivalstvo. Usodni so bili tudi za šolo in za prihodnost slovenskega naroda v celoti.

Na osvobojenih območjih, ki so večji obseg dosegla predvsem po italijanski kapitulaciji, se je začelo pod nadzorom novih revolucionarnih organov razvijati partizansko šolstvo. Delovanje partizanskih šol je bilo v okupacijskih razmerah neposredno povezano z uveljavljanjem nove revolucionarne oblasti. Ustanavljali so jih povsod tam, kjer je bilo mogoče, predvsem pa na podlagi do takrat že delujočih šol. Prve predpise o njihovi organizaciji je izdal Izvršni odbor Osvobodilne fronte ob nastanku prvih sovjetskih republik spomladi 1942, po italijanski kapitulaciji pa so pri najvišjih političnih organih nove narodnoosvobodilne in revolucionarne oblasti nastajali posebni oddelki, ki so vodili in organizirali partizansko šolstvo. Najtrdnjša struktura partizanskega šolstva je nastala v Beli krajini, kjer ni bilo večjih vojaških akcij in se je nova oblast pred koncem vojne najbolj utrdila. Pod vplivom sovjetske pedagogike je izgrajevala nov šolski sistem, s katerim so postavili temelje šolstvu v povojni Sloveniji.

Na Primorskem so se šolske razmere korenito spremenile po italijanski kapitulaciji 8. septembra 1943. Slovensko prebivalstvo je po dolgoletnem fašističnem preganjanju začelo spontano ustanavljati slovenske šole. Na podeželju so bile v glavnem pod nadzorstvom odborov OF, v večjih središčih pa so jih z dovoljenjem nemške okupacijske oblasti ustanavljale in vodile slovenske protikomunistično in protipartizansko usmer-

jene sile, ki so imele močno podporo tudi iz Ljubljanske pokrajine. V jeseni 1944 so v Gorici obnovili slovensko gimnazijo. Po osvoboditvi jih je priznala tudi zavezniška vojaška uprava, kot slovenske šole pa so se obdržale tudi v Italiji po dokončni razmejitvi z Jugoslavijo.

Po odhodu italijanskih okupatorjev je bilo šolstvo v Ljubljanski pokrajini neposredno podrejeno Rupnikovi pokrajinski upravi, ki je bila pod nemško okupacijsko oblastjo. Slovenščina je bila učni jezik na vseh vrstah in stopnjah šol, nemščina pa je kot učni predmet zamenjala prejšnjo vlogo italijanščine. Nemški pritisk je proti koncu vojne nekoliko popustil tudi po drugih slovenskih pokrajinah. V slovenskih šolah v Ljubljanski pokrajini in na Primorskem se je bolj kot nemški pritisk čutil oster idejni boj, ki je bil posledica revolucije in drugih medvojnih razmer. Hkrati z narodnoosvobodilnim partizanskim bojem je potekala tudi revolucija, ki se je kazala tudi v šolskih klopeh. Z zmago protifašistične koalicije se je ideologija revolucionarnega boja za nov družbeni red v šoli nadaljevala tudi po vojni. Z ideologijo se je poslej napajal ves šolski sistem.

Po koncu 2. svetovne vojne je šola z osvoboditvijo in zmago revolucije postala sestavni del državnega aparata za marksistično preobrazbo celotne družbe. Šolstvo ni bilo več samo stvar državne politike, ampak je postalo tudi ideologija vladajočega režima. Glavni namen celotnega šolskega sistema je bila podpora režimu na oblasti, ki je vsak poseg in vse spremembe v sistemu ocenjeval in tehtal z vidika ideoloških ciljev in koristi pri utrjevanju svoje oblasti. Za vzgojo mladine po marksistično-leninističnih ideoloških načelih ga je bilo potrebno očistiti vsega, kar je oviralo ali preprečevalo njegovo ideološko čistost.

Na drugi strani je Slovenijo z zmago revolucije ob koncu 2. svetovne vojne iz strahu pred množičnimi poboji zapustilo več kot dvajset tisoč političnih in razrednih nasprotnikov komunizma, skoraj toliko pa jih je bilo pomorjenih v množičnih povojnih pobojih. Med njimi je bilo veliko učiteljev in profesorjev pa tudi učencev, dijakov in študentov. V begunskih taboriščih v Italiji in Avstriji so hitro organizirali delovanje vrtcev, osnovnih in srednjih šol. Po odhodu v čezmorske države so na novo ustanovili, ponekod pa obnovili številne slovenske šolske ustanove po svetu. Najmočnejšo slovensko šolsko organizacijo so ustanovili priseljenci v Argentini.

S porazom fašizma in nacizma so pravice osnovnošolskega pouka v maternem jeziku dobili tudi pripadniki slovenske manjšine v Avstriji in Italiji, v skrčeni obliki pa tudi na Madžarskem. Primorski Slovenci so ohranili pouk v slovenskih vrtcih, osnovnih in srednjih šolah v tržaški in goriški pokrajini. Na narodnostno mešanih območjih avstrijske Koroške so pod angleško vojaško zasedbo med letoma 1945 in 1955 uvedli obvezno dvojezično šolstvo. Po podpisu avstrijske državne pogodbe pa je nemška večina leta 1958 izsilila, da so se morali kandidati k dvojezičnemu pouku v slovenščini

posebej prijaviti in pri tem so bili izpostavljeni hudim pritiskom in grožnjam. Zaradi tega je obisk dvojezičnega pouka na Koroškem v tem obdobju močno upadel.

Toliko in tako globokih sprememb v šolstvu v Sloveniji kot v povojnem obdobju enopartijskega sistema ni bilo v nobenem prejšnjem obdobju. Razvoj šolstva je temeljil na idejnih smernicah, ki jih je določal program Zveze komunistov. Sestavljala jih je šolska komisija pri Centralnem komiteju, sprejemali pa so jih na kongresih ZKS in ZKJ. Poudarek je bil vedno na izobraževanju delavske in kmečke mladine ter na vzgoji tehnično-strokovnega kadra. Šolska uprava je bila v celoti podrejena programu Zveze komunistov. Državne ustanove so bile neposredno podrejene partijskim forumom po načelu partijskega demokratičnega centralizma od državne na republiško raven.

Leta 1945 je bilo ustanovljeno Ministrstvo za prosveto Ljudske republike Slovenije, pod katero je spadal oddelek za šolstvo in obsegal osnovno in splošno srednje šolstvo, medtem ko je bilo strokovno srednje šolstvo dodeljeno drugim ministrstvom. Namesto ministrstva je bil leta 1951 ustanovljen Svet za prosveto in kulturo, pozneje pa so šolsko področje pokrivali komiteji in drugi osrednji republiški organi.

Podlaga povojnega šolstva je bilo partizansko šolstvo, ki je temeljilo na nekritičnem posnemanju šolstva v Sovjetski zvezi in podrejanju njeni pedagogiki. Odvisnost od sovjetske pedagogike se je nadaljevala po vojni do spora s Sovjetsko zvezo leta 1948, ko so bili ukrepi na šolskem področju kopija šolstva v Sovjetski zvezi.

S prvimi posegi v strukturo šolstva je povojna partijska oblast leta 1945 najprej ukinila meščanske šole in namesto njih odpirala nižje gimnazije. V skladu s svojimi ideološkimi izhodišči je z odlokom o organizaciji osnovnih in srednjih šol že poleti 1945 podržavila vse zasebne šole. Cerkvi je sicer pustila šole za vzgojo in izobraževanje duhovniških kandidatov, zato pa je pritiskala nanje, da bi izobraževanje opustili, ali jim ga preprečila. Teološki fakulteti, ki je bila ustanovna članica ljubljanske univerze, so odvzeli značaj javnosti in jo leta 1952 iz univerze izločili na datum, ki ne obstaja.

Prva večja sistemska sprememba na osnovnošolskem področju po vojni je bil Zakon o sedemletnem obveznem šolanju iz leta 1946, po katerem so osnovno šolo sestavljali štiri razredi osnovne in trije razredi višje osnovne šole. Za šolstvo v Sloveniji je bil zakon korak nazaj, saj so delu na šolah škodovala tako spremembe učnega načrta kot tudi nekritično prenašanje zgledov z Vzhoda ter prevelika centralizacija, ki je zavirala pobude učiteljev.

Osemletno šolsko obveznost so ponovno uvedli leta 1950. Del sedemletk so spremenili v nižje gimnazije, ki so, tako kot višje, postale štiriletne. Nižje gimnazije so postale obvezne in so izgubile značaj izbirnih šol. Ruščina ni bila več obvezen prvi tuji jezik, prevode ruskih avtorjev pa so zamenjali z domačimi in v pro-

gram uvedli bralno značko. Leta 1953 so z odlokom potrdili obvezno osemletno šolanje od 7. do 15. leta starosti, v šole pa razširjali različne kulturne in športne dejavnosti. Ustanavljati so začeli krožke, boljše je bilo poskrbljeno za zdravstveno varstvo otrok, uvedli so počitniške kolonije. Delovati so začele šolske kuhinje, leta 1954/55 pa so uvedli še gospodinjstvo kot neobvezen šolski predmet.

Tudi predvojno petletno učiteljsišče so leta 1945 skrajšali v štiriletno, v šolskem letu 1953/54 pa ponovno razširili v petletno. Leta 1968 so učiteljsišče preoblikovali v gimnazijo pedagoške smeri. Leta 1947 so v Ljubljani ustanovili Višjo pedagoško šolo, ki so jo leta 1964 preoblikovali v Pedagoško akademijo. Na ljubljanski in mariborski pedagoški akademiji je potekal višješolski študij na predmetni in razredni stopnji do leta 1985, ko sta se preoblikovali v pedagoški fakulteti. Dopolnilno so učitelje izobraževali tudi na tečajih in seminarjih, ki jih je po ustanovitvi izvajal predvsem Zavod za šolstvo.

Izobraževanje vzgojiteljic predšolskih otrok se je začelo v šolskem letu 1948/49, ko je bila v Ljubljani ustanovljena prva samostojna štiriletna Srednja vzgojiteljska šola, od leta 1960 pa tudi vzgojiteljska šola v Mariboru. Od prvih povojnih let naprej je bilo precejšnje pomanjkanje učiteljev. S pedagoškimi tečaji je do pedagoškega poklica prišlo precejšnje število učiteljskih kandidatov po skrajšani poti. Učiteljev je primanjkovalo še v šestdesetih letih, ko so šole delovale v večini noma precej slabih materialnih razmerah.

Po končani vojni se je v Sloveniji močno povečal obisk večernih šol, na katerih si je bilo mogoče hitreje pridobiti formalno izobrazbo. Razvejano je bilo zlasti politično izobraževanje. Nastajale so delavske univerze, ki so dajale politično, strokovno in splošno znanje. Veliko je bilo kratkih programov in enodnevnih predavanj. Razširjeno je postalo dopolnilno in dopisno izobraževanje. Med poklicnimi šolami je bilo največ vajenskih šol, poleg njih pa še vajenske šole za učence v gospodarstvu in strokovne šole s praktičnim poukom v šolskih delavnicah za kvalificirane delavce in mojstrske šole za visoko kvalificirane delavce in mojstre. Poklicno izobraževanje je bilo bolj intenzivno po letu 1959, ko so k izobraževanju spodbujali zaposlene, da bi med njimi odpravili visok delež nekvalificiranih. V podjetjih so od leta 1957 ustanavljali tudi prve izobraževalne centre. Leta 1961 so na Višji šoli za organizacijo dela uvedli študij za izobraževanje v podjetjih. Ker je bila izobrazbena struktura zaposlenih še v osemdesetih letih slaba, so jo izboljšali tudi tako, da so zaposlenim priznavali višjo izobrazbo na račun z delom pridobljenih izkušenj.

S prizadevanjem za večje zaposlovanje žensk je režim za dosego ideoloških vzgojnih ciljev podpiral razširitev mreže vrtcev. Leta 1946 so po sovjetskem zgledu zasnovali nov tip vrtca, dom igre in dela, v katerem so vzgajali podnevi in ponoči. Pozneje so jih preimenovali

v predšolske ustanove in v vzgojno-varstvene organizacije. Zaradi velikega povečanja zaposlenih žensk so se vrtci hitro širili. Predšolska vzgoja je po letu 1945 postala sestavni del družbenega vzgojnega varstva otrok, vrtci pa umeščeni v šolski sistem. Njihovo število se je najbolj povečalo v sedemdesetih letih, ko so s samoprispevki zgradili številne nove objekte. Z malo šolo so v funkciji vrtcev začeli pripravljati na vstop v šolo tudi druge predšolske otroke.

Povojno obdobje je bilo v šolstvu obdobje improviziranja, eksperimentiranja, nenehnih sprememb, preimenovanj, združevanja in razdruževanja. Šolske reforme so od začetka izvajali ostro in brezkompromisno ter največkrat v nasprotju z mnenji strokovnjakov. Ker so se težave nakopičile, so jih leta 1953 začeli sistematično reševati z ustanovitvijo zvezne komisije za reformo šolstva. Leta 1956 so ustanovili Republiški zavod za preučevanje šolstva, ki se je leta 1959 preimenoval v Zavod za napredek šolstva, pozneje pa v Zavod SRS za šolstvo.

Celovit koncept prenove šolskega sistema so izvedli z reformo, ki je potekala med letoma 1958 in 1962. V vzgojno-izobraževalnem procesu so dosledno uresničevali marksistični pogled na svet in se z vso ostrino borili proti idejno nevtralni in pozitivistični šoli. Šolska zakonodaja iz leta 1958 je v temeljih spremenila dotodanji šolski sistem, ki je imel več kot stoletno podlago. Z vrsto zakonov in uredb za vse vrste šol so utrdili enotno osemletno osnovno šolo kot edino obliko obveznega osnovnega šolanja. S poenotenjem osnovnega

šolstva so želeli doseči večjo prehodnost na srednje in visoke šole. Z Zakonom o osnovni šoli iz leta 1959 je osnovna šola postala enotna socialistična družbena ustanova. Pri tem so bile zavržene zahteve strokovnjakov, da bi bila osnovna šola zahtevnejša in sposobnejšim omogočila več.

Število osnovnih šol se je po sprejemu zakona v šestdesetih letih začelo zmanjševati. Ukinjene so bile zlasti nižje organizirane enorazredne šole, nastajati pa so začele popolne osemletke in štiriletno podružnične osnovne šole. Po letu 1960 so začeli uvajati dopolnilni pouk za tiste, ki so zaostajali v znanju, in podaljšano bivanje za tiste, ki so rabili varstvo ali pomoč pri učenju. Leta 1962 so začeli po šolah delati šolski psihologi in socialni delavci, pozneje pa še pedagogi in logopedi. Možnosti za šolanje so se izenačevale, za šolanje učiteljev pa so podeljevali štipendije.

V petdesetih letih je v najvišjih političnih krogih zorelo spoznanje, da politično-ideološka izhodišča vzgojnega dela, ki so jih uskladili s socialističnim razvojem, ne jamčijo uspeha v praksi, dokler med pedagoškimi ukrepi in njihovimi praktičnimi rezultati niso znane vzročne zveze. Ker je bilo mogoče te zveze odkriti predvsem z empiričnim raziskovanjem vzgojno-izobraževalne prakse, so pedagogiko metodološko preusmerili. Pri Zavodu za šolstvo so ustanovili posebno skupino za raziskovanje in leta 1965 ustanovili Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani.

V prvih povojnih letih je bila šola tudi prostor dis-

Folklorna skupina v Zrečah, šolsko leto 1951/52 (Vir: šolska kronika)

Spodnja vrsta – klečijo: 1. Vilma Esih, 2. Marjanca Vovk, 3. Fančika Pristovnik, 4. Cvetka Podgrajšek, 5. neznana, 6. Vida Podgrajšek; stojijo: 1. Ankica Jamnšek, 2. Majda Mlakar, 3. Olga Založnik, 4. Štefka Marinšek, 5. Marija Vuherer, 6. Jožica Vahter

kriminacije otrok premaganih političnih in idejnih nasprotnikov. Nad njimi je šola z ideološko zgrajenimi in ustrahovanimi učitelji pritiskala na različne načine. Take otroke so načrtno zapostavljali in preganjali. Učitelji, ki so sprejeli vlogo priganjačev režimske ideologije, so jim dajali nižje ocene in jim s tem preprečevali nadaljnje šolanje. V šolah so morali zelo paziti tudi na to, da so iz vzgoje in izobraževanja odstranili vsak vpliv Cerkve. Vzgoja v duhu revolucionarnih pridobitev NOB-ja ter nadaljnega razvoja socializma je bila celotno obdobje partijske vladavine glavna tema vzgojnih prizadevanj.

Verouk, ki je bil v šoli od začetkov vseskozi obvezen učni predmet, je leta 1945 postal prostovoljni izbirni predmet. Starši so morali svoje otroke k verouku vsako leto posebej prijaviti, pri tem pa so bili izpostavljeni sistemskim grožnjam in pritiskom. Partijska oblast je želela obisk verouka v šoli najprej čim bolj zmanjšati, preden ga je leta 1952 iz vseh šol dokončno odpravila. Za režimsko ideologijo je bil verouk v šoli nezdružljiv. Učitelje so do leta 1950 vrednotili celo po tem, kako uspešni so bili pri zmanjševanju obiska otrok pri verouku in pri obisku nedeljskega bogoslužja. Učitelji so morali še dolgo vsako leto preverjati, kateri učenci hodijo k župnijskemu verouku.

Za izgradnjo idejne čistosti komunistične vzgoje je režimska šolska oblast vseskozi budno pazila na učitelje. Hudi pritiski na učitelje so bili zato sestavni del povojnega šolstva. Učiteljska poklicna obveznost ni bila samo strokovno delo, ampak tudi uresničevanje ideoloških vzgojnih ciljev. Učitelj je moral imeti za opravljanje tega poslanstva idejno-politične kvalitete, ki so se kazale v uresničevanju marksističnega pogleda na svet. Pedagoški poklic je zahteval idejno opredeljene ljudi, in kdor to ni bil, ni sodil v šolo. Pritiski so se začeli že na učiteljskih, kjer so zaradi politične neprimernosti dijake izključevali, nekaterim pa svetovali, naj šolo prostovoljno zapustijo. Nepopustljiva je bila zlasti z gonjo proti vernim in drugače mislečim. Vsako javno izkazovanje vernosti učiteljev je strogo kaznovalo. V sistemu, ki je temeljil na odkrivanju notranjih sovražnikov, jih je javno diskreditirala in onemogočila. Vsakogar, ki se ji ni uklonil, je iz šole odstranila.

Marksistično-leninistična ideologija je v šole prihajala s spremembami učnih načrtov in z izbranimi vsebinami, ki so jih prinašali učbeniki v sliki in besedi. V šolskih berilih so prevladovale borbene partizanske teme, pred informbirojem pa so slavili predvsem Sovjetsko zvezo, Stalina in Rdečo armado. Drugi način vnašanja nove ideologije v šole je potekal z zamenjavo učnih predmetov. Tako so leta 1952 namesto verouka uvedli moralno vzgojo v osnovnih in nekaj let v srednjih šolah, kjer so pozneje poučevali samoupravljanje s temelji marksizma. Ideologija je v šolo prihajala tudi s šolskimi praznovanji in drugimi obšolskimi dejavnostmi. Oblike starih praznovanj so prilagodili novi vsebini. Vlogo nekdanjih monarhov v šoli je s praznova-

nji njihovih rojstnih dni zamenjal Titov kult ter druge množične mladinske prireditve, npr.: Titova štafeta, kurirčkova pošta, mladinske delovne brigade, srečanja in pogovori z borci NOB, pionirske igre, pionirski odredi na šolah, pionirski prapori itd. Nekatera praznovanja so nadomestili z odpravo verskih obredov, ki so bili povezani s šolo. Obred prejema prvega sv. obhajila so nadomestili s sprejemom otrok v pionirsko organizacijo, sv. birmo s sprejemom v mladinsko organizacijo. Prav tako so ideologijo v šolo vnašali iz izborom obveznega čtiva in s tem, da so iz šolskih knjižnic odstranili prepovedane knjige.

Posebna značilnost partijske oblasti do osamosvojitve Slovenije pa je bilo neprestano in odkrito nasprotovanje gimnaziji ter njeno postopno ukinjanje. Kot splošnoizobraževalna ustanova je bila gimnazija za partijo nevarna in zato nesprejemljiva. V totalitarizmu je bila nedopustna in neprimerna elitna malomeščanska šola, ki v nobenem primeru ni mogla krepiti delavskega razreda.

Prvi korak k odpravi gimnazij je bila uvedba sedemletk po sovjetskem vzorcu, ki jo je leta 1946 spremljalo povečevanje sovjetske pedagogike in ustanavljanje sindikatov pedagoških delavcev s poudarjeno ideološko vzgojo. Gimnazije so imele tri razrede nižje gimnazije z enakim učnim načrtom kot trije razredi višje osnovne šole in pet razredov višje gimnazije. Z uvedbo večernih delavskih gimnazij je bilo mogoče gimnazijsko izobrazbo od leta 1947 pridobiti tudi po izredni poti.

Naslednji korak pri ukinjanju gimnazije je bila šolska reforma leta 1958, s katero so ukinili osemletno gimnazijo, ki je postala štiriletna, skrčena na nekdanje višje razrede. Prehod na gimnazijo je bil mogoč šele po končani obvezni osemletni osnovni šoli. Pomen gimnazije se je s tem močno zmanjšal. Maturo so ukinili, uvedli pa lažji zaključni izpit. Klasične gimnazije so v celoti ukinili, obdržali so le nekaj klasičnih oddelkov. Latinščino je režim povezoval s katoliško cerkvijo, prav tako nemščino z nacizmom. Prvi tuji jezik je bila najprej ruščina, pozneje pa angleščina in ponekod nemščina.

Z resolucijo o verifikaciji gimnazij so v gimnazijski program leta 1962 dodali nove učne predmete, ki so bili povezani s proizvodnim delom, tehničnimi in praktičnimi znanji ter sociologijo. Vsebina gimnazijskega pouka se je s tem spremenila tako, da je gimnazija dajala več strokovnega in manj splošnoizobraževalnega znanja. Zadnji udarec je gimnaziji zadalo usmerjeno izobraževanje leta 1981, s katerim so ukinili tudi štiriletno gimnazijo.

Razvoj gospodarstva je po koncu 2. svetovne vojne spodbudil spremembe predvsem na področjih srednjega in visokega strokovnega šolstva, ki pa se ni razvijalo enotno, saj je bilo vseskozi več vrst strokovnih šol. Kmalu po končani vojni je strokovnjakov primanjkovalo, ker jih je iz države veliko emigriralo, po drugi stra-

ni pa so bila zasebna podjetja kmalu v celoti nacionalizirana in je bilo z državnim premoženjem potrebno gospodarno upravljati.

Prve srednje strokovne šole so imenovali tehnikumi in so jih ustanavljali za vse gospodarske panoge. Najprej so bili triletni šole, od šolskega leta 1950/51 pa štiriletni. V večjih podjetjih so ministrstva začela v povezavi z internati ustanavljati tudi obratne šole, v katerih so učenci teorijo izmenjevali s prakso. Za izpopolnjevanje kvalificiranih delavcev so ustanovili delavske tehnikume, iz katerih so nastali delavski oddelki na srednjih strokovnih šolah. Iz trgovskih akademij so tedaj nastale ekonomske in administrativne srednje šole.

Močno se je povečalo število srednjih tehniških šol. Velik odstotek njihovih absolventov se je v sedemdesetih letih, takoj po končanem šolanju, zaposlil, pozneje pa je večina nadaljevala študij na višjih šolah. Celotno srednje šolstvo z gimnazijami vred so prvič urejali enotno z Zakonom o srednjem šolstvu leta 1967. Ko so gimnazije z uvedbo usmerjenega izobraževanja v začetku osemdesetih odpravili, so poleg strokovnih programov vpeljali še usmerjeno izobraževanje pedagoške, naravoslovno-matematične, družboslovno-jezikovne in kulturološke usmeritve. Prvine usmerjenega izobraževanja so leta 1975 v skupne vzgojno-izobraževalne osnove uvedli v prvih letnikih pedagoških šol.

Na univerzi so se vezi med fakultetami zrahljale in univerza ni bila več enotna. Medicinska fakulteta je leta 1945 postala popolna, toda po uredbi zvezne vlade ni več spadala v sklop univerze, ampak pod zvezno ministrstvo za narodno zdravje. Podoben položaj so do zveznih ministrstev imele tudi druge fakultete. V prvih letih po vojni je nastalo veliko novih višjih in visokih šol ter fakultet, ki so jih neprestano združevali, razdruževali in preimenovali. Na prehodu v petdeseta leta je bila prejšnja enotna univerza razdeljena na štiri fakultete, na naravoslovno-matematično, filozofsko, pravno in ekonomsko, na tehnično visoko šolo s šestiimi fakultetami: arhitekturo, elektrotehniko, gradbeno, kemijsko, strojno in rudarsko-metalurško, ter na medicinsko visoko šolo z medicinsko in stomatološko šolo. Agronomska in gozdarska fakulteta je bila »samostojna fakulteta«, medtem ko je teološka fakulteta izgubila pravico javnosti in ni bila več državna ustanova.

Z okvirnim zveznim zakonom o univerzah, ki so ga po republikah dopolnili z republiškimi zakoni in univerzitetnimi ter fakultetnimi statuti, so leta 1954 univerzo obnovili kot celoto. Z novimi uredbami in zakoni sta se spreminjali predvsem organizacijska struktura in sestava posameznih fakultet. Večje spremembe sta prinesla Zakon o univerzi v Ljubljani leta 1957 ter Zakon o preoblikovanju fakultet leta 1960. S šolsko reformo leta 1958 so za šole na tretji stopnji veljale fakultete, višje in visoke strokovne šole, umetniške akademije in pedagoške akademije. Višje šole so bile prva stopnja visokošolskega študija.

Drugi val nastajanja višjih in visokih šol konec pet-

desetih in v šestdesetih letih je povezan z nastajanjem visokošolskega centra v Mariboru, kjer so leta 1975 ustanovili drugo slovensko univerzo. Višja pomorska šola je bila ustanovljena v Piranu v začetku šestdesetih, v Kranju pa je v istem obdobju nastala Višja kadrovska šola, ki je pozneje kot visoka šola postala članica Univerze v Mariboru. V Ljubljani so nastajale tudi druge visoke šole, tako npr. Visoka šola za politične vede, ki se je pozneje večkrat preimenovala. Univerza v Ljubljani je po smrti marksistično-leninističnega ideologa Edvarda Kardelja med letoma 1979 in 1990 nosila njegovo ime.

Zakon o visokem šolstvu, ki je izšel leta 1975, je poudarjal povezovanje univerze z uporabniki kadrov. Z usmerjenim izobraževanjem, ki se je začelo na srednji stopnji, je bilo sredi osemdesetih predvideno postopno preoblikovanje tudi visokega šolstva. Leta 1985 je zato prišlo do preobrazbe obeh pedagoških akademij v pedagoške fakultete, za spremembe na drugih fakultetah pa je pred razkrojem Jugoslavije zmanjkalo časa.

Z medijsko kampanjo so leta 1973 sprožili še najbolj viden politični poskus s celodnevno šolo. Po obračunu z notranjim partijskim liberalizmom so hoteli s celodnevno odtegnitvijo otrok od staršev v šoli povečati idejni vpliv nad mladino. Poskus se ni obnesel in je po nekaj letih zamrl. Podobno usodo je v osemdesetih letih doživel predlog za uvedbo skupnih jeder, s katerimi so se ponovno obudile centralistične težnje po unifikaciji šolstva v Jugoslaviji, ki je v Sloveniji, zlasti po zaslugi slovenskih pisateljev, naletel na ostro zavrnitev.

Z odhodom ekonomske emigracije v šestdesetih in sedemdesetih letih na delo v zahodnoevropske države je poleg Cerkev za dopolnilni pouk slovenskega jezika skrbela tudi jugoslovanska partijska država, ki jih je na ideološki podlagi tudi medsebojno delila. Ta država je organizirala tudi manjšinske šole za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti na narodnostno mešanih območjih v italijanskem in madžarskem jeziku.

Slovenski odpor proti jugoslovanskemu centralizmu se je v nekaterih pogledih, zlasti ob vprašanjih jezika in narodne identitete, pojavljal že v komunistični Jugoslaviji, vendar je ostal predvsem na jezikovni in kulturni ravni, npr. pri uvedbi skupnih jeder v šole. Resno razmišljanje o slovenski samostojnosti so sprožili dogodki ob razpadu svetovnega komunizma in prve večstrankarske volitve v Sloveniji. Jugoslavija je vse očitneje zavirala razvoj Slovenije, ki je za razvojem v zahodni Evropi in neposredni sosesčini vse bolj zaostajala.

Z osamosvojitvijo in demokratizacijo se je Slovenija po letu 1991 soočila s temeljnimi strukturnimi spremembami na vseh področjih družbe. Razlikovati je mogoče spremembe na treh ravneh. Na prvi ravni so bile spremembe povezane z odcepitvijo Slovenije od Jugoslavije, nastankom nove države in s priključevanjem med države članice Evropske zveze. Na drugi ravni so bile temeljne strukturne spremembe na podro-

čju politike in gospodarstva, ki so nastale tudi pod vplivom globalizacije sveta. Novosti na področju gospodarstva in politike so bile v lastninski preobrazbi in prestrukturiranju podjetij, uvedbi tržnega sistema, uveljavljanju parlamentarne demokracije in človekovih pravic, na področju politike pa so bile najbolj izrazite spremembe v prehajanju od totalitarne komunistične k demokratični večstrankarski državi. Tretja raven sprememb je povezana z razvojem tehnologije in računalništva ter z nastankom novih potreb po znanju. Internet, elektronska pošta, faksi in druga sodobna tehnologija so pospešili razvoj globalnega elektronskega poslovanja in tudi izobraževanja na daljavo. Z novo tehnologijo in globalizacijo komunikacij so nastale tudi večje možnosti za različne oblike učenja in izobraževanja ljudi.

Ker znanje zaradi nenehnih sprememb povsod hitro zastara, se tudi v Sloveniji vseskozi pojavljajo nove potrebe po izobraževanju. Med drugim se je uveljavil koncept vseživljenjskega učenja in izobraževanja, ki temelji na sistematičnem spodbujanju učenja in izobraževanja, uvajanju sistemov kontinuiranega učenja, spodbujanju razvoja učinkovitega prenosa znanja in poudarjanju interdisciplinarnosti znanja. Z večjim poudarkom se je ta proces začel širiti na področju izobraževanja odraslih in zaposlenih, vztrajno pa se širi tudi med šolajoče otroke in mladino, ki vse bolj spoznava smisel vseživljenjskega učenja in izobraževanja.

Družbene spremembe in razvoj vseživljenjskega učenja in izobraževanja so na področju šolstva povzročile nove reforme in spremembe tako na področju izobraževanja otrok, mladine kot tudi izobraževanja odraslih. Začele so se uveljavljati nove zvrsti izobraževanja. Poleg rednega izobraževanja v sklopu šolskega sistema je vse več tudi neformalnega izobraževanja zunaj sistema, kot npr. samoizobraževanje, e-izobraževanje idr.

V slovenskem šolskem sistemu, ki se je v samostojni državi prvič vzpostavil neodvisno od drugih šolskih sistemov, so sredi devetdesetih uvedli strukturne šolske reforme na vseh področjih. Predšolska vzgoja, ki temelji na sodobnih teorijah osebnosti, izhaja iz novejših socialnih in kognitivnih teorij otrokovega razvoja. Osnovno izobraževanje je z novo zakonodajo iz osemletne prešlo v devetletno obvezno šolo. Z notranjo prenovo se razvija v sodobnejšo in humanejšo institucijo, v kateri imajo tudi otrokove pravice svoje posebno mesto. Srednje šolstvo je postalo raznovrstno in maksimalno prehodno. Štiriletna gimnazija, kot najbolj splošna vzgojno-izobraževalna ustanova, ki mlade pripravlja na univerzitetni študij, se je z demokratizacijo in osamosvojitvijo Slovenije vrnila v izobraževalni sistem. Z njo se je vrnila tudi matura. Višje in visoke strokovne šole so ponudile nove izobraževalne programe in uvedle nov način študija, ki temelji na vključevanju v mednarodne povezave z izmenjavo profesorjev in študentov. Prav tako so univerze izvedle bolonjsko reformo in prenovo študijskih programov, ki so mednarodno primerljivi in

omogočajo večjo izmenjavo in mobilnost študentov po evropskih univerzah.

Večji obseg kot v preteklih obdobjih je zajelo izobraževanje odraslih, ki se izpopolnjujejo glede na potrebe v različnih javnih in zasebnih institucijah po formalni in neformalni poti. Več in bolj se izobražujejo različne ciljne skupine ljudi v skladu s svojimi potrebami, tako npr. šole za starše, delavnice za starše, študijski krožki za upokoјence, izobraževanje zapornikov, alkoholikov, odvisnikov od drog, slepih, gluhih odraslih, mlajših odraslih v projektne učenje mladih, ki niso končali šol in so brez dela. V sistemu vzgoje in izobraževanja se je zagotovil razvoj splošne in posebne nadarjenosti otrok in mladine, kot tudi skrbi za otroke in mladino z motnjami v osebnem razvoju. Programe in način vzgojno-izobraževalnega dela so prilagodili tudi šolam drugih narodnosti. Poleg državnega šolstva se po letu 1991 v precej omejenem obsegu razvija tudi zasebno šolstvo, ki po polstoletni prekinitvi ponovno išče svoje mesto in svoj doprinos h kakovosti slovenskega šolskega sistema.

Slovensko šolstvo se je do osamosvojitve Slovenije razvijalo v okviru večjih šolskih sistemov. Trdni temelji so mu bili postavljeni v boju za preživetje v staroavstrijskem šolskem sistemu. V Kraljevini Jugoslaviji se je lahko razvilo v razvejan sistem z lastno univerzo. Če je bilo, predvsem zaradi jezikovne drugačnosti, v stari Avstriji med najbolj obrobni in zaostalimi, je bilo v Jugoslaviji čez noč najbolj razvito. V svoji jezikovni majhnosti je bilo vedno v nevarnosti pred večjimi in agresivnimi sosedi.

Za svoj obstoj se je borilo v okoljih, ki mu niso bila niti najmanj naklonjena. Najbolj občutljivo vprašanje je bilo vedno uporaba slovenskega jezika kot učnega jezika. Kakor je z njim preživela slovenska šola, je tudi slovenski jezik mogel preživeti s slovensko šolo. S slovenskim šolstvom je rasla in se krepila tudi zavest slovenske jezikovne in narodne pripadnosti. Z njim se je slovenščina razvijala od učnega jezika v začetnih nedeljskih šolah do kultiviranega jezika predavanj in znanosti na univerzi.

Zgodovina slovenskega šolstva do slovenske osamosvojitve ponazarja predvsem velik boj za slovenski učni jezik v vseh vrstah šol. Slovensko šolstvo je s slovenskim učnim jezikom vstajalo in se pobiralo ter po hudih napadih, kljub manjšim izgubam, vseskozi napredovalo. Od neznatnih začetkov je izdelalo cel šolski sistem s svojo univerzo in si na ta način pomagalo izboriti tudi svojo samostojnost. Preživelo je jezikovne boje z večjimi in bogatejšimi sosedi, prav tako fašistično in nacionalsocialistično preganjanje, ne nazadnje pa še hudo ideološko indoktrinacijo in povojno eksperimentiranje. V prepletenosti različnih kulturnih, jezikovnih, izobraževalnih in idejnih vplivov se je prav po zaslugi slovenskega šolstva utrjevala sposobnost preživetja majhnega naroda.

Mag. Stane Okoliš

Zgodovinski pregled šolstva v Zrečah

Zgodovinski pregled šolstva v Zrečah

UVOD

V letu 2015 mineva 200 let od ustanovitve, danes bi temu rekli prve javne šole v Zrečah. Vsekakor je to spoštovanja vredna obletnica, zato je dobro, da si vsaj v grobih obrisih ogledamo spremembe, ki jih je doživela naša šola v teh dveh stoletjih.

Šele poznavanje osnov naše kulture nam omogoča razumevanje sedanjosti in nas dela odprte za naš jutri. Zlasti evropska kultura je tesno povezana z razvojem šolstva.

Razvoj šolstva na slovenskem ozemlju ima poleg svoje vključenosti v evropske, politične, kulturne, znanstvene in druge tokove tudi svoje specifičnosti. Zgodovinske silnice, ki so v stoletjih delovale na slovensko ozemlje in na ljudi, ki so na njem živeli, so tudi šolstvu vtisnile svoj pečat.¹

Ob vseh tokovih zgodovine pa je bil zelo pomemben tudi posameznik. Prav tako moramo zgodovinsko realno ovrednotiti vlogo in prispevek učiteljev k naši šolski zgodovini, kajti poleg predpisanih učnih načrtov, s katerimi so učitelji na otroke prenašali določene učne vsebine, so nanje vplivali tudi s svojo osebnostjo.

V nadaljevanju bo predstavljen kratek opis razvoja šolstva v Zrečah, ki pa se ga lahko razume samo, če na kratko prikažemo tudi razvoj šolstva v širšem prostoru. Vse spremembe, ki so se zgodile v Zrečah v osnovnošolskem izobraževanju, so bile odraz sprememb na celotnem slovenskem ozemlju oz. v širšem evropskem prostoru.

ŠOLSTVO V ČASU MARIJE TEREZIJE IN JOŽEFA II. IN AVSTRO-OGRSKE MONARHIJE

Na začetku vladavine Marije Terezije v avstrijskih deželah še ni bilo nobenih šol. Če za osnovno šolo vzamemo definicijo, da je to šola, ki v maternem jeziku vzgaja vsakogar, ne glede na družbeno pripadnost, in nudi vsakemu posamezniku temeljna znanja ne glede na bodoči poklic, potem lahko ugotovimo, da osnovne šole do takrat v slovenskih deželah niso poznali. Bilo je sicer nekaj mestnih šol, ki so dajale osnovna znanja le majhnemu številu šolarjev. Te so imele bolj značaj strokovnih šol, čeprav bi jih težko poimenovali drugače kot osnovne.

Otroci, stari od 6 do 13 let, naj bi tisti čas predstavljali okoli 15 % prebivalstva, šolo pa je v celjskem okrožju obiskovalo le 0,1 % prebivalstva. Podatki iz leta 1770 kažejo, da je bila tudi velika razlika med mesti in podeželjem, saj je v mestih obiskoval šolo vsak četrti otrok ustrezne starosti.

Jožef II. je ukazal, naj ustanovijo šolo povsod, kjer je na razdalji »pol ure hoda« vsaj 90 do 100 otrok primernih za šolanje. Želel je tudi, da bi bili vsi učitelji pedagoško izobraženi vsaj s posebnimi tečaji. Izdal je tudi predpise o šolskih poslopijih, vendar se je vse ustavilo pri gospodarskih težavah. V slovenskih deželah je šolstvo napredovalo veliko počasneje kot v nemških pokrajinah. Zaradi neznanja nemškega jezika so bile popolnoma nemške šole obsojene na neuspeh. Vsaj v prvih razredih je bilo potrebno uporabljati materni, tj. slovenski jezik.

Tudi če je v posameznih krajih uspelo zagotoviti šolanje, je obisk predstavljal veliko težavo. Šolska obveznost je sicer zajemala vse otroke od 6. do 12. leta starosti, vendar je bila bolj zaželena kot ukazana, saj ni predvidevala nobenih kazni za izostajanje od pouka. Zanimivo je bilo tudi določilo, da je zaradi potrebe po pomoči pri kmečkih opravilih na podeželju otrokom dovoljeno hoditi v šolo samo v zimskem času.

Uvedba šol je imela za slovenski razvoj dve zelo pomembni posledici. Utrdil se je slovenski knjižni jezik po vsem slovenskem ozemlju in ustvarjene so

¹ Jože Ciperle, Andrej Vovko: Šolstvo na Slovenskem, Slovenski šolski muzej, Ljubljana 1987, str. 5.

bile nove možnosti za slovensko narodno prebujanje.²

Zapis o začetkih šolanja v Zrečah najdemo v prepisu dopisa iz leta 1815 škofijskega ordinariata v Št. Andražu na Koroškem dekanijskemu uradu v Konjicah z dne 12. 10. 1815.³

V Zrečah je bila šola ustanovljena 1815. leta, pouk pa je potekal v leseni koči za mežnarja. Ker je bila le-ta po nekaj letih premajhna, so takratni župnik in farani zaprosili za povečanje šole. Okrožni urad v Celju je 18. februarja 1835 odredil, da se mora zreška šola prezidati. Leseno poslopje so podrli in istega leta na isto mesto pozidali za takratne čase lepo šolo, ki je kasneje služila v občinske namene.

Šola je v tem času učencem nudila le minimalno znanje. Zelo veliko veljavo je imel verouk, poučevali pa so se tudi branje, pisanje in računstvo ter temeljni pojmi gospodarstva. Učenci so štirikrat letno šli k spovedi in prejeli obhajilo. V letnem semestru je bila vsak torek in petek šolska maša. Kot prvi učitelj se omenja Jurij Šmaher, ki je služboval do leta 1825. Ker je bila ta šola premajhna, je učitelj stanoval v kaplaniji. Temu je sledil Štefan Pečnik, služboval je do leta 1830. Nato je prišel Anton Koprivšek, ki je služboval do 1835.

Šolsko leto se je v tem času pričevalo 3. novembra s sveto mašo. Šolsko nadzorstvo pa je upravljal okrožni šolski inšpektor, Peter Kočnik.

Iz gradiva, pridobljenega v Slovenskem šolskem muzeju, je razvidno, da je leta 1815 šolo obiskovalo 35 dečkov in 17 deklic.

Znanje so tako kot danes črpali iz učbenikov. Velika razlika med preteklostjo in sedanjostjo je število le-teh.

Medtem ko imajo danes učitelji na razpolago zelo veliko najrazličnejših učbenikov, jih je bilo v prvi polovici 19. stoletja na zreški šoli v uporabi samo 6.

Na podlagi državnega šolskega zakona z dne 14. 5. 1869 in deželnega zakona z dne 4. 2. je bila tukajšnja šola potrjena in uvrščena v kategorijo enorazrednice. Ta reforma je prinesla tudi spremembo, da so šole postale državne in deželne. Učitelji niso smeli več opravljati cerkveniškikh služb in so tako postali neodvisni od duhovščine. Lahko so se pripravljali na dveletnih in kasneje na štiriletnih učiteljskih. Pojavijo se tudi ženska učiteljska, tako ženske učiteljice niso več samo učiteljice ročnih del, ampak postanejo enakovredne moškim kolegom.

22. junija 1879 so se člani občinskega zastopstva (Gatschnik, Franz Widetschnig, Jurij Hrenn, Sebastian Goltschar, Jakob Wergles, Joseph Pototschan, Georg Schwab, Gust Wukoschegg) in krajevnega šolskega sveta (Peter Dobnik, Gustav Wukoschegg, Franz Videtschnig, Jurij Hrenn, Johann Stebernag, Joseph Pototschan, Simon Vole)⁴ zbrali na skupni seji, na kate-

ri so se soglasno odločili, da bodo na lastne stroške zgradili šolsko poslopje za dvorazredno šolo. Za izgradnjo te šole je tudi cesar Franc Jožef prispeval 300 goldinarjev. Šolski koledar in pouka prosti dnevi so se zelo razlikovali od današnjih. Eden izmed zelo pomembnih praznikov je bila obletnica poroke cesarskega para, ki so jo praznovali vsako leto 23. 4. Pouka prosta sta bila še 18. 8. in 19. 11. To sta bili rojstni in godovni dan njunih veličanstev. Oba dneva so se učenci in učitelji udeležili svete maše in zapeli himno. Preostali del dneva je bil pouka prost. Med šolskim letom je bil četrtek pouka prost dan, razen kadar je na delavnik padel praznik.

Pouk telovadbe je v tem času obsegal vodene in proste vaje, ki so se izvajale na prostoru pred cerkvijo. V šolskem letu 1904/05 in 1905/06 se pouk telovadbe zaradi obolenja Ludvika Tribnika sploh ni izvajal.

Šolska spričevala pa so se razdelila na koncu vsakega četrletja, in sicer 15. januarja, 23. marca, 30. junija in 13. septembra.

V šolskem letu 1980/81 je bil vpeljan celodnevni pouk v vseh oddelkih, a obisk pouka, posebno popolne, ni bil dovolj zadovoljiv.⁵

Že v naslednjem šolskem letu je postal obisk pouka bolj reden, saj je bil vpeljan samo poldnevni pouk, ker podučiteljsko mesto ni bilo zasedeno.

V drugi polovici 19. stoletja so na OŠ Zreče veliko pozornost namenjali tudi obdelovanju 200 m² velikega vrta, ki jim ga je dal v najem posestnik Jožef Železinger. Šolarji so urejali drevesnico in se tako poučili o važnosti gojenja sadnih dreves. Posebnega izobraževanja so bili deležni tudi zreški učitelji na kmetijski šoli v Mariboru, kjer so opravili poseben tečaj o gojenju sadnih dreves.

V letu 1887 šolska kronika omenja za tisti čas dokaj bogato šolsko knjižnico, ki se je delila na dva dela. Učiteljska knjižnica je štela 74 del, knjižnica za učence pa 17 del. Z učnimi pripomočki so bili še vedno zelo skromni, zato je bil nakup karte avstro-ogrske monarhije pomembna pridobitev. Zanimivo je bilo tudi, da je obstajal seznam knjig, ki jih ne smejo imeti v knjižnicah za mlade. Med prepovedanimi knjigami sta bili od leta 1890 tudi Tisočletnica Metoda in Valentin Vodnik – prvi slovenski pesnik.

8. maja 1890 se je šola v Zrečah razširila v trirazrednico, za kar je bilo istočasno sistematizirano učiteljsko mesto. Krajevni šolski svet je v teku jesenskih počitnic pripravil tretjo učilnico iz nekdanje konferenčne sobe in sobe, ki je bila do tedaj namenjena podučitelju.

V šolskem letu 1905/06 se je zaradi gradnje šolskega prizidka, šolsko leto začelo šele 4. decembra. Istega leta se je šola razširila v štirirazrednico in sistematizirano je bilo še četrto učiteljsko mesto.

2 Zgodovina Slovencev, Cankarjeva založba str. 376.

3 Nadškofijski arhiv Maribor, Šolski škofijski protokol, ŠK. 4, protokol za leto 1815.

4 Šolska kronika, leto 1879.

5 Šolska kronika 1869–1907.

ŠOLSTVO ZA ČASA KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

14. decembra 1918 se je po vsej državi praznovalo zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ker je bila takrat šola še zaprta, je slovesnost potekala v cerkvi.

Kot posledica vojne se je v Zrečah v letih 1919/20 pojavila kuga. Pozno jeseni je začela razsajati gripa, februarja pa se je zopet razširila španska bolezen. Zaradi opisanih razmer je bila šola od 14. 3. do 14. 6. 1920 zaprta. Nasploh je bilo zdravstveno stanje šolske mladine vse do leta 1925 zelo slabo.

Število zreških učencev je bilo ob ustanovitvi nove države 278, do leta 1925 pa je upadlo na 227. Šola je še vedno štirirazrednica in šele v šolskem letu 1927/28 je postala petrazrednica.

V šolski kroniki iz leta 1922 je zapis o organiziranosti pouka in učbenikih, ki so se uporabljali pri pouku. Pouk je potekal v štirih razredih. Poleg slovenskega jezika in matematike je bil še vedno zelo pomemben predmet verouk, ki se je poučeval dvakrat na teden. Učenci so bili deležni poučevanja ročnih del. Dečki so vadili tudi različne vrste cepljenja na vrbovih vejah, deklice pa so eno uro na teden okopavale šolski vrt.

V četrtem razredu so se učenci pričeli učiti srbohrvaščino, kar je bila logična posledica zgodovinskih dogodkov (razpad Avstro-Ogrske in ustanovitev Kraljevine SHS).

Šolski zakon, ki je poenotil osnovno šolstvo v okviru jugoslovanske države, je izšel 5. 12. 1929. Uvedena je bila splošna in obvezna osnovna šola, kar za Slovenijo sicer ni bila novost, za mnoge predele Jugoslavije pa je pomenila pomemben korak naprej. Novost je pomenila uvedba t. i. koedukacije – skupnega pouka za dečke in deklice, čeprav z omejitvijo, da morajo ločiti učence po spolu povsod tam, kjer to razmere dovoljujejo.

Zakon je tudi prepovedal telesno kazen ter uvedel razrede, oddelke in ocene, kot jih poznamo danes. Do takrat je bila v šoli kot staroavstrijska dediščina najbolj zaželeni ocena enica (kot najboljši red), po novem pa je to postala petica. Učni predmeti v tem času so bili: veronauk z

moralnimi nauki, narodni slovenski jezik, narodna povestnica (zgodovina) z najznamenitejšimi dogodki iz obče zgodovine, zemljepis naše države z osnovnim poznavanjem drugih držav, računstvo z osnovami geometrije in geometrijskega risanja, poznavanje prirode, praktična gospodarska znanja in razumevanja z obzirom na potrebe kraja, higiena, ročna dela, risanje, lepisje, petje, telovadba po sokolskem sistemu. Nemški jezik je bil neobvezen. Nemščina je bila samo v tretjem in četrtem razredu, če se je prijavilo najmanj 15 učencev. Verouk so še vedno poučevali duhovniki. Vsak učitelj je imel svoj oddelek, oddelek z enim razredom praviloma ni mogel imeti praviloma več kot petdeset učen-

cev. Kadar se je število učencev povečalo, se je oddelek delil.

Učitelji so morali pri vstopu v državno službo izreči prisego: »Jaz, N. N., prisegam edinemu Bogu, da hočem biti zvest kralju in domovini, da se hočem pri delu držati državnih zakonov in naredb, da hočem vse dolžnosti svojega poklica vestno in točno izvrševati ter posvetne in državne interese zastopati in braniti. Tako mi Bog pomagaj.«⁶

Učitelji so bili začasni in stalni. Začasni so zaključili državno učiteljsko šolo, opravili učiteljski zrelostni izpit ali učiteljski diplomski izpit, ali zaključili pedagoško šolo, ali pedagoške nauke na filozofski fakulteti. Stalni učitelji pa so postali, ko so opravili praktični učiteljski izpit. Šolska oblast jih je lahko nameščala po celi Kraljevini Jugoslaviji.

29. 6. 1929 je bila na šoli slavnostna proslava ob petdesetletnici novega šolskega poslopja.

V naslednjem desetletju so bile šolske zamude v povprečju 17 %. Zamude so se obravnavale redno – polmesečno. Ob lažjih kršitvah so se izdali opomini ali svarila.

Danes se mnogi starši kislo nasmehnejo, če kdo omeni, da je šola brezplačna. Do leta 1933 pa so krajevni šolski odbori dejansko financirali vse šolske potrebščine za vse otroke. V tridesetih letih dvajsetega stoletja zasledimo na OŠ Zreče uvajanje prvih interesnih dejavnosti. Na šoli je potekal pletarski tečaj, ustanovljen je bil podmladek RK.

V šolskem letu 1935/36 začne v Zrečah delovati šestrazrednica. Učne knjige so ostale iste. V prvem razredu so uporabljali samo en učbenik. To je bila Prva čitanka. En sam učbenik so imeli tudi v drugem razredu. To je bila Druga čitanka. V tretjem razredu se je število učbenikov povečalo. Učenci so uporabljali Tretjo čitanko, Prvo srbsko ali hrvaško čitanko, Slovensko jezikovno vadnico in Katoliški katekizem. Število učbenikov se nato v četrtem in petem razredu ni spremenilo. Učbeniki so imeli celo iste naslove, le da so prirejeni za višji razred.

Decembra 1938 je bila v šolo napeljana elektrika, in sicer v pisarno, obe veži ter peti razred.

Prepevanje v pevskih zborih ima v našem kraju zelo dolgo tradicijo. Tudi v šolski kroniki iz 1937 se pojavi fotografija, ki zgovorno priča, da so se naši učenci udeležili mladinskega koncerta v Konjicah.

Zanimivo je tudi spremljanje učnega uspeha. V šolskem letu 1935/36 je bilo 27 učencev odličnih, 96 prav dobrih, 100 dobrih in 52 slabih. Podatek govori o solidnem učnem uspehu, ki pa se je strahotno poslabšal v letu 1941.

V šolskem letu 1931/32 se v šolski kroniki pojavi podatek o šolski knjižnici, v kateri je število knjig naraslo na 216.

⁶ Slovenski šolski muzej, državna prisega učiteljev iz leta 1929

V času KSHS se je spremenil tudi šolski koledar. Po novem so bili pouka prosti naslednji dnevi:

- 1. 12. – praznik ustanovitve KSHS
- 27. 1. – praznik svetega Save
- 17. 12. – rojstni dan kralja Aleksandra I.
- velikonočne (v šolskem letu 1933/34 so trajale od 29. 3. do 11. 4.) in binkoštna počitnice (20. in 21. maj),
- 28. 6. – Vidov dan
- božične počitnice (23. 12.–9. 1.)
- 4. 2. – Strossmayerjev dan

Od ustanovitve nove države se je novo šolsko leto začelo septembra. Na državne praznike se je šolska mladina z učiteljstvom vedno udeležila slovesne svete maše. Po njej pa so se

napotili v šolo, kjer se je vršila šolska slavnost z nagovorom šolskega upravitelja in deklamacijami otrok. Na koncu se je vedno zapela tudi državna himna.⁷

Šolska kronika je v šolskem letu 1932/33 zabeležila tudi zanimiv podatek, da so učenci 7. junija imeli šolski izlet. Učenci četrtega in petega razreda so odšli na Lindek, učenci tretjega razreda pa k sveti Kunigundi.

Šolski upravitelj Karel Mravljak je bil naklonjen čebelarstvu, zato so maja 1933 v šoli izvedli čebelarški tečaj, na šolski vrt pa postavili dva čebelnjaka.

4. 12. 1933 je bil za zreške otroke prav poseben dan, saj so si v Konjicah v katoliškem domu ogledali film z naslovom V znamenju križa.

Leta 1941 se je pouk na OŠ Zreče končal že 31. marca zaradi nevarnosti vojne napovedi.

ŠOLSTVO V ZREČAH MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Zasedba Zreč se je zgodila 15. aprila 1941. Nemški vojaki so zasedli šolske prostore. Začele so se aretacije zavednih Slovencev. Vseh izseljenih je bilo nad 60. Naslednje delo vojakov je bilo pobiranje slovenskih knjig. Zmetali so jih na kup v občinsko šolo, nato pa odpeljali v tovarno za predelavo papirja, vse slovenske učitelje pa so nadomestili z nemškimi. Pouk se je odvijal samo v nemškem jeziku. Uporaba slovenskega jezika je bila otrokom prepovedana. Pouk se je začel s petjem in telovadbo. Uporabljali so vsa sredstva, da bi ponemčili našo mladino. Šolski obisk je bil na začetku še dokaj zadovoljiv, nato pa je iz meseca v mesec postajal slabši.

Zelo zanimiv je zapis v šolski kroniki iz leta 1941. Šolski upravnik Karel Mravljak je o šolskem obisku zapisal takole: »Šolski obisk je bil v začetku dober, toda postajal je od meseca do meseca slabši. V začetku leta 1944 me je ob neki priliki vprašal nadučitelj, Lach Hans,

če je bil v stari Jugoslaviji tudi tako slab obisk kot sedaj, saj prihaja v šolo komaj ena tretjina otrok. Odgovoril sem mu, da smo imeli v stari Jugoslaviji vedno prav dober obisk. Na tistem pa me je silil smeh, ko so mi starši otrok pravili, zakaj bi otroke pošiljali v šolo, ko nič ne razumejo nemško in da se učijo same falotarije.«⁸

V takem stanju je bila šola vse do konca vojne oziroma do 2. 5. 1945, ko je zgorela.

V šolski kroniki je ta dogodek zabeležen takole: »2. maja popoldne med tretjo in četrto uro je partizan Bošnjak od šole do mostu stražil, medtem ko sta druga dva partizana požigala šolo. Šolo so požgali z izgovorom, da Nemci ne bi imeli kje stanovati, če bi se po naključju vrnili v Zreče. Šola je gorela še vso noč. Krajanje so ta požar žalostno gledali, a gasiti si ni upal nihče.«⁹

Osvoboditev leta 1945 je na šolskem področju pomenila logično nadaljevanje razvoja, ki ga je šolstvo doživelo med NOB.

Tega leta sprejeti odlok o organizaciji osnovnih in srednjih šol je v skladu z načelom ločitve cerkve od države med drugim podprl zasebne šole, ki so jih prej upravljali cerkveni redovi. Verouk je v tem prvem obdobju še ostal šolski predmet, vendar ne obvezen.

ŠOLSTVO V ČASU SOCIALISTIČNE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Temeljni zakon o sedemletnem obveznem šolanju, ki je izšel 11. 7. 1946, je uvedel obvezno sedemletno šolanje in je zato tam, kjer je bilo že uveljavljeno osemletno obvezno šolanje, pomenil korak nazaj. To je bil v resnici izhod v sili, zlasti zaradi zelo pomejnega pomanjkanja prosvetnih delavcev. V celotnem jugoslovanskem prostoru pa je vseeno pomenil določeno izboljšanje dejanskega stanja. Šolski sistem je bil z novim zakonom poenoten, šoloobvezni otroci pa zajeti v sedemletke iz štirih razredov osnovne in treh razredov višje osnovne šole. Te šole je na predlog okrajnih ljudskih odborov ustanovljalo beograjsko prosvetno ministrstvo. Namesto v višjih osnovnih šolah so učenci lahko nadaljevali šolanje na nižjih gimnazijah, ki so imele v tem času tri nižje in pet višjih razredov. Gimnazije so bile, razen dveh klasičnih v Ljubljani in Mariboru, vse realne.

Takoj po kapitulaciji Nemčije so občani Zreč želeli, da se spet začne pouk za njihove otroke. Ker je šola z vsem inventarjem pogorela do tal, je takratni upravitelj, Karel Mravljak, priskrbel tri zasebne prostore. Pripravil je tri učne sobe: eno v bivši sokolski dvorani Davorina Kračuna, drugo v prostorih bivše gospodarske zadruga in tretjo v poslopju Nine Pokornove.

⁷ Šolska kronika 1931/59.

⁸ Šolska kronika 1931/59.

⁹ Šolska kronika 1931/59.

Ker je nemška žandarmerija 1943 in 44 popolnoma zasedla vse šolske prostore, so šolske klopi spravili v obokano šolsko klet, zato jih požar ni uničil.

Izvajanje pouka je bilo težavno, zato so občani sklenili, da bodo z udarnim delom očistili šolsko pogorišče.

Tehnik Kastelic je napravil načrt za novo šolo in 15. 10. so začeli zidarji z dozidavo. Zidarja Ivan Turnšek in Franc Pušnik sta zidovje dozidala do božiča 1945.

V letu 1948/49 je močno napredovala elektrifikacija kraja, elektriko so napeljali tudi v šolo.

Za takratno šolsko delo so bila zelo značilna najrazličnejša tekmovanja. V kroniki je najden zapis, da so učenci pridno pomagali pri gradnji zadružnega doma. Vse delo se je vršilo v obliki tekmovanja med razredi, oddelki, krožki in šolami. Marljivo so se posluževali tudi radia. Pionirji so pridno nabirali odpadni material. Mladinski in pionirski odred sta se vsako šolsko leto prav posebno slovesno pripravila na udeležbo pri Titovi štafeti.

Za vnašanje ideologije v šolo je bila uvedena pionirska organizacija. Vsaka šola je imela svoj pionirski odred, prapor, pisala se je pionirska kronika.

Ob vstopu v šolo so se učenci imenovali cicibani in najpomembnejši trenutek zanje je bil, ko so jih na posebni slovesnosti sprejeli med pionirje.

Po pionirski zaobljubi je sledila pogostitev. Za ta trenutek so bili učenci slovesno oblečeni – fantje v temno modrih hlačah in belih srajcah, dekleta pa v temno modrih krilih, belih bluzah in belih nogavicah. Vsak pionir je prejel modro čepico, rdečo rutico in pionirsko izkaznico.

Šolstvo je po vojni oblikoval vpliv socializma. Cilj vzgoje in izobraževanja je postala izgradnja socialistične osebnosti. Šola je morala napraviti iz učenca delovnega človeka, ki bo z vztrajnostjo in s pravilnim

odnosom opravljal svoje znanstveno in praktično delo. V ospredju je bilo izobraževanje kmečke in delavske mladine ter vzgoja tehničnega strokovnega kadra. Nova oblast je v šolstvo vnašala ideologijo marksizma – leninizma. Stroka je podpirala spremembe na vseh stopnjah šolanja. Povojni čas obnove, pomanjkanja, petletk pa je prinesel drugačen tok dogodkov in vpliv na šolstvo je prevzela politika, predvsem razne komisije Komunistične partije Jugoslavije, ki so imele nadzor nad učnimi knjigami in pripomočki, prav tako pa tudi vpliv pri pisanju učnih načrtov.

Za izgradnjo socialistične države je bila pomembna tudi pravilna politična opredelitev učitelja oz. ustrezno mišljenje, pri tem pa strokovnost ni bila v ospredju.

Z ustavo in zakoni iz leta 1946 je bila cerkev ločena od države. Leta 1952 je bil verouk z odlokom uradno odstranjen iz predmetnikov, namesto njega pa se je vpeljala moralna vzgoja.

Po vojni so bili vpeljeni novi državni prazniki. V šoli so se praznovali tisti, ki so bili v času pouka, in sicer: dan ustanovitve OF – 27. april, dan mladosti – 25. maj, dan republike – 29. 11., dan JLA – 22. 12. Od predvojnega obdobja je ostal Prešernov dan. Obeleževali pa so tudi 1. november, z okrasitvijo grobov padlih v NOB in držanjem častne straže pionirjev ob teh grobovih, 8. marec ter materinski dan.

Na prireditvah so ob pomembnejših praznikih nastopali učenci in člani društev. Prireditve so bile na šolskem odru in tudi izven šole. Uprizarjali so razne igre, na prireditvah pa pevske in plesne točke ter recitacije in deklamacije.

V šolskem letu 1950/51 so bile vse sedemletke preimenovane v redne nižje gimnazije. Tako je bila prva štiri leta osnovna šola in naslednja štiri leta nižja gimnazija.

V tem šolskem letu je zanimiv še en podatek iz naše šolske kronike, to je zelo slab učni uspeh. Od 246 vpisanih učencev je napredovalo le 146 učencev, to je 59,3 %. To šolsko leto je bila tudi v Zrečah ustanovljena nižja gimnazija, katere ravnatelj je bil Anton Podvršnik. Delo v nižji gimnaziji je potekalo v treh oddelkih, na OŠ pa v petih. V naslednjem šolskem letu se je zelo povečalo število krožkov. Imeli so jih devet, za tisti čas zelo veliko. Število krožkov se je v naslednjih letih stalno povečevalo in doseglo višek v letu 1999, ko je na OŠ Zreče delovalo kar 37 različnih krožkov.

Vse večja je postajala tudi skrb za zdravje. Poleg rednega cepljenja so uvedli redne zdravniške preglede za otroke prvih, četrtih in sedmih razredov.

V šolskem letu 1952/53 je otroke prvič obiskal dedek Mraz in jih bogato obdaril. Spreminjati se začne tudi odnos do telesne vzgoje, ki je pričela pridobivati enakopraven položaj v primerjavi z drugimi predmeti. Pomembnejša je postala tudi mlečna kuhinja, v kateri so pripravljali malico za vse učence. V šolskem letu 1953/54 pa se je nižja gimnazija ukinila in šola se je spremenila v osemletno šolo.

Pionirčkova oprema: izkaznica, kapa in rutica (Foto: B. P.)

Ena izmed stalnih oblik za hranjenje in razvijanje tradicij NOB na naši šoli so bili tudi obiski zgodovinskih obeležij in spomenikov. Vsako leto sta bili svečano sprejeti Kurirčkova torbica in Titova štafeta. Leta 1958 je bil sprejet splošni zakon o šolstvu, ki je napovedoval postopno reformo šolstva med letoma 1958 in 1962.

Leta 1959 je izšel Zakon o OŠ, izšli pa so tudi novi učni načrti. OŠ je postala splošna, obvezna in enotna za vse državljane med 7. in 15. letom, po ideji pa socialistična. Zakon je postavil normative pri gradnji šol. Tako so se izdelali posebni prostori za likovni in tehnični pouk, šolska kuhinja pa je postala del šole.

20. marca 1959 je bila ustanovljena šolska vrtna zadruga, ki je štela 80 članov. Njihova naloga je bila obdelovati šolski vrt in vzdrževati park ob spomeniku talcev.

V šolskem letu 1960/61 je bila kot dodatni predmet uvedena še prometna vzgoja. V tem šolskem letu je na zreško šolo prvič prišel poklicni psiholog, ki je učenecem pomagal pri uspešni izbiri poklica.

Od leta 1960 se je izvajal dopolnilni pouk in uvajalo podaljšano bivanje. Po letu 1962 pa so v šole začeli uvajati različne strokovne službe, kot so šolski psihologi, socialni delavci, logopedi in pedagogi.

V šolskem letu 1961/62 je bilo zaključeno uvajanje novega učnega načrta za vse razrede. Novosti so bile vpeljane v sedmi in osmi razred, spremenilo se je število učnih ur pri nekaterih predmetih, ne pa tudi obseg snovi.

V šolskem letu 1963/64 so se k zreški osrednji šoli priključile še šole v Gorenju, na Resniku in Skomarju.

V šolskem letu 1971/72 se je začelo izvajanje moderne osnovnošolske matematike. Učitelji so uporabljali vsa razpoložljiva avdiovizualna sredstva, kot grafoskop, diaproskop, episkop, magnetofon in responder. Frontalno delo že dolgo ni bilo več prevladujoča oblika dela, zamenjali so ga skupinsko delo, individualiziran pouk, sestavljanje nalog objektivnega tipa in učni listki.

V šolo se je vpeljevalo samoupravljanje kot pomembno pedagoško načelo. Bilo je prisotno pri slehernem učno-vzgojnem delu. Samoupravno je bilo organizirano vsako delo učencev, bodisi pri pouku bodisi v interesnih krožkih, organizacijah in društvih. Povsod je bila upoštevana samoupravna odločitev učenca.

Že v začetku šolskega leta je bila na šoli uvedena novost – kabinetni pouk za vse učence na predmetni stopnji. Kabineti so bili organizirani za slovenski in angleški jezik, matematiko, fiziko, tehnični pouk, biologijo, kemijo, zemljepis, glasbeni pouk, zgodovino in likovni pouk. Učenci so se kmalu privadili na selitev iz kabineta v kabinet. Oprema teh prostorov je bila na začetku pomanjkljiva, večina kabinetov pa je imela že svoj diaproskop.

V prvih razredih je bila uvedena moderna matematika. Učiteljice prvih in drugih razredov so se usposablja-

le na večdnevni seminarjih. Vse učne pripomočke in učbenike za novo matematiko so dobili učenci brezplačno. Šolska kronika je v tem letu zabeležila tudi seznam mladinskega tiska. Učenci so prejeli Pionirski list, Pionir, Ciciban, Kurirček, Mladino, Čebelico in Sinjega galeba. Za šolo je bila pomembna pridobitev prenovljena kinodvorana. Celotna prenovitev je veljala 120 000 ND. Urejen je bil park pred kinodvorano.

V šolskem letu 1972/73 se je pouk moderne matematike razširil tudi v tretje in četrte razrede.

V šolskem letu 1973/74 je šolstvo zopet doživelo večje spremembe. Posodobili so učne načrte in nekoliko spremenili predmetnik ter uvedli celodnevno osnovno šolo. Spremembe, ki jih je slednja prinesla s sabo, so v knjigi Samostojno delo učencev v celodnevni osnovni šoli opisane takole: »Danes predstavlja celodnevna šola z vidika življenja in dela učencev v šoli najbolj uspešno organizacijsko obliko enotne osnovne šole z razširjenim vzgojno-izobraževalnim programom. Na nastajanje COŠ pri nas moramo gledati kot na proces, ki se je začel že precej časa pred uvajanjem prvih celodnevniških šol.

Šolske malice in kosila, organizirana pod vodstvom šole, prostovoljne dejavnosti v prostem času mladih, dopolnilni pouk za slabše učence, oddelki s podaljšanim in celodnevni bivanjem za učence, ki potrebujejo varstvo in pomoč šole, so elementi, s katerimi osnovna šola razširja svoj program in s tem postopno prerašča iz tradicionalne OŠ s poldnevniškim poukom v OŠ s celodnevni organiziranim in vodenim vzgojno-izobraževalnim delom.

Medtem ko tradicionalna šola v popoldanskem času organizira samo pouk, so temeljne sestavine dnevnega življenja in dela učencev v celodnevni OŠ: pouk s samostojnim delom, prosti čas in prehrana z zdravstveno nego učencev.«¹⁰

V šolskem letu 1975/76 je bil na zreški šoli prvič organiziran obrambni dan. Namen tega dne je bil v duhu takratnega časa seznanjati in istočasno usposablјati mladino za samozaščito in vseljidsko obrambo. V tem šolskem letu se je v vseh OŠ uvedel nov način ocenjevanja pri pouku gospodinjstva, tehnične, glasbene, likovne in telesne vzgoje (zelo uspešno, uspešno, manj uspešno). Spremenila se je tudi ocena za vedenje: vzorno, primerno, manj primerno.

Večje spremembe je prineslo šolsko leto 1978/79. Z odlokom skupščine Slovenske Konjice so ukinili podružnično šolo na Resniku.

15. 11. 1982 so na šoli prešli na nov delovni čas: COŠ ob 8. uri, predmetna stopnja pa ob 7:45. To so bila leta, ko je potekala živahna menjava učencev in učiteljev s pobrateno občino Kosjerić.

S šolskim letom 1984/85 je bil ukinjen pouk na podružnični šoli Skomarje.

¹⁰ Helena Novak, samostojno delo učencev v celodnevni osnovni šoli, Ljubljana 1975, str. 7.

V šolskem letu 1988/89 sta se dokončno poslovili pionirska organizacija, v katero so bili vključeni učenci od prvega do sedmega razreda, in mladinska organizacija, v katero so bili sprejeti učenci osmih razredov. Po šolah so zaživeli otroški parlamenti, na katerih so lahko učenci razpravljali o temah, ki so jih izbrali sami.

ŠOLSTVO V SAMOSTOJNI SLOVENIJI

Leta 1991 postane Slovenija samostojna država, kar znova prinese nekaj sprememb v osnovne šole.

V šolskem letu 1992/93 se zreška šola vključi v projekt tri ocenjevalna obdobja in opisno ocenjevanje. V šolskem letu 1995/96 je bila sprejeta nova šolska zakonodaja, na zreško šolo pa so začeli prihajati tudi otroci iz Stranic, ki so dotlej obiskovali šolo v Slovenskih Konjicah.

Z izgradnjo prizidka in športne dvorane leta 1997 se je šolska zgradba močno podaljšala vzdolž reke Dravinje. Za razredni pouk je bilo na voljo 12 učilnic, za predmetno stopnjo pa 13. Poleg tega sta bili na voljo še urejena računalniška učilnica in učilnica za gospodinjstvo.

Leta 1998 je nov prostor v šoli dobila tudi šolska zobna ambulanta. V tem času se je zreška šola vključila v dva obsežna projekta. Za sprejem v EKO šolo ter mrežo šol UNESCO. Šola se je začela vključevati v različne projekte na temo človekovih pravic, demokracije, strpnosti in sodelovanja. Izvedene so bile tudi številne delavnice za ohranjanje kulturne dediščine.

Eko šola pa je projekt evropskega združenja in je sestavni del prizadevanj Evropske unije za okoljevarstveno izobraževanje. Zavedanje, da bodo današnji učenci lahko vplivali na pomembne odločitve ter jih že v bližnji prihodnosti sprejemali, je eno od temeljnih načel EKO šole kot načina življenja.

Prenovljen sistem vzgoje in izobraževanja je z novo šolsko zakonodajo, sprejeto 1996. leta, obvezno šolanje podaljšal za eno leto – uzakonil je obvezno devetletno šolanje.

Devetletka je prinesla: pričetek izobraževanja otrok pri šestih letih, delitev na tri vzgojno-izobraževalna obdobja, nacionalni preizkusi ob zaključku drugega in tretjega triletja, uvedbo tujega jezika v četrtem in petem razredu, fleksibilno diferenciacijo v 4., 5. in 6. razredu, delno zunanjo diferenciacijo v 8. in 9. razredu, obvezno izbiro dveh izbirnih predmetov, vključevanje učencev s posebnimi potrebami, poučevanje dodatnega strokovnega delavca v prvem razredu in timsko delo, ki se odraža v različnih fazah učno-vzgojnega procesa.

Največja novost je bil gotovo vpis šestletnih otrok v šolo, za katere je bilo treba posebej opremiti prostore. Prvi razred so zaradi pomanjkanja prostora naši osnov-

nošolci obiskovali v prostorih vrtca Zreče. Novost je bila tudi ta, da sta več kot polovico ur v prvem razredu prisotni dve učiteljici.

Novi učni načrti dajejo učitelju večjo svobodo pri izbiri vsebin, metod in oblik dela, hkrati pa odgovornost za to, da učenci dosežejo standarde znanja, ko to zmorejo glede na svoj telesni, umski in socialni razvoj.

V drugem triletju se s prvo novostjo srečamo že kar pri predmetniku. Učenci so v četrtem in petem razredu dobili nov učni predmet naravoslovje in tehnika, v šestem razredu pa učni predmet tehnika in tehnologija. V četrtem razredu se začne tudi zgodnje uvajanje tujega jezika. Prav tako se učenci četrtega razreda v zadnjem ocenjevalnem obdobju srečajo še z eno novostjo, to je fleksibilna diferenciacija.

Devetletna OŠ je prinesla tudi novosti pri dnevih dejavnosti. Novost predstavljajo tehniški dnevi, ki so zamenjali delovne akcije in drugo družbeno potrebno delo. Omeniti je treba še, da je v drugem triletju precej časa namenjenega vključevanju otrok z drugačnimi potrebami. To so otroci, ki so ali nadarjeni ali pa zaradi posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb dosegajo nižje izobrazbene standarde.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je sprejel prenovljene učne načrte za vse predmete v devetletni osnovni šoli. Učni načrti so prečiščeni zlasti z vidika odvečne faktografije, cilji pa so oblikovani tako, da posegajo na različna področja učenčevega razvoja.

V osmem in devetem razredu pri matematiki, slovenskem ter tujem jeziku poteka samo nivojski pouk. Učenci so razporejeni po ravneh zahtevnosti. Ker nivojski pouk ni pokazal željenih rezultatov, so ga po nekaj letih zamenjale heterogene skupine.

Velika novost devetletke v zadnjem triletju so tudi izbirni predmeti. Šola ponudi izbirne predmete, za katere se je odločilo največ učencev, seveda pa tudi tiste, ki jih mora obvezno ponuditi v skladu z zakonom.

V spodnji tabeli so prikazani izbirni predmeti, ki so bili realizirani na OŠ Zreče v šolskem letu 2013/14.

To so bile glavne vsebinske spremembe. Sicer pa je šolska stavba doživela veliko spremembo leta 2002, ko so bila na starem delu zamenjana šolska okna.

V zadnjem desetletju se je zreška šola vključila v številne projekte, označena je bila tudi varna pot v šolo.

V šolskih letih 2002, 2003, 2004 so na šoli zaživele sobotne šole, ki uspešno delujejo vse do danes. Učenci se ob sobotah lahko udeležujejo delavnic z vseh področij: naravoslovnega, družboslovnega-jezikovnega, gledališkega, tehničnega, športnega ...

Mesec oktober 2004 je bil za Osnovno šolo Zreče zelo pomemben, takrat je angleško mesto Sedbergh za svojega dvojčka izbralo mesto Zreče. Zaživel je sodelovanje med obema šolama, ki poteka še danes.

PREDMET	ŠT. UČENCEV	ŠT. SKUPIN	POUČUJE
Izbrani šport ODBOJKA	11	1	Nina Upendo
Izbrani šport NOGOMET	16	1	Tilen Šenk
Likovno snovanje I	11	1	Milan Lamovec
Likovno snovanje II	11	1	Milan Lamovec
Multimedija	32	2	Andrej Pušnik
Nemščina I	12	1	Natalija Ferčec
Nemščina II	24	1	Rosana Kač
Nemščina III	18	1	Rosana Kač
Obdelava gradiv – LES	10	1	Jelka Šenk
Raziskovanje domačega kraja in varstvo njegovega okolja	19	1	Mateja Pučnik
Računalniška omrežja	36	2	Andrej Pušnik
Zvezde in vesolje	10	1	Marjana Podkubovšek
Gledališki klub	35	2	Barbara Potnik
Šport za sprostitev	33	2	Nina Upendo Tilen Šenk
Šport za zdravje	32	2	Tilen Šenk
Vzgoja za medije – televizija	21	2	Barbara Potnik
Urejanje besedil	37	2	Andrej Pušnik
Literarni klub	18	1	Barbara Potnik
Življenje človeka na Zemlji	17	1	Mateja Pučnik
SKUPAJ	403	25	

ZAPOSLENI NA OŠ ZREČE

GIBANJE UČITELJSTVA NA ŠOLI V ZREČAH od leta 1815 do leta 2015

LETO	IME IN PRIIMEK	LETO	IME IN PRIIMEK
1815–1828	Jurij Šmaher	1880–1881	Ludvik Tribnik, nadučitelj Jožef Cugmas, podučitelj Peter Erjavec, katehet Elizabeta Serajnik, učiteljica ženskih ročnih del
1828–1939	Štefan Pečnik		
1830–1835	Anton Koprivšek		
1835–1846	Jurij Jazbec		
1846–1853	Blaž Beranič	1881–1882	Ludvik Tribnik, nadučitelj Helena Irrmann, prov. podučiteljica
1854–1858	Martin Pestevšek		
1858–1859	Filip Koderman	1882–1883	Ludvik Tribnik, nadučitelj Helena Irrmann, podučiteljica Peter Erjavec, župnik, katehet Elizabeta Serajnik, učiteljica ženskih ročnih del
1859–1860	Simon Kramberger		
1860–1864	Jure Wochel		
1864–1873	Simon Krobej	1883–1884	Ludvik Tribnik, nadučitelj Helena Irrmann, podučiteljica Flora Brus, suplentka za obolelo Irrmannovo
1873–1874	Franc Košutnik		
1874–1876	Franc Čeh		
1876–1877	Franc Krajnc		
1877–1879	Simon Vole		
1879–1880	Ludvik Tribnik, učitelj in šolski voditelj		

1884–1885	Ludvik Tribnik, nadučitelj Flora Brus, podučiteljica Jure Purgaj, kaplan, katehet
1886–1887	Ludvik Tribnik, nadučitelj Flora Brus, podučiteljica
1887–1888	Ludvik Tribnik, nadučitelj Viktor Gath, podučitelj
1888–1889	Ludvik Tribnik, nadučitelj Jože Benko, prov. podučitelj v zimskem semestru

TRORAZREDNICA

1890–1891	Matija Hotzl, učitelj Katarina Wesenskeg, prov. podučiteljica v zimskem semestru Jakob Vrečko, okrajni pomožni učitelj, suplement v poletnem semestru Vincenc Čepin, katehet
1891–1892	Ludvik Tribnik, nadučitelj Matija Hotzl, učitelj Helena Arko, prov. podučiteljica Vincenc Čepin, katehet
1892–1893	Ludvik Tribnik, nadučitelj Matija Hotzl, veroučitelj Helena Arko, prov. podučiteljica Martin Stolz, veroučitelj
1893–1894	Ludvik Tribnik, nadučitelj Matija Hotzl, učitelj Helena Arko, def. podučiteljica Martin Stolz, veroučitelj
1894–1895	Ludvik Tribnik, nadučitelj Olga Franc, prov. podučiteljica Janez Medved, suplent Martin Stolz, veroučitelj Matija Karba, župnik, veroučitelj od januarja do julija Franc Šaloven, kaplan, veroučitelj (6. 8.–14. 9.)
1895–1896	Ludvik Tribnik, nadučitelj Olga Franc, prov. podučiteljica Franc Šnuderl, def. učitelj Alojzija Domenkuš, suplentka (1. 9.–30. 9.) Jožefa Kodrman, suplentka (1. 9.–30. 9.) Franc Šaloven, kaplan, veroučitelj
1896–1897	Ludvik Tribnik, nadučitelj Franc Šnuderl, def. učitelj Franc Šaloven, kaplan, veroučitelj Ivan Vertot, podučitelj – suplent
1897–1898	Ludvik Tribnik, nadučitelj Franc Šnuderl, def. učitelj Otilija Feigel, prov. podučiteljica Franc Gosak, kaplan, veroučitelj

1898–1899	Ludvik Tribnik, nadučitelj Franc Šnuderl, def. učitelj Otilija Feigel, prov. podučiteljica Franc Gosak, kaplan, veroučitelj Roza Rossmann, suplentka
1899–1900	Ludvik Tribnik, nadučitelj Franc Šnuderl, def. učitelj Otilija Feigel, prov. podučiteljica Franc Gosak, kaplan, veroučitelj Cecilija Teržan, suplentka Amalija Tribnik, kandid. (15. 7.–14. 9.)
1901–1902	Ludvik Tribnik, nadučitelj Otilija Feigel, premeščena v Slovensko Bistrico Amalija Tribnik, prov. učiteljica Alice Koschell, suplentka (15. 7.–15. 9.) Matija Karba, župnik, veroučitelj
1902–1903	Ludvik Tribnik, nadučitelj Amalija Tribnik, prov. učiteljica Alice Koschell, prov. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj
1903–1904	Ludvik Tribnik, nadučitelj Amalija Tribnik, def. učiteljica Alice Koschell, prov. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj
1904–1905	Ludvik Tribnik, nadučitelj Amalija Tribnik, def. učiteljica Alice Koschell, prov. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj
1905–1906	Ludvik Tribnik, nadučitelj Amalija Tribnik, def. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj Kristina Kavčič, prov. učiteljica

ŠTIRIRAZREDNICA

1906–1907	Ludvik Tribnik, nadučitelj Amalija Tribnik, def. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj Kristina Kavčič, prov. učiteljica Jožef Čuček, okrajni pomožni učitelj, suplera nadučitelja Zora Senčar, učiteljica suplentka
1907–1908	Jožef Čuček, začasni šolski vodja Adela Fabiani, def. učiteljica Kristina Kavčič, prov. učiteljica Amalija Tribnik, def. učiteljica Albin Slavec, kaplan, veroučitelj
1908–1909	Henrik Schell, nadučitelj Amalija Tribnik, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Iva Preželj, začasna učiteljica Matija Karba, župnik, veroučitelj v 4. razredu Albin Slavec, kaplan, veroučitelj v ostalih razredih

1909–1910	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Tribnik, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Matija Karba, župnik, veroučitelj v 1. razredu Albin Slavec, kaplan, veroučitelj v ostalih razredih	1919–1920	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Mirko Dujc, začasni učitelj Janko Krušič, kaplan, veroučitelj
1910–1911	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Tribnik, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Marko Škofič, kaplan, veroučitelj	1920–1921	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Martin Čepin, kaplan, veroučitelj
1911–1912	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Tribnik, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Marko Škofič, kaplan, veroučitelj	1921–1922	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Martin Čepin, kaplan, veroučitelj
1912–1913	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Marko Škofič, kaplan, veroučitelj	1922–1923	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Martin Čepin, kaplan, veroučitelj
1913–1914	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Anton Plevnik, kaplan, veroučitelj	1923–1924	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1914–1915	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Anton Plevnik, kaplan, veroučitelj	1924–1925	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1915–1916	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Anton Plevnik, kaplan, veroučitelj	1925–1926	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1916–1917	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Anton Plevnik, kaplan, veroučitelj	1926–1927	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1917–1918	Henrik Schell, nadučitelj Karel Mravljak, prof. učitelj Amalija Mravljak, stal. učiteljica Adela Fabiani, stal. učiteljica Anton Plevnik, kaplan, veroučitelj		
1918–1919	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Franc Jazbinšek, kaplan, veroučitelj		

PETRAZREDNICA	
1927–1928	Karel Mravljak, zač. šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, zač. učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1928–1929	Karel Mravljak, zač. šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, zač. učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1929–1930	Karel Mravljak, zač. šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, zač. učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Albert Pravst, kaplan, veroučitelj
1930–1931	Karel Mravljak, zač. šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, zač. učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Jože Bezjak, kaplan, veroučitelj
1931–1932	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Jože Bezjak, župnik, katehet 1., 2., 4., 5. razreda Anton Radanovič, kaplan, katehet v 3. razredu
1932–1933	Karel Mravljak, začasni šolski vodja Amalija Mravljak, stalna učiteljica Adela Fabiani, stalna učiteljica Josip Unverdorben, začasni učitelj Neža Verbek, začasna učiteljica Anton Radanovič, kaplan, veroučitelj za 3. in 4. razred Janko Leber, kaplan, veroučitelj (marec–konec aprila) Ivan Kodrič, kaplan iz Loč, katehet (maj–junij)

Učiteljice na izletu – druga z leve je Amalija Mravljak. Fotografija z začetka 20. stoletja (Vir: zasebna zbirka Milanka Lange Lipovec)

1933–1934	Učiteljstvo kakor leta 1927–28 Žolnir, župnik iz Stranic
1934–1935	Učiteljstvo kakor prejšnje leto

ŠESTRAZREDNICA

1935–1936	Karel Mravljak, šolski upravitelj Adela Fabiani, stalna učiteljica Amalija Mravljak, stalna učiteljica Ivana Fritz, učiteljica Neža Verbek, učiteljica Josip Unverderben, učitelj Marija Godnič, učiteljica ženskih ročnih del Jože Bezjak, župnik, veroučitelj
1936–1937	Karel Mravljak, šolski upravitelj Adela Fabiani, stalna učiteljica Amalija Mravljak, stalna učiteljica Ivana Fritz, učiteljica Neža Verbek, učiteljica Josip Unverderben, učitelj Marija Godnič, učiteljica ženskih ročnih del Jože Bezjak, župnik, veroučitelj
1937–1938	Karel Mravljak, šolski upravitelj Adela Fabiani, stalna učiteljica do 30. 11. 1937, nato upokojena Josip Unverderben, učitelj Ivana Fritz, učiteljica 2. razreda Vida Cotman, učiteljica 3. raz. Neža Verbek, učiteljica 5. razreda Marija Godnič, učiteljica ženskih ročnih del Jože Bezjak, župnik, veroučitelj
1938–1939	Karel Mravljak, šolski upravitelj, 6. razred Ivana Fritz, učiteljica 1. razreda Vida Cotman, učiteljica 2. razreda Anton Podvršnik, učitelj 3. razre- da Alojz Cotman, učitelj 4. razreda Neža Verbek, učiteljica 5. razreda Marija Godnič, učiteljica ženskih ročnih del Jože Bezjak, župnik, veroučitelj
1939–1940	Karel Mravljak, šolski upravitelj, 6. razred Ivana Fritz, učiteljica 1. razreda Vida Cotman, učiteljica 2. razreda Anton Podvršnik, učitelj 3. raz. Alojz Cotman, učitelj 4. razreda Neža Verbek, učiteljica 5. razreda Marija Godnič, učiteljica ženskih ročnih del Jože Bezjak, župnik, veroučitelj

1940–1941	Karel Mravljak, šolski upravitelj, 6. razred Ivana Fritz, učiteljica 1. razreda, 1. 11. 1940 – premeščena v Konjice Vida Cotman, učiteljica 2. r. Anton Podvršnik, učitelj 3. r. Alojz Cotman, učitelj 4. razreda Neža Verbek, učiteljica 5. razreda Marija Godnič (poročena Šuman), učiteljica ženskih ročnih del do oktobra, nato premeščena v Krčevino Jože Bezjak, župnik, veroučitelj
1941–1945 Nemško učiteljstvo 1941–1942:	Doba okupacije Nemško učiteljstvo 1941/42: Hans Lach, nadučitelj Buhaher, učitelj Liesl Emerschitz, učiteljica Melita Fabiani, učiteljica, ki je znala slovensko Marija Mderbacher, učiteljica Ilse Wiengraber, učiteljica
1943–1944	Anton Kristofaritsch, nadučitelj Liesl Emerschitz, učiteljica Hede Heichal, učiteljica Hilda Kadleček, učiteljica Friedrich Kadleček, učitelj
1944	Anton Kristofaritsch, nadučitelj Jamnik, učiteljica Arhiva in uradnih spisov ni, ker je požar 2. 9. 1945 vse uničil.
1945	<u>V maju</u> : Karel Mravljak, šolski upravitelj Anton Podvršnik, dodeljen Kunigundi Danica Bervar, učiteljica 1. raz. Marica Jerman, učiteljica pripravnica v 3. razredu, 1. 7. odšla v pedagoški tečaj Sonja Petelinšek, učiteljica pripravnica do 30. 6. Angela Čerič, učiteljica pripravnica do 21. 6. 1945 Od julija naprej sta bila na šoli samo Danica Bervar, učiteljica 1., 2. in 3. razreda Karel Mravljak, šolski upravitelj, učil 4.–6. razred Od avgusta naprej so poučevali: Karel Mravljak, šolski upravitelj, učil 5. in 6. raz. Pavla König, učiteljica 3. in 4. raz. Danica Bervar, učiteljica 1. in 2. razreda

UČITELJI, ZAPOSLENI PO LETU 1945	
Karel Mravljak	1. 11. 1909–28. 2. 1946
Anton Podvršnik	1. 9. 1946–31. 8. 1959
Danica Brvar	25. 5. 1945–31. 8. 1947
Marica Jerman	30. 6. 1945–31. 8. 1945
Sonja Petelinšek	25. 5. 1945–31. 8. 1945
Angela Čerič	6. 6. 1945–30. 6. 1945
Pavla Konig	26. 7. 1945–31. 8. 1947
Ana Mahar	15. 10. 194–31. 8. 1947
Darja Lange	25. 2. 1946–31. 8. 1946
Marija Šuman - Godnič	15. 10. 1945–31. 8. 1946
Hermína Ložak - Kapun	1. 9. 1946–31. 8. 1980
Marija Operčkal	1. 9. 1946–31. 8. 1947
Vera Malenšek	1. 9. 1947–31. 8. 1950
Milica Gorenjak	1. 9. 1947–31. 8. 1948
Jože Drmal	1. 9. 1947–31. 8. 1948
Adelberta Purgaj	1. 9. 1947–31. 8. 1952
Elza Pihler - Petrič	1. 9. 1948–31. 8. 1950
Frančiška Ravnjak	25. 2. 1949–31. 8. 1980
Ludvik Pevec	1. 5. 1949–31. 8. 1949
Aleksander Čepin	1. 9. 1949–31. 8. 1950
Anton Pleminitaš	1. 9. 1949–31. 8. 1950
Franc Taks	1. 9. 1950–17. 1. 1954
Ivan Krajcar	1. 9. 1950–31. 8. 1966
Pavla Vrhovnik	1. 9. 1951–31. 8. 1955
Jelka Nečimer	1. 9. 1952–31. 8. 1957
Helena Hrovatin	1. 9. 1952–31. 8. 1956
Edi Štukl	1. 9. 1953–31. 8. 1959
Marica Štukl	1. 9. 1953–31. 8. 1959
Alojzija Fon	1. 9. 1956–31. 8. 1959
Ljudmila Veber	1. 9. 1956–31. 8. 1959
Vilma Oblak Ceglar	1. 9. 1956–31. 8. 1989
Franc Kovač	1. 9. 1958–31. 8. 1962
Mara Mavhar	1. 9. 1959–31. 8. 1989
Marija Mastnak	1. 9. 1959–31. 8. 1990
Milan Gombač	1. 9. 1959–31. 8. 1963
Doroteja Gombač	1. 9. 1959–31. 8. 1963
Štefanija Juhart	1. 9. 1959–31. 8. 1980
Marjan Korošec	1. 9. 1961–31. 8. 1973
Marija Štefanič	1. 9. 1961–31. 8. 1962
Ida Tepej	14. 2. 1962–31. 8. 1964
Andrej Schmantz	1. 1. 1962–31. 8. 1964
Marjana Bombek - Kos	1. 9. 1962–31. 8. 2001
Alojzija Urbanc - Fijavž	1. 9. 1962–31. 8. 1996
Anita Presiček	25. 9. 1962–31. 8. 1969
Anica Matavž	1. 9. 1963–31. 8. 1993
Zinka Sentočnik	1. 9. 1963–1. 9. 1968
Jože Čelik	1. 2. 1964–30. 11. 1968
Magdalena Vogelsang	1. 6. 1964–31. 8. 1990

Bogomil Vogelsang	1. 6. 1964–31. 8. 1992
Ljudmila Brumec	1. 6. 1964–31. 8. 1965
Terezija Kancler	1. 6. 1964–30. 3. 1992
Jernej Kancler	1. 6. 1964–22. 3. 1969
Milan Brumec	1. 6. 1964–31. 8. 1965
Alojzija Senica	1. 6. 1964–31. 8. 1965
Filip Beškovnik	1. 6. 1964–31. 8. 1964
Inge Detela - Kotnik	1. 9. 1964–31. 8. 1984
Sonja Zdovc	1. 9. 1964–31. 8. 1990
Vida Balan	1. 9. 1964–31. 1. 1970
Franc Kuzman	15. 2. 1967–31. 8. 1967
Zdenko Friškovec	1. 6. 1964–31. 8. 1964
Anton Macun	1. 11. 1964–30. 11. 1978
Hedvika Nedeljčević	1. 9. 1964–28. 2. 1982
Frančiška Podgrajšek	1. 9. 1965–31. 8. 2000
Zofija Švab	1. 9. 1965–30. 9. 1978
Anton Krušič	1. 9. 1965–5. 9. 1968
Srečko Petrič	13. 12. 1965–31. 8. 1980
Dragotin Krušič	20. 12. 1965–3. 6. 1967
Ljudmila Černivšek	1. 9. 1966–31. 8. 1968
Regina Vivod	1. 9. 1966–31. 8. 2001
Andrej Bitenc	1. 9. 1967–30. 6. 1968
Melita Mehanović	1. 9. 1967–31. 8. 1969
Karel Adamič	1. 11. 1967–30. 6. 1968
Frančiška Brglez	1. 9. 1967–31. 8. 1972
Marija Pozeb	1. 9. 1967–30. 6. 1969
Ivanka Kolar	1. 9. 1968–31. 8. 1972
Alojzija Podgrajšek	1. 9. 1968–31. 5. 2004
Jožefa Šrekl - Godec	1. 9. 1968–31. 8. 1978
Marjana Obrul	1. 9. 1968–20. 3. 1974
Marija Pečnik	1. 9. 1969–19. 2. 1971
Marta Macun	1. 10. 1969–14. 12. 1980
Emil Lajh	15. 9. 1969–31. 8. 1975
Avgusta Urbašek	1. 9. 1970–10. 1. 1983
Anica Žnidaršič	1. 9. 1970–31. 8. 1974
Gabriel Košir	26. 9. 1970–9. 12. 1971
Ivan Kos	1. 9. 1972–31. 8. 1981
Marjan Grossmann	1. 9. 1972–12. 7. 1973
Marija Drozg	1. 10. 1972–30. 9. 2010
Marija Črešnar	1. 9. 1973–31. 8. 2010
Stanislava Kotnik	1. 4. 1973–31. 8. 2010
Zofija Petrič	1. 9. 1973–31. 8. 1980
Martina Kapun	12. 11. 1973–31. 8. 2008
Jožica Možek	3. 2. 1975–30. 9. 1983
Milena Črešnar	1. 9. 1975–31. 8. 2012
Albina Orož	6. 10. 1975–31. 8. 2011
Mihaela Rakovnik	1. 9. 1976–31. 8. 2010
Alenka Samec	1. 9. 1977–31. 8. 1985
Frančiška Gomboc	1. 9. 1979–31. 8. 1997
Darinka Šešerko	1. 9. 1979–
Vili Klančnik	1. 9. 1979–31. 8. 1981 1. 9. 1983–31. 3. 1995

Darinka Lah	20. 9. 1979–31. 8. 1983
Bernarda Kotnik	8. 10. 1979–
Silva Ribič	31. 3. 1980–31. 8. 1992
Dušanka Lamovec	1. 9. 1980–
Sintija Gorenjak	1. 9. 1980–31. 8. 1981
Milan Lamovec	1. 9. 1980–
Emil Mumel	1. 9. 1980–7. 1. 2001
Olga Pančič	1. 9. 1980–30. 12. 2012
Branka Juhart	1. 9. 1980–31. 1. 1990
Zalika Napret	1. 9. 1981–
Vlasta Puklavec	1. 9. 1981–
Terezija Petrič	1. 9. 1981–31. 8. 2003
Alenka Skarlovnik	1. 9. 1981–
Drago Vrhovšek	1. 9. 1981–30. 6. 2014
Terezija Gorenak	1. 9. 1982–
Irena Ložak	1. 9. 1982–31. 12. 1994
Meta Lajnsček	1. 10. 1983–11. 8. 1984
Rosana Kač	20. 8. 1984–
Darinka Ivačič	1. 9. 1985–31. 12. 2006
Jelka Šenka	1. 9. 1985–
Jolanda Lorgar	11. 2. 1986–
Darja Fijavž	1. 9. 1986–11. 3. 1990
Breda Punčuh	1. 10. 1986–3. 2. 1987
Marjana Podkubovšek	1. 2. 1987–
Jožica Klančnik	9. 3. 1987
Biserka Esih	1. 4. 1987
Mira Pevec	21. 11. 1988–31. 7. 1989
Carmen Zver	29. 9. 1988–24. 8. 1989
Lenart Barat	1. 9. 1989–7. 1. 1996
Herbert Lešnik	1. 1. 1990–19. 8. 1990
Jasna Urbanc	1. 5. 1990–23. 1. 1991
Marina Mavc	1. 9. 1990–
Ivan Olup	1. 9. 1992–
Petra Jager	1. 2. 1992–31. 7. 1993
Greta Mumelj	1. 9. 1993–4. 8. 1994
Marjeta Kobale	17. 11. 1993–
Mihela Kosi	1. 9. 1994–
Darja Brglez	1. 4. 1995–
Karmen Presiček	1. 9. 1996
Tina Tinta	9. 1996–4. 8. 1999
Urbanč Stanislav	10. 1. 1996–18. 8. 1997
Alenka Črešnar Gorjup	1. 9. 1997–
Suzana Felicijan	10. 11. 1997–11. 8. 2001
Tatjana Gosnik	1. 9. 1998–
Marina Hren	1. 9. 1998–
Majda Kokol	1. 9. 1998–
Matej Kotnik	9. 1998–24. 5. 2000
Romana Kotnik	10. 1998–31. 8. 2001
Mojca Petek	1. 9. 1998
Jožica Višnjari	1. 9. 1998–
Marija Kotnik	1. 9. 1999–

Dora Lušenc	1. 9. 1999–
Štefica Ribič	1. 9. 1999–
Aleksandra Županc	1. 9. 1999–
Jerica Črešnar	9. 1999–4. 1. 2004
Tanja Vodovnik	1. 9. 1999–31. 8. 2001
Jerica Črešnar	1. 9. 1999–4. 1. 2004
Andreja Blimen	1. 10. 2000–31. 8. 2003
Elizabeta Jecl	1. 1. 2001–31. 8. 2002
Andrijana Artnik	1. 9. 2001–
Andreja Blazina	8. 1. 2001–
Rebeka Cvetko	1. 10. 2001–
Mateja Pučnik	1. 9. 2001–
Alenka Šrot	1. 9. 2001–
Slavica Zdovc	1. 2. 2002–30. 6. 2002 1. 9. 2002–31. 8. 2003
Lucija Vrhovšek	11. 9. 2002–3. 2. 2004
Jasna Lampreht	3. 10. 2002–9. 12. 2002 13. 9. 2005–15. 12. 2005
Simona Rojten	17. 12. 2002–31. 8. 2004
Melita Gornik	1. 4. 2002–
Slavica Zdovc	1. 2. 2002–30. 6. 2002 1. 9. 2002–31. 8. 2003
Lucija Vrhovšek	11. 9. 2002–3. 2. 2004
Jasna Lampreht	3. 10. 2002–9. 12. 2002 13. 9. 2005–15. 12. 2005
Simona Rojten	17. 12. 2002–31. 8. 2004
Peter Kos	1. 9. 2003–
Barbara Potnik	1. 2. 2003–
Zvonko Pušnik	1. 9. 2003–30. 6. 2004
Vesna Šergan	9. 9. 2004–
Irena Drozg	15. 11. 2004–30. 6. 2005
Stanislava Repar	29. 11. 2004–23. 4. 2006 1. 9. 2006–30. 6. 2007 1. 9. 2007–31. 8. 2008
Rosana Krajnc	1. 1. 2007–30. 6. 2008
Nika Verdnik	1. 9. 2007–31. 8. 2008
Urša Hajd	1. 9. 2007–30. 6. 2008
Lucija Levart	30. 9. 2007
Jana Deželak	1. 9. 2007–
Metka Potnik	1. 9. 2007–
Aleksandra Leskovar	1. 12. 2007–30. 6. 2008
Matejka Kovše	1. 9. 2007–31. 8. 2008
Andrej Pušnik	1. 9. 2008
Andreja Črešnar	1. 9. 2004–30. 6. 2006 12. 5. 2008–30. 6. 2008 1. 9. 2009–20. 5. 2011 1. 9. 2011–31. 8. 2012 2. 1. 2013–31. 8. 2013

Tadeja Kapun	13. 5. 2005–30. 6. 2005 28. 3. 2007–15. 6. 2007 1. 9. 2007–
Nevenka Hlačer	1. 10. 2008–
Mateja Potočnik	20. 11. 2009–31. 3. 2010 1. 9. 2010–18. 3. 2013
Jožica Škorjanc	14. 12. 2009–26. 2. 2010 1. 4. 2010–26. 4. 2010
David Voh	1. 4. 2010–30. 6. 2010 1. 9. 2010
Eva Pančur	1. 9. 2010–
Maja Korošec	1. 3. 2010–30. 6. 2010
Nataša Petrič	10. 5. 2010–30. 6. 2010
Valentina Volavšek	1. 1. 2011–14. 9. 2011 29. 9. 2014
Tilen Šenk	10. 1. 2011–10. 7. 2011 20. 1. 2014
Adrijana Kotnik	14. 5. 2010–30. 6. 2010 7. 1. 2014
Nina Upendo	19. 9. 2011–30. 6. 2012 1. 9. 2013
Polona Župevc	1. 4. 2011–
Patricija Jakob	1. 9. 2011–4. 10. 2012
Iris Kovač	3. 1. 2012–31. 7. 2014
Nevenka Žutič	27. 2. 2012–30. 6. 2012 1. 9. 2012–31. 12. 2012
Katja Kvas	5. 3. 2012–19. 6. 2012
Mateja Bruder	6. 3. 2012–31. 8. 2012
Maja Štefanič	10. 9. 2012–20. 11. 2013
Barbara Vidovič	9. 11. 2012–30. 6. 2013
Nina Vajt	1. 2. 2013–
Simona Turner	1. 9. 2013–
Nataša Plavčak	1. 10. 2013–16. 9. 2014
Kristina Kračun	1. 11. 2013–31. 12. 2013
Darja Stermšek	15. 4. 2013–20. 11. 2013
Lucija Pocrnja	6. 5. 2014–30. 6. 2014
Evelina Leskovar	13. 5. 2014–13. 6. 2014 1. 9. 2014–16. 9. 2014
Katja Lovrenčič	1. 9. 2014–
Natalija Ferčec Halužan	10. 4. 2014–10. 4. 2015

ADMINISTRATIVNO OSEBJE	
Elizabeta Lepšina	15. 4. 1963–1. 11. 1963
Marija Časl	1. 1. 1964–29. 2. 1964
Dragica Pečnik	1. 10. 1964–31. 12. 1974
Štefka Cegler	1. 7. 1965–30. 11. 1965
Marija Jerman	19. 2. 1969–31. 8. 1969
Elizabeta Podgrajšek	10. 9. 1970–29. 6. 1987
Damjana Podgrajšek	23. 5. 1997–30. 7. 1998
Vetrih Ljudmila	28. 5. 1997–6. 7. 1998
Slavica Kitek	18. 6. 2001–20. 9. 2002
Anita Presiček	1. 2. 1972–30. 4. 1997
Milena Kukovič	17. 8. 1987–
Irena Ložak	21. 8. 1989–25. 3. 1990
Bernarda Falnoga	18. 1. 1993–
Natalija Bukovšek	14. 1. 2000–

TEHNIČNO OSEBJE	
Angela Vidmar	1. 8. 1946–1. 10. 1965
Katarina Korošec	8. 10. 1962–31. 1. 1992
Vladimir Korošec	1. 2. 1963–10. 5. 1984
Ljudmila Koprivnik	1. 6. 1964–29. 6. 1988
Ivana Pec	1. 6. 1964–31. 12. 1967
Marija Črešnar	1. 7. 1960–31. 8. 1963
Katarina Pačnik	1. 9. 1963–31. 8. 1972
Ljudmila Stebernak	1. 11. 1964–31. 3. 1965
Frančiška Štefane	1. 4. 1965–1. 7. 1967
Štefka Hren	1. 5. 1965–31. 8. 1995
Ema Rošer	1. 9. 1965–30. 12. 1979
Stanko Rebrnik	1. 10. 1965–30. 4. 1974
Ljudmila Gorenak	15. 5. 1967–30. 9. 1968
Roza Jereb	1. 6. 1968–31. 8. 1987
Antonija Koprivnik	1. 9. 1967–30. 4. 1969
Ema Korošec	1. 5. 1965–8. 11. 1971
Terezija Magerl	1. 6. 1970–31. 8. 1973
Alojzija Štruc	25. 9. 1970–31. 8. 1973
Frančiška Smrekar	8. 11. 1971–30. 6. 1977
Terezija Jereb	1. 8. 1972–30. 12. 1991
Monika Črešnar	1. 3. 1973–31. 10. 1994
Ljudmila Korošec	19. 11. 1973–16. 1. 1979
Gabrijela Krančan	1. 10. 1975–31. 7. 1986
Hilda Petrič	1. 10. 1975–20. 12. 1975
Marija Meglič	1. 10. 1968–15. 5. 1977
Mira Fijavž	29. 8. 1977–30. 12. 2004
Milena Kokol	2. 9. 1978–31. 12. 1992 1. 6. 1994–30. 12. 2012
Marija Oprešnik	15. 1. 1975–31. 12. 1982
Dominika Hren	15. 1. 1979–30. 4. 1984 9. 2. 1987–30. 3. 1992
Štefaniya Rošer	1. 11. 1974–24. 7. 1980 1. 9. 1981–3. 3. 1998
Ivan Pšajt	15. 3. 1982–28. 2. 1983

Olga Hrovat	1. 9. 1982–30. 11. 1983
Romana Pačnik	29. 4. 1983–25. 6. 1983 8. 10. 1985–
Franci Hrovat	10. 6. 1983–5. 10. 1983
Albin Draksler	18. 10. 1983–26. 2. 2011
Vida Vodišek	1. 4. 1984–12. 9. 1985
Irena Zlodej	1. 1. 1984–16. 3. 1984
Rozalija Jelenko	13. 10. 1986–30. 3. 1992
Marjeta Beškovnik	14. 9. 1987–13. 10. 1987
Helena Jereb	15. 2. 1988–
Andreja Lah	25. 4. 1988–
Rozalija Črešnar	1. 12. 1981–30. 6. 1991
Štefaniya Hren	1. 8. 1992–
Nada Obrovnik - Draksler	1. 1. 1993–
Milena Koražija - Zupančič	1. 10. 1994–
Metka Ziebarth	1. 1. 1995–
Ivana Pavlič	1. 9. 2007–31. 8. 2008
Jožef Kokol	26. 9. 2006–31. 10. 2007
Mojca Planinšek	1. 9. 1995–5. 3. 1996

Nada Mlinar	6. 9. 1995–5. 3. 1996
Nada Bobik	10. 10. 1995–30. 1. 1996
Nataša Gorenjak	6. 12. 1995–21. 1. 1997
Mojca Velenšek	13. 5. 1996–31. 8. 1996
Alenka Jelenko	20. 11. 1997–
Vlado Petrič	22. 4. 1997–10. 11. 1997
Irena Rutnik	16. 3. 1998–
Marija Ljubič	1. 6. 1998–9. 10. 2007
Vida Štabej	15. 4. 1999–19. 12. 2000
Andrej Kotnik	15. 9. 1998–
Laura Ziebarth	18. 9. 2000–14. 6. 2013
Simona Stojan	9. 2. 2002–18. 10. 2002
Magda Kovačič	1. 11. 2005–
Goran Joldič	6. 1. 2006–17. 3. 2006
Nataša Potočnik	29. 1. 2009–
Matjaž Tehovnik	1. 9. 2009–31. 5. 2010
Tadej Kožuh	15. 9. 2010–31. 12. 2010
Ivan Hrovat	1. 4. 2011–21. 11. 2011
Sabiha Kalabić	1. 9. 2011–23. 9. 2011
Verica Koprivnik	14. 4. 2014–28. 5. 2014
Aleš Jevšenak	21. 11. 2011–

Anton Podvršnik, mentor čebelarkega krožka na osnovni šoli (Vir: osebni arhiv družine Podvršnik)

RAVNATELJI

Ludvik Tribnik

1879–1907

Gospod Ludvik Tribnik se je rodil 23. julija 1854 v Slivnici pri Mariboru, kot sin nadučitelja Jožefa Tribnika. Po končanem študiju, leta 1874, je služboval v Poljčanah, Studencih pri Mariboru, pri Svetem križu pri Rogaški Slatini, od koder se je leta 1879 preselil v Zreče. Tu je služboval osemindvajset let. Bil je zelo vnet za pedagoško delo. Da je bil vzor učitelja, mu je priznaval tudi okrožni šolski svet, od katerega je prejel številne pohvale. Zaradi svojega dela si je prislužil tudi naziv častnega župana Zreč.

*To priznanje njegove neumorne delavnosti mu je bilo gotovo na veliko uteho v težkih dneh njegove smrtne bolezni. Vsi smo bili veseli, ko smo čitali vest tega odlikovanja, in smo mu iskreno želeli, da bi mu ljubi Bog dal uživati to čast mnogo let. Ali nemila smrt je – ne oziraje se na te iskrene želje vam, ljubi otroci, ugrabila vzornega učitelja, ki vas je očetovsko ljubil, poučeval, opominjal, svaril in kazal pota poštenosti inu pravičnosti, ki vam jih je boditi, da boste kdaj spoštovani možje in žene, koristni udi svoje občine in človeške družbe. Vsi ljubi otroci, veste, da je hvaležnost do staršev in učiteljev kot vaših največjih dobrotnikov vaša dolžnost in to dolžnost hvaležnosti boste najlepše izkazali tako, da boste živeli po naukih in opominih, ki vam jih je dajal rajni gospod nadučitelj.*¹¹

Visoki deželni šolski svet je gospoda Ludvika Tribnika na seji dne 16. avgusta 1879 imenoval za stalnega podučitelja na ljudski šoli v Zrečah.

S tem delovnim mestom je bila povezana letna plača v višini 550 fl avstrijske veljave, prosto stanovanje in najemnina za stanovanje v višini 25 % letne plače.¹²

Na podlagi deželnega šolskega sveta z dne 9. decembra 1880 je bil Ludvik Tribnik imenovan za nadučitelja.¹³

Gospod Tribnik je med vsakimi poletnimi počitnicami poskrbel za popis šoloobveznih otrok.

Maja 1890 je nadučitelj Ludvik Tribnik zbolel za katarjem pljučnih vršičkov. Po navodilu zdravnika je moral prenehati s poučevanjem. Ker je druga učiteljska moč manjkala, okrajni šolski svet pa ni mogel poslati pomožnega učitelja, je pouk od 2. maja do 1. julija popolnoma prenehal.

Z odlokom okrajnega šolskega sveta z 31. maja 1890 je bil nadučitelju Tribniku odobren 14-dnevni dopust. Ker se po preteku dopusta Tribnikova bolezen ni obrnila na bolje, mu je okrajni šolski svet odobril bolniški dopust do konca julija. Ker tudi tokrat Tribnikovo zdra-

Ludvik Tribnik
(Vir: zasebna zbirka Milanka Lange Lipovec)

vstveno stanje ni bilo boljše, mu je deželni šolski svet podaljšal bolniški dopust do konca šolskega leta, tj. 15. septembra 1890.

Z začasnim odlokom okrajnega šolskega sveta je postal začasni podučitelj Johann Pirsh do vrnitve Ludvika Tribnika.

23. novembra 1889 je okrajni šolski svet sprejel odlok o razširitvi zreške šole za en razred. Za dogradnjo tretje učilnice so določili proračun v vrednosti 380 fl. Sočasno je bilo za trirazrednico sistematizirano novo delovno mesto.

Januarja 1893 se je Tribnikovo zdravstveno stanje poslabšalo do te mere, da je moral odstopiti od poučevanja. Šolski svet mu je odobril bolniški dopust do konca šolskega leta. V naslednjih letih se je njegovo zdravstveno stanje zelo spreminjalo, vendar nikoli več ni bil prav zdrav.

29. julija 1904 je Ludvik Tribnik praznoval 30-letnico svojega delovanja. Od tridesetih je 25 let preživel v Zrečah. Ob tej priložnosti ga je občinski odbor v Zrečah na podlagi 25-letne krajevne učiteljske dejavnosti imenoval za častnega občana.

Leta 1905/06 se je Tribnikova bolezen vrnila. Začasni šolski vodja je postal Jožef Čuček. 5. avgusta 1907 je Ludvik Tribnik umrl. Njegovo delo je nadaljeval Jožef Čuček, ki je ob tem dogodku zapisal:

»Zreče so z gospodom Tribnikom izgubile človeka, ki ga bo zelo težko nadomestiti. Njegovi nasveti so bili dragoceni za vse, zmeraj zavedajoč se svojih dolžnosti je zaslužno delal za šolo in občino. Kot družabnik je bil zmeraj veder in enako iskan. Kot velik prijatelj napredka je bil zmeraj dejaven za napredek šole.

11 Josip Čuček, Učiteljski tovariš, 30. 8. 1907, volume 47, NUK LJ.

12 Šolska kronika, št. 1.

13 Prav tam.

Tribnikova družina leta 1896
(Vir: zasebna zbirka Milanka Lange Lipovec)

Kjerkoli je delal, je veljal za idealnega, marljivega šolnika /.../ Njegova dejavnost je bila s strani šolskih oblasti večkrat priznana s pohvalami in dekreti.

/.../ bil je vzor poštenega družinskega očeta in prizadevnega učitelja.

V velikem pogrebnem sprevodu je bilo 200 otrok, krajevni šolski svet, občinsko in okrajno zastopstvo, deset duhovnikov ...»¹⁴

Josip Čuček

1907–1908

Josip Čuček je bil rojen leta 1875 (datuma in kraja rojstva nismo ugotovili) po končanem učiteljsišču je leta 1897 začel s poučevanjem. Najprej je poučeval pri sv. Rupertu v Slovenskih Goricah (danes je to v Občini Lenart in verjetno je v tej občini bil tudi rojen), nato v Čadramu pri Oplotnici in leta 1906 na Prihovi. V Zrečah je bil eno leto tudi nadučitelj in sicer od leta 1907 do 1908. Prav Josip Čuček je bil tisti, ki je v stanovskem časopisu Učiteljsko tovariš objavil nekrolog za pokojnega zreškega nadučitelja Ludvika Tribnika. Sicer pa je v Zreče prišel že eno leto prej, da bi nadomeščal bolnega nadučitelja Ludvika Tribnika in vse kaže da je bila želja oblasti, da kasneje to mesto prevzame. To se je tudi zgodilo, a se je kar hitro tudi zapletlo in še hitreje razpletlo. Zakaj je bil nadučitelj samo eno leto lahko samo slutimo, a po tem kar je zapisano v Učiteljskem

tovarišu, so mu zamerili članstvo v nekem društvu in verjetno še kaj drugega, kar očitno ni bilo vseh stanovskim kolegom. Poslovil se je in iz Zreč odšel v Žiče, kjer je bil nato nekaj let nadučitelj; kasneje je še služboval v okraju Šoštanj. Leta 1928 se je upokojil.

Henrich Schell

1911–1918

Henrich Schell (Vir: zasebni arhiv Jože Baraga)

Prvo knjižnico v Lovrencu je ustanovilo Kmetско bralno društvo (1885–1941). Slovenska pisana beseda je bila v dobi narodnih bojev eno izmed najmočnejših orožij proti vse bolj nasilni in načrtni germanizaciji. Ob ustanovitvi je društvo razpolagalo z manjšo knjižnico v župnišču, vendar se je ta čez čas porazgubila. Zato so odborniki leta 1902 objavili poziv na »vse slovenske rojake«, naj pomagajo s knjižnimi in denarnimi darovi ustanoviti novo knjižnico. Prispevke je zbiral učitelj Henrik Schell, ki je bil knjižničar in tajnik društva vse do prisilnega odhoda v Zreče leta 1911. Iz bežnih zapisov v časopisih in Sadonikovih dnevnikih zvemo, da je bilo društvo naročeno na slovenske časopise, kupovalo pa je predvsem dela slovenskih literatov in »mohorjevke« – knjige Mohorjeve družbe. Sploh pa sta lovrenška in puščavska župnija pred I. svetovno vojno sloveli po tem, da sta imeli največ dosmrtnih članov Mohorjeve družbe v lavantinski škofiji.

V šolskem letu 1918/19 je v Slovenskih Konjicah bil imenovan za začasnega vodjo šole; takrat je bil še v vojaški službi kot kapetan generala Maistra v Mariboru. V začetku aprila 1919 je Schell prevzel vod-

¹⁴ Šolska kronika OŠ Zreče, št. 1.

stvo šole, istočasno pa je bil imenovan za šolskega nadzornika za okraje Konjice, Rogatec in Šmarje. V tem šolskem letu je bil tudi namestnik okrajnega glavarja.

Leta 1924 je napredoval v oblastnega nadzornika v Mariboru.

1928. leta pa je ponovno postal upravitelj konjiške šole Pod goro.

15. aprila 1936 je bil razrešen upraviteljstva in še isti mesec se je moral izseliti iz šolskega stanovanja. Še naprej je poučeval v drugem razredu. Vodstvo šole je začasno prevzela Božena Serajnik Kreč.

Ivan Krajcar

1959–1966

Rodil se je 13. novembra 1909 v Trstu. Šolo je obiskoval v Trstu in Mariboru, kjer je služboval njegov oče. Na učiteljske se je vpisal leta 1924, končal pa ga je leta 1928.

7. 1. 1929 je nastopil učiteljsko službo kot volonter in že februarja 1929 bil postavljen za učitelja v Guštanju.

Po odsluženju vojaškega roka je služboval v Mežici in sodeloval pri kulturno-prosvetnih društvih Guštanja, Mežice in Dravograda. Med vojno je sprejel službo v Vetrinju pri Celovcu. V domovino se je vrnil 30. 8. 1946 in poučeval v Kostivnici do šolskega leta 1950/51, nato pa je 1. 8. 1951 pričel z dolgoletnim službovanjem na OŠ Zreče. Ravnatelj je bil od leta 1959 do 1966.

Sodeloval je pri izgradnji nove šole, ki je bila dograjena leta 1965. Od svoje upokojitve, leta 1966, pa do smrti, leta 1994, je živel v Zrečah. Pokopan je na mari-borskem pokopališču.

Ivan Krajcar (Vir: šolska kronika)

Karel Mravljak

1918–1946

Šolski upravitelj Karel Mravljak je bil rojen 4. novembra 1884 v Vuzenici, kjer je obiskoval ljudsko šolo. Učiteljske se je končal v Kopru. Maturiral je 2. julija 1906. Učiteljsko službo je nastopil 8. julija 1906 v Čadramljah. Usposobljenostni izpit je položil dne 17. novembra 1909 na učiteljski v Ljubljani.

Na prošnjo je bil 1. 11. 1909 premeščen v Zreče, kjer je bil kot učitelj do konca prve svetovne vojne. Po njej je takratni nadučitelj Schell bil imenovan za nadučitelja na deški ljudski šoli v Slovenskih Konjicah, posle šolskega voditelja v Zrečah pa je prevzel Mravljak. Višji šolski svet v Ljubljani ga je z dekretom, številka 6999, z dne 18. 7. 1922 stalno namestil za nadučitelja na takratni štirirazrednici v Zrečah.

Poročen je bil z učiteljico Amalijo Tribnik. Upokojil se je 28. februarja 1946.

Večina slovenskih učiteljev je bila med vojno izseljena v Srbijo. Ostanek učiteljstva pa si je poiskal v svojih okrajih primerne zasebne službe. Nekaj učiteljev so poslali v šole v Srednjo in Gornjo Štajersko, ker so bili zaradi odličnih uspehov zelo cenjeni, so šolske oblasti vsem učiteljem, ki so bili zaposleni privat, poslale vabilo in celo grožnje, da morajo priti poučevati v te kraje. Tudi Karel Mravljak, ki je bil v tem času zaposlen v tovarni Štajersko železo industrijske družbe, je prejel takšno vabilo, a se nanj ni odzval.

Karel Mravljak je zaslužen, da se je ohranila najstarejša šolska kronika. Poleti 1943 si jo je ob neki priložnosti izposodil od takratnega nemškega nadučitelja in jo zadržal pri sebi. Poleti 1944 je bil nadučitelj premeščen in pouk ustavljen, kronika pa je ostala v rokah bivšega šolskega upravitelja. Ko so partizani šolo zažgali, bi kronika zgorela z drugim šolskim arhivom.

Karel in Amalija Mravljak ter Justina in Karel Tribnik, 1927/28 (Vir: zasebna zbirka Milanka Lange Lipovec)

Anton Podvršnik s svojimi učenci v Zrečah (Vir: zasebna zbirka družine Podvršnik)

Anton Podvršnik
(Vir: zasebna zbirka družine Podvršnik)

Anton Podvršnik

1946–1959

Rodil se je 22. maja 1897 v Šmartnem na Pohorju. Starša sta bila kmečka obrtnika. Oče je bil krojač, mati pa šivilja. Mati mu je umrla, ko je bil star 5 let. Štiri razrede osnovne šole je obiskoval v Šmartnem na Pohorju in osem razredov v Ivniku. Septembra 1913 je začel s pripravništvom, naslednje leto pa je vstopil na učiteljsko v Mariboru. Jeseni 1915 je bil vpoklican v avstro-ogrsko armado.

Od avgusta 1916 je bil na italijanski soški fronti, kjer je bil hudo ranjen. 10. 5. 1918 je bil kot 60 % invalid odpuščen iz vojske.

Po vrnitvi je nadaljeval študij na mariborskem učiteljskem, kjer je julija 1920 maturiral.

Od 1. avgusta 1921 do 31. junija 1927 je služboval kot učitelj in upravitelj na enorazredni šoli v Svetem Vidu pri Mislinji, nato pa kot šolski upravitelj v Šmartnem na Pohorju. Tam je prenovil šolsko poslopje, ki je bilo v zelo slabem stanju, in šolski obisk učencev dvignil iz 65 % na 80 %.

1. marca 1936 je bil kot politični osumljenec premeščen na Skomarje, kjer je oktobra 1937 zbolel za hudo pljučnico.

Od 1. avgusta 1938 je služboval kot učitelj na zreški osnovni šoli.

Bil je poročen z Alojzijo Britovšek, s katero sta imela dva otroka: Slavico in Borisa. Hči se je leta 1944 pridružila partizanom, a so jo Nemci ujeli in jo najprej zaprli v Maribor, nato pa odpeljali v taborišče v Ravensbrück v Nemčiji, odkoder se je vrnila šele julija 1945.

V času svojega službovanja je sodeloval v kulturno-prosvetnem društvu. V Svetem Vidu je vodil pevski zbor, sadjarsko-vrtnarsko društvo, v Šmartnem je vodil sokolsko četo, v Zrečah pa je bil gospodar sokolskega društva, tajnik sadjarsko-vrtnarskega društva in mlečni kontrolor živinorejsko-seleksijskega društva.

1. aprila 1941 je bil vpoklican v jugoslovansko armado. Po njenem razpadu je bil 10. aprila odpeljan v Celje, v nemško ujetništvo, kjer je bil zaprt do decembra 1941.

Od prvega februarja 1942 do svojega odhoda v partizane aprila 1945 je služboval kot skladiščnik surovega materiala v tovarni kovanega orodja v Zrečah.

Po osvoboditvi je nastopil službo kot začasni šolski upravitelj na Kunigundi na Pohorju. Tam je takoj začel z obnovo šolskega poslopja, ki je bilo močno poškodovano med okupacijo.

Dne 16. januarja 1946 je bil imenovan za šolskega upravitelja v Zrečah.

Datum in kratka označba vsebine	Šolsko leto 19 Spomina vredni šolski dogodki
	<i>Popis - prevoz.</i>
	<i>Sif. civilne uprave na Spod. Štajerskem</i>
	<i>ŠZ, LdZ Ia SSJ B 24/1.</i>
	<i>Gradec, dne 2. decembra 1942</i>
	<i>Predmet:</i>
	<i>Gospod</i>
	<i>Anton Podvršnik</i>
	<i>Hohenstein (Zreče).</i>
	<i>Posilno skrajši Maribor</i>
	<i>Z dopisom z dne 10. oktobra</i>
	<i>1942 sem Vas pozval, da mi naručate, kdaj ste za to delo službo na razpolago. Ker do danes na to vprašanje niste odgovorili, smatram, da poziv za naslednjo službo morate uveljaviti. Povem vam, da vam pravico na prejemku iz državnih sredstev.</i>
	<i>P. naročilo:</i>
	<i>Ummaggg b. r.</i>
	<i>V. Zrečah v decembru 1945.</i>
	<i>Karel Kurovsky</i>
	<i>šol. upravitelj</i>

Faksimile strani iz kronike, dopis šefa civilne uprave na Spodnjem Štajerskem, Gradec 1942 (Vir: šolska kronika)

Otvoritev prizidka
(Vir: zasebna zbirka družine Vogelsang)

Bogomil Vogelsang

1966–1992

Rojen je bil v Celju, v delavski družini. Mama je bila doma v Zgornji Savinjski dolini, oče pa v Avstriji. S prezigodnjo smrtjo očeta se je življenje v njegovi družini zelo spremenilo. Že v rani mladosti so morali otroci poskrbeti sami zase. Bogomil se je odločil za pedagoški poklic. Leta 1953 se je vpisal na celjsko učiteljsko šolo.

Prvo službo je dobil leta 1956 na Runčcu v Prlekiji. Na šoli je poleg njega poučevalo še pet učiteljev. Stanoval je v majhni viničariji, brez elektrike in vode.

Zaradi vpoklica v JLA je moral po štirih letih službovanja zapustiti Runeč.

Po končanem služenju vojske je leta 1958 dobil novo službo na Gorenju pri Zrečah. V šoli je bila organizirana osemletka. Vogelsang je poučeval peti razred, prevzel pa je tudi vodstvo šole. Tu je spoznal ženo Magdo, s katero sta se leta 1962 poročila. Na Gorenju sta živela do leta 1968, ko sta se preselila v Zreče.

V šolskem letu 1966 je v Zrečah prevzel delovno mesto ravnatelja. Ravnateljaval je 26 let. Upokojil se je leta 1992. Umrl je leta 2015. Zelo aktiven je bil tudi v zreških društvih, saj je bil predsednik Kulturnega društva Svoboda Zreče ter tajnik v ZŠAM in LT Zreče.

Ivan Olup
(Vir: foto Martin Mrzdovnik)

Ivan Olup

1992–2015

Rodil se je 1. septembra 1957. leta v Celju, kot drugi izmed štirih otrok. Otroštvo je preživel na srednje veliki kmetiji v Žičah. Že od malih nog so morali otroci poprijeti za delo in pomagati pri opravilih, ki so jim bili kos. Leta 1964 je začel obiskovati podružnično osnovno šolo v Žičah (prva štiri leta), nato (do osmega razreda) v Ločah. Po končani osnovni šoli se je leta 1972 vpisal na Pedagoško gimnazijo v Celju in maturiral leta 1976. Med šolanjem na gimnaziji se je na pobudo profesorjev začel tudi aktivneje ukvarjati z atletiko in bil kar nekaj let stalni član sprinterske ekipe Atletskega kluba Kladivar Celje, ki se je tista leta uvrščal zelo visoko med takrat zelo močnimi klubi v tedanji Jugoslaviji. To je tudi vplivalo na njegovo nadaljnjo življenjsko pot. Namreč, odločil se je za študij na Fakulteti za šport v Ljubljani. Po končanih predavanjih leta 1980 so mu ponudili delovno mesto učitelja športne vzgoje na Osnovni šoli Primoža Trubarja Laško, ki ga je z veseljem sprejel. Še istega leta se je poročil. Po enem letu dela v šoli je moral prekiniti z delom in oditi na služenje vojaškega roka. Tako je enoletni vojaški rok odslužil na Vrhniki. Po vrnitvi domov je nadaljeval z učiteljevanjem na laški osnovni šoli. Zaradi odhoda v pokoj pomočnice ravnatelja je leta

1988 sprejel delovno mesto pomočnika ravnatelja.

To je bil tudi čas velikih sprememb, zlasti v Vzhodni Evropi, padec komunističnega režima, tudi v Sloveniji so nastale prve opozicijske stranke, izveden je bil plebiscit za osamosvojitve Slovenije. Na delovnem mestu pomočnika ravnatelja je Ivan Olup dočakal začetek osamosvojitvene vojne za Slovenijo. Namreč, ko so imeli zaključek šolskega leta 1990/91 in zaključno konferenco na podružnični šoli Breze nad Laškim, je dobil poziv za sodelovanje v vojni za Slovenijo. Še istega dne, 27. junija 1991, se je javil na zbornem mestu. Z vojnimi obveznostmi je zaključil 12. julija 1991, ko se je po razburljivih dogodkih v Gornji Radgoni vrnil domov.

Nato se je prijavil na razpis za ravnatelja zreške šole. Po zanimivih prijetljajih je bil imenovan za ravnatelja Osnovne šole Zreče od 1. septembra 1992 dalje. Leta 1994 je opravil tudi šolo za ravnatelje. Poleg dela v šoli je deloval v različnih društvih, bil soustanovitelj in dolga leta predsednik ženskega odbojcarskega kluba in deloval v različnih občinskih komisijah.

ŠOLSKE STAVBE

V Zrečah je bila šola sicer ustanovljena 1815, a pouk je potekal v leseni koči za mežnarja. Takrat so ji pravili Schull und Messerhaus (šolska in mežnarska hiša).

Stala je blizu cerkve, na istem mestu, kjer je bila kasneje postavljena občinska hiša. Šolo je takrat obiskovalo 52 otrok (35 dečkov in 17 deklic).

Število otrok je naraščalo. Leta 1835 je šolo obiskovalo že 63 otrok in lesena hiša je postajala pretesna.

Okrožni urad v Celju je 18. 2. 1835 odobril finančna sredstva za izgradnjo nove šole. Leseno kočo so podrli in na istem mestu postavili za takratne razmere lepo šolsko poslopje. 1879 so začeli zidati novo šolsko stavbo.

22. junija 1879 so se člani občinskega zastopstva in krajevnega šolskega sveta zbrali na skupni seji, na kateri so se soglasno odločili, da bodo na lastne stroške zgradili novo šolsko poslopje za dvorazredno šolo na zemljišču, ki je bilo prej namenjeno občinski stavbi, in sicer za minimalno vsoto 4500 goldinarjev. Za to ceno se je gospod Peter Dobnik, posestnik v Lušperku, obvezal, da bo postavil poslopje, če ne bo pri javni minuentni licitaciji ponujena nobena nižja vsota. Zavezal se je, da mora biti gradnja do konca leta 1880 popolnoma končana. Pri štajerski Sparkasse v Gradcu se je zaprosilo za posojilo 2000 goldinarjev.

Licitacija se je javno razglasila s priloženimi oznanimi pri župnijskih cerkvah v Zrečah, Konjicah in

Druga šolska stavba, zgrajena 1835, kasneje krajevni urad (Vir: Šolska kronika 1959/77)

Oplotnici in tako se je ob določeni uri prijavilo več licitantov.

Vsem navzočim so bili na ogled predloženi gradbeni načrt, ocena stroškov in licitacijski pogoji, ki si jim bili prebrani v nemškem in slovenskem jeziku.

Istočasno se je pred licitacijo vsem licitantom oznailo, da mora kupec prevzeti obstoječi gradbeni material po predloženem računu občinskega sveta iz 8. julija 1879 v vrednosti 507 fl, ki bo odbita od kupnine, dalje obstoječi gradbeni material, ki ga je nabavil krajevni šolski svet po določilih zapisnika planetarne seje z dne 22. junija 1879. Vsi licitanti so izjavili, da so dobro razumeli vse pogoje in da se bodo po njih točno ravnali. Sledila je licitacija.

Licitanti so bili:

1. Peter Dobnik, posestnik v Lušperku
2. Matija Kukovič, posestnik v Lušperku
3. Johan Orož, posestnik v Zgornjih Zrečah
4. Pongratz Simreich, posestnik v Brezju

Kot izvajalec je bil izbran Johan Orož, ki je ponujal 4490 fl. Gradnja se je po načrtih konjiškega zidarskega mojstra Antona Modile in po odobritvi okr. šol. sveta Konjice začela meseca julija 1879, 16. oktobra 1880 pa je bila po izvedenem kolavdiranju predana krajevnemu šol. svetu. Gradnjo je izvršil zidarski polir Vincenc Grein iz Vojnika.

Cesar Franc Jožef in štajerska Sparkasse sta za gradnjo prispevala vsak po 300 goldinarjev.

Solo so iz enorazrednice razširili v dvorazrednico. Čez 10 let so šolo razširili v trirazrednico.

Okrajni šolski svet je z odlokom, številka 712, z dne 30. junija 1905 ukazal dozidavo šolskega poslopja oziroma gradnjo prizidka. Delo se je začelo 1. avgusta. Po načrtih je finančni proračun znašal 15000 kron. Licitant Johan Orož je to delo prevzel za 3,2 % ceneje, in sicer za 14479 kron. Za zbiranje tega prispevka so posamezne občine morale prispevati:

Zreče: 12080 kron
Oplotnica: 1447 kron
Stranice: 877 kron
Bezina: 73 kron

16. septembra je bil prizidek predan javnosti.

Meseca julija 1927 je veliko županstvo v Mariboru razširilo šolo v petrazredno.

Leta 1929 je izšel nov šolski zakon. Na njegovi podlagi je krajevni odbor zaprosil, da so šolo razširili v šestrazredno. Obenem je odbor zaprosil, naj se izdelajo novi načrti za povečanje šolskega poslopja. Leta 1934 je šola postala šestrazredna. V takem stanju je bila vse do pričetka vojne oziroma do 2. maja 1945, ko je zgorela.

Takoj po kapitulaciji Nemčije so občani Zreč želeli, da se začne pouk. Ker je šola z vsem inventarjem pogorela do tal, je takratni predsednik in šolski upravitelj poskrbel za primerne prostore v privatnem poslopiju. Pripravil je tri učne sobe: eno v hiši sokolske dvorane Davorina Kračuna, drugo v prostorih hiše gospodarske zadruge, tretjo pa v poslopiju gospe Nine Pokornove.

Šolsko leto 1944/45 se je formalno začelo takoj po kapitulaciji Nemčije. Pouk po zasebnih sobah je bil zelo težaven, zato je gospod Alojz Križnik iz Spodnjih Zreč

Stavba nekdanje OŠ (Vir: zbornik ob 180-letnici OŠ Zreče, str. 5)

sklical v mesecu maju na sestanek ugledne posestnike in občane. Sklenili so, da se bo z udarnim delom šolsko pogorišče očistilo in pripravilo za gradnjo šolskega poslopja. Prosili so tehnika Kastelica, da je pogorišče pregledal in napravil načrt za novo šolo.

V ponedeljek, 15. oktobra 1945, so zidarji začeli z dozidavo. Zidarska dela je vodil gospod Ivan Turnšek. Stene so bile pozidane do božiča 1945. Delo ostrešja je prevzel gospod Leopold Fijavž, tesarski mojster iz Stranic. S tremi pomagači so stesali ostrešje in ga postavili na zidovje. Nato se je pozimi delo ustavilo. Streho so pokrivali v maju. Ves čas pokrivanja je sodelovala šolska mladina. Kako so potekala nadaljnja dela, v šolski kroniki ni opisano. Šele v zapisu iz leta 1959 se pojavijo podatki, da je tega leta pouk potekal v petih učilnicah, in sicer v dveh izmenah.

Gradbeni odbor je v šolskem letu 1958/59 povečal akcijo za izgraditev nove šole. Jeseni so delavci gradbenega podjetja INGRAD izvedli pripravljala dela. Tudi gradbeno dovoljenje je bilo že izdano. Proračunska vsota je znašala 70 milijonov din. Občani so pričeli s prostovoljnimi akcijami: zbiranje gradbenega materiala, lesa in denarnih prispevkov. Delavci v tovarnah kovanega orodja in Comet so se obvezali, da bodo letno prispevali 5–7 milijonov, dokler ne bo nova šola sezidana.

V šolskem letu 1962/63 je v stari šoli začelo primanjkovati prostora, zato se je gospodinjstvo poučevalo v klubu ljudske tehnike v domu kulture.

29. 11. 1965 je bila slovesna otvoritev nove šole s slavnostno akademijo. Zreče so končno dobile novo šolo. Prvo in drugo nadstropje je bilo postopno dograjeno do 1. 10. 1965, nakar se je vselila celotna višja stopnja. Po prvem decembru pa se je preselila še nižja stopnja.

29. 11. 1965 je bila slovesna otvoritev nove šole.

(Vir: Šolska kronika 1959/77)

V stari šoli so v prvem nadstropju ostali pionirska soba, mladinski klub in ljudska knjižnica. Pritličje pa je svet šole dal v najem tovarni kovanega orodja Zreče.

12. oktobra 1972 je bil postavljen temeljni kamen za novo telovadnico (zgrajena naj bi bila do 30. avgusta 1973). Denar je bil zbran s samoprispevkom občanov v preteklih petih letih (po predračunu naj bi stala 220 milijonov starih dinarjev).

Otvoritev telovadnice je bila 16. februarja 1974. Leta 1976 je šola dobila novo opremo v pritličju in 1. nadstropju. Leta 1977 je UNIOR preuredil šolsko garažo v tehnično delavnico za vajeniško šolo.

24. 6. 1978 je podjetje Kongrad pričelo z deli pri dograditvi šole.

Šola v gradnji (Vir: Šolska kronika 1959/77)

Otvoritev prizidka k šoli je bila 1978. (Vir: Šolska kronika 1978/79)

Septembra 1979 je bila otvoritev prizidka k šoli. S tem je bil ukinjen dvoizmenski pouk in pričel se je celodnevni pouk od prvega do četrtega razreda. S tem je šola pridobila 12 novih učilnic, sanitarije, razdelilno kuhinjo in večnamenski prostor, ki se v času kosil spremeni v jedilnico.

Leta 1992 so uvrstili potrebo po širitvi obstoječe telovadnice v referendumski program. Takoj po uspelem referendumu so bili storjeni prvi koraki glede dogovarjanja o velikosti širitve. V juliju 1993 je bil izdelan idejni načrt širitve obstoječe telovadnice v dveh različicah. Pred dokončno odločitvijo o najustreznejšem načinu rešitve problema je bilo potrebno pridobiti tudi investicijski program zaradi dokumentiranja ekonomske upravičenosti načrtovane investicije. 10. maja leta 1994 je bil opravljen tudi obisk skupine strokovnjakov iz MŠS, ki je po ogledu centralne šole in podružnične šole Gorenje v zapisnik zapisala, da je načrtovana investicija upravičena, vendar bo potreben še dodaten razmislek o dokončnosti odločitve. Kljub temu so na šoli potekale vse priprave na pričakovani javni natečaj za sofinanciranje investicij v šolski prostor za odpravo dvoizmen-skosti pouka in za izboljšanje prostorskega standarda osnovnih šol v Republiki Sloveniji v letih 1995–1999. Dokumentacija je bila uspešno oddana do predvidenega datuma.

Program investicije je morala predhodno potrditi takratna skupščina občine. Na pobudo OŠ Zreče je bil 23. septembra 1994 sklican sestanek predstavnikov šole, krajevne skupnosti Zreče, športne javnosti in predvidenega bodočega gradbenega odbora.

Takrat je bilo ugotovljeno, da bi bili stroški obnove stare telovadnice preveliki, pridobitve pa ne najbolj ugodne za vse zainteresirane strani. Edina prava varianta je bila izgradnja novega objekta. Čeprav je bil to čas začetka preoblikovanja starih občin in nastajanja novih, delo ni zastalo.

Ponovno je bilo potrebno pripraviti ves pisni material o upravičenosti novogradnje športnega objekta, kuhinje z jedilnico in dveh učilnic ter pridobiti soglasje za nameravano investicijo, kar pomeni 50 % sofinanciranja s strani države. Medtem je nastala nova Občina Zreče in pojavilo se je vprašanje, kam bodo hodili v šolo otroci s Stranic.

Leto 1995 je bilo zaznamovano predvsem s pridobivanjem soglasij, lokacijskega dovoljenja, javnimi razpisi glede projektiranja in iskanjem najugodnejše idejno-programске rešitve. Potrebno je bilo tudi odkupiti zemljišče za novogradnjo. S sodno poravnavo na sodišču je bil dosežen sporazum z upravičencem v denacionalizacijskem postopku za odkup potrebnega zemljišča.

Samoprispevek, ki so ga zbrali Zrečani, sredstva iz občinskega proračuna, sredstva iz državnega proračuna in sredstva iz gospodarstva (podjetja UNIOR, Comet in Unior Atras) so bili osnova za finančno pokritje gradnje novega objekta.

Na razpis je bilo prijavljenih 14 ponudnikov.

Nova športna dvorana (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Investicija je bila pokrita iz naslednjih virov: sredstev iz državnega proračuna, sredstev iz proračuna Občine Zreče, sredstev Krajevne skupnosti Zreče in gospodarstva v Zrečah. Za finančno pokritje investicije je občinski svet sprejel sklep, da se najame kredit za obdobje 8 let z enoletnim moratorijem v Krekovi banki, ki je ponudila najboljše pogoje kreditiranja.

Za izvajalca je bilo izbrano podjetje CRT iz Trbovelj. Po pridobitvi gradbene dokumentacije in gradbenega dovoljenja dne 26. 3. 1996 ter po javnem razpisu za izvajanje gradbenih del je podjetje Cimperman iz Mozirja pričelo z zemeljskimi deli v aprilu 1996.

26. aprila 1997 so bila dela končana, sledila je otvoritev nove športne dvorane, dveh učilnic za razredno stopnjo in jedilnice.

Menjava oken (Vir: Šolska kronika 2003)

V vseh šolskih letih so se na šoli izvajala predvsem notranja adaptacijska in vzdrževalna dela (beljenje učilnic, sanitarij, hodnikov, brušenje parketa ...). V šolskem letu 2002/03 pa je bila izvedena večja investicija – menjava oken na starem delu šole. Le-ta je stala 15 milijonov tolarjev, opravilo pa jo je podjetje Ribič iz Slovenskih Konjic.

Sredstva za nova okna smo zbirali tudi s pomočjo dobrodelnega koncerta in prodaje umetniških del Milana Lamovca. Da je bila investicija dobra, se je pokazalo že naslednjo zimo, ko smo prihranili pri kurjavi.

Otvoritev kolesarnice (Vir: Šolska kronika 2004)

Učenci so izrazili željo, da bi v šolo prihajali s kolesom, a ga žal nimajo kje pustiti. V Uniorju so priskočili na pomoč in naredili načrt ter priskrbeli železno konstrukcijo. Gospod Jože Podgrajšek je s svojo ekipo v dveh dneh postavil leseno ogrodje. 7. maja 2004 je ravnatelj Ivan Olup ob prisotnosti župana Jožeta Koširja kolesarnico predal v uporabo.

Šolska stavba po prenovi, 2015 (Vir: šolska kronika)

Občina Zreče se je meseca septembra 2012 prijavila na javni razpis za sofinanciranje operacij za energetske sanacije javnih stavb v lasti lokalnih skupnosti, v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013, in bila uspešna. Celotna sanacija šole bo izvedena v treh letih in zajema naslednje sklope:

1. menjava in vgradnja oken in vrat ter hladilnega agregata,
2. energetska sanacija oboje stavbe, izvedba toplotne izolacije fasade, izvedba toplotne izolacije stropa,
3. raba obnovljivih virov energije – vgradnja kotla na lesno biomaso.

Terminski plan izvedbe sanacije in cene

Vrsta dela	Terminski plan	Projektantska vrednost brez DDV – višina financiranja s strani države in EU	Vrednost DDV (22 %) – višina financiranja s strani občine
Menjava oken na lupini stavbe (dejanska vrednost)	28. 6. 2013 31. 8. 2013	81.522,75 €	17.935,00 €
Menjava vrat na lupini	27. 6. 2014 31. 7. 2014	57.964,72 €	12.752,24 €
Izolacija podstrešja	27. 6. 2014 31. 8. 2014	75.731,45 €	16.660,92 €
Toplotna izolacija in hidroizolacija fasade	1. 7. 2014 30. 9. 2014	150.796,27 €	33.175,18 €
Zamenjava hladilnega agregata v športni dvorani OŠ Zreče (dejanska vrednost)	15. 7. 2013 29. 7. 2013	14.594,90 €	3.210,88 €
Vgradnja kotla na biomaso in optimizacija ogrevalnih sistemov	1. 1. 2015 28. 2. 2015	96.913,68 €	21.321,00 €
Strokovni nadzor		13.269,37 €	2.919,26 €
SKUPAJ		490.793,14 €	107.974,49 €

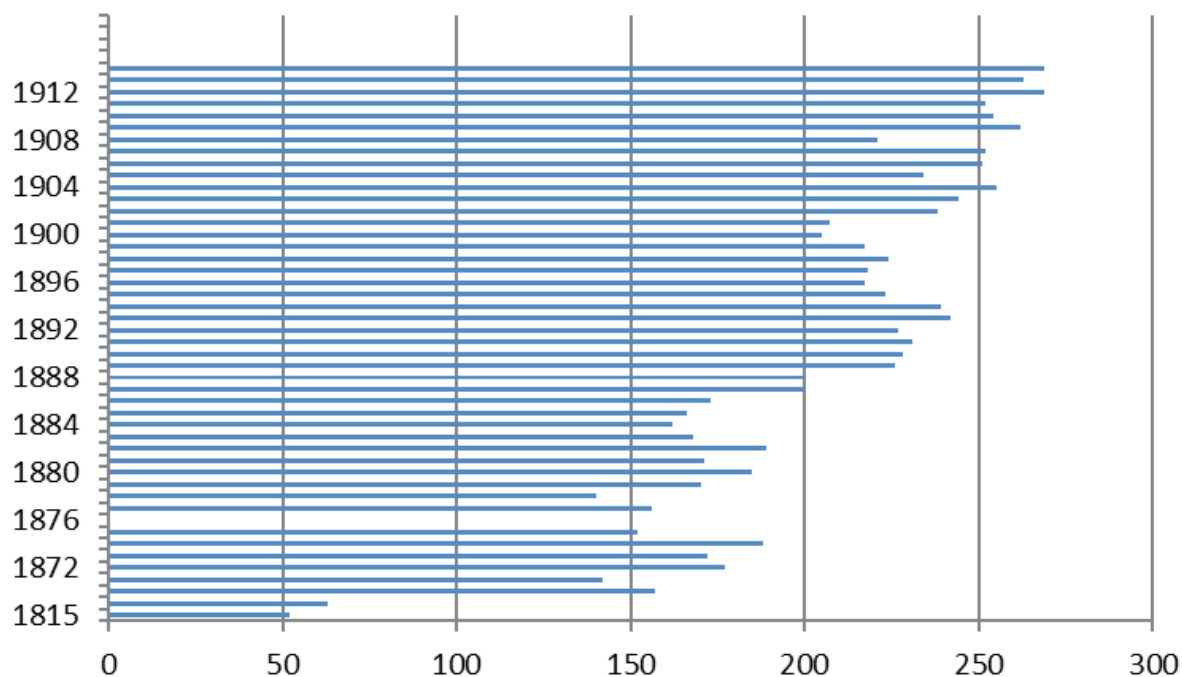

PREGLED ŠTEVILA OTROK NA OŠ ZREČE PO OBDOBJIH

PREGLED ŠTEVILA OTROK DO PRVE SVETOVNE VOJNE

V kroniki OŠ Zreče je zapisano, da je bila šola ustanovljena 1815. leta. Takrat je šolo obiskovalo 52 učencev. Šola je bila do leta 1880 enorazrednica, naslednje desetletje je bila dvorazrednica, z odlokom dne 8. 5. 1890 trirazrednica, od 1906 pa štirirazrednica.

Graf 1: Število vseh učencev od leta 1815 do 1914

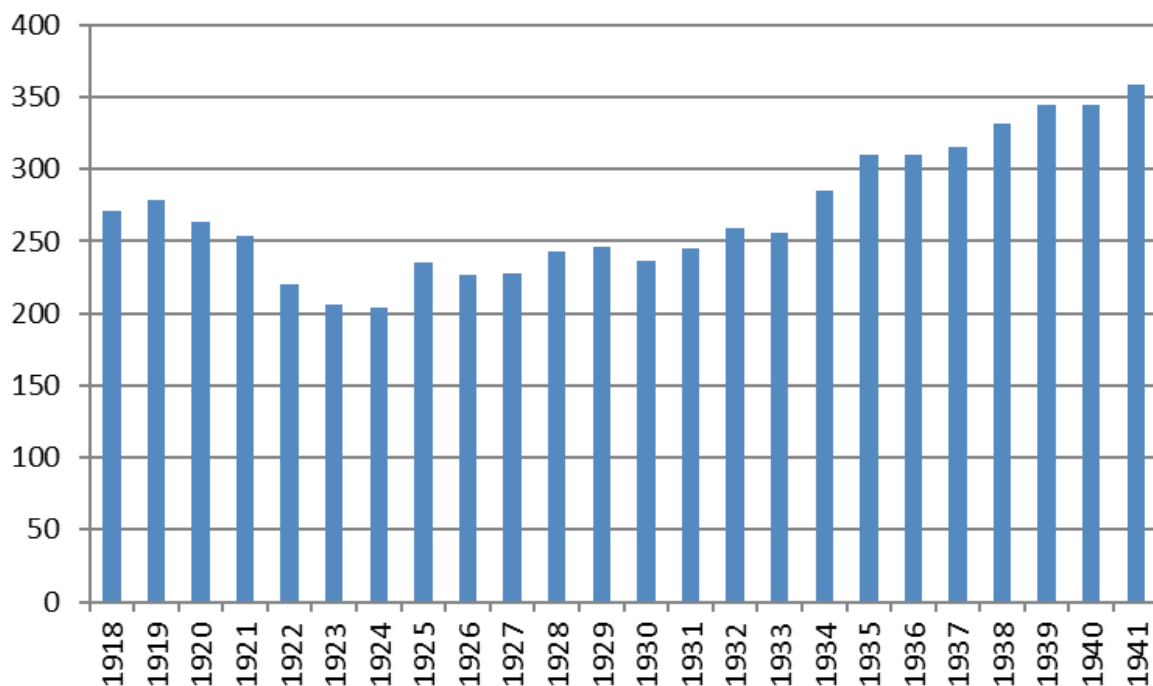
Učenci zreške osnovne šole z učiteljem Karlom Mravljakom v sredini, fotografija nosi datum 30. september 1926 (Vir: zasebni arhiv)

Graf 1 prikazuje število učencev od ustanovitve do leta 1914. Za obdobje od 1816 do 1835 žal ni podatka. Podatek manjka tudi za leta 1836–1869 in leto 1876.

Iz grafa je razvidno, da je do prve svetovne vojne najmanj otrok obiskovalo šolo ob ustanovitvi, največ pa v zadnjem desetletju pred začetkom I. svetovne vojne.

PREGLED ŠTEVILA OTROK MED PRVO IN DRUGO SVETOVNO VOJNO

V grafu 2 je prikazano število učencev od leta 1918 do 1941. Iz grafa je razviden rahel upad učencev v letih 1922 in 1923, nato število postopoma narašča. Največ učencev je v zadnjih petih letih pred drugo svetovno vojno. Leta 1927 je šola postala petrazrednica, od 1935 pa šestrazrednica.

Za obdobje med drugo svetovno vojno, v letih od 1941 do 1945, žal ni podatkov.

Graf 2: Število vseh učencev od leta 1918 do 1941

Državna osnovna šola v Zrečah po II. svetovni vojni (Vir: zasebni arhiv)

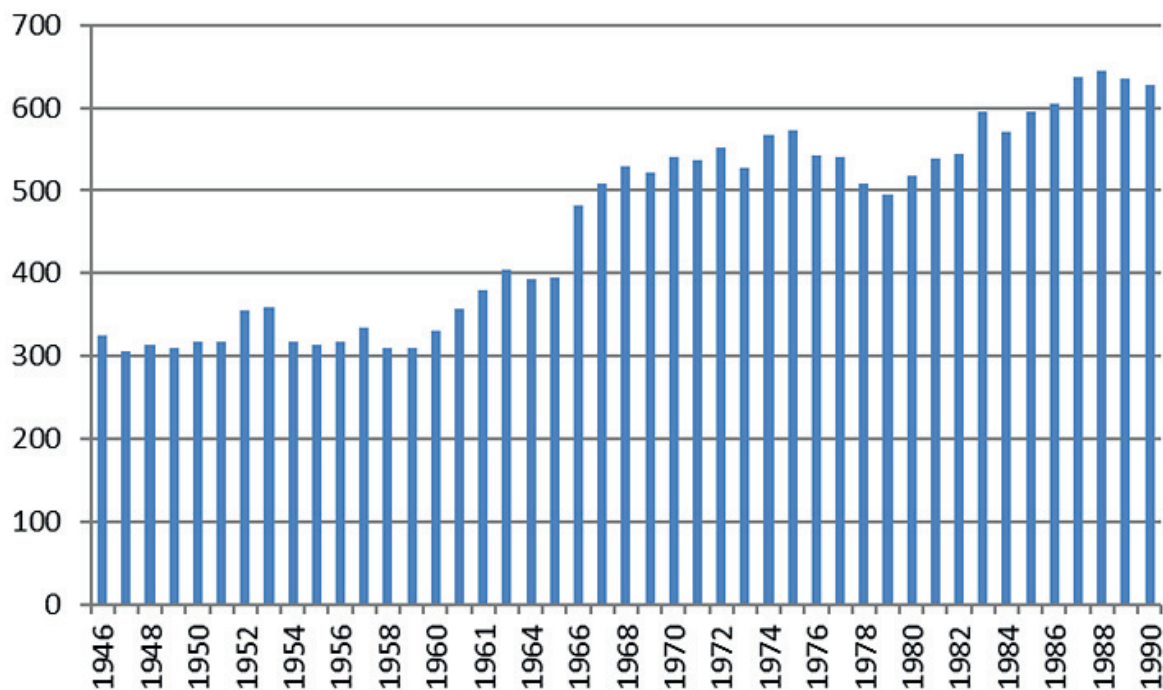

ŠTEVILO UČENCEV PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

V šolskem letu 1953/54 se nižja gimnazija ukine in šola se spremeni v osemletno šolo. Prvi večji porast števila učencev je razviden po letu 1961, nato po letu 1971. Leta 1980 je opazen manjši upad, nato pa število zopet narašča.

Graf 3:

Število učencev po drugi svetovni vojni do osamosvojitve Slovenije (1945–1991)

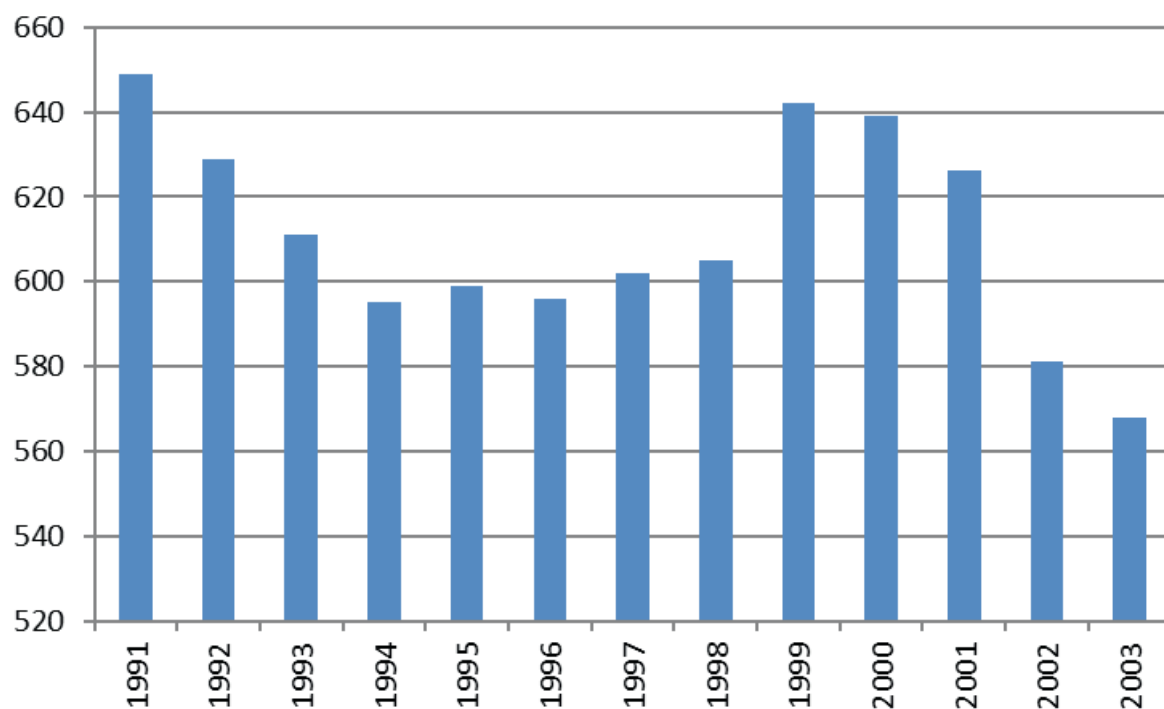
Anton Podvršnik v razredu z zreškimi učenci pred upokojitvijo 1959 (Vir: zasebni arhiv družine Podvršnik)

ŠTEVILO UČENCEV OD OSAMOSVOJITVE DO UVEDBE DEVETLETKE

Graf 4: Število učencev od osamosvojitve do uvedbe devetletne osnovne šole

Iz grafa lahko razberemo, da število učencev do leta 1999 naraste, nakar znova strmo upade.

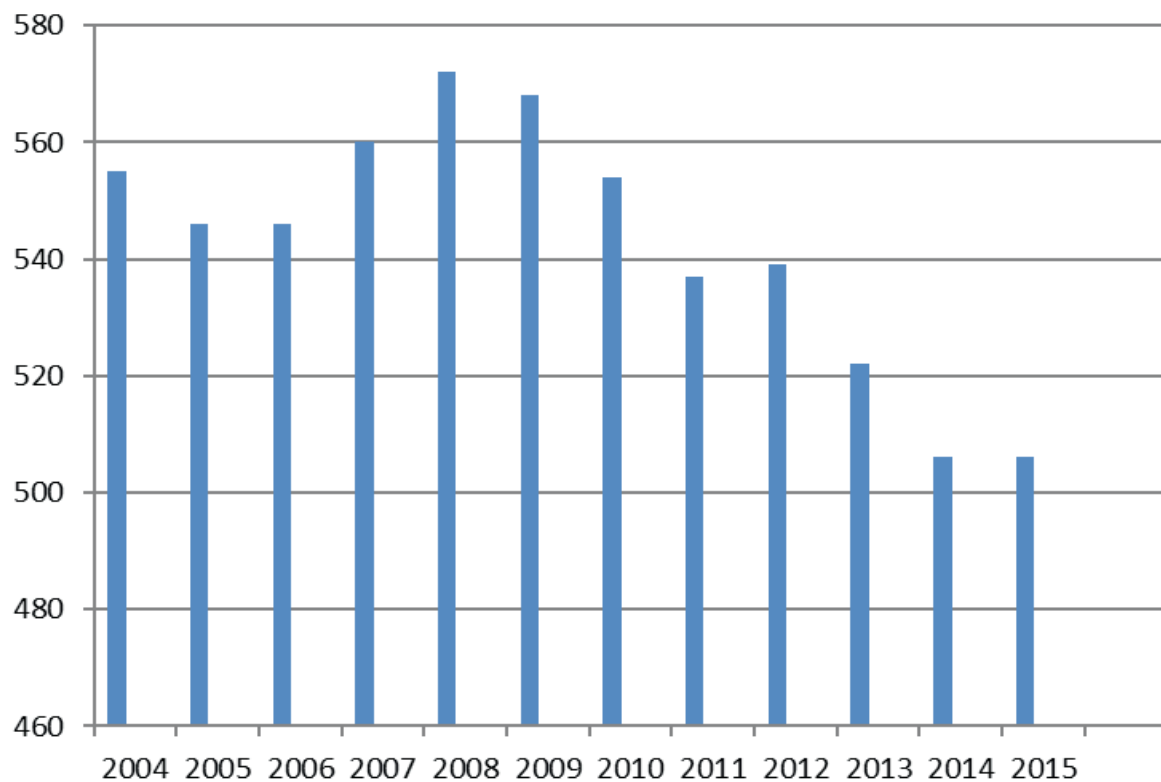
Pogled na Osnovno šolo Zreče na prelomu v 21. stoletje (Vir: šolska kronika)

ŠTEVILO UČENCEV OD UVEDBE DEVETLETKE DO DANES

Graf 5: Število učencev od uvedbe devetletke do danes

Iz grafa je razvidno, da je število učencev najbolj naraslo v letih 2008 in 2009, nato število vztrajno upada.

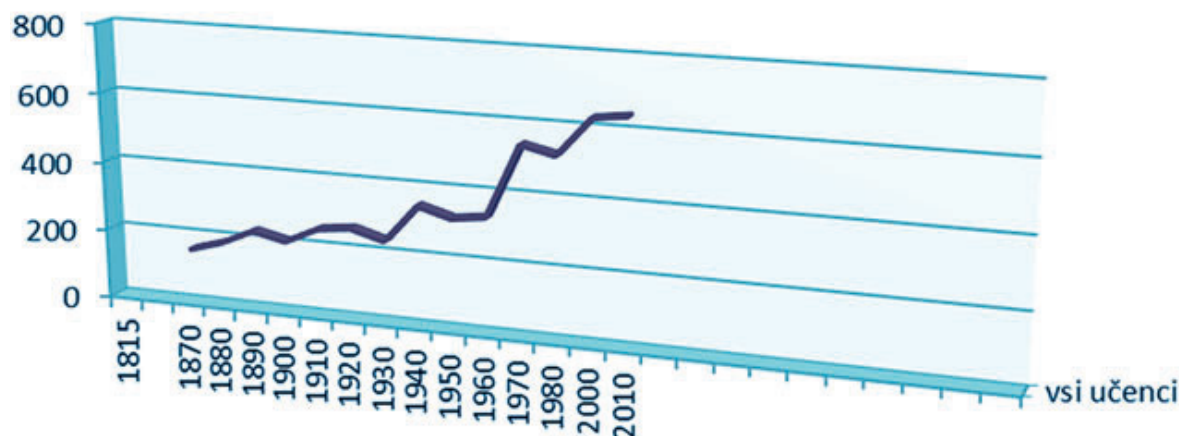

Stavba Osnovne šole Zreče po prenovi 2015 (Vir: Šolska kronika 2015)

PREGLED ŠTEVILA UČENCEV PO DESETLETJIH OD USTANOVITVE ŠOLE DO DANES

Graf 6: Pregled števila učencev po desetletjih od ustanovitve šole do danes

Iz grafa je razvidno, da število učencev vseskozi narašča. Za čas 1815–1870 ni podatka.

ŠOLA IN ŠPORT

Častitljivi jubilej, ki ga praznuje šola, sam po sebi sili k razmišljanju in zastavlja vprašanje, kako je potekal razvoj na tem pomembnem področju, ki je izjemnega pomena za celovit razvoj mladostnika.

Ob ustanovitvi šole je bil pouk telesne vzgoje precej zapostavljen zaradi pomanjkanja ustreznega učiteljskega kadra, pa tudi zaradi pomanjkanja primerne prostora za izvajanje le-tega.

Po letu 1872 se začne v šoli uporabljati pojem telovadba. Večkrat je v kroniki zaslediti podatek, da se športna vzgoja tudi po več mesecev ni izvajala, kadar se je, pa je potekala v obliki prostih vaj kar na prostoru pred šolo, preko katerega je potekala cesta. Zaradi prometa so se učenci morali med samo vadbo večkrat umakniti in prekiniti pouk.

O začetkih športne dejavnosti nasploh vemo zelo malo. Nekaj lahko kljub temu sklepamo na osnovi ohranjenih ljudskih običajev in nekaterih avtohtonih oblik športa. Gotovo so prvi začetki športa v Zrečah povezani z začetki šolske telovadbe na Slovenskem, to je sredi 19. stoletja. Zakonske podlage za izvajanje telovadbe v šolah so bile dane leta 1849, ko se v Zrečah že izvaja osnovnošolsko izobraževanje. Leta 1869 je zakon določil obvezno uvedbo telovadbe v OŠ. Tako najdemo prvi pisni vir o organizirani športni vadbi zunaj šolske telovadbe ravno v šolski kroniki, in sicer zapis o društvu SOKOL, ki je bilo ustanovljeno 28. 8. 1930.

Pomembnejše obdobje v razvoju športne dejavnosti na področju naše občine pa predstavlja čas po letu 1953, ko je bilo ustanovljeno športno društvo Partizan.¹⁵

Velike naloge uvedbe telesne vzgoje v šolski sistem se je sistematično lotil nemški učitelj Adolf Spiess

(1810–1858). V tem času je v Nemčiji že bila razvita društvena telovadba, ki pa zaradi politične dejavnosti teh društev ni bila pogodu vladajočih struktur. Spiess je zato moral svoj načrt prilagoditi državni doktrini in je kot načrt sestavil sistem vojaškega ekserciranja, gimnastičnih gibov na štetje ter lažjih vaj v visenju in opori na telovadnem orodju. Šport te vrste je v šoli tako služil predvsem navajanju na disciplino in pokorščino. Ta metoda telovadbe je bila z letom 1874 obvezna tudi v šolah avstro-ogrske monarhije, torej tudi pri nas.¹⁶

Pod vplivom naprednih struj v Avstriji so tudi pri nas leta 1848 vpeljali v vse šole telesno kulturo kot neobvezen predmet. Začetek prave telovadne vzgoje v slovenskih šolah lahko štejemo poskus Hrvata Štefana Mandića, ki je leta 1851 sestavil načrt za šolsko telovadbo.

V ljudskih šolah so bili brez telovadbe do leta 1869, ko je bil na Dunaju sprejet avstrijski državni zakon o OŠ. Enako določilo je veljalo tudi za realke, pozneje pa tudi za meščanske šole. Vendar pa ta zakon, ki je predpisoval telovadbo v ljudskih in učiteljskih šolah, še ni rešil vprašanja telesne vzgoje. Brez ustrezne infrastrukture in strokovno usposobljenih učiteljev je prišel v uporabo šele postopoma.

Zakon je uvajal še precej drugih, za razvoj šolstva izredno pomembnih novosti, med drugim tudi osemletno šolo in poleg telovadbe še nekatere druge predmete, a zanimivo je, da je bila med starši največ negotovanja deležna ravno uvedba telovadbe. Trdili so namreč, da si pri njej otroci trgajo obleko.

¹⁵ Ivan Olup, Zreški zbornik, Razvoj športnih dejavnosti v Občini Zreče.

¹⁶ Drago Ulaga, Telesna vzgoja, šport, rekreacija, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980.

Igrišče za odbojko na mivki (Vir: Šolska kronika, šolsko leto 2009/10, str. 22)

Prelomno za šole je bilo leto 1871, saj je vlada uvedla telovadbo kot obvezen predmet tudi v realke in učiteljska. Za dekleta je bila telovadba ponovno in dokončno uvedena leta 1901.

Glede prostorov za telovadbo je zakon sicer določal, da mora imeti vsaka šola telovadnico ali zaprti in pozimi ogrevan prostor kot tudi letno telovadišče, a v praksi je to izgledalo precej drugače.¹⁷

Razumljivo je, da ob uvedbi zakona o obveznem telovadnem pouku na Slovenskem nobena šola ni imela niti telovadišča niti telovadnice. Pri urah telovadbe so učenci večinoma korakali ali delali umetne gibe brez orodja, kar nikakor ni zadostovalo za prашen fizionomični razvoj mladega človeka.

Otrokom je manjkala igrivost, ki jo lahko prinese športno udejstvovanje, na kar so opozarjali predvsem napredni pedagogi in zdravniki.

Sodobne učne sisteme učenja šolske telesne vzgoje so pri nas ponovno začeli uvajati šele po drugi svetovni vojni. Kot prvotni preskok v mišljenju lahko beležimo že v pojmovnem obravnavanju športa. Do tedaj uveljavljen pojem telovadbe je izrinil pojem telesna vzgoja, ki je nakazoval večjo skrb za mladega človeka. Telesni vzgoji je odmeril že prvi predmetnik, sprejet na osvobojenem območju, vsaj dve uri na teden, a tega takrat zaradi razmer še ni bilo mogoče izvajati.

Če se dotaknemo samo povojnega obdobja, pridemo do spoznanja, da je bilo to pomembno področje nekako zapostavljeno. Temu so botrovali slabi materialni pogoji. Šele z nastajanjem centralne OŠ Zreče se je tudi na tem področju vidno premaknilo naprej. Jeseni 1964.

leta je v šolo prišel učitelj telesne vzgoje Tone Macun in kot mlad učitelj prinesel s sabo ogromno mladostne energije, ki jo je usmeril v delo in organizacijo športnega življenja na šoli. On je bil iniciator, da sta se pred šolo udarniško izgradila roketno igrišče (posuto z lešem) in 60-metrski atletski steza. Formiral je reprezentance šole, ki so nastopale na občinskih in regijskih tekmovanjih v roketu, atletiki, smučanju in kasneje v nogometu in košarki. Da je bilo delo dobro zastavljeno, kaže tudi to, da je naša šola prva v konjiški občini organizirala in izvedla zimsko šolo v naravi na Rogli.

Ta hiter razvoj je pripeljal do tega, da se je leta 1972 začela graditi in bila leta 1974 dograjena nova telovadnica. Z njo so bile dane možnosti za resničen razmah športa v šoli in kraju. Ves vložen trud in dobro delo nista bila zaman, saj so bili doseženi dobri rezultati na tekmovalnem področju. Dosežki so vidni v vitrinah na šolskih hodnikih.

Svojestven pečat je na Osnovni šoli Zreče na nogometnem področju pustil dolgoletni učitelj, Drago Vrhovšek. Pod njegovim mentorstvom so prvič leta 2001 mlajši dečki postali državni prvaki. V sredo, 25. 5. 2011, je v športni dvorani Ljutomer potekalo državno tekmovanje v malem nogometu. Tekmovanja se je udeležilo 7 osnovnih šol, od tega 4 ekipe deklet in 4 ekipe dečkov. Naši dečki so postali državni prvaki.

Gospod Vrhovšek je zaslužen tudi za ureditev košarskega, nogometnega igrišča ter igrišča za odbojko na mivki.

V šolskem letu 2011 je na šoli zaživel tudi projekt Zdrav življenjski slog. Financiran je bil na podlagi pridobljenih sredstev iz Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za šolstvo in šport.

17 Krešimir Petrović, http://zofijini.net/koticek_sport/.

Šolska igrala (Vir: Šolska kronika, šolsko leto 2009/10, str. 22)

Program se je izvajal v času od 5. do 8. šolske ure v šolski telovadnici oziroma v okolici šole. Nekaj ur se je izvedlo tudi ob sobotah in med počitnicami. Učenci, ki imajo po rednem programu tri ure športne vzgoje na teden, so v okviru tega programa pridobili še dve dodatni uri. Program je bil za učence popolnoma brezplačen.

Cilji programa: dodatno vzpodbuditi osnovnošolske otroke k oblikovanju zdravega življenjskega sloga, zagotoviti zainteresiranim učencem pet ur športne aktivnosti na teden, odpravljati posledice negativnih vplivov sodobnega načina življenja (vadba za primerno telesno držo, odpravljanje ploskosti stopal, odpravljanje debelosti, razvoj splošne vzdržljivosti).

Prenovljeno igrišče za košarko (Vir: Šolska kronika, šolsko leto 2009/10, str. 22)

ŠOLSKI OBISK

Šolska obveznost na Slovenskem je zajemala otroke od šestega do dvanajstega leta in je bila bolj zaželená kot ukazana, čeprav je predvidevala kazni za izostajanje od pouka. Takratna Splošna šolska uredba iz leta 1774 je tudi določila, da lahko otroci zaradi pomoči pri kmečkih opravilih hodijo v šolo samo pozimi. Uvedla pa je tudi nedeljske ali popoldanske ponavljalne šole. Izpopolnili so se v nemščini in se seznanili s koristnimi kmetijskimi nauki. Leta 1816 so nedeljske šole postale obvezne za vso mladino od dvanajstega do končanega petnajstega leta. Reforma iz leta 1869 je uvedla osemletno šolsko obveznost. Šolo so nadzorovali šolski nadzorniki, posvetni in cerkveni.

V začetku 19. stoletja je bil šolski obisk v vseh slovenskih pokrajinah zelo nizek. Poglavitni vzrok je bilo zaposlovanje otrok na domu in pri tujih delodajalcih. Odnos staršev do OŠ in izobraževanja je bil zelo slab. Podobna situacija je bila tudi v Zrečah. Starši so svoje otroke zelo neredno pošiljali v šolo. Tudi v začetku 20. stoletja se stanje ni kaj dosti popravilo. V šolski kroniki iz leta 1910 najdemo zapis: »Ob času poljskih, travniških pa tudi vinogradniških del učenci zelo izostajajo. Ob slabem vremenu jih ni, ob lepem pa imajo doma delo. Poleti in pozimi je obisk slab. Sicer krajevni šolski svet zamude strogo obravnava, vendar tudi to ne pomaga veliko.«

V letih 1916/17 se je obisk še poslabšal, saj okrajni šolski svet ni gledal na šolski obisk in nikogar niso kaznovali, če so se pojavile zamude.

V naslednjem šolskem letu je bil obisk tako slab (vzrok je bil predvsem v zelo slabem vremenu), da je šolski nadzornik nadzoroval le pisanje, čitanje in računstvo.

Tudi v šolskem letu 1918/19 je bil obisk vso šolsko leto zelo slab. Kot vzrok tako slabega obiska šolska kronika navaja malomarnost staršev. Tega leta so se zamude tudi redno in strogo obravnavane. Kaznovanih je bilo 42 staršev.

V naslednjem šolskem letu se je obisk zopet poslabšal, kajti spomladi je izbruhnila španska bolezen, nato pa še črne koze.

V šolskem letu 1920/21 je bil šolski obisk zaradi ugodne zime, tople pomladi in poletne suše zelo dober. Šolske zamude so se še strožje nadzorovale in kaznovale (z globo 10–40 K, skupna vsota, ki so jo plačali starši je bila kar 1200 K). V naslednjem letu je bil obisk že boljši, saj so kazni za starše, ki niso pošiljali otrok v šolo, še povečali. Globa je sedaj znašala 20–200 K, kar je bil za tiste čase zelo velik strošek.

Zrečani so uvideli, da se s šolskimi oblastmi ni dobro šaliti, zato se je šolski obisk iz leta v leto izboljševal. V naslednjem desetletju so bile šolske zamude v povprečju 17 %. Zamude so se obravnavale redno, polmesečno. Ob lažjih kršitvah so se izdala svarila, kaznovanih staršev pa je bilo vedno manj. Dokaj visok

odstotek zamud je bil samo v zimskih mesecih, predvsem zaradi hudega mraza in visokega snega.

Tako stanje je bilo vse do leta 1941, ko je izbruhnila vojna. Zelo zanimiv je zapis v šolski kroniki iz leta 1941. Šolski upravnik, gospod Karel Mravljak, je o šolskem obisku zapisal takole: »Šolski obisk je bil v začetku okupacije še dober, toda postajal je od meseca do meseca slabši. V začetku leta 1944 me je ob neki priliki vprašal nadučitelj, če je bil v stari Jugoslaviji tudi tako slab obisk kot sedaj, saj prihaja v šolo komaj 1/3 otrok. Odgovoril sem mu, da smo imeli v stari Jugoslaviji vedno prav dober obisk. Na tihem pa me je silil smeh, ko so mi starši otrok pravili, zakaj bi otroke pošiljali v šolo, ko nič ne razumejo nemško in da se učijo same falotarije.«

Že leta 1945 se je šolski obisk znova uredil. Šolskih zamud ni bilo treba obravnavati, ker so starši sami skrbeli za reden obisk, da bi nadoknadili zamujeno.

Leta 1946 je zreška šola zabeležila 89-odstotni obisk, tri leta kasneje pa že 93-odstotnega. Po tem letu tudi ni več podatkov o kaznovanih starših zaradi šolskih zamud.

Obisk se je v naslednjih letih gibal v povprečju nad 90 %. Otroci so izostajali od pouka le zaradi opravičljivih razlogov (najpogostejše zaradi bolezni) in tako stanje se je na zreški šoli ohranilo vse do današnjih dni.

RAZVOJ INTERESNIH DEJAVNOSTI

Ob ustanovitvi osnovne šole o interesnih dejavnostih na šoli še ne moremo govoriti, ker le-teh še ni bilo v obliki, kot jih poznamo danes. Po vsebini še najbolj podoben predmet, ki se ga omenja v šolski kroniki, je poučevanje ročnih del. V šolskem letu 1887/88 so ga dekleta obiskovala vsak četrtek od 9. do 12. ure.

Nagrade Ljudske tehnike za tekmovanje v prometu (Vir: arhiv OŠ)

Igralci mladinske igre Desetnik in sirotica (Vir: Šolska kronika 1931/59)

V kroniki se nato zasledi podatek, da je ta predmet zaradi pomanjkanja učiteljev odpadel ali pa je potekal samo v zimskem semestru.

V šolskem letu 1903/04 so se razmere uredile. V kroniki je zabeleženo: »Pouk ženskih ročnih del je imela v prvem in drugem razredu učiteljica Alice Koschell, v tretjem razredu pa učiteljica Amalija Tribnik. Prva pet

Člani interesne skupine Rdečega križa in gospod Anton Podvršnik sprejemajo razna darila. (Vir: Šolska kronika 1931/59)

Koncert mladinskih zborov v Konjicah, 14. marec 1937 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

ur tedensko, zadnja pa tri.«¹⁸

Velik pomen so pripisovali tudi gojenju sadnih dreves in obdelavi zelenjavnega vrta. Da bi šolarji prejeli čim bolj kvaliteten pouk o gojenju sadja in zelenjave, so v letu 1890/91 organizirali celo počitniške tečaje za učitelje na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru.

V šoli so se postopoma oblikovale in razvijale različne oblike šolskih in obšolskih dejavnosti. Že v obdobju pred prvo svetovno vojno so v šolah obstajale dodatne dejavnosti, ki so se še bolj razmahnile med obema vojnoma. Posebno velik razcvet teh dejavnosti pa predstavlja obdobje po drugi svetovni vojni.¹⁹

V šolskem letu 1934/35 je bil zelo dejaven podmladek Rdečega križa. Skupaj z društvom Sokol so v dvorani D. Kračuna priredili mladinsko igro s petjem Desetnik in sirotica.

V šolskem letu 1936/37 je bil na šoli aktiven mladinski pevski zbor, ki ga je vodil šolski upravitelj Karel Mravljak. V zboru so prepevali pevci drugega in tretjega razreda, 20 dečkov in 28 deklic. Nastopili so tudi na koncertu mladinskih zborov v Slovenskih Konjicah. Poleg Zreč so se koncerta udeležile še naslednje šole:

Konjice, Loče, Oplotnica, Prihova, Špitalič, Tepanje, Vitanje in Žiče.

V šolskem letu 1947/48 je bila na šoli zelo dejavna interesna skupina Rdečega križa, ki jo je vodil šolski upravitelj Anton Podvršnik.

V šolskem letu 1951/52 je bil zelo dejaven šolski pevski zbor, ki ga je vodil tovariš Vladko Mohorič. Nastopali so na najrazličnejših krajevnih prireditvah in se udeleževali koncertov.

Po drugi svetovni vojni je predmet ročna dela zamenjala interesna dejavnost. Ročnodelskega

krožka so se udeleževala predvsem dekleta. Naučila so se šivanja, vezenja, pletenja in izdelovanja raznih izdelkov iz blaga.

Ob ustanovitvi osnovne šole je bil predmet športna vzgoja mnogokrat zapostavljen, saj je primanjkovalo primernih prostorov in učiteljev. V kroniki je kar nekajkrat zabeleženo, da se pouk športne vzgoje zaradi različnih okoliščin več mesecev ni izvajal. Če pa je potekal, je bilo to izvajanje vodenih in prostih vaj na prostoru pred šolo oz. na cesti pred šolo. Izvajanje telovadbe se je prekinilo vsakič, ko je mimo šole pripeljala konjska vprega.

¹⁸ Šolska kronika 1878/1908.

¹⁹ Komljanc, N. (2004). Vpogled v razvoj interesnih dejavnosti v Sloveniji, V. ured. Izvenšolska dejavnost učiteljev, (str. 80–89), LJ, Pedagoški inštitut.

Šolski pevski zbor in pevododja Vladko Mohorič, 1950/51 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

Po drugi svetovni vojni je športna vzgoja postajala vse bolj pomembna. V začetku petdesetih let dvajsetega stoletja so v šole začeli uvajati t. i. svobodne in prostorasne dejavnosti. Izraze za te dejavnosti so postopoma spreminjali. Temeljno vodilo pedagogike prostega časa

je prostost, samoodločanje in samouresničitev človeka v aktivnosti, ki jo opravlja. Skozi čas je tudi šola sprejela dejavnosti prostega časa za svojo nalogo. V prostovoljnih ali interesnih dejavnostih so učenci širili in poglobljali znanja in različne interese, predvsem v kulturnih

Članice ročnodelskega krožka in mentorica Paula Konig (Vir: Šolska kronika 1931/59)

Telovadni nastop nižje gimnazije ob zaključku šolskega leta 1952/53 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

in športnih dejavnostih.²⁰

V petdesetih letih prejšnjega stoletja pa je postala navada, da so ob zaključku šolskega leta učenci pripravili športni program.

Izvenšolske dejavnosti v šolskem letu 1972/73 so bile razvite v okviru pionirske organizacije in zveze mladine. Uspešno so delovali naslednji krožki:

- strelski – dosegli prvo mesto na občinskem tekmovanju;
- filatelistični – dosegli prvo mesto na občinskem tekmovanju;
- zgodovinski – organizirali izlet pod naslovom Po poteh kmečkih uporov;
- fotokrožek – pripravili razstavo fotografij;
- lutkovni – pripravili predstavo;
- pevski zbor – nastopal na proslavah in na Celjskem festivalu.

V šolskem letu 1979/80 je šolska kronika zabeležila delovanje folklorne skupine, ki jo je vodila tovarišica Nančka Ravnjak. Učenci so bili oblečeni v narodne noše in s svojim plesom so popestrili prireditve na šoli in v kraju.

Folklorna dejavnost se je ponovno razmahnila v začetku šolskega leta 2011/12, ko so se v sodelovanju s Folklorno skupino KUD Vladko Mohorič Zreče in pod mentorskim vodstvom Marjance Šloser v skupino vključili prvošolčki, ki so se s folkloro srečali že v vrtcu. Odtlej skupina redno deluje, nastopa na različnih prireditvah in revijah ter pri prikazu običajev v okviru projekta Od košnje do trgatve na obronkih Pohorja. Že v šolskem letu 2013/14 se je interes mladih tako povečal, da sta nastali kar dve skupini: v eni delujejo učenci prve triade, v drugi pa starejši.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je postajal ples vse bolj popularen. Poleg folklore je na šoli delovala tudi skupina za izrazni ples pod vodstvom Terezije Kancler.

Šolska zakonodaja po letu 1991 je določala obvezni in razširjeni program. Slednji za učence in učenke ni obvezen, šola pa ga je dolžna ponuditi. Obvezni program za učence in učenke vključuje pouk obveznih in izbirnih predmetov, dneve dejavnosti ter ure oddelčne skupnosti. Razširjeni program pa obsega jutranje varstvo, podaljšano bivanje, dodatni in dopolnilni pouk, interesne dejavnosti in šole v naravi (Zakon o OŠ, 1996). Sodobna pedagoška večsmerna komunikacija v obveznem izobraževanju omogoča usklajevanje potreb družbe s potrebami in željami posameznika.

²⁰ Balkovec Debevec, M. (2007). Šolske in obšolske dejavnosti v Sloveniji skozi čas in prostor. V N. Komljanec (ured.), *Interes zbudi dejavnost – zbornik prispevkov* (str. 6–14). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Telovadni nastop pod vodstvom Jelke Nečimer, 1955/56 (Vir: Šolska kronika 1931/5)

Ob koncu prejšnjega stoletja so šole začele ponujati različne vrste interesnih dejavnosti. Ponudba je bila odvisna od materialnih, kadrovskih in prostorskih

pogojev šole. Ne glede na število interesnih dejavnosti jih lahko uvrstimo v pet interesnih področij. To so: glasbene, družboslovno-jezikovne, miselne, naravoslovno-

Folklorna skupina z mentorico Nančko Ravnjak na nastupu ob otvoritvi nove šole (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Skupina za izrazni ples pod vodstvom Terezije Kancler, 1979/80 (Vir: Šolska kronika 1978/97)

-tehnične in športne dejavnosti.

Glasbene interesne dejavnosti vzbujajo veselje in pozitivna čustva do glasbe, omogočajo petje, igranje,

poustvarjanje in ustvarjanje glasbenih vsebin, vzbujajo zanimanje za različne oblike glasbenega udejstvovanja ter oblikujejo pozitiven odnos do slovenske in glasbene

Nastop ritmične skupine ob otvoritvi večnamenske dvorane (kulturnega doma), šolsko leto 1984/85 (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Ob košnji na star način, 9. junij 2012. Z vodjo skupine Marjanco Šloser so harmonikar Filip Bobik in plesalci: Tilen Malec, Nika Polegek, Sergej Arnežnik, Staš Rotovnik, Neja Rošer, Vid Pogorevc, Nika Živa Obrul, Neja Hren, Dijana Kovše, Kiara Kalabič, Danaja Padežnik, Špela Novak, Anja Iršič, Živa Rubin, Elina Vetrih, Vita Vezjak, Urška Krajnc in Ajša Iršič. (Vir: arhiv KUD Vladko Mohorič)

kulture.²¹

Najbolj razširjeni glasbeni dejavnosti na OŠ Zreče sta bili zborovsko petje in učenje igranja na instrument. Že vrsto let otroci prepevajo v okviru otroškega, mlajšega mladinskega in mladinskega pevskega zbora. Občasno so nastajale tudi vokalne skupine, ki so bile ustanovljene samo za določen nastop. Veliko otrok je vključenih tudi v glasbeno šolo, kjer se poleg igranja na instrumente učijo tudi nauka o glasbi.

Čeprav tradicija zborovskega petja v našem kraju sega daleč v zgodovino, pa štejemo za nekakšno prelomnico leto 1935. Tega leta je bilo v Slovenskih Konjicah na pobudo slovenskega skladatelja Maksa Pirnika ustanovljeno Društvo pevovodij mladinskih pevskega zborov.

V šolski kroniki lahko preberemo, da je gospod Karel Mravljak s svojim mladinskim pevskega zborom že v letih 1937, 1938 in 1939 sodeloval na koncertih mladinskih pevskega zborov v Slovenskih Konjicah. Zagnano dejavnost zborovskega petja je kruto prekinila vojna.

Že leta 1946 so bile znova organizirane prve okrajne revije šolskih zborov. Takrat je pevce vodila učiteljica Elza Pihler, za njo pa učiteljica Frančiška Ravnjak, ki

je svoje pevce popeljala že na takratne okrajne revije. Leta 1956 je mladinski pevskega zbor prevzela učiteljica Vilma Ceglar. Njeni pevci so nastopali na občinskih in okrajnih revijah, imeli koncerte doma in tudi v drugih krajih in se trikrat udeležili republiške revije v Zagorju ob Savi. Mladinski pevskega zbor je vodila kar 29 let. Za njeno delo jo je odlikovala tudi Zveza kulturnih organizacij Slovenije z zlato Gallusovo značko.

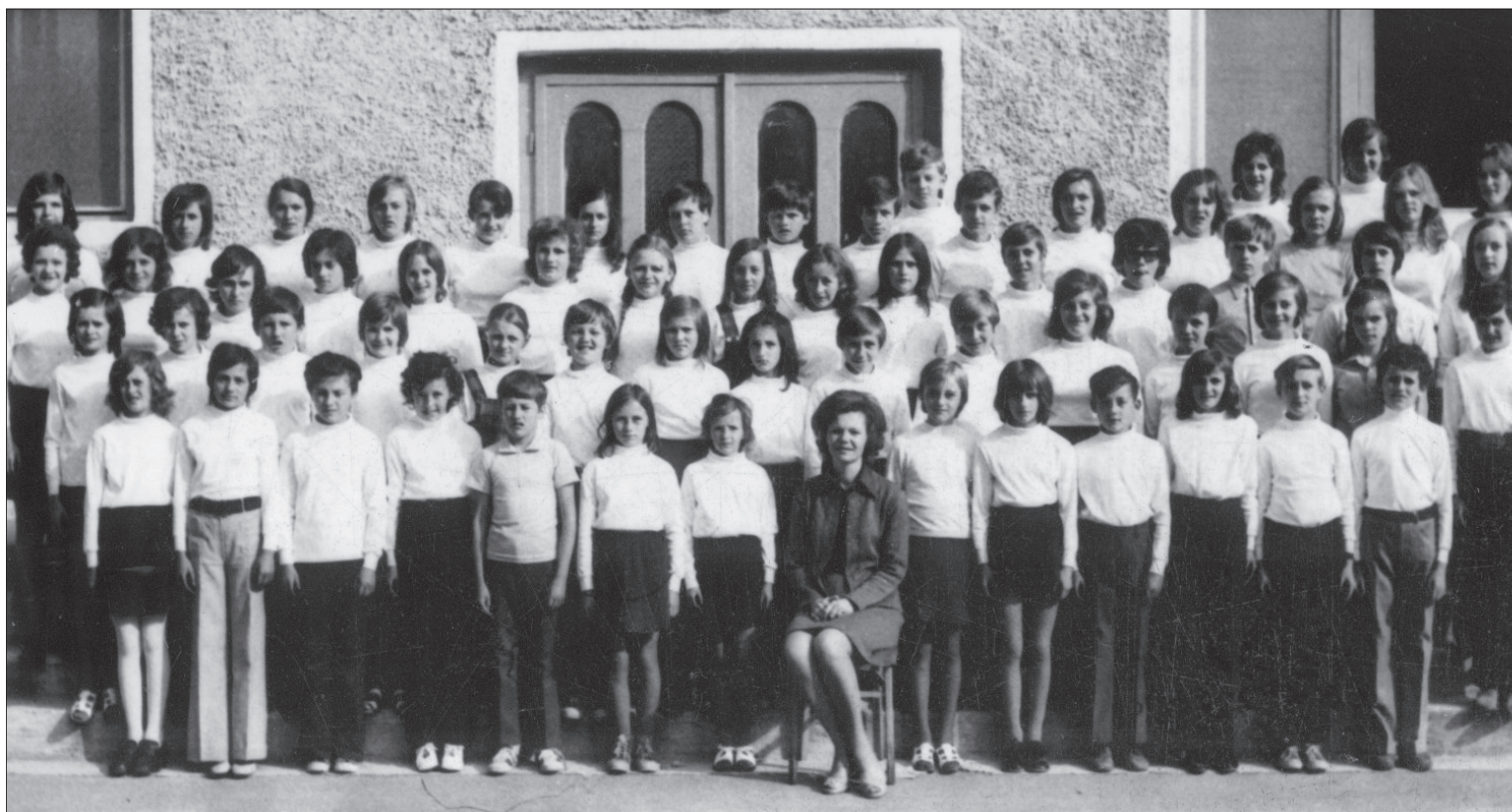
Leta 1985 so mladi pevci mladinskega pevskega zboru dobili novo zborovodkinjo, učiteljico Darinko Ivačič. Pod njenim vodstvom se je MPZ uvrstil med najboljše slovenske šolske pevske zborove in na republiških revijah v Zagorju ter na državnih in mednarodnih tekmovanjih v okviru Mladinskega pevskega festivala Celje osvojili eno zlato, dve srebrni in več bronastih plaket. Zbor je nosilec številnih priznanj, med drugim republiškega priznanja Zveze prijateljev mladine in občinske nagrade ob slovenskem kulturnem prazniku. Učiteljica Darinka pa je za svoje delo poleg občinske nagrade prejela tudi zlato Linhartovo in Gallusovo značko ter državno odlikovanje Predsedstva SFRJ.

Mladinski zbor je leta 2001 navezal stike z mladinskim zborom Kysuca iz slovaškega mesteca Čadca. Konec junija so se odpravili na gostovanje na Slovaško, slovaški pevci pa so obisk vrnili oktobra istega leta ob prazniku mesta Zreče. Pevci so v obeh državah skupaj in posamično izvedli več koncertov. Med gostovanjem

21 Oblak, B. idr. (2002). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Glasbena vzgoja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Šolski pevski zbor, zborovodkinja Vilma Ceglar, šolsko leto 1964/65 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Troglasni pevski zbor z zborovodkinjo Vilmo Ceglar, 1968/69 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Ob gostovanju mladinskega pevskega zbora na Slovaškem, 1. julij 2001 (Vir: arhiv KUD Vladko Mohorič)

so prebivali pri svojih vrstnikih in navezali tesne stike. Zaradi pomanjkanja sredstev v naslednjih letih gostovanj niso več uspeli ponoviti.

Po odhodu učiteljice Darinke Ivačič v pokoj je mla-

dinski pevski zbor kratek čas vodila učiteljica Hana Mačkovšek, od septembra 2007 pa zbor zelo uspešno vodi učiteljica Jana Deželak. Pevci še vedno pridno prepevajo na šolskih in krajevnih prireditvah.

Troglasni pevski zbor z zborovodkinjo Vilmo Ceglar, 1973/74 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Otroški pevski zbor 1977/78 na krajevni prireditvi Zreče pojo. Napoveduje Zdravko Ivačič. (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Vsako leto se udeležijo tudi revije pevskih zborov v Slovenskih Konjicah.

Na osnovni šoli so se mnogo let predano ukvarjale z vzgojo najmlajših pevcev tudi učiteljice Anica

Matavž, Branka Juhart in Vlasta Puklavc, ki še sedaj z vso nežnostjo uvaja drobne glasove v svet prikupnih pesmic. Vsako leto se otroški zbor udeleži tudi občinske revije pevskih zborov, na kateri vedno dosega zelo

Pionirski pevski zbor na krajevni prireditvi Zreče pojo, šol. leto 1977/78 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Otroški (cicibanski) pevski zbor pod vodstvom Anice Matavž in ob spremljavi Bojane Matavž na občinski reviji 1988 (Vir. zbornik Zreška kulturna dogajanja)

visoke ocene, ki mu pogosto omogočajo nastope tudi na regijskih revijah. Vsa leta se zbor udeležuje tudi vseh pomembnejših prireditev v kraju.

Za svoje požrtvovalno delo je bila Vlasta Puklavec

nagrajena z občinskim priznanjem.

Ljubezen do jezika ter njegove sporočilnosti učenci spretno gojijo v jezikovnih interesnih dejavnostih. Na razredni stopnji so najpogostejše izvajane dejavno-

Otroški pevski zbor z zborovodkinjo Vlasto Puklavec, Zreče pojo 2010 (Vir: arhiv KUD Vladko Mohorič)

Šolski pevski zbor z zborovodkinjo Jano Deželak (Vir: Šolska kronika 2012/13)

sti bralna značka, angleška bralna značka ter pravljčni krožek. Skoraj 90 % učencev od prvega do petega razreda vsako leto opravi bralno značko. Množično opravljajo tudi angleško bralno značko, ure pravljic pa obiskuje-

jo v krajevni knjižnici.

Na predmetni stopnji so zelo pogosti recitacijski, literarni, novinarski in dramski krožek ter šolski radio in šolska revija. Od vseh teh dejavnosti je na naši šoli že

Ekipa novoletne predstave Plesoči osliček, 1989 (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Predstava Rdeča kapica (Vir: arhiv Barbare Potnik)

dolga leta najbolj aktiven dramski krožek, ki je v preteklih letih pogosto vključeval tudi učence razredne stopnje. Skozi vsa leta uspešno sodelujejo s KUD Vladko Mohorič in s svojimi dramskimi uprizoritvami razveseljujejo učence naše šole in krajanje Zreč. Kar nekajkrat

so se udeležili tudi tekmovanj in dosegli lepe uvrstitve.

V zadnjih treh desetletjih je v skupini sodelovalo že več kot 300 osnovnošolcev. Mentor in režiser ter avtor priredbe besedil je bil več kot 25 let Zdravko Ivačič, najpogostejši scenograf Milan Lamovec, za glasbe-

Člani dramske skupine po uprizoritvi predstave z naslovom Rdeča kapica (Vir: arhiv Barbare Potnik)

Člani dramske skupine po uprizoritvi predstave z naslovom Mali strah Bav Bav (Vir: Šolska kronika 2007/10)

ni del sta skrbela Darinka in Samo Ivačič, pozneje pa Jana Deželak. V zadnjih petih letih so se kot mentorji ali režiserji v skupini poizkusili tudi Peter Kos, Lucija Levart, devetošolka Lara Kraljevič ter Barbara Potnik, ki krožek in gledališko delavnico vodi tudi v šolskem

letu 2014/15.

Zanimivi so zapisi o dogajanju na gledališkem področju v letih 1974–1977, ko je osnovnošolec Vili Ravnjak napisal in režiral nekaj dramskih besedil in jih ob pomoči mentorice Magde Vogelsang uprizoril s sku-

Ekipa Mladega odra ob uprizoritvi predstave Grešniki. Prvi z desne je Vili Ravnjak. (Vir: osebna zbirka Marjance Šloser)

Nastop turističnega krožka na zaključni prireditvi 2001 (Vir: Šolska kronika 1997/2002)

pino sošolcev, ki si je nadela ime Mladi oder.

V okviru Turistične zveze Slovenije je na šoli deloval tudi turistični krožek pod mentorstvom Jolande Lorger. Učenci so na turističnih festivalih – Turizmu

pomaga lastna glava prikazovali turistično ponudbo Zreč, udeležili so se 6 turističnih festivalov v različnih slovenskih mestih in na državnem nivoju dosegli 3 zlata in 12 srebrnih in več bronastih priznanj.

Člani turističnega krožka na zaključni prireditvi 2002 (Vir: Šolska kronika 1997/2002)

V osemletni OŠ so imele interesne dejavnosti jasno vlogo in pomen, z uvedbo devetletke pa se je njihov pomen zmanjšal. Prednost so dobile novosti: nivojski pouk in izbirni predmeti. V zadnjem triletnem so tudi organizacijske možnosti za izvajanje interesnih dejavnosti bistveno manjše. Sestava urnika je že brez njih povezana s precejšnjimi težavami.

Interesne dejavnosti glede na kraj izvajanja delimo na šolske in obšolske dejavnosti. Šolske organizira šola izven šolskega pouka z namenom, da omogoči odkrivanje in razvijanje učenčevih interesov, da učence praktično uvaja v življenje in jih s tem usposablja za koristno in zdravo preživljanje prostega časa. Učenci se vanje vključujejo prostovoljno in pri njih niso ocenjeni. Za posamezni razred sta za izvajanje interesnih dejavnosti v predmetniku določeni 2 uri tedensko. Financiranje je zagotovljeno iz sredstev državnega proračuna.

V primeru, da šola v dogovoru z občino ponudi učencem večje število ur interesnih dejavnosti, se to obravnava kot nadstandard in te dodatne ure financira občina. Del stroškov za nadstandardni program lahko krijejo tudi starši, če to želijo.

Število ponujenih šolskih interesnih dejavnosti se od šole do šole razlikuje. Nekatere šole ponujajo širok izbor, druge ožjega. Interesne dejavnosti pri nas so se izvajale pred poukom ali po njem in so bile brezplačne. Prevoz učencev vozačev smo urejali s šolskim oziroma delavskim prevozom.

Preglednica: Interesne dejavnosti v šolskem letu 2013/14 (nabor dejavnosti se zadnje desetletje ni bistveno spreminjal):

MENTOR	NAZIV	UČENCI	ČAS
Vlasta Puklavec	OPZ	1.–3. razred	sreda od 11.30–12.10
Katja Lovrenčič	MMPZ	4.–5. razred	sreda, 6. ura petek, 6. ura
Katja Lovrenčič	MPZ	6.–9. razred	sreda, četrtek in petek, 7. ura
Karmen Presiček Barbara Potnik	Otroški parlament	4.–9. razred	po dogovoru
Andrej Pušnik	Računalništvo	2. razred 3. razred 4. razred 5. razred	petek, 5. ura torek, 6. ura ponedeljek, 6. ura po dogovoru
Polona Jančič	Zgodnje učenje ANG	1. razred	torek po pouku
Polona Jančič	Zgodnje učenje ANG	2. razred	ponedeljek po pouku
Polona Jančič	Zgodnje učenje ANG	3. razred	petek po pouku
Metka Potnik	Logika	6.–9. razred	po dogovoru
Polona Župevc	Krožek Rdečega križa	6.–9. razred	po dogovoru (po pouku)
Mihela Kosi	Planinski krožek	1.–9. razred	po dogovoru ob sobotah
Marjanca Šloser	Folklor	1. razred	po dogovoru
Marjanca Šloser	Folklor	2.–6. razred	po dogovoru
Anita Bobik	Gasilski krožek	1.–9. razred	po dogovoru
Andeja Blazina	Vesela šola	4.–9. razred	po dogovoru
Mojca Petek	Unesco	1.–9. razred	po dogovoru
Mojca Petek	Zdrav način življenja (šolski vrt)	1.–9. razred	po dogovoru
Mihela Kosi	Varno s kolesom	5. b razred	januar–februar (1x tedensko po 2 šol. uri)
Karmen Presiček	Varno s kolesom	5. a razred	januar–februar (1x tedensko po 2 šol. uri)
Marina Mavc	Ustvarjalni krožek	6.–9. razred	po dogovoru
Dušan Kotnik	Fotografski krožek	5.–9. razred	po dogovoru

TABORNIKI

Korenine taborništva v Zrečah segajo daleč nazaj, točneje v leto 1978. Takrat je gospod Maks Padežnik na pobudo starešine konjiških tabornikov Ludvika Vidmarja ustanovil taborniški odred. Vanj so se vključili mladi pionirji, ki jim je bilo življenje v naravi izziv in hkrati sprostitiv.

Tako je bilo na začetku včlanjenih približno 30 pionirjev in 6 odraslih, ki so prevzeli vodenje odreda.

V tistem času je zreški odred dobil tudi ime, ki ga nosi še danes. Padežnik ga je poimenoval Odred Zelene Rogle. Dejal je, da Zreče brez Rogle niso Zreče, zelena barva pa je barva taborništva.

Že takoj na začetku so taborniki dobili podporo v samem kraju, Zrečani pa so jih sprejeli z zanimanjem in navdušenjem.

Že takoj naslednje leto (1979) so začeli z vidnejšimi akcijami, kamor prištevamo propagandne tabore. Prvi tak je bil na dan tabornikov, 22. 4. 1979, na stari železniški postaji, kjer je stalo 15 šotorov. Krajanje so pobliže seznanili z delom, aktivnostmi in življenjem tabornikov.

Drugi tak tabor je bil naslednje leto pri Mahu, kjer so se taborniki seznanili z orientacijskim pohodom.

Prvo starešino je kmalu zamenjal Erik Višner, vse bolj aktivna pa je postala učiteljica Gustika Urbanšek, ki je na OŠ leta 1978 začela z mentorstvom.

Kmalu zatem je na šolo prišel Emil Mumel, ki je leta 1980 prevzel mentorstvo, in ob pomoči še nekaterih učiteljic je krožek resnično zaživel.

Kar nekaj let je mentorstvo družine MČ (člani, stari 7–12 let) zelo dobro vodila učiteljica Albina Orož.

Vsak se je moral zavedati, da bo treba za uspešno delo žrtvovati veliko prostega časa. In rezultati tega dela so vidni še danes, saj je taborništvo ena izmed najbolj obiskanih dejavnosti na šoli. Taborništvo pa ni samo aktivnost v šoli, ampak se je zlilo s krajem in postaja način življenja velikega dela krajanov Zreč.

Število članov nenehno narašča. Veliko so k popularnosti prispevali tudi starešina Kristian Rušnik, načelnik Matej Kotnik in seveda tabornik po duši in telesu Emil Mumel.

Eden od ciljev tabornikov je preživeti čim več časa v naravi, s tem pa so povezane tudi akcije, ki so se večinoma odvijale v naravi.

V začetnih letih so se taborniki večinoma udeleževali akcij v drugih krajih iz držav bivše Jugoslavije, kasneje pa so z vzgojo lastnih kadrov večino akcij izpeljali doma.

Zelo pomembne akcije so mnogoboji, kjer se vodi pomerijo v taborniških panogah, kot so kurjenje ognjev, postavljanje šotorov, orientacija, signalizacija, lokostrelstvo ... Tu se pokaže celotno delo posameznih vodov in celotnega rodu.

Prvi tak državni mnogoboj so taborniki organizirali v Zrečah leta 1984.

Taborniki (Vir: šolska kronika)

Leta 1989 so organizirali tridnevno orientacijsko tekmovanje STPM, ki je ob trdem delu tabornikov odlično uspelo, kar je pomenilo veliko promocijo tabornikov in mesta Zreče.

Zadnja leta se udeležujejo tudi akcij na mednarodni ravni. Za slovensko odpravo je poskrbel Emil Mumel, ki je skrbel, da je vse potekalo po programu in da je bila predstavitev Slovenije na najvišji ravni.

Bistvo akcije je pridobivanje novih prijateljev, sproščanje tekmovalnega duha in življenje v naravi. Vse to pa ne bi bilo mogoče brez posluha staršev in odraslih v kraju, brez pomoči starejših tabornikov, predvsem pa šole, občine in tovarn, ki so pomagale s prostori in denarjem.

PLANINSKI KROŽEK

Na OŠ Zreče je v zadnjih letih zelo zaživel planinski krožek pod vodstvom mentorice gospe Mihele Kosi.

V letošnjem šolskem letu je vključenih že 105 učenec.

Da je njihovo delovanje zares pestro, lahko razberemo že iz biltena, ki je izšel leta 2014. V tem letu so učenci od 4. do 8. razreda izvedli pohod na Kum, najmlajši člani pa so se podali na Celjsko kočo. Sledil je obisk Velike planine, počitniške dni pa so zreškim osmošolcem planincem popestrili s 6. planinskim taborom v objemu gora.

Vsako leto se ob koncu šol. leta mladi planinci OŠ Zreče, ki so člani Planinskega društva Zreče, odpravijo na planinski tabor pod vodstvom vodnikov.

Kar 53 otrok je tabor preživel v domu na Komni, kjer jim je vreme bilo več kot naklonjeno za številne dejavnosti in aktivnosti v naravi. Na pester in zanimiv način so doživljali in začeli sprejemati gornišstvo kot aktiven in zdrav način preživljanja prostega časa.

Prejšnja leta so tabor izvajali v dveh delih. Tabori so bili vselej izredno dobro pripravljeni in zato vzorno izpeljani.

Veseli nas dejstvo, da se število planincev na OŠ Zreče iz leta v leto veča, kar tudi mentorici gospe Miheli daje dodaten zagon in energijo. Kot sama pravi: »Ni lepšega občutka kot videti in biti del zadovoljnih in nasmejanih obrazov ter otroške igrivosti.«

ASTRONOMSKI KROŽEK

Ko nebo prekrije tema, zasveti v svoji odmaknjeni lepoti, začenja se najlepša in najcenejša predstava na svetu, z mnogimi sijočimi zvezdami, kjer se zmeraj kaj dogaja, kjer je vse tako čudežno in lepo, da je vredno ogleda in naše pozornosti.

Ljudje že tisoče let spoznavajo nočno nebo z golim očesom, poskušali so razločevati posamezne zvezdne vzorce, ki so si jih lahko zapomnili, dajali so imena najsvetlejšim zvezdam in ozvezdjem.

Člani astronomskega krožka, junij 1999 (Vir: šolska kronika)

Različne omike (Kitajci, Egipčani, Arabci, Grki, Rimljani ...) so vsaka po svoje odkrivala in poimenovale vesoljska telesa. Ozvezdja in posamezne svetlejše zvezde so povezane s čudovitimi starodavnimi zgodbami in junaki, ki so jih ljudje v spomin na kakšno veliko delo postavili na nebo.

Pobudnik za ustanovitev astronomskega krožka na OŠ Zreče je bil ravnatelj Ivan Olup. Marca 1996 je šola nabavila teleskop, dve leti kasneje pa se je pred glavnim vhodom v šolo uredil nasip, na vrhu katerega smo uredili ploščad in tja namestili hišico za observatorij.

Krožek je uspešno deloval kar nekaj let. Pripravili so številne nočne delavnice, ki so bile vedno dobro obiskane. Delo na eni izmed njih so učenci tudi opisali:

»V četrtek, 4. januarja 1998, se je skupina najbolj navdušenih krožkarjev udeležila nočnega opazovanja planetov, zvezd, meglic, galaksij.

Kljub izredno nizki temperaturi nas to ni odvrnilo od naše namere, saj bi lahko razmere za opazovanje ocenili z najvišjo oceno, brez kakršnih motečih dogajanj v atmosferi, razen seveda nekoliko moteče svetlobe. Tokrat se nismo odpravili na kakšen hrib, ampak smo ostali kar v bližini šole.

V mesecu januarju se nam kažejo najlepši vesoljski objekti. V zgodnjih večernih urah so vidna na zahodnem delu neba še poletna in jesenska ozvezdja, hkrati pa na vzhodu z vso svojo lepoto vstajajo zimska ozvezdja z najlepšim Orionom in njegovo meglico M42 in značilnima zvezdama Betelgezo, oddaljeno 427, in Rigelom, oddalje-

nim 772 svetlobnih let, ozvezdje Dvojčka s Kastorjem in Poluksom, ki se kaže v značilno oranžno-rumeni barvi. Iz grških zgodb zvemo, da sta bila brata, ki sta se z argonavti odpravila iskati velik zaklad zlato runo. Zaradi teh in drugih junaštev so ju stari Grki pripeli na nebo, kjer so ju občudovali kot večni vzgled ljubezni in dobrih del. Voznikom in Kapelo, značilne rumene barve, Mali pes in Prokijon, bele barve, Bikom in Aldebaranom, oranžne barve, oddaljen 70 svetlobnih let, v bližini pa še Hijade in Plejade ter Veliki pes in najsvetlejša zvezda našega neba Sirij, belo modre barve.

V učilnici smo z učenci najprej napravili načrt opazovanja, določili kraj in čas opazovanja ter določili nebesne objekte, ki jih bomo poskušali najti. Ta večer smo izbrali 5 objektov, kasneje pa smo dodali še šestega. Naš nepogrešljivi pripomoček so bile zvezdne karte, Messierjev katalog, dva daljnogleda 7 x 50 in Schmid-Kassegrainov katadioptrični teleskop z goriščno razdaljo 2000 mm.

Premier objektiva je 200 mm. Ta večer smo uporabljali manjše povečave (okular 24,5 mm), okrog 85-kratna povečava.«

Z uvedbo astronomije kot obveznega izbirnega predmeta je krožek prenehal z delovanjem.

Morda bi bilo potrebno navesti tudi to, da se naši učenci ne vključujejo posebno številčno v interesne dejavnosti. To pa je končno tudi izziv za učitelje in druge navdušence za planinstvo, da jih pridobijo v svoje vrste.

Hišica za observatorij na šolskem dvorišču (Vir: Šolska kronika 1998/99, str. 25)

ZANIMIVI DOGODKI, KI JIH JE ZABELEŽILA ŠOLSKA KRONIKA

Uspešna je lahko samo tista šola, ki pozna življenjske razmere svojih učencev in se vključuje v pomembne dogodke, ki se zgodijo v kraju.

Za tako šolo radi rečemo, da živi s krajem. Tudi učiteljstvo v Zrečah je to začutilo že zelo zgodaj, saj je v kroniko zabeležilo vrsto pomembnih dogodkov. Na naslednjih straneh so po desetletjih predstavljeni najzanimivejši dogodki, ki jih je zabeležila šolska kronika.

Do leta 1870 takih podatkov žal ni. Prvi zvezek šolske kronike je zgorel maja leta 1945. Faksimile prve strani II. zvezka iz leta 1869 s prevodom dela besedila in pojasnilom, pa je objavljen kot priloga na naslednji strani.

1870–1880

Učenci so v teh letih štirikrat letno šli k spovedi in prejeli obhajilo. V letnem semestru je bila vsak torek in petek šolska maša, ki so se je učenci udeležili. Tudi šolsko leto se je začelo in končalo s šolsko mašo. Njegova ekselencija, minister za kulturo in šolstvo, je z odlokom dne 3. maja 1877 odredil, da se z začetkom šolskega leta 1877/78 pouk verouka – katoliške vere – v vseh razredih splošnih ljudskih in meščanskih šol poučuje dve uri tedensko.

Ob srebrni obletnici poroke cesarskega para so učenci 23. aprila 1879 zvečer na Borku prižgali kres. 24. aprila, na dan, ko se je cesarski par pred petindvajsetimi leti poročil, se je šolska mladina udeležila slovesne svete maše. Po njej se je napotila v šolo, kjer ji je šolski vodja Simon Vole v govoru predstavil pomen praznika. Po koncu govora je sledila cesarska himna. Po deveti uri je odšla šolska mladina v spremstvu tukajšnjih prijateljev šole k ruševinam Maucovega gradu. Po ogledu gradu se je mladina pri gospodu Petru Dobniku pogostila z mesom, sirom, kruhom in vinom. V spomin na patriotski praznik sta bili na cerkvenem dvorišču zasajeni dve lipi, ki sta se imenovali cesarski lipi.

18. avgusta 1879. leta, na petdeseti rojstni dan njegovega apostolskega veličanstva cesarja Franca Jožefa I., je šla vsa šolska mladina v cerkev, kjer so se udeležili slovesne svete maše in na koncu zapela himno. Po cerkveni slovesnosti so šolarji odšli v šolo, kjer jim je šolski vodja razložil pomen praznika. Sledile so domovinske deklamacije, slovesnost pa se je končala s petjem himne. Slovesnosti se je udeležila tudi večina članov krajevnega šolskega sveta (Peter Dobnik, Gustl Wutshoshegg, Franz Videtschnig, Jurij Hrenn, Johann Stebernag, Josef Pototschan, Simon Vole).

1880–1890

Šolsko leto 1880/81 se je začelo tretjega novembra s sveto mašo. Na ta dan se je mladina zadnjič zbrala v starem šolskem poslopju. Iz šole so nato odšli v cerkev, kjer so prisostvovali sveti maši. Nato so šolarji v spremstvu duhovnikov in učiteljstva ob petju cerkvenih zvonov odšli v novo šolo, kjer je župnik Peter Erjavec blagoslovil šolsko poslopje. Po blagoslovitvi je imel nagovor šolski mladini in zbranemu ljudstvu, v katerem je poudaril pomen šolskega izobraževanja in otroke spodbujal k rednemu obiskovanju pouka.

V letu 1881 je bil obisk pouka zelo reden, ker je bil vpeljan samo poldnevni pouk. Ta je bil vpeljan zato, ker podučiteljsko mesto v tem letu ni bilo zasedeno.

Pouk telovadbe v tem letu je obsegal samo vodene in proste vaje, tako je ostalo več let. Redno se je izvajal tudi pouk ročnih del, vsak četrtek od devete do dvanajste ure. V letu 1882 so bili izdani trije pomembni odloki: prvi je bil namenjen skrbi za zdravje otrok pri pouku telovadbe, drugi je opozarjal učitelje, da morajo obvestiti šolskega vodjo in okrajni šolski svet, če se v času počitnic zadržujejo izven kraja službovanja, tretji pa je prinesel spremembe učnega načrta. Posebno skrb so namenili cerkvenemu petju in uvedli fakultativni pouk telovadbe za dekleta.

V letu 1883 so uvedli pouk nemškega jezika na večrazrednih ljudskih šolah v drugem šolskem letu, na enorazrednih pa v tretjem šolskem letu. Uvedli so tudi prepoved lova na ptice in mučenja živali. Šolsko mladino so pri pouku tudi o tem ustrezno poučili.

Leta 1884 je izbruhnila epidemija oslovskega kašlja, zato so šolo na podlagi odloka okrožnega glavarstva v Celju z dne 22. 7. zaprli. Odredba se je začela izpolnjevati 25. julija in do 19. avgusta ni bilo pouka. Šolska spričevala so se v tem času delila štirikrat letno, in sicer: 31. 1., 31. 3., 30. 6. in 21. 9. V tem času se pojavijo tudi tiskani formularji za končna in zaključna spričevala.

Učitelji so bili v letu 1885 dolžni učence poučiti o prepoznavanju, zatiranju in uničenju trtne uši. Ob šoli so v tem času obdelovali tudi 200 kvadratnih metrov velik vrt, ki ga je dal v najem posestnik Jožef Železinger. Na vrtu so uredili drevesnico in šolarji so se poučili o pomembnosti gojenja sadnih dreves.

V šolskem letu 1885/86 je bila uvedena uporaba stalnih oziroma določenih kratic za merske enote pri pouku.

Zaradi bolezni učiteljev je bil v celem zimskem semestru leta 1886 vpeljan poldnevni pouk. Otroci drugega razreda so ga obiskovali dopoldne, prvi razred pa popoldne.

Z deželnim zakonom z dne 11. julija 1886 so bile dosedanje kompetence okrožnih šolskih svetov glede določanja kazni za zanemarjanje in oviranje šolskega pouka prenesene na okrajni šolski svet. Učitelji so morali označiti tudi vzroke za izostanke oziroma imena otrok, ki so izostali iz opravičenih vzrokov.

ŠOLSKA KRONIKA ZREČE 1869 – pojasnilo in prevod prve strani (priloga)

Vsebina prvega dela (I. zvezek)

Izvor in ustanovitev šole (kdaj in od koga je bila ustanovljena) – Šolski patron – Stroški – Glede prispevkov – Takratno število učencev – Podatki o prvem učitelju – Dotacija učiteljskega mesta – Dodatne cerkvene in druge funkcije – Šolsko poslopje – Naraščanje števila šoloobveznih otrok – Šolski obisk/obisk pouka – Razširitev/dogradnja šole – Prenova in novogradnja šole – Stroški in razmere pri prispevkih – Podatki o učiteljih – Šolsko nadzorstvo (glej § 1 in 2 politične šolske ustave) – Dejavnost šolskih konkurenčnih odborov(?) – Dobrotniki in pokrovitelji/podporniki šole – Omembe vredno

Letno poročilo za leto 1869 in 1870

Ko je na podlagi/zaradi verskega zakona iz dne 25. maja 1868 in deželnega zakona z dne 8. februarja 1869 najvišji nadzor nad šolstvom od konzistorijev prešel na deželne šolske svete, so bila v smislu teh zakonov ukinjena tudi cerkvena okrožna/distrikta in krajevna šolska nadzorstva. Tukajšnja šola je bila na podlagi nove ureditve/novih zakonov podrejena okrajnemu šolskemu svetu v Konjicah, ki je s sklepom zasedanja z dne 24. oktobra 1869 tukajšnjega posestnika g. Gustav Wukoschegg-a imenoval za krajevnega šolskega nadzornika in z odlokom z dne 13. decembra 1869 št. 7 odredil konstituiranje krajevnega šolskega sveta.

Po tem naročilu je občinsko zastopstvo 9. januarja 1870 v krajevni šolski svet izvolilo naslednje člane:

Matija Kumer, posestnik v Spodnjih Zrečah, Jakob Wergles, posestnik v Spodnjih Zrečah, Matija Koroschetz, posestnik v spodnjih Zrečah, Janez Mumel, posestnik v Zgornjih Zrečah, Jožef Potočan, posestnik v Dobovi. Konzistorij je v smislu zakona z dne 8. februarja 1869 za člana kraj. šol. sveta določil župnika Janeza Arlitsch-a. Poleg tega pa je poleg izvoljenih krajevnih šolskih nadzornikov v [kraj. šol.] svet kot virilist stopil tudi prov./začasni učitelj Simon Kropelj.

Potem ko so bili od občine v kraj. šol. svet izvoljeni člani potrjeni s strani okrajnega šolskega sveta, so se vsi člani konstituiranega kraj. šol. sveta ubrali na sejo, in sicer 13. januarja 1870, na kateri so za predsednika kraj. šol. sveta izvolili g. Gustava Wukoschegga in Janeza Arlitscha za namestnika

Originalni napis na platnicah kronike, 19. stoletje

Geslo

Začetek šole

Krajevni šolski svet

Predsednik okrajnega šolskega sveta
in njegov namestnik

Originalni dokument *Schulchronik Retschach* – Šolska kronika Zreče, II. zvezek iz leta 1869, hrani Osnovna šola v Zrečah. Ob požigu šole leta 1945 je I. zvezek zgorel, II. zvezek pa je imel učitelj doma, zato se je ohranil. (Vir: arhiv OŠ Zreče, šolska kronika št. 1)

Jahresbericht.

pro 1869 und 70.

V šolskem letu 1885/86 je zanimiv tudi odlok, ki je obsegal seznam knjig, ki jih ne smejo imeti v knjižnicah za mlade. Vsa ta leta je bil med šolskim letom četrtek pouka prost dan, razen kadar je na delavnik padel praznik.

Jesenske počitnice so trajale od osemnajstega septembra do tretjega novembra. Poleg tega so bili prosti še naslednji dnevi: v mesecu novembru vsi sveti, za božič od vključno 24. decembra do 1. januarja, za veliko noč, za binkošti, 18. avgust.

V šolskem letu 1887/88 so učitelji učence seznanili tudi z ukrepi pri infekcijskih boleznih, uveljavilo se je obvezno žigovanje izkazov in ustanovila se je šolska sanitarna komisija.

1890–1900

V tem šolskem letu so poseben poudarek dajali najetemu vrtu, v katerem se je nahajala drevesnica in zelenjavni del. Šolarji so se pri pouku učili o gojenju sadja in zelenjave.

Izdan je bil odlok o spremembi števila ur pri poučevanju nemškega jezika. Zanimiva je bila tudi prepoved nakupa dveh knjig za šolsko knjižnico: Tisočletnica Metodova in Valentin Vodnik – prvi slovenski pesnik.

Obisk šole je bil skozi vse leto, z izjemo januarja in februarja, zadovoljiv. Vzroke za slab obisk v navedenih mesecih lahko pripišemo visokemu snegu (1 m) in hudemu mrazu (-18°C).

Vojno ministrstvo je v letu 1890 sporočilo, da dečki iz ljudskih šol, ki nimajo nemškega učnega jezika, za sprejem na vojaško šolo kažejo neznanje o najpomembnejših zgodovinskih trenutkih avstro-ogrske monarhije in presvetle cesarske hiše.

Zato so pozvali vsa šolska vodstva, naj natančno in strogo pazijo, da se v skladu z učnim načrtom izvaja tudi zgodovinski pouk o avstrijskem cesarstvu.

Prav tako naj se v učbeniku vsebovane zgodovinske snovi ne samo prebere in se o njej preprosto pogovarja, ampak morajo učenci z načrtnim ponavljanjem to tudi usvojiti oziroma ponotranjiti.

Izveden je bil tudi tečaj za učitelje na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru.

1891. leta so s posebnim odlokom prepovedali gojenje tobaka na šolskih vrtovih. V letu 1892 so organizirali posebne oddelke za štirinajstletnike, ki so bili v zaostanku z izobrazbo. Istega leta je bil izdan tudi odlok o upoštevanju gojenja lanu v šolskih vrtovih.

1894 je šola kupila knjigo z naslovom Otroci kot varuhi koristnih ptic pred lakoto in mrazom. Istega leta se je uveljavilo tudi označevanje kron s K in vinarjev s h.

1896. so glavne počitnice trajale od prvega oktobra do drugega novembra, ker je bila šola zaradi epidemije ošpic zaprta od triindvajsetega julija do prvega septembra. Zaradi tega se je moral del izostalega pouka nado-

mestiti v mesecu septembru. Pouk se je v vseh razredih poučeval celodnevno. Izvajale so se tudi verske vaje. S posebnim odlokom so učitelje obvestili, kako morajo izpolnjevati državljske pravice.

Posamezni učitelji iz Štajerske so se tega leta udeležili počitniškega tečaja za poučevanje ročnih spretnosti na Dunaju. Najbolj zanimiv pa je bil odlok, s katerim so prepovedali uporabo radirk s cesarjevo podobo. Tega leta so se posvetili tudi izobraževanju mladine o uživanju alkohola in njegovih posledicah. Izdani so bili tudi odloki o čiščenju šolskih prostorov, ustanovitvi društva za varstvo živali in obnašanju šolarjev izven šole.

1898. leta je cesar Franc Jožef praznoval petdesetletnico. Na predvečer drugega decembra je bilo šolsko poslopje slavnostno osvetljeno, prav tako tudi ostale hiše v kraju. Drugega decembra so s šole, župnišča, občine in zvonika vihrale cesarske zastave. Ob pol devetih je v cerkvi potekala slovesna maša, katere se je udeležila šolska mladina z učitelji in krajani Zreč.

1900–1910

23. decembra 1901. leta so stopili v veljavo novi predpisi pokojninskega zakona za učitelje na Štajerskem. V šolskem letu 1903/04 je bilo zanimivo, da učenci zaradi bolezni Ludvika Tribnika sploh niso imeli telovadbe. Šolski vodja, gospod Ludvik Tribnik, je istega leta praznoval trideseto obletnico poučevanja, zato ga je občinski odbor v Zrečah imenoval za častnega občana.

Zelo zanimivi so tudi odloki v tem šolskem letu, še posebej odlok, da učitelji učencem na slovesnostih ne smejo ponuditi alkohola. Veliko pozornost so v tem šolskem letu namenili tudi ustni higieni in negi zob.

Zanimivo pa je bilo tudi veliko sodelovanje učiteljev pri boju proti njivskim krtom.

Pouk telovadbe se zaradi bolezni učitelja ni izvajal tudi v naslednjem mesecu. Zaradi zidarskih del pri zidavi prizidka je bil pouk prekinjen od 24. junija do 9. julija. Šolsko leto se je začelo šele 4. decembra.

V tem šolskem letu so posebno skrb namenili ravnanju z eksplozivnimi snovmi, nadaljevali so tudi s poučevanjem o zobni negi in ustni higieni. Takrat so tudi ustanovili svet za občinske sirote.

1910–1920

Leta 1910 je v mesecu aprilu začela razsajati davica. Razmere so bile tako hude, da so šolo za teden dni zaprli.

28. julija 1914 je bila izvedena splošna mobilizacija. V vojsko so vpoklicali tudi dva učitelja iz zreške šole. V šolskem letu 1916/17 so bili v Zrečah vsem cerkvam odvzeti zvonovi.

14. decembra 1918 se je po vsej državi praznovalo zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ker je bila takrat šola še zaprta, je slovesnost potekala v cerkvi. Sicer je bilo to zelo slabo leto. Bilo je obilo dežja in nizkih temperatur, tako da so bili poljski pridelki zelo slabi. Med živino je razsajala kuga. Draginja je postajala neznosna.

Kot posledica vojne se je v letu 1919/20 pojavila v Zrečah kuga. Pozno jeseni in v začetku zime 1919 je razsajala griža, februarja pa se je spet razširila španska bolezen. Ni bilo hiše, v kateri ne bi imeli bolnika. Kasneje je ta bolezen prenehala, toda pojavile so se črne koze, ki so v več kot 30 hišah vznemirjale in trpinčile ljudi. Bilo je tudi precej smrtnih primerov (3 moški, 7 žensk in 6 otrok).

1920–1930

V šolskem letu 1920/21 se je pojavila tuberkuloza. Na šoli so bili tudi 4 smrtni primeri (1 deček in 3 deklice).

15. januarja je bila svečana otvoritev železniške proge Konjice–Zreče. Ob 10. uri je pripeljal vlak v Zreče. Krajani so ta dogodek svečano proslavili. Igrala je godba, župnik je vlak blagoslovil, župan pa je imel govor. Navzoča je bila tudi šolska mladina.

28. maja 1921 so Zrečani dočakali še en pomemben dogodek. Tega dne se je vršila slavnostna otvoritev vzpenjače zreškega premogokopa. Na njej je bilo zelo veselo. Igrali so celo zreški tamburaši.

Letina je bila tega leta zelo slaba, saj je bila izredna suša. Posušili so se celo taki studenci, za katere niti najstarejši ljudje niso pomnili, da ne bi imeli vode.

Tudi to leto je kljub veliki draginji kraj. šol. sot preskabel vsem učencem brez izjeme vse šolske potrebnosti. Učne knjige.		Šolske potrebnosti.
V tekočem šol. letu so se rabile pri pouku sledeče učne knjige in sicer v		Učne knjige
I. razred:	Wider: Moje prvo berilo.	
II. "	Gaogl: Druga citanka.	
	Lavtar: Računica.	
	Schreiner-Berjak: Jerikona vadnica I. II.	
	Kričauski nauk za proence.	
III. "	Rapi: Četrta citanka.	
	Lavtar: Računica sred. stopnja.	
	Schreiner-Berjak II. Jer. vadnica.	
	Studiji katekizem.	
IV. "	Flere: Šolski list II. stop. 2. štev.	
	Kraus Habermat: Računica vis. stopnja.	
	Brinar: Kronica - srednja stopnja.	
	Lesica: Proa srb. ali hrv. citanka.	
	Katoliški katekizem.	
	Velike zgodbe sv. pisma.	

Učne knjige, ki so se uporabljale v šol. letu 1922/23 (Vir: Šolska kronika 1869/1930)

V šolskem letu 1921/22 je bila na šoli zelo delovna dramska skupina. Za pustno nedeljo je priredila dve igri, ki sta bili zelo dobro obiskani. Z vstopnino so nabrali 1200 K, ki so jih uporabili za nabavo novih knjig za šolsko knjižnico.

V letu 1924/25 je bilo zdravstveno stanje šolske mladine in krajanov nasploh zopet zelo slabo. Razsajala je legionarska bolezen. Pojavila se je škrlatinka, ki je terjala več otroških žrtev, ljudi pa je močno mučil oslovski kašelj. Vse te težave je nekoliko omilila dobra letina. Bilo je zelo veliko žita, tako, da je cena moki znatno padla.

1930–1940

V šolskem letu 1930/31 je bilo v Zrečah 1. aprila opravljeno ljudsko štetje. Izid štetja je zanimiv:

	Moški	Ženske	Skupaj
Gornje Zreče	94	108	202
Spodnje Zreče	100	113	213
Radana vas in Gračič	118	108	226
Dobrava	94	110	204
Boharina	86	95	181
Loška Gora	101	102	203
Skupaj	680	721	1401

V zreški občini je torej leta 1931 živel 1401 prebivalec. Tega leta so tudi izvedli cepljenje otrok prvega in drugega razreda proti osepnicam. S cepljenjem so nato nadaljevali vsa leta in zaradi tega se je stanje zreške osnovnošolske mladine močno izboljšalo.

27. 4. 1933 so na šoli razglasili »dečki dan za pogozdovanje«. Učenci četrtega in petega razreda so na Dobravi posadili preko 300 smrekovih in 300 borovih sadik. Akcija je bila zelo uspešna, zato so jo v naslednjih treh šolskih letih ponovili. Leta 1933 so na šoli organizirali tudi trimesečni pletarski tečaj (udeležilo se ga je 20 moških in 20 žensk) in čebelarški tečaj (udeležilo se ga je 16 čebelarjev), pripravili pa so tudi dve predavanji za krajanje o zdravstvu in sadjarstvu.

Poleti 1933 je v Zrečah razsajala svinjska kuga. V Radani vasi so poginile vse svinje, tudi po drugih vaseh je bil pomor zelo velik.

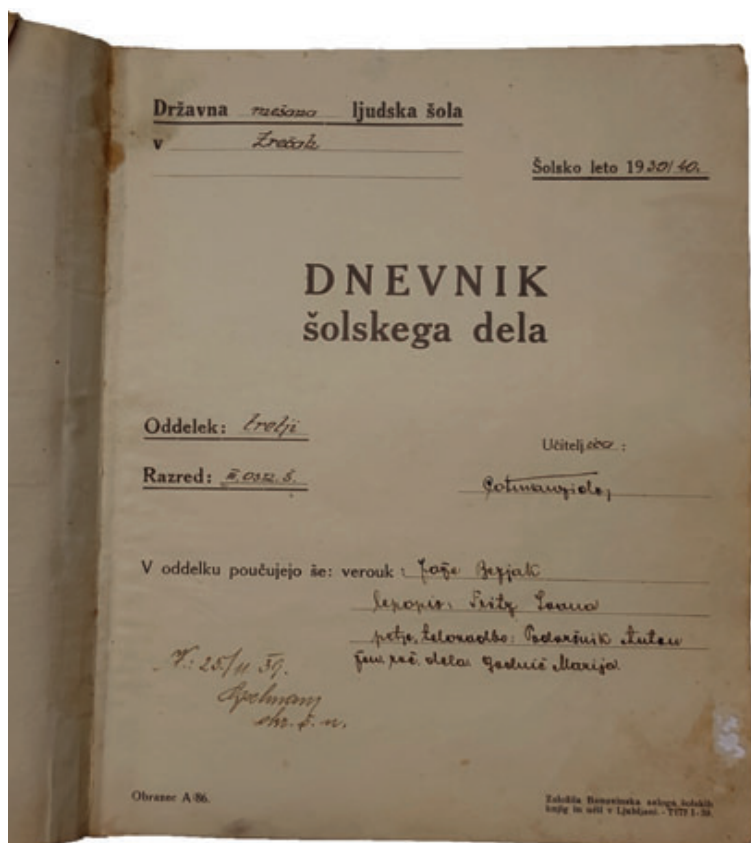
V šolskem letu 1933/34 so v šoli nabavili vse šolske pripomočke za vse otroke. Krajevni šolski odbor je dovolil nabaviti učne pripomočke samo revnim otrokom, premožnejši pa bi si jih morali nabaviti sami. Starši se s tem niso strinjali in krajevni šolski odbor je moral staršem ugoditi.

10. 11. 1934 so si zreški otroci prvič skupno ogledali film. Pod vodstvom razrednikov so odšli v Slovenske Konjice, kjer je kinodruštvo RK iz Slovenske Bistrice uprizorilo film Zadnja počastitev kralju mučeniku.

12. junija 1937 je bila v Zrečah zelo huda povodenj. Na Pohorju se je utrgal oblak. Največjo škodo sta utrpela Padeški vrh in Resnik. Dravinja je napravila na polju in cestah ogromno škode. Banska uprava je zato odredila regulacijo Dravinje. Le-ta je potekala vse do konca leta. Regulirali so strugo v Radani vasi in spodnjem delu Spodnjih Zreč.

V decembru 1938. leta se je v šolo napeljala električna. Inštalirali so jo v pisarno, obe veži ter v peti razred.

Junija 1939. leta so imeli učenci petega in šestega razreda zelo zanimiv izlet v Ljubljano – na velesejem. Denar za izlet so si delno zaslužili z uprizoritvijo igrice Povodni mož, za katero je imel zasluge učitelj Cotman. Šolska mladina konjiškega okraja je imela v mesecu aprilu 1939 v Slovenskih Konjicah že svoj tretji pevski koncert. Bilo je nadvse slovesno.

Dnevnik šolskega dela (Vir: arhiv OŠ Zreče)

Šolska mlečna kuhinja v šol. letu 1947/48. Učiteljica deli obroke iz paketov. (Vir: Šolska kronika 1931/59)

1940–1950

Leta 1941 se je pouk na šoli izjemoma končal že 31. marca. Zasedba Zreč je bila 15. aprila 1941. Nemški vojaki so zasedli šolske prostore.

Takoj po osvoboditvi se je pouk nadaljeval.

Verouk se je v tem šolskem letu še vedno poučeval na šoli, telovadba pa se zaradi pomanjkanja prostorov ni poučevala.

V letu 1948/49 je močno napredovala elektrifikacija kraja. Na šoli je vse delo potekalo v obliki tekmovanj med razredi, oddelki, krožki in šolami.

Pionirji (kot so takrat imenovali šolsko mladino) so pridno nabirali odpadni material. Učitelji in pionirji so tudi pridno pomagali pri gradnji zadrúžnega doma in se vključili v borbo proti koloradskemu hrošču.

Med šolskim letom 1949/50 je zelo napredovala mlečna kuhinja, ki je oskrbovala 150 otrok. V tem letu sta se izvajala propaganda in organizacijsko delo za razširitev sadovnjakov na kmetijah z ugodno lego ter čiščenje in škropljenje sadnih dreves.

Na krajevni odbor je prispela pisna prošnja učiteljskega o nujni nabavi čevljev za otroke, posebno za tiste iz oddaljenih krajev.

1950–1960

V šolskem letu 1951/52 je ljudska univerza organizirala v Zrečah več kvalitetnih predavanj za starše. V tem letu so bile odpravljene živilske nakaznice, končala pa se je tudi obvezna oddaja. Za nakup industrijskih izdelkov so še vedno ostali boni.

Na šoli je pozimi delovala kmetijska šola s 24 gojenici.

Leta 1953 je v Zrečah potekala velika propagandna akcija za fluorografiranje prebivalstva.

Tudi v tem letu je bilo hudo neurje, ki je povzročilo veliko gospodarsko škodo po celotnem celjskem okolju.

Povečalo se je število krožkov, imeli so jih kar 9.

Skrb za zdravje je postala vse večja. Poleg rednega cepljenja so sedaj uvedli tudi redne zdravniške preglede za otroke prvih, četrtih in šestih razredov.

Tega leta je v kroniki tudi prvič omenjeno, da je otroke obiskal dedek Mraz in jih bogato obdaril. Dobri stari Miklavž se je moral za nekaj časa posloviti.

V šolskem letu 1955/56 so bile ustanovljene velike občine. Ustanovljena je bila občina Slovenske Konjice.

V letu 1956 do meseca februarja ni bilo snega, kasneje pa je nastopil hud mraz z obilico snega.

V šolskem letu 1956/57 je bil uveden nov šolski koledar. V tem letu pa jo je Zrečanom zagodlo tudi vreme – 6. in 7. maja 1957 je namreč zapadel sneg, ki je napravil kmetovalcem veliko škode. V šolskem letu 1957/58 je telesna vzgoja dobila večji pomen. Pod vod-

Pionirji pred nastopom, 1956/57 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

stvom učitelja Edvarda Štuklja so pionirji ob koncu šolskega leta pripravili lep telovadni nastop.

V Zrečah so v tem letu posadili hmelj.

20. marca 1959 je bila ustanovljena šolska vrtnar-

ska zadruga, ki je štela 80 članov. Njihova naloga je bila obdelovati šolski vrt in vzdrževati park ob spomeniku talcev.

Pionirji ob koncu šol. leta 1957/58 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

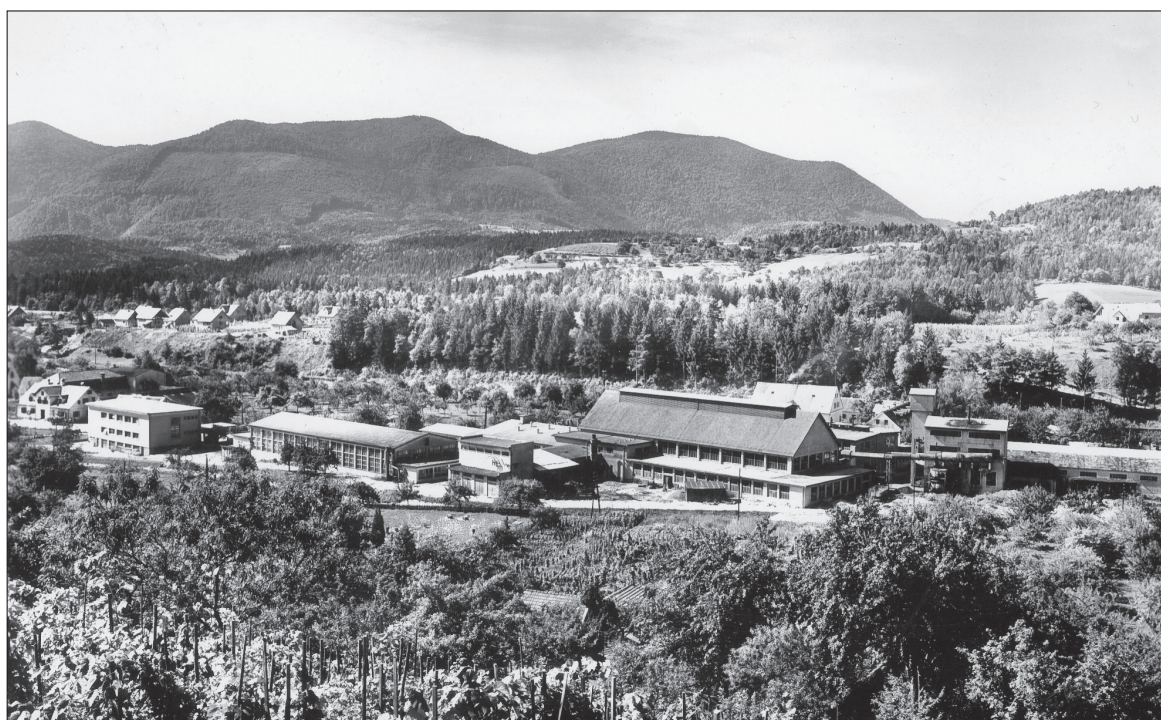

Šolska mlečna kuhinja – delitev obrokov, 1952/53 (Vir: Šolska kronika 1931/59)

1960–1970

V šolskem letu 1960/61 so zreški pionirji sodelovali na Jugoslovanskih pionirskih igrah pod geslom: Moj

kraj včeraj, danes in jutri. Pionirji so zbrali razni slikovni material, podatke o preteklosti in sedanjosti kraja in pripravili celo album. Zbirko slik, fotografij, načrtov, maket in tekstov so primerno uredili in razstavili. Zelo

Naš pokrovitelj – Tovarna kovanega orodja Zreče (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Peti razred v novi šoli pri pouku glasbe
(Vir: Šolska kronika 1959/78)

delovna je bila tudi šolska vrtnarska zadruga, ki je s svojimi pridelki pomagala mlečni kuhinji in pripravila kuhinjska zelišča, sadni sok in marmelado.

V šolskem letu 1961/62 je bila uvedena še prometna vzgoja kot dodatni predmet.

V tem šolskem letu je na zreško šolo prvič prišel poklicni psiholog, ki je na roditeljskem sestanku prikazal potrebno delo z učenci doma za uspešno izbiro poklica.

V šolskem letu 1963/64 so k zreški osnovni šoli priključili še šole na Resniku, Gorenju in Skomarju.

V šolskem letu 1964/65 je zreška mladina končno dočkala selitev v novo šolo.

V šolskem letu 1966/67 pa so krajanje Zreč dočkali asfaltiranje ceste Planina-Zreče. Pričeli so z gradnjo samopostrežne trgovine. Pojavilo se je pomanjkanje vode, letina pa je bila kljub temu zelo dobra, posebno veliko je bilo sadja.

V šolskem letu 1967/68 so v šoli najeli kredit v znesku 170 000 din za nabavo novega šolskega avtobusa, ki je vozil učence z Gorenja, Skomarja in Resnika.

V tem letu so krajanje uredili vodovod, gasilci pa kupili nov gasilski avtomobil. Uveden je bil samopri-spevek za šolstvo. Delavci v tovarni so dočkali prisilno upravo.

Maja 1969 je bila poleg šole dograjena garaža za šolski avtobus.

Odbor pionirskega odreda na izletu v Rogaški Slatini (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Sprejem Kurirčkove pošte (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Zima 1968/69 je deloma zavrla redno delo v šoli. Zaradi obilnice snega v mesecu februarju je bil prevoz učencev onemogočen.

Učenci niso imeli pouka od 20. do 27. februarja. Letina je bila dobra.

Zaposleni OŠ Zrece, 1964 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Pionirji na športnem dnevu, šolsko leto 1968/69 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

1970–1980

Leto 1970 je prineslo konec prisilne uprave v kovaški industriji Zreče. Direktor tovarne je postal Marjan Osole. V tovarni so prešli na deljen delovni čas in odprli

novo halo. Pričeli so graditi dom ljudske tehnike.

Prvega oktobra 1970 je pričela z delom vzgojno-varstvena organizacija v prostorih železniške postaje.

V šolskem letu 1971/72 je bila prenovljena kinodvorana in urejen park pred njo.

Učitelji OŠ Zreče na ekskurziji po Bosni, šolsko leto 1976/77 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

Utrinek s prireditve pred šolo (Vir: Šolska kronika 1978/1)

Sindikalni izlet na Madžarsko v letu 1979, Budimpešta (Vir: Šolska kronika 1978/1)

Nov obrat kovaške industrije v pogonu, 1970 (Vir: Šolska kronika 1959)

6. maja 1972 je bila v Zrečah občinska revija mladinskih pevskih zborov. Sodelovali so učenci iz centralnih osnovnih šol v občini Slovenske Konjice s 500 pevci.

V mesecu oktobru je Tovarna kovanega orodja Zreče zgradila novo halo za proizvodnjo orodja. Takrat je bila ena najmodernejših v Evropi.

12. 10 1972 je bil postavljen temeljni kamen za novo telovadnico. V mesecu novembru 1972 so se pričela dela za asfaltiranje ceste na Novo Dobravo. Istega meseca se je pričela graditi nova hala kovaške industrije na prostoru stare hiše, imenovane grad.

Septembra 1972 so pričeli z gradnjo dveh štirinadstropnih stanovanjskih blokov.

8. aprila 1973 je bil izveden referendum o samopripevku za izgradnjo bazena in cest. 23. 9. 1973 je bila svečana otvoritev doma ljudske tehnike.

1. novembra so svečano odkrili nov spomenik talcem ob novi, asfaltni cesti na Novo Dobravo.

16. februarja 1974 so učenci dočakali otvoritev telovadnice. V mesecu maju so zreški pionirji pripravili v šoli razstavo pod naslovom Varstvo okolja in dosegli prvo mesto v občini.

21. aprila 1974 sta Novi tednik in Radio Celje pripravila v Zrečah javno radijsko oddajo, v kateri so sodelovali tudi pevci in recitatorji iz šole.

V maju in juniju je bila v teku akcija za brezplačne učbenike za vse učence osnovne šole. V mesecu juniju so začeli zemeljska dela za asfaltiranje ceste po vsej Novi Dobravi in ceste mimo zdravstvenega doma.

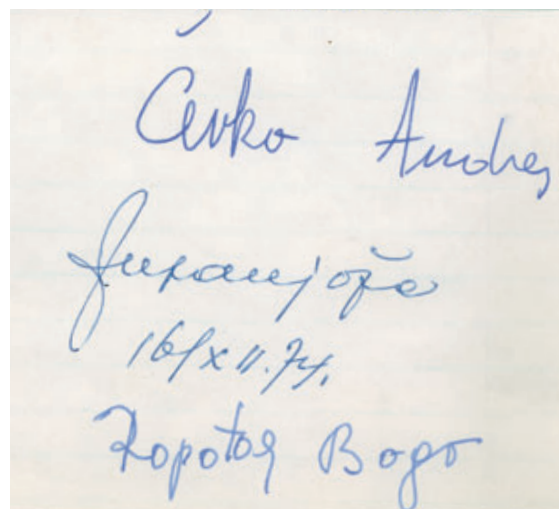
31. avgusta 1974 je bila na Rogli množično obiskana prireditev Coklarski bal s Planšarji. Naslednji dan pa so

se Zrečani lahko povесelili na »pohorski ohceti«.

8. septembra 1974 je bila v Zrečah pred domom kulture odkrita skulptura Moma Vukovića, s kulturnim programom so sodelovali učenci osnovne šole.

To je bilo leto »odkritij«, saj so kasneje imeli še otvoritev igrišča ob šoli, asfalta na Novi Dobravi, objektov obeh tovarn in skulpture umetnika Četkovića.

16. decembra je osnovno šolo obiskala skupina filmskih igralcev, med katerimi je bil tudi Jože Zupan.

Avtogrami filmskih igralcev, ki so obiskali šolo.
(Vir: Šolska kronika 1959/78)

Prvošolci ob sprejemu med pionirje, 1975 (Vir: Šolska kronika 1959/78)

V tem letu so se učenci udeležili zimske šole v naravi na Rogli, od 15. do 21. junija pa so učenci četrtilih razredov imeli letno šolo v naravi.

21. junija 1976 je bil prvič organiziran obrambni dan šole. Namen obrambnega dne je bil seznanjati in istočasno usposablјati mladino za samozaščito in vse-ljudsko obrambo.

V šolskem letu 1975/76 so v vseh osnovnih šolah uvedli nov način ocenjevanja pri pouku gospodinjstva, tehnične, glasbene, likovne in telesne vzgoje (zelo uspešno, uspešno, manj uspešno). Uvedel se je tudi nov način ocenjevanja vedenja: vzorno, primerno, manj primerno.

9. 10. 1976 je bila otvoritev otroškega vrtca (kapaciteta 60 otrok).

V tem letu so položili temeljni kamen za izgraditev hotela v Zrečah.

Zelo veseli pa so bili to zimo predvsem otroci, saj je Zavod za šolstvo SRS podaljšal zimske počitnice na 14 dni.

12. marca so Zrečani praznovali krajevni praznik. Ob tej priložnosti sta bili otvoritev Kovinarske šole v Zrečah in otvoritev bazena.

15. 10. 1977 je bilo odprtje novih skladiščnih prostorov pri Uniorju. Postavili pa so tudi temeljni kamen za zidavo delavnice pri kovinarski šoli.

16. in 17. februarja 1978 je bila šola dva dni zaprta zaradi gripe. Med počitnicami je Unior preuredil šolsko garažo v tehnično delavnico za vajeniško šolo.

25. 5. 1978 je bila svečana otvoritev delavnice pri zreški kovinarski šoli.

Z odlokom Skupščine občine Slovenske Konjice so s 1. 9. 1978 ukinili podružnično šolo na Resniku (6 učen- cev je vozil šolski kombi v Zreče). Zaradi premajhnega števila učencev se uvede kombiniran pouk na Gorenju za prvi in drugi razred.

23. 12. 1978 so Zrečani dočakali slavnostno otvori- tev hotela Dobrava in nove vlečnice na Rogli.

V šolskem letu 1979/80 se je za učence od prvega do četrtega razreda začelo celodnevno bivanje učencev v šoli.

29. 11. 1979 je bila otvoritev novih delovnih prostoro- rov Uniorja v Spodnjih Zrečah.

Zaradi pomanjkanja kuriva je bila šola 14. 1. 1980 zaprta.

V tem šolskem letu je bilo pri šoli zgrajeno novo košarkarsko igrišče. 4. 5. 1980 je umrl Josip Broz – Tito. Na dan pogrebnih svečanosti, 8. 5. 1980, je bil pouk pre- kinjen že ob 10. uri, da so učenci in učitelji preko televi- zije spremljali pogreb.

1980–1990

V šolskem letu 1980/81 se je v kraju pojavila stekli- na, zato je bilo za učence organizirano strokovno pre- davanje o tej bolezni.

28. 11. 1980 je bila svečana otvoritev hotela Planja na Rogli. S kulturnim programom so sodelovali tudi učenci naše šole.

Zaradi varčevanja s kurivom so bile zimske počitni-

Taborniki na Rogli, 1986 (Vir: Šolska kronika 1978/97)

ce podaljšane na tri tedne.

31. 8. 1981 je bila otvoritev bencinske črpalke v Zrečah, 24. 11. 1981 pa Emonine samopostrežne trgovine v Zrečah.

21. 5. 1982 je šolo obiskala pisateljica Branka Jurca. V šolskem letu 1982/83 so se vsi učenci udeležili predavanja o požarni varnosti.

12. 10. 1982 je bila otvoritev asfaltirane ceste na

Maškarada v šolski telovadnici, februar 1989 (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Roglo. V mesecu septembru leta 1983 so bili učenci osmega razreda na tridnevni ekskurziji v Kosjeriću.

31. 3. 1984 je šolo obiskala pesnica Neža Maurer. 20.-26. 8. istega leta je bil na šoli republiški tabor godbe na pihala.

V šolskem letu 1984/85 je bil ukinjen pouk na podružnični šoli Skomarje, odtlej se učenci vozijo v šolo v Zreče.

V mesecu septembru je bilo v Zrečah republiško tekmovanje tabornikov. Zreška taborniška družina je dosegla prvo mesto.

V času od 19. novembra do zimskih počitnic so učenci obolevali za nalezljivo črevesno boleznijo – jersinijo.

22. 12. 1984 je bila v Zrečah otvoritev večnamenske dvorane.

Izredno nizke temperature so bile v dneh od 5. do 8. januarja: v Celju -27 °C, v Zrečah -17 °C.

RTV Ljubljana je organizirala javno radijsko oddajo Veseli tobogan.

V mesecu decembru 1985 smo v šoli prešli na ogrevanje s plinom.

Od 28. 4. 1986 dalje so veljali posebni ukrepi za zaščito pred radioaktivnim žarčenjem, ki ga je povzročila eksplozija jedrske elektrarne v Černobilu.

V šolskem letu 1986/87 je bilo na šoli 211 učencev vozačev. Vozili so se z Gorenja, Skomarja, Resnika in Gračiča.

12. 10 1986 je bila otvoritev nove avtobusne postaje v Zrečah. Dne 9. 11. 1987 je bila uvedena nova avtobusna proga skozi Resnik. Šolski kombi ni več vozil.

3. 10. 1987 so bile Zreče proglašene za mesto, 18.

junija 1988 pa so odprli nov lovski dom.

V mesecu maju 1988 so bili nekateri zreški učitelji na obisku pri učiteljih v Kosjeriću. Istega leta je mladinski pevski zbor naše šole na mladinskem pevskem festivalu v Celju osvojil zlato odličje.

Junija 1989 so se učenci osmih razredov udeležili petdnevne zaključne ekskurzije po Jugoslaviji. Domov so se vrnili z letalom.

10. 11. 1989 so učenci šole sodelovali s kulturnim programom ob proglasitvi Zreč za naj turistični kraj v Sloveniji.

1990–2000

V šolskem letu 1990/91 smo za predmetno stopnjo uvedli rekreativni odmor. Učenci osmih razredov so pripravili okroglo mizo o alkoholizmu in mamilih.

25. 6. 1991 je bila razglašena samostojna država Slovenija, naslednji dan pa se je začela vojna za Slovenijo.

Junija 1992 je odšel v pokoj dolgoletni ravnatelj Bogomil Vogelsang. Izvolili smo novega ravnatelja – Ivana Olupa, ki je pričel delo 1. 9. 1992.

Prvega novembra 1992 je bila otvoritev mrliške veži-ce in cerkve Svetega Duha. Izšel je pravilnik o napredovanju v nazive v osnovnem in srednjem šolstvu. Decembra je bil izglasovan krajevni samoprispevek.

V tem šolskem letu smo se vključili v projekta: tri ocenjevalna obdobja in opisno ocenjevanje. V letu 1993 je bil izveden referendum za Občino Zreče.

Nastop učencev ob otvoritvi športne dvorane (Vir: Šolska kronika 1978/97)

Mladinski pevski zbor z zborovodkinjo Darinko Ivačič na tekmovanju v okviru Mladinskega pevskega festivala v Celju leta 1989, ko je prejel najvišje priznanje – zlato plaketo. (Vir: arhiv zbora).

Mladinski pevski zbor OŠ Zreče je nastopil na reviji pevskih zborov v Zagorju in se uvrstil med prvih pet najboljših zborov v Sloveniji.

V šolskem letu 1993/94 se je naša šola vključila v mednarodni projekt razvoja začetnega naravoslovja – TEMPUS.

Čistilna akcija (Vir: Novice, april 1999)

V počastitev praznika mesta Zreče so v tednu otroka taborniki pripravili prireditev ČENČARIJA.

Leta 1994 je Brinjeva gora dobila vodovod. Položen je bil temeljni kamen za tržnico v Zrečah in odprto je bilo križišče pri Ulipiju.

Pridobili smo lokacijsko dokumentacijo in izdelavo načrtov za izgradnjo nove telovadnice in prizidka k šoli. V letu 1997 je bil sprejet dogovor, da občina začne z gradnjo objekta na Gorenju.

26. 4. 1997 je bila uradna otvoritev športne dvorane.

V letu 1998 je bil pred glavnim vhodom v šolo narejen nasip, na vrhu katerega je bila urejena ploščad, kamor je bila nameščena hišica za observatorij. V mesecu septembru istega leta so si učenci osmih razredov ogledali celjski obrtni sejem. Obrtno združenje Slovenske Konjice je poskrbelo za brezplačen ogled.

22. 9. 1998 je naša šola gostila 70 ravnateljev, državno sekretarko Tejo Valenčič ter takratnega direktorja Zavoda za šolstvo, Ivana Lovrenčiča. Tema posveta je bila devetletna osnovna šola. 19. 9. 1998 smo na šoli odprli nove prostore zobne ambulante. Do tedaj sta zobozdravnik Luka Fink in asistentka Meta Matavž dejavnost izvajala v drugem nadstropju šole, v enem samem prostoru. Po premestitvi kuhinje v novi del so ostali prostori prazni in namenili smo jih zobozdravstveni dejavnosti.

Učiteljice so se v tem šolskem letu pospešeno pripravljale za devetletno osnovno šolo. V tem šolskem letu so učenci razrednega pouka v termah pripravili razstavo na temo jesen. V letu 1998 je že novembra zapadel sneg. Istega meseca so potekale volitve za župana in organe v krajevni skupnosti. Z veliko prednostjo je znova zma-

gal Jože Košir. V športni dvorani pa je istega meseca potekal evropski pokal v taekwondoju.

13. decembra 1998 je KUD Vladko Mohorič v sodelovanju z Radiem Rogla pripravil dobrodelni koncert. Zbran denar je bil namenjen dvema učencema naše šole, ki sta se znašla v stiski.

V letu 1999 smo iskali primerne ponudnike za opremo učilnic šestletnikov ter ponudnike didaktičnih pripomočkov. Člani sveta šole so sprejeli sklep o začetku uvajanja devetletne osnovne šole v šolskem letu 1999/2000.

Aprila 1999 je bila na šoli izvedena obsežna delovna akcija, s katero so očistili in uredili okolico. Učencem so pomagali učitelji in vsi ostali delavci šole, na pomoč pa so prišli celo starši.

2000–2010

V šolskem letu 1999/2000 so učenci lahko izbirali med 38 interesnimi dejavnostmi. V mesecu oktobru istega leta smo pridobili UNESCOVO zastavo, konec septembra je namreč naša šola dobila certifikat, da je mlada članica UNESCOVE mreže šol. Ob tej priložnosti so učenci in učitelji pripravili prireditev v športni dvorani. Prikazali so dejavnosti domačih obrti na Pohorju. Dejavnosti so potekale v dopoldanskem času, popoldan pa smo prireditev popestrili z glasbo in plesom.

V mesecu januarju so učenci imeli naravoslovni dan na temo – droge. V dopoldanskem času so se pogovarjali z gospodom Erikom Vidmarjem in si ogledali film.

Prireditev ob priključitvi k UNESCOVI mreži šol (Vir: Šolska kronika 1997/2002)

Kulturni program ob otvoritvi podružnične šole na Gorenju (šolska kronika 1997/2002)

Popoldan je imel gospod Vidmar še razgovor s starši.

V tem mesecu smo na šoli dobili tudi 12 pravih zvezdic. V okviru prireditve Zvezdni trenutki, ki jo je organiziral Radio Rogla, se je namreč predstavilo 12 naših učencev, ki so navdušili občinstvo.

V mesecu maju 2000 je ravnatelj Ivanu Olupu podelil mandat. Člani sveta so ga potrdili tudi za naslednje obdobje. V šolskem letu 2000/01 so v novi šoli na Gorenju začeli s poukom v enem kombiniranem oddelku. V tem šolskem letu smo sprejeli dogovor, da v šoli učenci ne smejo uporabljati mobilnih telefonov, saj so nekateri z njimi motili pouk.

Naši učenci so se v tem šolskem letu udeležili tudi mednarodnega tabora UNESCO šol v Piranu. Cilj projekta je bil vnašanje vrednot, ki jih razvijajo v okviru tega delovanja, v učne načrte.

Novembra 2000 je z Ministrstva za šolstvo in šport prišlo obvestilo, da bodo z delom prenehale vse študijske skupine. Vzrok je bilo iskanje novega koncepta dela, pa tudi finančnih sredstev.

Narejena je bila spremljava prvega leta uvajanja devetletne OŠ v državi. Ugotovljeno je bilo, da je največ pozornosti namenjene tiskemu delu učiteljev in opismenju ocenjevanju, procesnemu načrtovanju, ciljnemu načrtovanju ter uvajanju novih didaktičnih postopkov.

17. novembra 2000 je sklican prvi sestanek šolskega parlamenta. Sestavljali so ga učenci posameznih oddelkov.

4. 12. 2000 je Inšpektorat Republike Slovenije za šol-

stvo in šport pregledal delovanje šole – predvsem urejenost dokumentacije. Splošna ocena opravljenega nadzora je bila dobra.

19. 1. 2001 je bila uradna otvoritev podružnične šole na Gorenju in Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. V večnamenski dvorani na Gorenju je program spremljalo veliko število domačinov in gostov.

V mesecu juniju 2001. leta so člani turističnega krožka na državnem turističnem festivalu v Ljubljani prejeli kar tri zlata priznanja.

Mlajši dečki so postali nogometni državni prvaki.

V tem šolskem letu je šola prejela tudi dve priznanji za sodelovanje: Zveza tabornikov Slovenije je šoli podelila priznanje za pomoč pri delu in uveljavljanju te organizacije.

Športno društvo taekwondo pa je šoli podelilo priznanje za pomoč temu športu v Zrečah.

Junija 2004 je ministrstvo objavilo pravilnik o subvencioniranju šole v naravi in šolske prehrane. Učenci od 6. do 9. razreda so dobili vsak svojo garderobno omario.

12. novembra 2004 so se na šoli mudili gostje iz Sedbergha. Po ogledu šole in športne dvorane so učenci zanje pripravili kratek kulturni program. Srečanje je bilo zelo prisrčno.

4. 12. 2004 je bil na šoli ustanovljen šolski sklad, iz katerega se financirajo posamezne dejavnosti, ki se ne financirajo iz javnih sredstev.

V letu 2005 so učenci OŠ Zreče imeli prvo sobotno

Člani turističnega krožka in mentorica Jolanda Lorger (dobitniki zlatega državnega priznanja), april 2001 (fotografija last OŠ Zreče)

šolo z naslovom Geografska učilnica v naravi. V njej smo posebno pozornost namenili nadarjenim učencem naše šole.

22. 4. 2005 je na naši šoli potekal EKO dan. Dan prej pa je bilo na šoli izvedeno regijsko prvenstvo v plesih.

22. 5. 2005 je bila v kulturnem domu prireditev z naslovom Praznik petja. V mesecu juniju 2005 sta se dva učenca naše šole udeležila slikarske kolonije na Skomarju. Nastale so odlične slike.

2. junija 2005 je bilo slavnostno odprtje prenovljene šole na Resniku. Obnova je bila vredna okoli 50 milijonov tolarjev, a večino materiala in dela so prispevali krajan in sponzorji. Največja pridobitev v letu 2005 je bila nova podružnična šola s telovadnico na Stranica. Med večja vzdrževalna dela v tem šolskem letu lahko štejemo tudi nov parket v stari telovadnici in menjavo kritine na stari telovadnici.

Posebej je to leto zaznamovano s sodelovanjem v kurikularni prenovi. V tem šolskem letu smo poskusno izvajali program devetletke v šestem razredu. Bili smo mentorska šola, odgovorna za drugo vzgojno-izobraževalno obdobje. Vključili smo se tudi v projekt Mediacija. V sedmem razredu je bil prvič uspešno uveden nivojski pouk pri pouku matematike, slovenščine in tujega jezika. Država je posebno skrb začela posvečati učencem z učnimi težavami (nudena je bila individualna pomoč).

Leta 2005 je minister za promet, magister Janez Božič, slavnostno predal v uporabo novo urejeni odsek regionalne ceste skozi naselje Loška Gora. Z novo pridobitvijo so izboljšali prometno varnostne razmere tako za vsakdanje uporabnike kot za številne turiste. Vrednost del je znašala dobrih 309 milijonov tolarjev.

9. decembra 2005 je OŠ Zreče praznovala 190-letnico, zato je bila v športni dvorani predstavitev s pestrim programom.

Od 27. 3. do 31. 3. je na OŠ Zreče potekal starševski teden. Ves teden so se starši lahko vključevali v delo na šoli (različne delavnice, predavanja, smučanje, ples, pohod ...).

18. 5. 2006 se je 21 naših devetošolcev s tremi spremljevalci odpravilo v Anglijo. Obiskali so svoje vrstnike v Sedberghu. Po prihodu v Sedbergh so jih prijazno sprejele angleške družine, pri katerih so bivali naslednjih pet dni. V času obiska so spoznavali deželo, kulturo in navade ljudi. Skupaj s svojimi prijatelji iz Anglije so preživeli tudi dan v angleški šoli.

Meseca junija je Čebelarska zveza Slovenske Konjice ob 100-letnici organiziranega čebelarstva v Dravinjski dolini organizirala prireditev na tržnici v Zrečah.

V šolskem letu 2006/07 je bila OŠ Zreče vključena v mednarodno raziskavo trendov znanja matematike in naravoslovja med osnovnošolci. V tem šolskem letu je bil velik poudarek na razvoju in uveljavljanju vrstniške mediacije oz. mediacije kot načina reševanja sporov. Na šoli smo to šolsko leto ustanovili tudi šolsko skupnost učencev.

Učenci petega in osmega razreda so se prijavili na

Nastajanje zreške rokopisne knjige, 8. c (arhiv mentorice Alenke Gorjup)

zgodovinski natečaj, ki ga je razpisala Narodna galerija v Ljubljani ob razstavi srednjeveških rokopisov iz Žičke kartuzije. Učenci so si najprej pod strokovnim vodstvom ogledali srednjeveške rokopise, nato so se

razdelili v skupine in tudi sami izdelali miniatures, se učili pisanja srednjeveške pisave in izdelali inicialke. Učenci 8. c in 5. a razreda so izdelali vsak svojo rokopisno knjigo in prejeli za svoje delo prvi nagradi.

Nastajanje zreške rokopisne knjige, 8. c (arhiv mentorice Alenke Gorjup)

Naši navijači (Vir: Šolska kronika 2004/07)

7. 3. 2007 so se učenci 5. c razreda udeležili UMKA na RTV Slovenija. Pomerili so se z OŠ Ljubljana Polje.

Naši učenci so se marca 2007 udeležili tudi atraktivne nogometne tekme v Celju : Slovenija : Nizozemska. V mesto ob Savinji je prišla nizozemska ekipa skupine G za kvalifikacije na evropskem prvenstvu. Učenci naše šole so neizmerno uživali, učitelji pa so se naslednji dan pritoževali, da so pri urah zelo zaspani.

V marcu 2007 so učenci pripravili zelo uspešno gledališko predstavo Povodni mož in ošabna Urška.

4. 4. 2007 je bil za učence naše šole prav poseben dan, saj so iz reke Dravinje rešili štiri premražene psičke. Štiri črne kepice so cvilele in trepetale od podhladitve. Zgodba pa se je za mlade živali tokrat dobro razpletla. Na veterinarski postaji Slovenske Konjice so za mladiče prijazno poskrbeli in že popoldan so vsi imeli nove lastnike.

V mesecu maju je krajevni odbor RK Zreče v večnamenski dvorani hotela Dobrava organiziral srečanje ostarelih meščanov nad 70 let. Naši učenci so pripravili kratek kulturni program.

20. aprila 2007 so na OŠ Zreče potekale ekološke aktivnosti, posvečene svetovnemu dnevu Zemlje. Na prostem je potekala prireditev, kjer smo učence prve triade slavnostno sprejeli v eko šolarje. Župan, gospod Boris Podvršnik, in ravnatelj naše šole sta nagovorila eko šolarje in v znak dobrega sodelovanja skupaj posadila lipo. Poleg ostalih ekoloških dejavnosti smo osve-

žili »velikanove« stopinje, ki našim učencem kažejo varno pot v šolo. Obiskala nas je tudi državna sekretarka, gospa Šverčeva, ki je prisluhnila našemu pevskemu zboru in skupaj z županom narisala velikano-vo stopinjo. V tem šolskem letu je potekala tudi velika akcija zbiranja starega papirja. Učenci so se dogovorili, da bodo denar, ki so ga prejeli za papir, namenili za nakup eko igral v šolski okolici.

V letu 2007 je bil sprejet nov pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja, od tega leta dalje sta le dve ocenjevalni obdobji. UNESCO je v tem šolskem letu deloval predvsem na projektu Stara železniška proga Zreče-Poljčane.

V šolskem letu 2007/08 je bil poseben poudarek na delu z nadarjenimi učenci od 4. do 9. razreda. Zanje je bilo izvedenih kar pet sobotnih šol (naravoslovje, spoznavanje tujih jezikov, čarobni svet glasbe, preizkusi se kot alpinist, ples). Slovenija se je v tem šolskem letu odločila za sodelovanje v mednarodni raziskavi državljanske vzgoje in izobraževanja – ICCS. To je bil mednarodni projekt, ki je skušal ugotoviti, kako se mladi v več kot 40 državah pripravljajo na vlogo državljanov. Izbrana je bila tudi naša šola. V raziskavi so sodelovali učenci 8. in 9. razredov. OŠ Zreče je sodelovala tudi v raziskavi državljanska in domovinska vzgoja v slovenskem šolstvu. V mesecu decembru so si učenci in učitelji naše šole omislili otroško novoletno tržnico.

16. 5. 2008 smo na šoli izvedli prireditev Šport Špas – dan druženja treh generacij.

Igrišče je odprto – trak so prerezali glavni akterji obnove: župan Boris Podvršnik in podžupan Občine Zreče Drago Šešerko, predsednik krajevne skupnosti Drago Vrhovšek in ravnatelj OŠ Zreče Ivan Olup. (Novice, oktober 2008)

Ravnatelj naše šole, gospod Ivan Olup, je za svoje dolgoletno uspešno delo prejel srebrni grb Občine Zreče.

24. 1. 2009 je bila za nadarjene učence izvedena sobotna šola, na kateri so se učili špansko. V šolskem letu 2008/09 so se učenci 2. in 3. razredov vključili v

mednarodni projekt PASOVČEK. Cilj projekta je bil povečati osveščenost in informiranost širše javnosti o dosledni in pravilni uporabi otroških varnostnih sedežev ter varnostnih pasov med vožnjo v avtomobilu. V tem šolskem letu se je OŠ Zreče prijavila tudi na projekt z naslovom Opogumi se in povej! Projekt naj bi učence

Pilot Alojz Cugmajster razlaga učencem delovanje helikopterja. (Novice, 9. 10. 2008)

seznanil, kako naj se uprejo nasilju in kako je potrebno pravilno ravnati, če so žrtve nasilja.

Naša šola je v tem šolskem letu sodelovala na natečaju – Lepa beseda lepo mesto najde. Cilj je bil otroke z ustvarjanjem in igro vzpodbuditi k razmišljanju o vedenju in upoštevanju pravil. Učenci so na to temo izdelovali plakate, se pogovarjali in raziskovali dogajanje v okolici. V tem šolskem letu je bila velika novost spremenjeni EKO kviz. Učenci so svoje znanje pokazali tako, da so na zastavljena vprašanja odgovarjali kar preko računalnika.

8. 10. 2008 je bilo odprtje igrišča za roketni in mali nogomet pri OŠ Zreče.

10. 10. 2008 je na šoli potekala domovinska vzgoja. V programu je sodelovalo Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo. Prireditve so popestrili tudi preleti helikopterja.

6. 11. 2008 smo gostili gospo Emilijo Pavlič, avtorico knjige Kuhajmo zdravo za otroke, za katero je prejela mednarodno nagrado. Poleg predavanja nam je pripravila tudi veliko praktičnih nasvetov.

Takratni devetošolci so se od osnovnošolskih dni poslovili na prav poseben način. Pripravili so zaključno prireditev v obliki muzikala. Zaradi popularnosti filma Mama mia izbira melodij ni bila preveč težavna, a odločili so se in pesmi prepevali v slovenskem jeziku. Projekt je dobil naslov Prava zvezda. Zaključna prireditev je bila res nekaj posebnega.

Obiskovalci Rogle so lahko od januarja do pomladi prenočevali tudi v iglujih, saj so na Jurgovem prvič odprli Eskimsko vas. Da so izdelali šest iglujev, so

potrebovali okoli 4000 m³ umetnega snega. V dveh največjih so uredili bar in restavracijo, v štirih pa manjše spalnice.

Jurijeva aprilsko nedelja na Skomarju, ki jo v tej obliki praznujejo že 12 let, je bila leta 2009 bogatejša za še en dogodek, ki je globoko zaznamoval življenje v tem kraju. Z blagoslovom obnovenih del v župnišću in odprtjem Vodovnikove zbirke se je tako uresničila dolgoletna želja prijatelj Jurijskega vodovnika, da bi bilo na njegovem Skomarju v enem prostoru zbranega kar največ gradiva o njihovem rojaku in enem največjih ljudskih pesnikov.

V mesecu juniju 2009 so se gasilci razveselili odprtja prizidka h gasilskemu domu. Ta prizidek ni pomemben samo za gasilce, ampak tudi za člane zreške godbe na pihala. Gasilci so v tem objektu pridobili dve veliki garaži in servis gasilnih aparatov, mansardni del pa je namenjen godbenikom. V tem letu je hotel Dobrava praznoval 10 let delovanja, terme 20-letnico zdraviliške dejavnosti, Unior pa 90-letnico svojega delovanja.

Zrečani so se zelo razveselili preurejene ceste med Roglo in Peskom. Uredili so tudi križišče s podhodom pri zreških termah.

V parku pri OŠ Zreče je na pobudo Združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice bilo odprto obeležje v spomin na osamosvojitve Slovenije.

V Zrečah so uredili tudi čakalnico in peron ter muzejsko zbirko o nekdanji ozkotirni železnici.

Trener Drago Vrhovšek z zmagovalno nogometno ekipo in ravnateljem OŠ na obisku pri županu (Vir: Šolska kronika 2009/12)

2010–2015

V šolskem letu 2009/10 smo uredili igrišče za košarko in nogomet, povsem na novo uredili igrišče za odbojko in kotichek z igrali. V tem letu je naša šola sodelovala tudi v mednarodni raziskavi HBSC – z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju. Raziskavo je v Sloveniji koordiniral Inštitut za varovanje zdravja RS. Raziskava je potekala po skupni metodologiji v 42 evropskih državah in Severni Ameriki. V raziskavi se je sledilo predvsem dvema ciljema:

- pridobiti vpogled in povečati razumevanje vedenja v zvezi z zdravjem;
- raziskati, kako mladi zaznavajo zdravje oziroma subjektivno doživljanje zdravja.

Naša šola je sodelovala tudi v mednarodni raziskavi poučevanja in učenja TALIS, ki je zbirala podatke o pogojih za delo učiteljev in ravnateljev v sodelujočih državah. V raziskavi je sodelovalo 24 držav, iz Slovenije je bilo vključenih 20 šol. Učitelji in ravnatelj so reševali posebne vprašalnike, ob tem pa na šoli opravili tudi poglobljeno analizo o pogojih dela učiteljev na naši šoli.

Novost v tem šolskem letu je bila tudi uvedba projekta Shema šolskega sadja, to je nov ukrep skupne kmetijske politike EU. Namen tega ukrepa je vzpodbuditi uživanje sadja in zelenjave.

Na šoli smo v tem šolskem letu s samoevalvacijo izvedli spremljavo opravljanja domačih nalog.

Nogometaši naše šole so v tem šolskem letu postali državni prvaki.

V letu 2011 se je naša šola računalniško posodobila. Nabavili smo 10 novih osebnih računalnikov, 2 projektorja in 5 prenosnih računalnikov.

Prve pozitivne rezultate smo beležili zaradi vklju-

čitve v projekt Opolnomočenje učencev za izboljšanje bralne pismenosti in dostop do znanja. Učenci naše šole so v tem šolskem letu uživali tudi v noči branja. Noč so preživeli v knjižnici, kjer so dolgo časa brali, se učili dramske uprizoritve in govornega izražanja. Veselo je bilo na OŠ Zreče tudi 9. 4. 2011, saj so nas obiskali prostovoljci iz Turčije, Makedonije, Latvije in Francije. Učenci 4.–9. razreda so spoznavali njihov jezik, zgodovino in kulturo.

Vključili smo se v shemo šolskega sadja in pridobili evropska sredstva za dodatni sadni ali zelenjavni obrok enkrat tedensko za vse učence. Sadje je bilo učencem na razpolago vsako sredo med glavnim odmorom. Izvedli smo 31 razdelitev. Ponudili smo jim jabolka, hruške, grozdje in kivi.

Devetošolka naše šole je v tem šolskem letu sodelovala na literarnem natečaju Moja rodna domovina, ker se je med učenci iz več kot 130 osnovnih šol v celotni državi s svojim spisom uvrstila med 23 nagrajencev. Kot nagrajenka je prejela vabilo predsednika republike, dr. Danila Türka, na 4. posvet o domoljubju, ki je bil v predsedniški palači.

To leto je zaznamovalo tudi praznovanje Skomarjanov, ki so praznovali pomemben jubilej – 700-letnico prve pisne omembe naselja Skomarje. Zreče so v tem letu postale bogatejše za izgradnjo nove čistilne naprave. Odločili so se za tudi nov sistem zbiranja odpadkov, uvedli smo ločeno zbiranje in odprli zbirni center pri kamnolomu Trunkl.

V šolskem letu 2013/14 je naša šola na novejšem delu in telovadnici dobila nova okna. Učiteljem pa je delo pri pouku olajšal nakup šestih prenosnih kompletov (prenosnik in projektor). V tem šolskem letu smo obnovili delovanje šolskega sklada OŠ Zreče.

Obeležitev 200-letnice šolstva v šolskem letu 2014/15 je po uvodni tiskovni konferenci pospremila množica prireditev. (Vir. arhiv OŠ)

Večje spremembe v zadnjemu desetletju

ŠOLSKO LETO	VSEBINSKE SPREMEMBE IN NOVOSTI	IZBOLJŠANJE MATERIALNIH POGOJEV
1999/2000	V prvi razred so vstopili učenci prve generacije devetletke. Šola je dobila certifikat, da je članica UNESCO šol.	Povečali in uredili smo računalniško učilnico in jo opremili s 16 novimi računalniki. Dobili novo šolsko avtobusno progo – v Dobrovlje je začel voziti avtobus.
2000/2001	Največ pozornosti je namenjene timskega delu (opisno ocenjevanje, procesno in ciljno načrtovanje).	19. 1. 2001 – uradno odprtje podružnične šole na Gorenju
2001/2002	Učenci 3. razredov prvič opravijo eksterno preverjanje znanja. Učenci prve generacije devetletke so uspešno končali prvo obdobje.	Nabava športne opreme, orodja v športni dvorani
2002/2003	Uvajati začnemo devetletko v drugo vzgojno-izobraževalno obdobje. Največja novost zanje je uvedba tujega jezika in spričevalo s številčnimi ocenami. Pri MA, SLO, TJA izvajamo fleksibilno diferenciacijo v obsegu $\frac{1}{4}$ letnega obsega ur. Intenzivno se pripravljamo na nivojski pouk. Naša šola je postala mentorska šola za šole Velenje, Vojnik in Slovenske Konjice.	Novo podobo dobi hodnik v zgornjem nadstropju. Nabavili smo novo pohištvo za 4. razrede. Menjali smo okna na starem delu šole.
2003/2004	Uvajanje programa devetletke v 7. razredu Učenci se prvič srečajo z izbirnimi predmeti. Izvajati se začne fleksibilna učna diferenciacija. V tem šolskem letu pričnemo z uvajanjem sobotnih šol. Naša šola je postala mentorska šola za angleški jezik in za 4. in 5. razred devetletke.	Šola dobi kolesarnico. Z velikanimi stopinjami označimo varne poti v šolo.
2004/2005	Uvajanje programa devetletke v 8. razredu Izvajanje nivojskega pouka pri slovenskem jeziku, matematiki in tujem jeziku Menjava s Sedberghom. Ob koncu druge triade učenci prvič pišejo nacionalne preizkuse znanja. Uvajati začnemo mediacijo.	Beljenje in brušenje parketa na predmetni stopnji Nakup pohištva za dve učilnici (SLO, TJA) Nakup 2 fotokopirnih strojev, dopolnitev opreme v čitalnici in knjižnici Na novo smo opremili gospodinjsko učilnico. Nabavili smo garderobne omarice za učence predmetne stopnje.
2005/2006	Prednostni nalogi v tem šol. letu sta: delo z nadarjenimi učenci in delo z učenci s posebnimi potrebami.	17. 9. – odprtje šole na Stranica Nakup pohištva za dve učilnici na predmetni stopnji
2006/2007	Spremenjen Zakon o OŠ je omogočil šoli izbiro oblikovanja in izvedbe diferenciacije.	Oprema (pohištvo) za knjižnico Nakup 13 računalnikov Nakup pohištva za 2 učilnici na predmetni stopnji Menjava tabel v 5 učilnicah Nakup 7 grafoskopov
2007/2008	Oblikovanje vzgojnega načrta	Nakup 2 LCD-projektorjev, 1 kamere, 8 računalnikov Nakup pohištva za 2 učilnici na predmetni stopnji
2008/2009	Sprejem vzgojnega načrta Preučevanje možnosti za uvedbo fleksibilnega predmetnika Sodelovanje v mednarodni raziskavi poučevanje in učenje TALIS	Nakup pohištva za 2 učilnici na predmetni stopnji, menjava luči na starem delu šole, oplesk telovadnice, panelna ograja ob Kovaški cesti Nakup 4 prenosnih računalnikov, 3 tiskalnikov, 3 grafoskopov
2009/2010	Priprave na uvajanje drugega tujega jezika	Posodobitev računalniške opreme: nakup 8 računalnikov, 5 prenosnih računalnikov, 5 projektorjev Nakup digitalnega fotoaparata Menjava bele table v 4 učilnicah
2010/2011	FLEKSIBILNI PREDMETNIK	Informacijsko-komunikacijska tehnologija, sanitarije, garderobne omarice ...

2011/2012	PRENOVLJENI UČNI NAČRTI PROJEKTI: Zdrav življenjski slog Bralna pismenost Samoevalvacija e-šolstvo	Odprli smo oddelek podaljšanega bivanja na podružnični šoli Gorenje. Obnovili smo sanitarije v prvem nadstropju, ogrevanje vode s sončnimi kolektorji, obnova termostatskih ventilov, obnova parketa v novi telovadnici in glasbeni učilnici, obroba igrišča za odbojko na mivki, IKT-oprema
2012/2013	SPREMLJANJE PRENOVLJENIH UČNIH NAČRTOV IN NADALJEVANJE PROJEKTOV Zdrav življenjski slog Bralna pismenost Samoevalvacija e-šolstvo	Sanacija dimnika, namestitve videonadzora, nakup peči za glino, nabava 8 koles za potrebe kolesarskega izpita, nabava novih knjig v knjižnici, nakup pohištva za učilnico, izboljšanje energetske učinkovitosti (ogrevanje vode s sončnimi kolektorji), nabava mikroskopa

ZAKLJUČNE MISLI

Ljudska modrost ve povedati, da se vsaka pot začne s prvim korakom, in če tega koraka ni, potem ni poti in če ni poti, potem ni napredka. Še bi lahko to misel razvijali naprej in ugotovitev, ki se nam sama ponuja, je, da je ta prvi korak, četudi skromen in negotov, še kako potreben. V tem letošnjem prazničnem letu smo našli potrditev, da se je ta korak res naredil prav leta 1815 in da je letošnja 200-letnica šolstva na Zreškem potrjena z verodostojnim virom, ki je tudi sestavni del tega zbornika. Še posebej smo veseli prevoda velikega dela šolske kronike, ki je bil napisan v nemščini in deloma tudi napisan v gotici. Glede na to, da prvega dela šolske kronike ni, je ta drugi del, ki se začne z letom 1869, zelo dragocen. Veseli nas tudi, da smo našli fotografije prvega zreškega nadučitelja Ludvika Tribnika in prvo fotografijo učiteljev in učencev iz leta 1902. Pot, ki jo je prehodila naša osnovna šola, je kakor dobra pustolovska zgodba z mnogimi junaki. Preveč jih je, da bi jih na tem mestu naštevati, zato naj velja za vse, tako za učitelje, učence, občinske može, donatorje, starše, iskrena hvala. Šolstvo je res občutljiv organizem in vsake nepremišljene poteze se znajo kar hitro kaznovati. Sedanji trenutek prisega na znanje, a vemo, da je to le ena stran medalje, druga je človekova etičnost. Znanje in človekova etičnost sta dva osnovna cilja, ki ju zasledujemo na naši šoli. Res pa je, da je današnji čas svetovne globalizacije podoben potovanju Odiseja med Scilo in Karibdo, ko glasovi siren tako močno vabijo v smrtni objem in takrat je znanje, utemeljeno na etičnih vrednotah, tisto, ki daje vetra v jadra mlademu človeku, da varno zapluje svojemu cilju naproti.

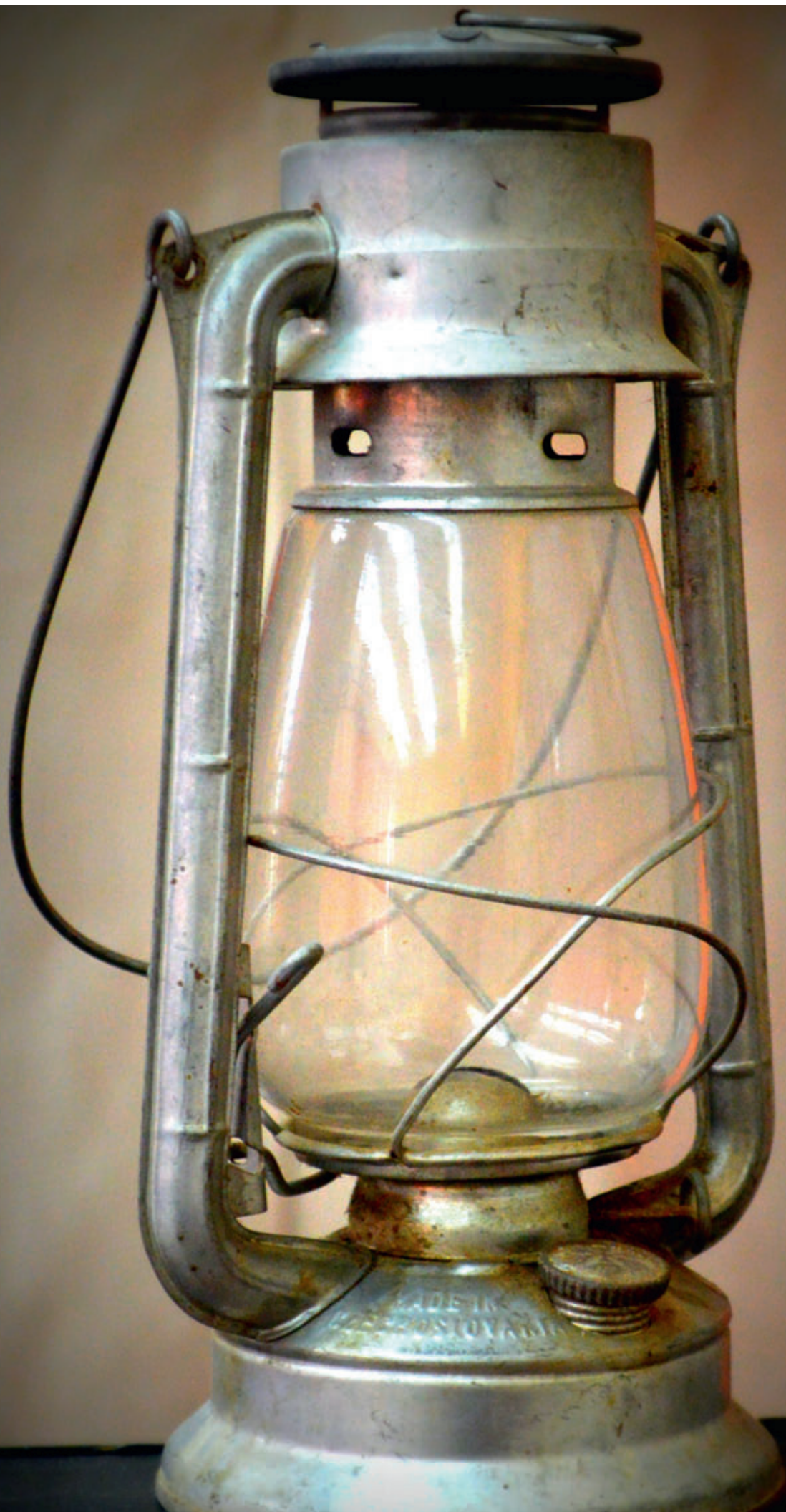
**Jolanda Lorger
Alenka Gorjup**

Viri:

- Šuštar, Branko: Raziskovanje zgodovine šol in Slovenski šolski muzej, Sodobni arhivi (1992).
- Vodopivec, Peter: Razvoj šolstva na Slovenskem, Slovenska novejša zgodovina 2005.
- Schmidt, Vlado: Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem, LJ: DZS, 1963–1966.
- Vovko, Andrej: Šolstvo v času protestantizma, Pionir 36 (1980–81), številka 2.
- Ciperle, Jože: Šolstvo na Slovenskem. LJ: Slovenski šolski muzej, 1987.
- Lipnik, Jože: Stoji učilna zidana, OŠ Lisično 1996.
- Novak, Helena: Samostojno delo učencev v celodnevni OŠ, LJ 1975.
- OŠ Zreče 190 let, Zbornik 2005.
- OŠ Zreče: Zbornik ob 180-letnici šolstva v Zrečah, oktober 1995.
- OŠ na Slovenskem 1869–1969, LJ: Slovenski šolski muzej, 1970.
- Stepišnik, Drago: Oris zgodovine telesne kulture na Slovenskem, LJ: DZS, 1968.
- Šugman, Rajko: Organiziranost športa doma in v svetu, LJ: Fakulteta za šport, 1998.
- Oblak, B. idr. (2002). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Glasbena vzgoja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Balkovec Debevec, M. (2007). Šolske in obšolske dejavnosti v Sloveniji skozi čas in prostor. V N. Komljanec (ured.), Interes zbudi dejavnost – zbornik prispevkov (str. 6–14) Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Ulaga, Drago. Telesna vzgoja, šport, rekreacija. LJ: Mladinska knjiga, 1980.

Zgodovinski pregled šolstva na Stranica

Zgodovinski pregled šolstva na Stranica

UVOD

Kraj Stranice z nadmorsko višino 446,6 m obdajajo na severu Brda, na zahodu Mala gora s Stenico, na jugu Konjiška gora s Stolpnikom, na vzhodu pa se svet zniža v Dravinjsko dolino. Krajevno skupnost Stranice, ki meri 16,07 km², sestavlja deset vasi z naslednjim številom prebivalcev: Stranice (190), Bukovlje (225), Čretvež (44), Križevca (321), Spodnje Stranice (157), Gornja vas (64), Lipa (66), Polajna (54), Mala Gora (36), Zabork (63).¹ Skozi naselje vodi regionalna cesta Maribor-Celje, v središču kraja pa se nahaja odcep za Vitanje in naprej na Koroško. Skozi vas teče potok Tesnica. Od leta 1994 spadajo Stranice v Občino Zreče.

Kraj Stranice se v zgodovinskih virih različno imenuje, npr. leta 1878 Stranitzen.² Leta 1914 se na Stranica omenja premogovnik (Polajna), ki je bil v lasti Lovrenca Hasenbichla.³ Vrh cestnega klanca v Križevcu stoji kamnit dvojni križ v spomin na cerkev sv. Križa, ki se omenja leta 1391 in so jo podrli leta 1802. Cerkev sv. Lovrenca je nastala leta 1306 in je v podobi poznogot-ska.⁴ V času Rimljanov je bila skozi kraj izpeljana rimska cesta, katere ostanki so še danes vidni na delu ceste od Ribnikov Stranice proti vasi Čretvež. Naš kraj pa beleži tudi hud zločin iz leta 1945 (obešanje 100 talcev v Spodnjih Stranica), ki ga je izvedel nemški okupator. V spomin dogodka iz 2. svetovne vojne je na Stranica postavljen muzej 100 frankolovskih žrtev. V kraju so se ljudje včasih ukvarjali tudi z žganjem apna, furmanstvom (znana je bila vožnja ledu iz Ribnikov v Celje – kasneje uspešna avtoprevozniška dejavnost), predelavo lesa, peskolomom ...

V našem kraju danes deluje veliko aktivnih društev: Twirling klub Stranice, Športno društvo Stranice, Kulturno društvo Konrad Sodin Stranice, Turistično olepševalno društvo Stranice, Prostovoljno gasil-

sko društvo Stranice, Društvo upokojencev Stranice, Krajevna organizacija združenja borcev in udeležencev NOB Stranice, Krajevna organizacija Rdečega križa Stranice, Mladinski klub Stranice, Spominsko društvo 100 frankolovskih žrtev Stranice.⁵

V središču Stranic stojita šola s telovadnico in vrtec, ki sta polna otrok in sta kraju velik ponos. Učenci tukaj prejemajo veliko mero znanja, si oblikujejo svojo osebnost, dobijo prave norme in vrednote, kako lažje uspeti v nadaljnjem življenju. V središču kraja sta tudi gasilski dom in dvorana za kulturne dogodke.

Za podobo kraja Stranice skrbijo krajani sami, saj prizadevno urejajo svoje domove in poleg še drugih zanimivih turističnih točk (turistične kmetije, protipožarni objekt na Mali gori, Cankarjevi ribniki ...) ponesejo lepo pot kraja širom po Sloveniji.

Šolstvo v času Marije Terezije in Jožefa II. in v času avstro-ogrske monarhije

Pouk je ob ustanovitvi šole leta 1857 (ustanovitelj šole – gl. naslov: Šola kot zgradba) potekal v enorazrednici, v mežnariji, v slovenskem jeziku ljudske šole, v kateri je poučeval en učitelj. V šoli ni bilo elektrike, zato so bili vezani na dnevno svetlobo.

Zaradi naraščanja števila otrok je leta 1889 postala šola dvorazredna.

Šolski okoliš je zajemal učence iz Bukovelj, Povž, Križevca, Stranic in Ljubnice. Šoloobveznih je bilo 159 učencev, a obiskujočih le 142. Če otrok ni prihajal redno v šolo (kmečka opravila), so starše kaznovali z denarno kaznijo. Šolsko leto se je pričelo ob veliki noči z obvezno sveto mašo. Učne načrte po mesecih in tednih je napravil vsak učitelj za svoj razred. V šoli so poučevali pisanje, branje, računanje, prirodoznanstvo, verouk, telovadbo za fante, ki je vsebovala najnovejša vojaška načela, ter ženska ročna dela. Veliko zanimanje so učenci pokazali tudi za šolski vrt, ki je meril na začetku

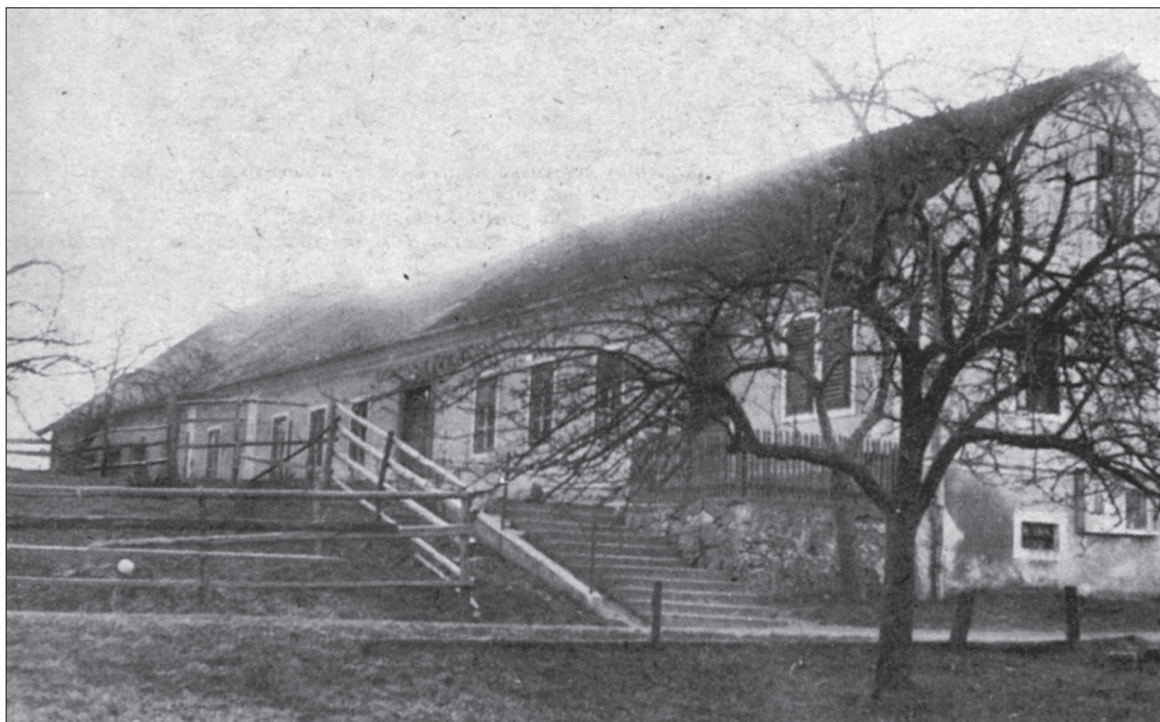
1 SURS, Centralni register prebivalstva, po stanju 1. julija 2014.

2 Geodetska uprava RS, zemljiško-katastrski načrt, delovni izris: 24. 10. 2014.

3 Baraga, Jože: Premogovnik na Stranica. *Rudniki, premogovniki in kamnolomi v Dravinjski dolini* (ur. zbornika Vito Hazler). Zreče: Občina Zreče, 2011, str. 52.

4 Lajh, Emil: Občina Zreče v času in prostoru. Zreče: Občina, 2002, str. 89–91.

5 Fijavž, Emilijan: Krajevna skupnost Stranice. *Pohorsko srce – javno glasilo Občine Zreče* (ur. Urška Firer). Zreče: Občina Zreče, 2012, št. 6, str. 8–9.

Prva šola na Stranica. Na tej lokaciji danes stoji podjetje Wravor, d. o. o. (Vir: faksimile: časnik Večer, 20. januar 1975)

7 arov, sadovnjak ter čebelnjak. Dečki so se v teh okoljih poučevali celo eno uro na teden v spomladanskih in poletnih mesecih.

Od šolskega leta 1907/08 so se šolska leta pričnala v jesenskem času, končala pa avgusta.

Učenci so se udeleževali tudi različnih procesij na telovo in Lovrenčevo nedeljo (sv. Lovrenc – farni zavetnik kraja).⁶

Šola v času prve svetovne vojne

Šola je še vedno dvorazrednica.

V času prve svetovne vojne so prejeli učenci vse šolske potrebščine brezplačno.

V šolskem letu 1916/17 so učenci v vojne namene nabirali gobe, šipkove jagode, platnene odpadke, star papir, jagodovo in robidovo listje.

V šolskem letu 1918/19 je bilo šoloobveznih 162 otrok.

14. 12. 1918 so se učenci pod vodstvom učiteljstva udeležili slavnostnega cerkvenega opravila, zapeli himno Lepa naša domovina in ob tem spoznali pomen KSHS.⁷

Šola v času Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

Šola je postala trirazrednica v jeseni 1923. leta. Učenci so obiskovali pouk v zimskem času od 9. do 13. ure, poleti pa od 8. do 13. ure.

Izkaze o napredku so dobili dvakrat (januarja in junija).

Bolezni, ki so se širile na šoli, so bile: jetika, ošpičice, oslovski kašelj, sušica, griža, davica ... Te bolezni so vzele marsikatero mlado življenje.

Šolsko leto 1922/23 se je pričelo prvič septembra in končalo junija. V začetku šol. l. je bilo na šoli 96 dečkov in 77 deklic.

1. 9. 1939 se je ustanovila štirirazrednica, ki jo je v začetku leta obiskovalo 175 otrok.⁸

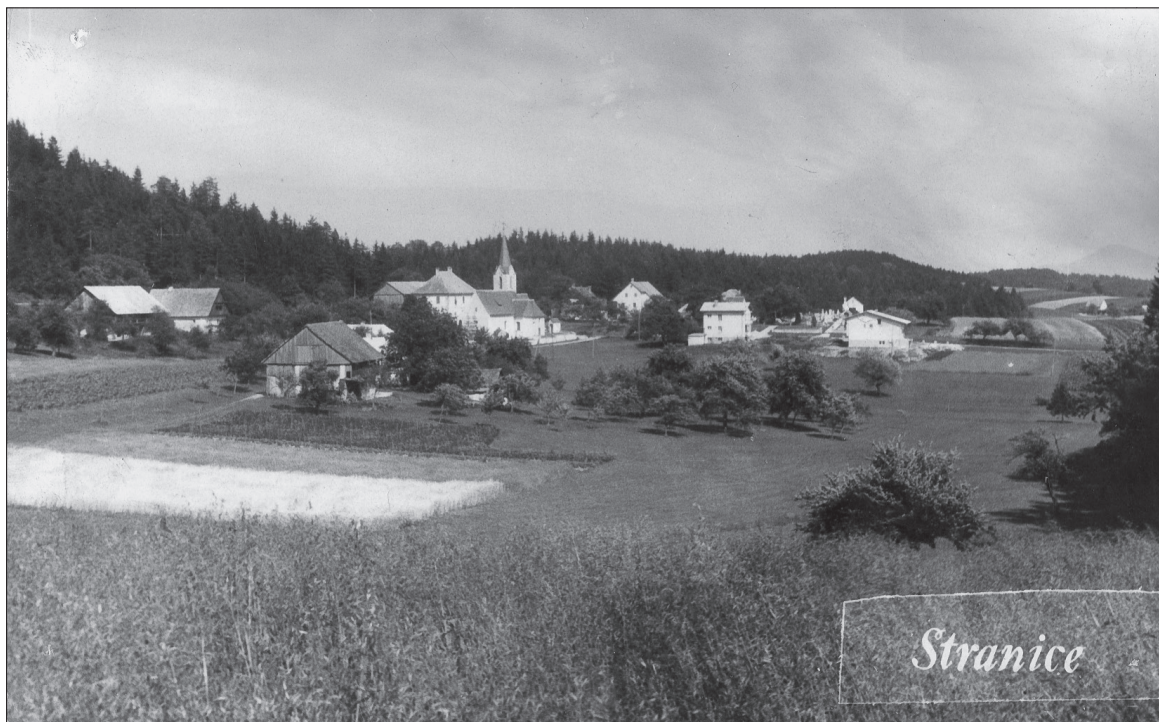
Šola v času med okupacijo

Nemci so pobrali knjige, arhiv in ves papir, na katerem je bila slovenska tiskana ali pisana beseda, vse zmetali na kup za šolo in sežgali našim ljudem za svaričen vzgled: »Kar je slovensko, je obsojeno na smrt!« Na šoli so poučevali učitelji iz Avstrije in rajha. Prvo leto so na šoli poučevali en učitelj in dve učiteljici. Ker pa je učitelj kmalu odšel v vojsko, sta na šoli ostali le

⁶ Arzenšek, Anton, Rosenstein, Ferdinand, Bobič, Ferdinand: Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.

⁷ Bobič, Ferdinand, Golež, Franc, Dobnik, Leon, Seručar, Minka-Marija, Ambrož, Martin: Šolska kronika. Stranice: 1914–1940, št. 2.

⁸ Prav tam.

Stranice leta 1967 (Vir: Šolska kronika Stranice)

učiteljici, ki sta poučevali do leta 1944. Zaradi poškodovanega upraviteljevega stanovanja (razbite vse šipe) so še istega leta nekateri učenci začeli zahajati v šolo v Zrečah, Konjicah, Frankolovem, Vitanju. Pouk se je vršil v nemščini, knjige so nepoznane. Če so učenci govorili v slovenskem jeziku, so jih učitelji telesno kaznovali.

Učenci so obiskovali šolsko poslopje, staro približno 90 let in zidano iz kamna – nizkopritlično.⁹

Šola v času Socialistične federativne republike Jugoslavije

V šolskem letu 1945/46 se je pouk pričel 15. oktobra. Pouk se je vršil že v juniju in juliju po osvoboditvi domovine. V začetku šol. leta je 1. in 2. razred obiskovalo 58 otrok, 3. in 4. 51 otrok, 5., 6. in 7. razred pa 34 otrok. Šola je bila trioddelčna. Pouk je trajal v poletni dobi 8.00–12.30, v zimski dobi 8.30–13.00, popoldne 13.00–17.00. Učenci prvega in drugega oddelka so tedensko menjavali pouk (dopoldan, popoldan). Pri učenju jim je bila v pomoč učna knjiga Začetnica. Učenci so prejeli tudi mladinska časopisa, in sicer Ciciban in Pionir. Mladinska knjižnica je štela le tri knjige. Kljub temu da je bila šolska zgradba v zelo slabem stanju, so učenci prihajali v šolo radi. Leta 1946 se je uvedla sede-

mletna osnovnošolska obveznost.

V šol. l. 1952/53 so bili vsi učenci vključeni v pionirsko organizacijo z namenom, da postanejo zavedni državljani SFRJ. 80 % učencev pa je bilo vključenih v pomladek Rdečega križa. Učiteljstvo je sodelovalo pri vseh izvenšolskih kulturno-prosvetnih prireditvah v kraju. V šolskem letu 1955/56 je pouk potekal v treh izmenah. Na šoli so bili štiri oddelki in 8 razredov.

Zaradi odra, ki je bil prizidan k šoli (šol. l. 1956/57), je lahko tudi slednja izvajala razne prireditve. Šola je dobila tudi mlečno kuhinjo. Vsi učenci so prejeli mleko, sir in kruh in s tem se je izboljševala podhranjenost otrok v našem kraju.

V šolskem letu 1958/59 so učenci dobili tretjo učilnico iz nekdanjega učiteljskega stanovanja, za katero so nabavili 18 novih klopi ter 36 stolov za učence.¹⁰

V šolskem letu 1971/72 je bila v prvem razredu uvedena moderna osnovnošolska matematika, ki je imela težišče na razvijanju logičnega mišljenja in več samostojnega dela učencev. Učitelji so se strokovno izpopolnjevali v okviru strokovnih razrednih, predmetnih aktivov na centralni šoli v Slov. Konjicah ter v raznih krajih celjske regije in se pri pouku posluževali vseh AV-sredstev, ki so bili v tistem času na šoli (diaprojektor, episkop).

Na šoli je bila organizirana tudi mala šola.

V šolskem letu 1972/73 so starši na vseh roditeljskih sestankih podali zahtevo za izgradnjo nove šole, saj

⁹ Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

¹⁰ Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

Stavba Osnovne šole na Stranica v sedemdesetih letih 20. stoletja (Vir: Šolska kronika Stranice, 1971–1983, št. 4)

je bila tedanja resnično že zelo dotrajana. Sami so bili pripravljeni poleg denarja, ki so ga že dali za samopri-spevek, prispevati še dodaten denar, les ter opraviti ure

prostovoljnega dela, da se zgradi nova šola leta 1975.

Šolsko leto 1975/76 s 57 učenci se je pričelo šele 15. septembra zaradi opravljanja še zadnjih del, ki jih

Druga šola na Stranica – nova lokacija (Vir: Šolska kronika Stranice, 1971–1983, št. 4)

Mladinska folklorna skupina. V prvi vrsti od leve proti desni: Anton Topolšek, Vilma Tinče, Lidija Fijavž, Franc Kroje; v drugi vrsti od leve proti desni: Franja Brečko, Gusti Stračaneč, Danica Brečko, Toni Sodin, Tanja Fijavž, Marjan Korošec ter njihov vodja s harmoniko učitelj Oto Marinčič (Vir: Šolska kronika Stranice, 1971–1983, št. 4)

je zahtevala nova šola. Le-ta je vsebovala štiri učilnice, zbornico, prostor, v katerem so se odvijali razni sestan-

ki, sanitarije, kuhinjo in kurilnico. Opremljena je bila z novim pohištvom in novimi učnimi pripomočki.

Perice – prikaz starih običajev ... (Vir: Šolska kronika Stranice, 1971–1983, št. 4)

Današnja fotografija šole na Stranica (Foto: Blaž Prapótnik, april 2015)

Šola je bila celodnevna, pouk z različnimi dejavnostmi se je pričel ob 7. uri in je trajal za nekatere učence tudi do 15. ure. Malico in kosilo so v glavnem prejeli vsi učenci. Leta 1977 je na šoli odprla svoj oddelek glasbena šola, v katerem se je poučevala frulica (blok flavta), kasneje pa so se poučevali še drugi instrumenti (harmonika, klarinet, harmonij).

Ob ustanovitvi šole je v stavbi deloval vrtec. 4. 5. 1978 se je preselil v obnovljeno in preurejeno stanovanje v učiteljskem bloku. Tako je šola pridobila eno učilnico.

Tedanja šola ni bila namenjena samo pouku in vzgoji učencev, v njej se je odvijalo vso kulturno in politično življenje v kraju.¹¹

Po izselitvi gasilcev iz prizidka (leta 1988) je šola pridobila dodaten prostor, ki je bil namenjen za manjšo telovadnico.

Po 13 letih celodnevne šole (šol. leto 1988/89) preide šola na poldnevno šolo in s tem so se ukinili določeni programi dela, število krožkov se je zmanjšalo. Vse učiteljice so se trudile, da bi učenci še naprej dobivali isto mero znanja, izražali svoje interese, želje kot so jih v celodnevni osnovni šoli, še naprej sodelovali s krajem, zunanji sodelavci, čistili grobove talcev ...¹²

¹¹ Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

¹² Sodin, Marija-Magdalena, Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1983–1993, št. 5.

Šola v času samostojne Slovenije

V šolskem letu 1993/94 se je šola vključila v projekt opisnega ocenjevanja. Pri tem projektu so bili učenci skozi vse šolsko leto zelo sproščeni, delovni, uspešni in so zelo radi prihajali v šolo. Vsak učitelj vzpodbudni komentar, ki je nadomeščal oceno, so z veseljem sprejeli, prav tako njihovi starši.

S 1. 9. 1998 se je za podružnično šolo Stranice zaključilo obdobje, ko je dolga leta organizacijsko pripadala k Osnovni šoli Pod goro Slovenske Konjice. Od tega dne se je priključila k Osnovni šoli Zreče. Delo na šoli je še naprej potekalo po zastavljenih ciljih, sodobnih oblikah poučevanja, računalniškega opismenjanja učencev, zgodnjega poučevanja tujega jezika v obliki interesnih dejavnosti ...¹³

1. 9. 1999 se je na šoli pričelo izvajanje devetletnega osnovnošolskega programa (devetletka), kar pomeni, da so šolo pričeli obiskovati otroci, stari 6 let. Na šoli je bilo v tem šolskem letu kar 5 oddelkov s 55 učenci.

Ker pa trendi stavb vedno zahtevajo nekaj novega, svetlejšega, prostornejšega, izpopolnjenega z vso sodobno tehnologijo, opremo, se je po tridesetih letih Straničanom zgodil vesel trenutek, ko so dobili velik prostor za izobraževanje in varstvo, v katerega so lahko peljali otroka v vrtec in šolo hkrati. Po sedmih letih

¹³ Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1993–1999, št. 6.

Zaslужni za novo šolo. Od leve proti desni: Ivan Olup – ravnatelj šole Zreče, predstavnik gradbenega podjetja Božičnik, Štefan Posilovič, Vladimir Wravor, Maksimilijan Brečko, dr. Milan Zver – tedanji minister za šolstvo in šport, Jože Košir – tedanji župan Občine Zreče (Vir: Šolska kronika Stranice: 2000–2009, št. 7)

dogovarjanja in iskanja najboljših različic, kako in kje naj bi stala šola in vrtec, je 1. 9. 2005 39 učencev in 33 malčkov zakorakalo vanjo.¹⁴

Šolske zgradbe in drugi materialni pogiji od začetkov do danes

Na Stranicah so bili prvi šolski prostori prizidani k hiši, ki je bila zgrajena za cerkovnika. Šola je bila zgrajena na pobudo Straničanov, ki so sestavili odposlanstvo, sestavljeno iz uglednih straniških posestnikov, ki so obiskali lavantinsko škofijo.

V delegaciji so bili: Franc Fijavž, Blaž Korošec, Ignac Marinšek, Jožef Jereb in Valentin Mejavšek.¹⁵

Iz katastrskega načrta so leta 1878 razvidni prvi izrisi, da je šola stala na lokaciji današnjega podjetja Wravor, d. o. o.¹⁶

V šolskem letu 1903/04 se je od »Fajglovega studenca« napravljal vodovod do šole. V tem času se je prekrilo staro šolsko poslopje, dimnik drugega razreda se je nadzidal, naredili so se žlebovi, šolo so od zunaj in znotraj prebelili, prostor pred šolo posuli s peskom in šolski vrt je dobil novo ograjo. Takrat je bila tudi prizidana

stavba za nadučiteljevo stanovanje. Ta prizidek je stal 7162 kron.

Zaradi visoke lege šolskega poslopja so v šolskem letu 1904/05 postavili še strelvod.¹⁷

V šol. letu 1919/20 so zaradi močnega viharja morali temeljito popraviti streho na šolskem poslopju. Takrat so pred šolo naredili tudi šolski plot, od katerega je polovico prispeval krajevni šolski svet, polovico pa posestnica Arzenšek.¹⁸

Po vojni je bilo šolsko poslopje v zelo slabem stanju. Okna so bila preperela, med lesom in zidom so bile špranje, tla je uničevala hišna goba, streha in žlebovi so bili potrebni obnove.

Ob skorajšnji stoletnici šole se je šolsko poslopje temeljito prenovilo. Šola je dobila dvojna okna, prebarvano pohištvo, popravljena je bila streha, postavili so novo ograjo na dvorišču, prebelili stavbo od znotraj in zunaj, za kar je imel velike zasluga tedanji upravitelj šole Konrad Sodin.

Leta 1958 je šola od Franca Bornška odkupila dohod do šole, ki se je uporabljal tudi za igrišče.¹⁹

7. 3. 1975 je bil položen temeljni kamen za izgradnjo nove šole. Položil ga je tedanji sekretar Občinskega

14 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1999–2009, št. 7.

15 Arzenšek, Anton, Rosenstein, Ferdinand, Bobič, Ferdinand: Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.

16 Geodetska uprava RS, zemljiško-katastrski načrt, delovni izris: 24. 10. 2014.

17 Arzenšek, Anton, Rosenstein, Ferdinand, Bobič, Ferdinand: Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.

18 Bobič, Ferdinand, Golež, Franc, Dobnik, Leon, Seručar, Minka-Marija, Ambrož, Martin: Šolska kronika. Stranice: 1914–1940, št. 2.

19 Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

komiteja ZK Slovenske Konjice Franc Ban. Listina s posvetilom je bila zabetonirana na dno drugega stebra pred vhodom.

Za šolo so občani prispevali 36.000,00 din v denarju, darovali so preko 200 kubičnih metrov lesa in opravili preko 2000 prostovoljnih delovnih ur. Šola z opremo je znašala 3 200 000, 00 din.

11. 9. 1975 je bil asfaltiran tudi prostor pred šolo in cesta mimo nje.

V oktobru 1977 leta je bila izvedena akcija izgradnje igrišča nad šolo. Sodelovali so krajani, pet avtoprevoznikov in podjetje Ingrad.²⁰

19. 1. 2005 so slavnostno prerezali trak za izgradnjo nove šole.

Po sedmih mesecih in nekaj dneh gradnje, 17. 9. 2005, je sledilo uradno, svečano odprtje šole. Šola in vrtec merita 878,25 m², telovadni prostori pa 465,85 m². Celotna investicija je znašala okrog 350 milijonov tolarjev. Šolo je gradilo Gradbeništvo Božičnik.²¹

Zanimivi dogodki:

- V šolskem letu 1900/01 je šolska knjižnica štela 41 knjig, učiteljska 76.²²
- 23. 2. 1917 so učenci dobili šolsko kuhinjo, za katero sta deželni in okrajni šolski svet darovala po 100 kron. Kuhalo se je na nadučiteljevem šolskem štedilniku za 10–40 učencev.
- Prvi izleti učencev so bili krajši. Tako so si učenci drugega razreda 29. 8. 1919 ogledali grad Lindek na Frankolovem.
- 29. 6. 1920 so učenci ob glavni cesti slavnostno pričakali kraljeviča Aleksandra. V pozdrav so mu mahali z zastavicami v narodnih in državnih barvah.
- 31. 5. 1927 so se ukinili okrajni šolski sveti in se na novo vzpostavili krajevni šolski odbori.
- Leta 1929 se učenci v zimskem času pet dni niso udeležili pouka zaradi hudega mraza (–24 °C).
- V šolskem letu 1931/32 se je uvedel šolski imenik učencev.²³
- Ker je 1. 5. 1954 v šoli zagorela luč, so bili učenci v šolskem letu 1955/56 deležni prvega radioaparata in elektroškopa.
- V šolskem letu 1958/59 so naši pionirji na šahovskem tekmovanju zasedli v občinskem merilu prvo mesto, v okrajnem pa tretje.
- 1958/59 so na šoli uvedeni copati za učence.

- V šol. letu 1959/60 je 14 učencev četrtega razreda prestopilo v popolno osemletno konjiško osnovno šolo, saj so hoteli nadaljevati šolanje na srednjih strokovnih šolah.²⁴
- Šola je dobila 1. 3. 1973 telefon, kar je omogočilo hitrejše sodelovanje, povezovanje učencev z drugimi šolami, ustanovami in kraji.
- Leta 1976 je šolo obiskal predsednik CKZKS France Popit.
- Leta 1983 se je na šoli ustanovila pionirska kmetijska zadruha. Učenci so s pomočjo nekaterih staršev na njivici, ki je bila na hribčku pod pokopališčem, pridelali nekaj svojih poljskih pridelkov, ki so jih podarili šolski mlečni kuhinji.²⁵

Interesne dejavnosti

Interesne dejavnosti so pomemben del vseživljenjskega učenja. Izrazi za interesne dejavnosti so se skozi čas spreminjali. Učenci pri teh dejavnostih razvijajo svoje interese in aktivno preživljajo svoj prosti čas.

Leta 1954 so na šoli delovali šahovski, fizikalni, sadjarsko-čebelarski krožek, pionirski pevski zbor.²⁶

Ob ustanovitvi šole leta 1975 je bilo na šoli že kar devet krožkov: dramski, literarni, pravljčni, ročnodelski, šahovski, pevski, taborniški, likovni in prometni. Učenci so se v njih izkazovali tako, da so eni razstavljali svoje izdelke na različnih razstavah, drugi tekmovali na raznih tekmovanjih, tretji se pomerili na pevskih revijah. Poleg obiskovanja različnih krožkov so učenci pridno sodelovali pri zbiranju starega papirja, železa, stekla. Prodajali so časopis Večer ter revijo 7 dni po vaseh in si s tem privarčevali denar za različne ekskurzije. Na šoli je skozi leta vzorno sodeloval literarno-dopisniški krožek pod vodstvom učiteljice Nade Kovač. Pripravljali je različna literarna srečanja, večere v šolskem, občinskem in državnem merilu in prejemal različne nagrade. Objavljal je tudi različne članke v časopisih, revijah, izdajal glasilo TV 33. Na šoli je delovala tudi šolska hranilnica in s tem vzgajala otroke k pridnemu varčevanju denarja.²⁷

20 Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

21 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1999–2009, št. 7.

22 Arzenšek, Anton, Rosenstein, Ferdinand, Bobič, Ferdinand: Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.

23 Bobič, Ferdinand, Golež, Franc, Dobnik, Leon, Seručar, Minka-Marija, Ambrož, Martin: Šolska kronika. Stranice: 1914–1940, št. 2.

24 Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

25 Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

26 Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

27 Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

ZAPOSLENI NA OŠ STRANICE

GIBANJE UČITELJSTVA NA PODRUŽNIČNI ŠOLI STRANICE:

LETO	IME IN PRIIMEK UČITELJA
1857–1900	Anton Arzenšek, nadučitelj in učitelj, lastnik častne svetinje za 40-letno zvesto službovanje
1900 (nekaj mesecev)	Beno Serajnik, definitivni učitelj
1900–1901	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Antonija Valenčič, provizorična in definitivna učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1901–1902	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Antonija Valenčič, provizorična in definitivna učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1902–1903	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Antonija Valenčič, provizorična in definitivna učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1903–1904	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Minka Janša, provizorična učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1904–1905	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Božena Kreč, provizorična učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1905–1906	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Božena Kreč, provizorična učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1906–1907	Ferdinand Rosenstein, nadučitelj Božena Kreč, provizorična učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1907–1908	Ferdinand Bobič, nadučitelj Iva Preželj, učiteljska suplentinja Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1908–1909	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, učiteljica suplentinja Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1909–1910	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Gašper Kačičnik, učitelj verouka
1910–1911	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka

1911–1912	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka
1912–1913	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka ²⁸
1913–1915	NI PODATKOV
1915–1916	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Emilija Fuhrman, učiteljica suplentinja (28. 11. 1915–23. 12. 1915) Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka
1916–1917	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka
1917–1918	Ferdinand Bobič, nadučitelj Silva Bobič, definitivna učiteljica Viktor Preglej, župnik in učitelj verouka
1918–1919	Ferdinand Bobič, nadučitelj
1919–1920	Franc Golež, nadučitelj Ljudmila Janežič, učiteljica suplentinja Viktor Preglej, župnik
1920–1921	Franc Golež, nadučitelj Minka Seručar, učiteljica Martin Čepin, kaplan, učitelj verouka
1921–1922	Franc Golež, nadučitelj Minka Seručar, učiteljica Martin Čepin, kaplan, učitelj verouka
1922–1923	Franc Golež, nadučitelj (do decembra 1922) Leon Dobnik, 23. januarja 1923 prevzel vodstvo šole Minka Seručar, učiteljica Martin Čepin, kaplan, učitelj verouka
1923–1924	Leon Dobnik, šolski vodja Minka Seručar, učiteljica Martin Čepin, kaplan, učitelj verouka do konca 1923. leta Ivan Atelšek, župnik od novega leta 1924
1924–1925	Minka Seručar, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik

²⁸ Arzenšek, Anton, Rosenstein, Ferdinand, Bobič, Ferdinand: Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.

1925–1926	Minka Seručar, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik
1926–1927	Minka Seručar, učiteljica Leon Dobnik, šolski upravitelj Ivan Atelšek, župnik
1927–1928	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Drofenik, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik
1928–1929	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Drofenik, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik
1929–1930	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Drofenik, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik
1930–1931	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Drofenik, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Ivan Atelšek, župnik do 1. 5. 1931 Franc Slana, katehet (od 1. 5. 1931 do konca šolskega leta)
1931–1932	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Drofenik, učiteljica Leon Dobnik, šolski vodja Anton Medved, katehet
1932–1933	Minka-Marija Seručar, učiteljica in začasna upraviteljica šole Štefanija Drofenik, učiteljica Anton Medved, katehet
1933–1934	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik
1934–1935	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik
1935–1936	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik
1936–1937	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik

1937–1938	Minka-Marija Seručar, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik
1938–1939	Antonija Slana, učiteljica Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik
1939–1940	Štefanija Hasenbichel Drofenik, učiteljica Angela Soršak, učiteljica Antonija Slana, učiteljica Martin Ambrož, šolski upravitelj Jožef Žolnir, župnik ²⁹
1940–1945	NI PODATKOV
1945–1946 (oddelki)	Marija Kancler, tovarišica Antonija Malis, tovarišica Anton Kancler, šolski upravitelj
1946–1947	Marija Kancler, tovarišica Antonija Malis, tovarišica Vera Brdnik, učiteljica pripravnica Anton Kancler, šolski upravitelj
1947–1948	Mira Kancler, šolska upraviteljica Anton Gostič, učitelj pripravnik Sonja Krajnc, učiteljica pripravni- ca (pouč. 1 mesec) Ana Novak, učiteljica pripravnica S. Strmčnik, učitelj pripravnik Jožef Žolnir, župnik
1948–1949	Olga Pejha, tovarišica Mira Kancler, šolska upraviteljica Minka Pišek, tovarišica (od 15. marca do 1. maja) Magda Tinca (od 1. maja do konca šolskega leta)
1949–1950	Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica Olga Pejha, učiteljica
1950–1951	Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica Olga Pejha, učiteljica
1951–1952	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica
1952–1953	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica Anton Kancler, učitelj
1953–1954	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica Anton Kancler, učitelj

²⁹ Bobič, Ferdinand, Golež, Franc, Dobnik, Leon, Seručar, Minka-Marija, Ambrož, Martin: Šolska kronika. Stranice: 1914–1940, št. 2.

1954–1955	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, učiteljica Anton Kancler, učitelj
1955–1956	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, upokojena učiteljica (honorarno delo) Anton Kancler, učitelj
1956–1957	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Kancler, upokojena učiteljica (honorarno delo) Anton Kancler, učitelj
1957–1958	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Čuček, upokojena učiteljica (honorarno delo) Anton Kancler, učitelj
1958–1959	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Čuček, iz pokoja v aktivno službeno delo Anton Kancler, učitelj Nada Kovač, učiteljica
1959–1960	Elza Gosak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Mira Čuček, iz pokoja v aktivno službeno delo Anton Kancler, učitelj Nada Kovač, učiteljica
1960–1961	Marija-Magdalena Sodin, učiteljica Sonja Deželak, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Anton Kancler, učitelj Elza Gosak, učiteljica Nada Kovač, učiteljica
1961–1962	Marija-Magdalena Sodin, učiteljica Sonja Deželak-Zdovc, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Anton Kancler, učitelj Elza Gosak, učiteljica Nada Kovač, učiteljica
1962–1963	Marija-Magdalena Sodin, učiteljica Sonja Deželak-Zdovc, učiteljica Konrad Sodin, šolski upravitelj Anton Kancler, učitelj Elza Gosak, učiteljica Nada Kovač, učiteljica ³⁰
1963–1971	NI PODATKOV – šolska kronika ni pisana

1971–1972	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Olga Veršec, učiteljica Marija Gorenc, učiteljica
1972–1973	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Konrad Sodin, do februarja 1973 kot upokojeni učitelj Franjo Šegel (od februarja do 20. maja poučuje 2. polletje) Marija Gorenc, učiteljica (od 20. maja dalje)
1973–1974	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Marija Gorenc, učiteljica
1974–1975	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Marija Gorenc, učiteljica
1975–1976	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Marija Gorenc, učiteljica Milena Olup, učiteljica
1976–1977	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica Milica Makovec, učiteljica (od 14. aprila do konca šolskega leta)
1977–1978	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Zdenka Puhar, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica Majda Brdnik, učiteljica Milena Olup, učiteljica (od začetka II. polletja)
1978–1979	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica Zdenka Puhar, učiteljica Olga Detiček, učiteljica Milena Olup, učiteljica
1979–1980	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica Majda Brdnik, učiteljica Zdenka Puhar, učiteljica Milena Olup, učiteljica

30 Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Konrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

1980–1981	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica Zdenka Puhar, učiteljica Olga Kodrič (od novembra dalje) Milena Olup, učiteljica
1981–1982	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Zdenka Puhar, učiteljica Majda Brdnik, učiteljica Franja Mlakar, učiteljica (do 30. novembra) Marina Hren, učiteljica (od 30. novembra) Milena Olup, učiteljica
1982–1983	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Majda Brdnik, učiteljica Marina Hren, učiteljica Milena Olup, učiteljica Olga Kodrič, učiteljica (do 30. 4. 1983) Zdenka Puhar, učiteljica (od 1. maja 1983) ³¹
1983–1984	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica Darinka Krušič, učiteljica Jožica Fijavž, učiteljica
1984–1985	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica Darinka Krušič, učiteljica Jožica Fijavž, učiteljica
1985–1986	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica Darinka Krušič, učiteljica Jožica Fijavž, učiteljica
1986–1987	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica Jožica Fijavž, učiteljica Mira Javornik (Pevec), učiteljica

31 Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

1987–1988	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica Jožica Fijavž, učiteljica Irena Ložak, učiteljica
1988–1989	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole Nada Kovač, učiteljica Milena Olup, učiteljica Marina Hren, učiteljica
1989–1990	Marija-Magdalena Sodin, vodja šole do 11. 3. 1990 Marina Hren, učiteljica (vodja šole od 12. 3. 1990 dalje) Nada Kovač, učiteljica (do 4. februarja) Jožica Fijavž, učiteljica (od 5. februarja) Olga Pančič, učiteljica Zalika Napret, učiteljica
1990–1991	Marina Hren, vodja šole Jožica Višnjar, učiteljica (do 25. 1.) Karmen Podgrajšek, učiteljica Mira Pevec, učiteljica (od 4. 2.)
1991–1992	Marina Hren, vodja šole Karmen Podgrajšek, učiteljica Mira Pevec, učiteljica (do 27. 3.) Jožica Višnjar, učiteljica (od 30. 3.)
1992–1993	Marina Hren, vodja šole Karmen Podgrajšek, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica (do 24. 12.) Sonja Vodovnik, učiteljica Majda Šloser, učiteljica (od 4. 1.) ³²
1993–1994	Marina Hren, vodja šole Karmen Presiček, učiteljica Majda Kokol, učiteljica (do 26. 5.) Jožica Višnjar, učiteljica (od 27. 5.) Sonja Vodovnik, učiteljica
1994–1995	Marina Hren, vodja šole Karmen Presiček, učiteljica Majda Kokol, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica
1995–1996	Marina Hren, vodja šole Karmen Presiček, učiteljica Majda Kokol, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica

32 Sodin, Marija-Magdalena, Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1983–1993, št. 5.

1996–1998	Marina Hren, vodja šole Majda Kokol, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Janja Brglez, učiteljica
1998–1999	Marina Hren, vodja šole Majda Kokol, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tatjana Petek, učiteljica ³³
1999–2000	Marina Hren, vodja šole Majda Kokol, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tatjana Petek, učiteljica Janja Brglez, učiteljica Slavica Kotnik, učiteljica
2000–2001	Marina Hren, vodja šole Jožica Višnjar, učiteljica Janja Brglez, učiteljica Majda Kokol, učiteljica (do 8. 11.) Elizabeta Jecl, učiteljica (od 3. 1.) Slavica Kotnik, učiteljica
2001–2002	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Elizabeta Jecl, učiteljica Slavica Kotnik, učiteljica
2002–2003	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Majda Kokol, učiteljica Olga Pančič, učiteljica Alenka Črešnar-Gorjup, uč. TJA
2003–2004	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Alenka Črešnar-Gorjup, uč. TJA Simona Rojten, učiteljica OPB
2004–2005	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Alenka Črešnar-Gorjup, uč. TJA Melita Gornik, učiteljica OPB
2005–2006	Marina Hren, vodja šole Polona Jančič, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Melita Gornik, učiteljica OPB
2006–2007	Marina Hren, vodja šole Polona Jančič, učiteljica (do 3. 5.) Nika Verdnik, učiteljica (od 14. 5.) Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, uč. TJA (od 3. 5.) Melita Gornik, učiteljica OPB

2007–2008	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Melita Gornik, učiteljica Alenka Črešnar-Gorjup, učiteljica TJA Nika Verdnik, učiteljica OPB
2008–2009	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA Melita Gornik, učiteljica OPB ³⁴
2009–2010	Marina Hren, vodja šole Aleksandra Županc, vzgojiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA Melita Gornik, učiteljica OPB
2010–2011	Marina Hren, vodja šole Melita Gornik, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA Aleksandra Županc, vzgojiteljica OPB
2011–2012	Marina Hren, vodja šole Melita Gornik, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA Aleksandra Županc, vzgojiteljica OPB
2012–2013	Marina Hren, vodja šole Melita Gornik, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA Aleksandra Županc, vzgojiteljica OPB
2013–2014	Marina Hren, vodja šole Melita Gornik, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Tadeja Kapun, učiteljica TJA (do 9. 4.) Natalija Ferčec-Kalužan, učiteljica TJA (od 16. 4.) Aleksandra Županc, vzgojiteljica OPB
2014–2015	Marina Hren, vodja šole Melita Gornik, učiteljica Jožica Višnjar, učiteljica Natalija Ferčec-Kalužan, učiteljica TJA (do 1. 4.) Tadeja Kapun, učiteljica TJA (od 6. 5.) Aleksandra Županc, vzgojiteljica OPB ³⁵

33 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1993–1999, št. 6.

34 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1999–2009, št. 7.

TEHNIČNO OSEBJE NA PODRUŽNIČNI ŠOLI STRANICE:

LETO	IME IN PRIIMEK
1958–1963 (od leta 1963 do 1971 ni podatkov)	Antonija Steble (kuharica in čistilka) ⁹
1972–1978	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1973–1974	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1974–1975	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1975–1976	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1976–1977	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1977–1978	Milka Fijavž (kuharica in čistilka)
1978–1979	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice od 1. 4. 1979)
1979–1980	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice)
1980–1981	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice)
1981–1982	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka)
1982–1983	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka) ³⁶
1983–1984	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka)
1985–1986	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka)

1986–1987	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka)
1987–1988	Milka Fijavž (kuharica), Marjana Tinče (pomočnica kuharice), Marica Koželj (čistilka)
1988–1989	Marjana Tinče zapusti šolo, ostane Milka Fijavž (kuharica), Marica Koželj (čistilka)
1989–1990	Milka Fijavž (kuharica), Marica Koželj (čistilka)
1990–1991	Milka Fijavž (kuharica do 10. 8.), Marjana Tinče (kuha od 10. 8.), Marica Koželj (čistilka do 31. 5.), Anka Korošec (čistilka od 1. 6.)
1991–1992	Marjana Tinče (kuharica), Anka Korošec (čistilka)
1992–1993	Marjana Tinče (kuharica), Anka Korošec (čistilka) ³⁸
1993–1994	Marjana Tinče (kuharica), Anka Korošec (čistilka)
1994–1995	Marjana Tinče (kuharica), Anka Korošec (čistilka), na novo je pričela z delom 1. 10. 1994 Anica Korošec (čistilka)
1995–1999	Marjana Tinče (kuharica), Anica Korošec (čistilka) ³⁹
2000–2009	Marjana Tinče (kuharica), Anica Korošec (čistilka) ⁴⁰
2009–2010	Marjana Tinče (kuha do 18. 1.), Nataša Potočnik (kuha od 19. 1.), Anica Korošec (čistilka)
2010–2011	Nataša Potočnik (kuharica), Anica Korošec (čistilka)
2011–2012	Nataša Potočnik (kuharica), Anica Korošec (čistilka)
2012–2013	Nataša Potočnik (kuharica), Anica Korošec (čistilka)
2013–2014	Nataša Potočnik (kuharica), Anica Korošec (čistilka)
2014–2015	Nataša Potočnik (kuharica), Anica Korošec (čistilka) ⁴¹

35 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 2009–2015, št. 8.

36 Kancler, Anton, Kancler, Mira, Sodin, Kondrad: Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.

37 Sodin, Marija-Magdalena: Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.

38 Sodin, Marija-Magdalena, Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1983–1993, št. 5.

39 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1993–1999, št. 6.

40 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 1999–2009, št. 7.

41 Hren, Marina: Šolska kronika. Stranice: 2009–2015, št. 8.

VODJE ŠOL NA STRANICAH

Anton Arzenšek

Anton Arzenšek se je rodil 13. 1. 1837. Na Stranice je prišel iz Zgornje Savinjske doline, iz vasice na Gorici. Bil je poročen z Ano, roj. Lepko. Z družino je živel na lokaciji današnje turistične kmetije Arzenšek. Njegov sin Ivan je ostal na domačiji in bil takrat lastnik edine trgovine in gostilne na Stranica. Anton Arzenšek je učitelj, nadučitelj osnovne šole. Umrli je 30. 9. 1906 (ustni vir: Bornšek, Ivan: april 2015).

Anton Arzenšek

(Vir: Šolska kronika. Stranice, 1857–1913, št. 1.)

Marija-Mira Kancler (roj. Čuček)

Marija-Mira Kancler
(Vir: zasebni arhiv)

Rojena je bila v Podsredi na Kozjanskem 21. 1. 1901 očetu Josipu, ki je bil v tem kraju nadučitelj, in materi Mariji, gospodinjici. Osnovno šolo je obiskovala v Podsredi na Kozjanskem, nato je šolanje nadaljevala na liceju v Ljubljani. Službovala je tudi v Predanovcih v Prekmurju, Novi Cerkvi, na Ljubnem v Savinjski dolini in se v šolskem letu 1945/1946 zaposlila v osnovni šoli Stranice. Poročila se je s sodelavcem Antonom Kanclerjem, s katerim je imela sina in hčer. Vojno je preživela pri prijateljih na Ljubnem in Braslovčah ter pri teti v Loki pri Zidanem Mostu.

Bila je aktivna učiteljica, saj je vodila razne sekcije na Stranica, kot so tečaji, dramski nastopi in podobno. Po upokojitvi je še nekaj let učila tudi na OŠ Vitanje. Jesen svojega življenja je preživela pri sinu v Slovenskih Konjicah. Zaradi zloma kolka, operacije in anevrizme je leta 1978 umrla (ustni vir: Kancler, Jernej: april 2015).

Anton Kancler

Anton Kancler
(Vir: zasebni arhiv)

Rodil se je v Zgornji Polskavi 15. 6. 1914 kot sin kmečkih staršev. Osnovno šolo je obiskoval na Polskavi in nato šolanje nadaljeval na učiteljski šoli v Mariboru. Služboval je v Orli vasi pri Braslovčah, kjer je spoznal svojo bodočo ženo Marijo-Miro Čuček. V vojni je bil leta 1941 interniran na Dunaj, kjer je bil zaposlen kot odpravnik vlakov na neki železniški postaji. Leta 1943 je šel v partizane, v šolskem letu 1945/46 se je zaposlil v osnovni šoli Stranice. Po letu 1950 je delal kot predmetni učitelj na OŠ Vitanje. Zaradi hude bolezni je leta 1957 obležal doma. Umrli je na svojem domu v Slovenskih Konjicah leta 1987 (ustni vir: Kancler, Jernej: april 2015).

Konrad Sodin

Konrad Sodin je bil rojen 7. novembra 1908 na Stranicah v kmečki družini. Ker je bil oče Alojzij napreden gospodar, ga je najprej poslal v osnovno šolo na Stranice, nato v meščansko šolo v Vojniku in Celje. Leta 1927 se je vpisal na moško učiteljsko v Mariboru in ga leta 1932 tudi končal. Ko je odslužil jugoslovansko kraljevo vojsko za rezervne častnike v Bileci, se je vrnil in nastopil prvo učiteljsko službo leta 1934 na Sv. Kunigundi. Leta 1939 je bil premeščen v Vitanje in je tam ostal do prihoda okupatorjev.

Leta 1943 se je odpravil v partizane, kjer je objavljala radijska poročila, prenašal literaturo in s tem je bil njegov začetek kulturnega delovanja.

Po drugi svetovni vojni je opravljal različne dolžnosti. Leta 1946 je postal šolski nadzornik v Mozirju in Šoštanju. Bil je vodja petih seminarjev za mlade učitelje. Leta 1948 se je vrnil na Stranice, kjer je prezidal domačo hišo in si ustvaril družino. Imel je dva otroka. Leta 1949 je postal na Stranicah šolski upravitelj in ostal na tej šoli vse do upokojitve leta 1968.

Bil je občinski in okrajni odbornik, predsednik borčevske organizacije, predsednik sveta za šolstvo v konjiški občini, predsednik zveze prijateljev mladine, dvanajst let na čelu Krajevne skupnosti Stranice in dvanajst let predsednik Zveze kulturnih organizacij konjiške občine.

Vsa leta je delal za kulturo in ljudi, saj je bil njegov moto, da je kultura bistven del slovenskega naroda. V njegovem ravnanju ni bilo dobičkonosnega taktiziranja. Verjel je v svoje ideale in človeka, rad je delal z ljudmi in bil med njimi.

Zadnja leta svojega življenja je preživel pri svoji hčerki Ireni v Slovenskih Konjicah.

Za lokalni časopis je leta 1991 v intervjuju dejal: »Naš majhen slovenski narod lahko pride v Evropo le s kulturo v eni roki in z znanostjo v drugi roki.«

(Ustni vir: Šelih, Irena: april 2015.)

Konrad Sodin
(Vir: časnik Večer, 1971)

Marija-Magdalena Sodin

Rodila se je 17. 3. 1936 v Verpetah na Frankolovem staršem, ki so se tja preselili iz Primorske (Podkraj), leta 1934.

Osnovno šolo je obiskovala na Frankolovem, nižjo gimnazijo v Vojniku ter se zatem vpisala na učiteljsko v Celje. Njena prva služba je bila v Rečici ob Savinji, kjer je službovala 1 leto.

Nato je bila premeščena na Konjski vrh pri Lučah, kje je delo opravljala še nadaljnja 4 leta in hkrati poučevala 3 razrede v enem oddelku. Po poroki, leta 1960, se je preselila na Stranice, kjer je začela učiti 1. in 2. razred. Leta 1975 je skupaj s kolektivom uspešno pričela z delom v celodnevni osnovni šoli. Vodja šole je postala leta 1971. Uspešna je bila tudi na kulturnem področju z igranjem iger in režiranjem. Na šoli je več let uspešno vodila ročnodelski krožek, bila dejavna v taborniškem odredu 100 talcev ter aktivno sodelovala v različnih organizacijah kraja. S poučevanjem in vodenjem šole Stranice je zaključila leta 1990.

(Ustni vir: Sodin, Orlando: april 2015.)

Marija-Magdalena Sodin
(Vir: zasebni arhiv)

Marina Hren

Marina Hren, roj. Konec, se je rodila leta 1960 v Celju kot edini otrok v družini. Prva štiri leta osnovne šole je obiskovala v domačem kraju. Nato je končala osemletko v Slovenskih Konjicah (današnja Osnovna šola Pod goro). Ker je kot otrok vedno sanjara, da bo učiteljica, se ji je ta želja leta 1981 uresničila, saj je

po končani Pedagoški gimnaziji v Celju in Pedagoški akademiji v Mariboru postala učiteljica razrednega pouka. Prve tri mesece je službovala v OŠ Vitanje, nato v OŠ Edvarda Kardelja Slovenske Konjice – podružnica Stranice. Od leta 1998 pa je zaposlena v OŠ Zreče – podružnica Stranice. Najprej je poučevala 4. razred, nato pa od leta 1991 1. in 2. razred. Istega leta je postala tudi vodja podružnične šole Stranice. Poleg vodenja šole in poučevanja v razredu je uspešno vodila ritmični krožek, pevski zbor, računalništvo, folkloro, šolsko hranilnico, podmladek Rdečega križa ...

Marina Hren
(Vir: zasebni arhiv)

Njena vizija je poučevati po sodobnih trendih, saj se je med prvimi učiteljicami vedno vključevala v različne prenove osnovnošolskega programa v Sloveniji. V ta namen se je izobraževala in si pridobivala kvalitetno znanje in ga prenašala na učence. Bila je tudi mentorica in svetovalka pripravnicam. S tem je prenašala in še prenaša svoje izkušnje na mlajše generacije.

S krajem in širšo javnostjo dobro sodeluje ter pomaga društvom in ostalim organizacijam (ustni vir – intervju: Gornik, Melita: april 2015).

ZAKLJUČEK

S šolstvom na Stranicaх je povezan kulturni in gospodarski razvoj kraja, zato šola predstavlja velik pomen. Njen osnovni cilj je celostni razvoj učencev s poudarkom na vseživljenjskem učenju. Ustrezno znanje in izobrazba sta eden od pomembnih dejavnikov za življenje.

Raziskava šolstva na Stranicaх je zajela čas od nastanka šole do danes. Opazili sva, da se je v vseh teh letih zvrstilo ogromno dogodkov in sprememb glede šolske zgradbe, predmetnika, števila učencev, šolskega obiska, prehrane in zdravstvenega stanja učencev, učiteljskega kadra.

Po preučenihih šolskih kronikah in drugih virih ob zaključku podajava še današnje stanje šole. Ob koncu šolskega leta 2014/15 traja pouk na Stranicaх že 158 let. V tem šolskem letu je na šoli 43 učencev. Pouk poteka v dveh kombiniranih oddelkih. Na šoli delujejo oddelki jutranjega varstva, podaljšanega bivanja ter varstvo vozačev. Učenci imajo sodobno medioteko s knjižnico, sodobne interesne dejavnosti, sodobno telovadnico z moderno športno opremo, igrišče ... Naši učenci sodelujejo na vseh prireditvah v kraju, sodelujejo s starši, zunanji sodelavci (dnevi odprtih vrat), pripravljajo razstave, se udeležujejo tekmovanj, raznih čistilnih, zbiralnih akcij. Učenci se lahko vključujejo tudi v popoldanske dejavnosti.

Učitelji se skupaj s starši zavedajo, da je kljub hitremu tempu življenja potrebno otroku ponuditi marsikaj v mnogoteri obliki, da se bo razvil v zrelo osebnost.

**Marina Hren
Melita Gornik**

Faksimile strani iz šolske kronike, leto 1912, na kateri so hkrati svetovni, nacionalni in lokalni zgodovinski podatki. (Vir: Šolska kronika. Stranice, 1857–1913, št. 1.)

Viri in literatura

Literatura:

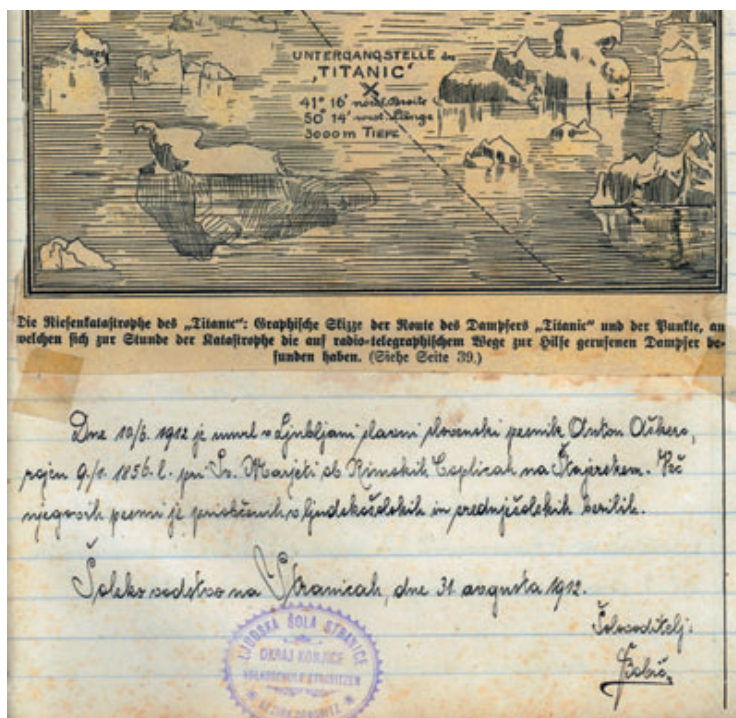
- Baraga, Jože: Premogovnik na Stranicaх. *Rudniki, premogovniki in kamnolomi v Dravinjski dolini* (ur. zbornika Vito Hazler). Zreče: Občina Zreče, 2011, str. 52.
- Lajh, Emil: *Občina Zreče v času in prostoru*. Zreče: Občina, 2002, str. 89–91.
- Fijavž, Emilijan: Krajevna skupnost Stranice. *Pohorsko srce – javno glasilo Občine Zreče* (ur. Urška Firer). Zreče: Občina Zreče, 2012, št. 6, str. 8–9.

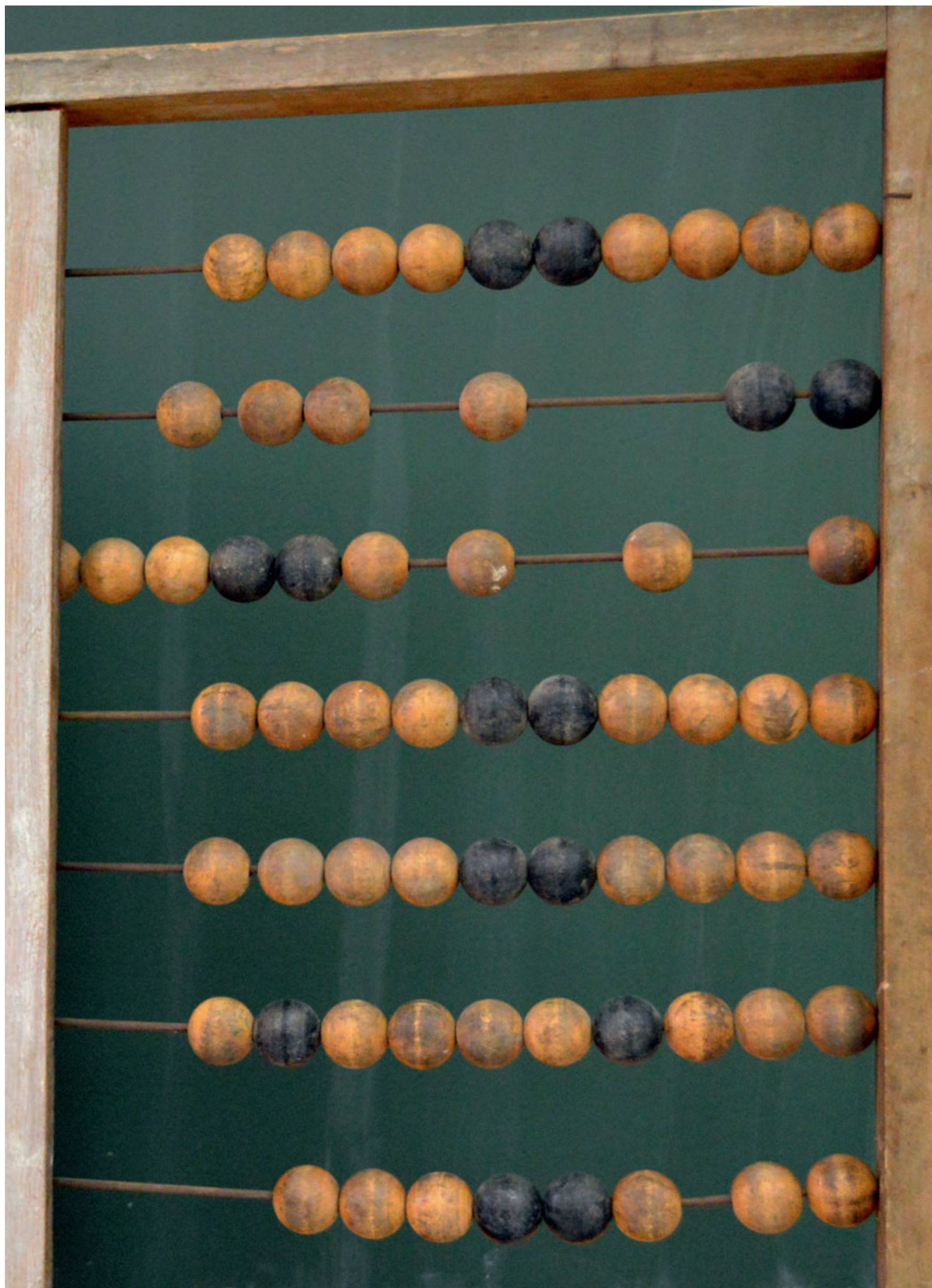
Viri:

- SURS, Centralni register prebivalstva, po stanju 1. julija 2014.
- Geodetska uprava RS, zemljiško-katastrski načrt, delovni izris: 24. 10. 2014.
- Šolska kronika. Stranice: 1857–1913, št. 1.
- Šolska kronika. Stranice: 1914–1940, št. 2.
- Šolska kronika. Stranice: 1941–1963, št. 3.
- Šolska kronika. Stranice: 1971–1983, št. 4.
- Šolska kronika. Stranice: 1983–1993, št. 5.
- Šolska kronika. Stranice: 1993–1999, št. 6.
- Šolska kronika. Stranice: 1999–2009, št. 7.

Ustni viri:

- Kancler, Jernej: april 2015
- Šelih, Irena: april 2015
- Sodin, Orlando: april 2015
- Gornik, Melita: april 2015

Podružnična šola Gorenje

Podružnična šola Gorenje

Uvod

Gorenje pri Zrečah je majhna vas, ki leži na južnem Pohorju in ima 119 prebivalcev.¹ Jedro kraja je na hribu okrog župnijske cerkve sv. Kunigunde (746 m), prvič omenjene leta 1391.² Tega leta se kraj prvič omenja v zgodovinskih listinah kot *Chunegudis*. Do preimenovanja leta 1955 se je imenoval Sveta Kunigunda.³

Kraj je danes priljubljena turistična točka zaradi svojih naravnih danosti in lepote, ki jih ponuja pohorska pokrajina. Prav tako pa turiste privablja v kraj gostinski objekt s široko ponudbo.

V kraju je tudi šola, ki je del večnamenskega objekta. Kako pa je bilo v preteklosti, je opisano v članku, saj predstavlja nastanek šolstva in njegov razvoj pomembnih del tako kraja kot kulturne zgodovine nasploh.

Šolstvo od začetkov leta 1850 do razpada Avstro-Ogrske

Na Gorenju se šolski pouk prvič omenja leta 1850. Pouk je takrat potekal enkrat do dvakrat tedensko, izvajali pa so ga tukajšnji kaplani.

V tem času je šolo obiskoval tudi znani domačin Janez Koprivnik, poznejši profesor, naravoslovec in pisec knjig z naravoslovno vsebino. Rodil se je 4. decembra 1849 na Gorenju, kjer je tudi začel šolanje. Nadaljeval ga je v Slovenskih Konjicah, Celju in Mariboru, kjer je kasneje tudi učiteljeval vse do upokojitve leta 1909. Umrli je 9. decembra 1912. Med njegova najbolj znana dela spadajo knjige *Domači vrtnar*, *Gluhomutec* in *Pohorje*.⁴

Od leta 1869 so pouk na Gorenju izvajali v kmečki hiši pri Jureku na Bezovju. Leta 1875 je bil nastavljen prvi učitelj. Leta 1877 je bilo postavljeno prvo šolsko poslopje ter ustanovljena enorazrednica. Zaradi hitre-

ga naraščanja števila šoloobveznih otrok je bila šola leta 1897 razširjena v trirazrednico. Leta 1902 zgrajena nova šola je bila dvorazrednica.

Šolstvo v času Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

Leta 1925 je šola postala trirazrednica. Kot je zapisano v konferenčnem zapisniku iz leta 1927, je imela urejen šolski vrt in šolsko igrišče. Telovadili so le ob lepem vremenu na prostem. Pouk je v 1. razredu potekal redno, v 3. in 4. pa menjaje dopoldan in popoldan. Jeseni istega leta je bila šola razširjena v štirirazrednico. Šoloobveznih otrok je bilo v teh šolskih letih okoli 200, zato je pouk zaradi pomanjkanja učnega prostora še vedno potekal v dopoldanskem in popoldanskem času.

Šolstvo med okupacijo

Takoj po zasedbi aprila 1941 so Nemci šolo zaprli, slovenske učitelje pa nagnali. Nemški učitelji so zasedli šolsko poslopje. Začelo se je ponemčevanje, otroci so morali vse slovenske knjige iz šolske in domačih knjižnic prinesiti pred šolo, kjer so jih nemški učitelji zažgali. Zažgali so tudi šolsko dokumentacijo in kronike, zato so podatki o šoli v času do konca vojne skromni. Pouk se je izvajal le v nemškem jeziku, slovenski jezik je bil celo prepovedan. V začetku je bil pouk reden, kasneje je potekal le še dvakrat na teden, saj ga otroci niso radi obiskovali zaradi nepoznavanja jezika in strogosti učiteljev. Glavna predmeta sta bila telovadba in petje. Pouk se je vršil do 24. junija 1943, ko so partizani šolo požgali.

Šolstvo v času SFR Jugoslavije

23. maja 1945 so se otroci začeli vpisovati v šolo pri slovenskih učiteljih in 1. junija se je pričel pouk, ki se je zopet vršil v slovenskem jeziku in dnevno, in sicer v dopoldanskem in popoldanskem času, saj so imeli na razpolago le dve učilnici. Leta 1947 je bila zaradi obno-

1 SURS, *Centralni register prebivalstva*, po stanju 1. 7. 2014.

2 Badovinac, Bogdan: *Savinjsko; Celje, Velenje. Priročnik za popotnika in poslovnega človeka*, str. 294.

3 *Podobe naših krajev na razglednicah skozi čas*, str. 33.

4 *Lajh, Emil: Občina Zreče v času in prostoru*, str. 258.

Gorenje – stavba nekdanje osnovne šole desno zgoraj na razglednici, leto poštnega žiga 1921
(Vir: Podobe naših krajev na razglednicah skozi čas)

Četrtošolci v takratni učilnici v šolskem letu 1967/68 (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)
Prva vrsta od leve proti desni: Irena Podgrajšek, Jože Črešnar, ..., ...; druga vrsta: Franci Gačnik, Maks Rožič, ..., Jožica Črešnar, ...;
tretja vrsta: Vinko Obrovnik, ..., Zinka Kotnik, Dušan Podgrajšek, Srečko Obrul; četrta vrsta: ..., ..., ..., Karel Kovše, Jože Rutnik)

Navodilo, kako je treba pisati šolsko kroniko

V kroniki naj bo podana zgodovina kraja s krajevnimi posebnostmi. Orisati je treba najpomembnejše dogodke, ki so s krajem v zvezi in ki niso splošno znani, opisati krajevne narodopisne, naravoslovne in druge posebnosti, zlasti pa pokazati gospodarsko stanje v času, ko se kronika piše ali obnavlja, pa tudi iz prejšnjih časov, tako da novinec, ko pride v kraj, najde v kroniki vsaj približno podobo življenja, ki se je tod prelivalo v preteklosti.

Posebej je treba paziti na to, da pridejo v kroniko vsi podatki, ki kažejo življenje v kraju med narodnoosvobodilno borbo: popisati je treba naval Nemcev, Italijanov in Madžarov, vse, kar so počenjali v kraju ti sami in domači izdajalci, preganjanja, izseljevanja, streljanja in zapiranja; ovekovečiti je treba prve znake odpora, prve nastope partizanskih enot, vse boje, ki so se bili v bližini, omeniti ljudi, ki so se pri tem odlikovali, opisati ustanavljanje narodne oblasti in vse življenje do popolne osvoboditve kraja. Kjer je kronika še ostala, naj se ta snov vpiše pred kroniko šolskega leta 1945/46.

Posebno mesto v kroniki naj zavzema zgodovina šole. O tem naj se zbero in vpišejo podatki, kolikor jih je le mogoče dobiti.

Za vsako šolsko leto morajo biti v kroniki napisani podatki:

1. o pričetku in zaključku ali prekinitvah šolskega dela;
2. o narodnih in šolskih slavnostih;
3. o šolskih preizkušnjah, izpitih in izletih;
4. o spremembah v učiteljskem zboru; pri novodošlih naj se na kratko opiše njih dotedanje službovanje;
5. o važnejših dogodkih v kraju, o organizaciji krajevnih odborov, roditeljskih svetov, okrožnih skupščin, kolikor zadevajo kraj, cerkvenih dostojanstvenikov in drugih;
6. o spremembah šolskih okolišev, krajev in okrajev;
7. o spremembah glede šolske stavbe, zemljišča ali oprave;
8. o spremembah v šolski organizaciji;
9. o učnih načrtih in učni metodi, o učnih knjigah in mladinskem tisku;
10. o kmetijskem pouku;
11. o važnejših navodilih ministrstva in okrožij;
12. o zdravstvenem stanju mladine;
13. o nadzorovanju in obiskih šole;
14. o socialnem skrbstvu za šolsko mladino;
15. o drugih važnejših dogodkih.

V kroniki morajo biti tudi statistični pregledi o šolski mladini in njenem življenju ter važnejši statistični podatki o življenju v kraju.

Preden se začne kronika pisati, naj se strani označijo z zaporednimi številkami.

Prvošolci pri pouku matematike v šolskem letu 2007/08 (Vir: Kronika Podružnične šole Gorenje, 2004)
 Spredaj od leve proti desni: Žiga Fridrih in Miha Škrabar; v sredini: Blaž Rutnik in Melanie Hren;
 zadaj: učiteljica Sandra Županc in Klementina Pisnik

ve urejena le ena učilnica, zato so morali pouk dveh oddelkov izvajati na prostem, v zimskih mesecih pa so imeli nekaj časa pouk vsak drugi dan, v dopoldanskem in popoldanskem času. Kmalu pa so v učilnico preuredili še stanovanjsko sobo, tako da je pouk spet potekal dnevno.

Do leta 1960 je šolo obiskovalo v vsakem šolskem letu okoli 200 učencev, po tem letu pa je začelo število učencev upadati. Od šol. leta 1961/62 naprej je v šoli delovala mlečna kuhinja, ki so jo uredili v praznem priličnem stanovanju.

Leta 1964 je šola postala podružnica Osnovne šole Zreče. Štirirazrednica je postala leta 1966.

Leta 1978 je zaradi velikega upada števila učencev pouk prvič potekal v kombiniranem oddelku. Tega leta je bilo vpisanih v šolo le 30 učencev. Število otrok se je še zmanjšalo in od leta 1980 sta na šoli dva kombinirana oddelka.

Šolstvo od leta 1991 do danes

Slovenija je postala samostojna država leta 1991, kar pa ni prineslo večjih posebnosti in sprememb v šoli. V šolskem letu 1991/92 je bilo v šolo vpisanih 30 učencev. Učenci so se od tega leta udeleževali enega kulturnega in naravoslovnega dneva v centralni šoli v Zrečah.

V šolskem letu 1999/2000 je pouk zaradi gradnje novega objekta potekal na centralni šoli v Zrečah. Od leta 2000 se v novi šolski zgradbi izvaja pouk po programu devetletne osnovne šole, in sicer v dveh kombiniranih oddelkih. Od šolskega leta 2011/12 je organiziran tudi oddelek podaljšanega bivanja. V šolskem letu 2014/15 obiskuje šolo 23 otrok.

Zaposleni v OŠ Gorenje

Nadučitelji od ustanovitve šole do nemške okupacije
Matej Žgajner
Fran Golež, učitelj od 1911 do 1914, šolski upravitelj do 1921
Ernest Kompost, šolski upravitelj od 1921
Vlado Voglar, šolski upravitelj od 1932 do 1941

Učitelji od ustanovitve šole do nemške okupacije
Janez Pevec, kaplan, poučeval okoli leta 1850
Vinko Uršič
Mihael Ramšak, prvi učitelj leta 1875
Jožef Močnik, supl. do 1880
Anton Šebat, slušan do 1896
Rudolf Gril, supl. do 1. 10. 1896
Adolf Paher, sluš. do 1. 4. 1899
Jožef Močnik, slš. II. do 1908
Roliš, učiteljica
Ivo Vomer
Rozalija Kante (poročena Golež), od 1910 do 1921
Ivan Gaberšek
Mara Tomažič
Sever, učiteljica
Maksa Povh, od 12. septembra 1926
Jožica Šušteršič
Jakob Štefančič
Amalija Podgoršek
Vida Štukelj
Julijana Pinter
Konrad Sodin
Lojzka Krep
Stanko Dominko

Nadučitelji od osvoboditve naprej
Anton Podvršnik, začasni šolski upravitelj leta 1945, kasneje ravnatelj nižje gimnazije v Zrečah
Adalberta Hren, začasna šolska upraviteljica v šol. l. 1946/47
Frančiška Korber, učiteljica od l. 1946 in šolska upraviteljica v šol. l. 1947/48
Marjan Ungar, šolski upravitelj v šol. l. 1948/49
Ludvik Pevec, šolski upravitelj od šol. l. 1949/50 do 1. 8. 1957
Franc Kovač, šolski upravitelj v šol. l. 1957/58
Marija Knez, šolska upraviteljica od 1. 9. 1958 do 1. 9. 1960

Bogomil Vogelsang, učitelj od septembra 1958, šolski upravitelj od leta 1960 do 1965
Magda Podgrajšek (poročena Vogelsang), učiteljica od 1. 9. 1960 in šolska upraviteljica od 1964/65 do sredine šol. l. 1967/68
Francka Vezenshek (poročena Podgrajšek), učiteljica od šol. l. 1965/66 in vodja šole od sredine šol. l. 1967/68 do 1970/71 ter učiteljica v šol. l. 1971/72 in 1972/73
Regina Vivod, učiteljica od šol. l. 1966/67, vodja šole od šol. l. 1971/72 do 2003/04
Rebeka Cvetko, učiteljica od šol. l. 2000/2001, vodja šole od 2004/05

Učitelji od osvoboditve naprej
Danica Drobnič, v šol. l. 1945/46
Božena Oset, v šol. l. 1945/46
Marija Štefanič, v šol. l. 1946/47 in 1947/48
Slava Lenardič, v šol. l. 1947/48
Marija Lončar, v šol. l. 1948/49 in 1949/50
Jožica Drmol, v šol. l. 1948/49
Anica Pevec, od šol. l. 1949/50 do 1. 8. 1957
Minka Tantejl, od marca 1950 do 31. 8. 1951
Maks Leskovar, od šol. l. 1950/51 do 1953/54
Martina Marcen, od septembra 1951 do junija 1953
Silva Rojc, od septembra 1953 do 1957
Franc Taks, od januarja 1954 do junija 1955
Angela Poklič, od septembra 1954 do 30. 8. 1960
Branislava Novak (poročena Artinger), od šol. l. 1955/56 do 1. 9. 1960
Štefka Trdin, v šol. l. 1957/58
Jožica Leskovar, od 1. 9. 1958 do sredine šol. l. 1960/61
Šarlota Brglez, nekaj mesecev v šol. l. 1960/61
Milan Brumec, v šol. l. od 1961/62 do 1964/65
Terezija Topolšek (poročena Kancler), v šol. l. 1961/62 in 1963/64
Jernej Kancler, honorarni predavatelj v šol. l. 1961/62 in 1963/64
Milica Šuberger, v šol. l. od 1962/63 do 1964/65
Franci Kuzman, v šol. l. 1964/65
Zofija Švab, od šol. l. 1965/66 do 1967/68
Marija Pozeb, od 1. 12. 1967 do konca februarja 1968
Lojzka Leskovar (poročena Podgrajšek), od šol. l. 1968/69 do 1979/80
Jožica Šrekl (poročena Godec), v šol. l. 1968/69, 1969/70, 1971/72
Marjan Korošec, v šol. l. 1968/69
Jelka Košir, od januarja 1971 do začetka decembra 1971

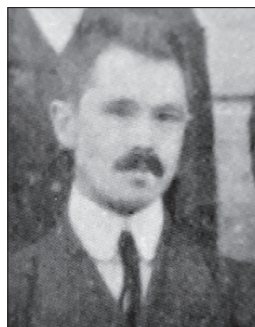
Stanislava Vivod (poročena Kotnik), od aprila 1973 do 1998/99
Martina Kapun, od šol. l. 1973/74 do 1977/78
Vlasta Sešel (poročena Puklavec), od šol. l. 1981/82 do 1984/85
Breda Albreht, od 3. oktobra 1984 do 6. junija 1985
Zalika Napret, v šol. l. 1985/86 in 1987/88
Irena Ložak, v šol. l. 1986/87
Bernarda Kotnik, v šol. l. 1988/89
Marina Mavc, od septembra 1990 do januarja 1991
Tatjana Petek, v šol. l. 1999/2000
Aleksandra Županc, od šol. l. 2001/02 do 2004/05, v šol. l. 2006/07, 2007/08 in od 2012/13
Jerica Švab, od septembra do decembra 2003
Andrijana Gale, od januarja 2004 do konca šol. l.
Vesna Šergan, od šol. l. 2004/05
Polona Jančič, v šol. l. 2004/05
Milan Lamovec, od šol. l. 2004/05
Alenka Črešnar Gorjup, od šol. l. 2005/06 do 2007/08
Nataša Herga Kosi, od 3. 1. 2007 do 15. 1. 2008
Polonca Koprivnik, od 4. 4. 2007 do konca šol. l.
Urša Hajd, od šol. l. 2007/08
Tadeja Kapun, od šol. l. 2008/09 do 14. 4. 2014
Jožica Škorjanc, od 14. 12. 2009 do 13. 5. 2010
Adrijana Kotnik, od 14. 5. 2010 do konca šol. l.
Andreja Črešnar, od septembra 2010 do 3. 5. 2011
Andreja Blazina, od šol. l. 2011/12
Štefica Ribič, v šol. l. 2012/13 in 2014/15
Marija Kotnik, v šol. l. 2012/13 in 2014/15
Natalija Ferčec Halužan, od 14. 4. 2014
Marina Orlačnik, od 23. 4. 2014 do 6. 6. 2014

Tehnično osebje⁵

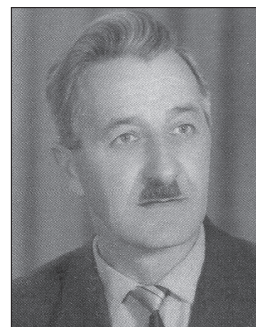
Ljudmila Koprivnik, od 1. 6. 1964 do 29. 6. 1988
Frančiška Štefane (por. Smrekar), od 1. 4. 1965 do 1. 7. 1967 in od 8. 11. 1971 do 30. 6. 1977
Antonija Koprivnik, od 1. 9. 1967 do 30. 4. 1969
Milena Kokoč, od 1. 9. 1981 do 31. 12. 1992
Nada Obrovnik (por. Draksler), od 1. 1. 1993 do 16. 3. 1998
Irena Rutnik, od 16. 3. 1998

NADUČITELJI (VODJE ŠOLE) NA GORENJU

Fran Golež

Fran Golež
(Vir: Gričnik, Anton:
Zlata valeta, str. 47)

Vlado Voglar
(Vir: Gričnik, Anton:
Zlata valeta, str. 177)

Vlado Voglar

Vlado Voglar se je rodil 26. 2. 1903 v Opavi na Češkem. Ljudsko šolo je obiskoval v Šent Pavlu na Koroškem, gimnazijo pa v Mariboru. Končal je učiteljske in leta 1923 nastopil prvo službo v Velikih Dolenjih v Prekmurju. Služboval je tudi na Resniku. Na Sv. Kunigundo je prišel skupaj z ženo Darinko leta 1932, kjer sta ostala devet let. Svoje službovanje je nadaljeval na Prihovi, v Radencih ob Kolpi, Bistrici pri Limbušu, Črnučah in Polhovem Gradcu. Veliko se je ukvarjal z glasbo. Bil je tudi zborovodja. Od leta 1953 je opravljal učiteljsko delo v OŠ Ledina v Ljubljani, kjer je od tega leta tudi živel z družino. Imel je tudi številna predavanja po Sloveniji o metodiki skupinskega pouka, uporabi peskovnika in flanelografa. Leta 1962 se je upokojil. Umril je leta 1990.⁶

Anton Podvršnik (Gričnik,
Anton: Zlata valeta, str. 193)

Anton Podvršnik

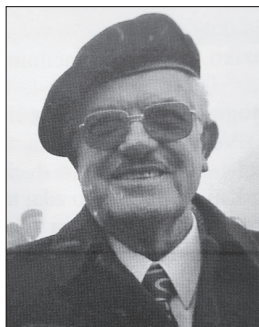
Rojen je bil 22. 5. 1897 v Šmartnem na Pohorju. Osnovno šolo je obiskoval v Šmartnem in Ivniku. Leta 1920 je maturiral in leta 1921 začel delati kot učitelj in upravitelj v eno-razredni šoli v Svetem Vidu pri Mislinji, kjer je ostal do 31. junija 1927, nato pa nadaljeval delo kot šolski upravitelj v Šmartnem na Pohorju. 1. avgusta 1938 je nastopil službo učitelja na

⁵ Matična knjiga za javne usl. in tehnično osebje.

⁶ Gričnik, Zlata valeta, str. 177–182.

zreški osnovni šoli. Med vojno je bil nekaj časa v nemškem ujetništvu. Po izpustu se je zaposlil kot skladiščnik. Po osvoboditvi je prevzel službo začasnega šolskega upravitelja na Kunigundi, kjer je začel z obnovo požgane šole. Leta 1946 je bil imenovan za šolskega upravitelja v Zrečah, kjer je ostal do upokojitve leta 1959.⁷

Marjan Ungar
(Vir: Gričnik, Anton:
Zlata valeta, str. 200)

Marjan Ungar

Rojen je bil 12. 7. 1926 v Ljubljani. Živel je v Mariboru, kjer je končal učiteljske. Učiteljeval je na Prihovi, na Sv. Kunigundi, v Veliki Polani in Rogaški Slatini. Učil je na nižji gimnaziji, kasneje je bil vzgojitelj v steklarski šoli. Od leta 1969 do upokojitve je bil direktor delavske univerze. Umrl je 8. 8. 2010.⁸

delovno mesto šolskega upravitelja v Podtaboru pri Grosupljem. Od tam se je preselil v Ljubljano in prevzel mesto referenta za prosveto in kulturo pri Občinskem ljudskem odboru Ljubljana Bežigrad, leta 1963 pa mesto vzgojitelja v Domu Ivana Cankarja.⁹

Marija Knez

Marija Knez
(Vir: Gričnik, Anton:
Zlata valeta, str. 48)

Bogomil Vogelsang
(Vir: zasebna zbirka
družine Vogelsang)

Ludvik Pevec

Ludvik Pevec z ženo (Vir: Gričnik, Anton: Zlata valeta, str. 208)

Rodil se je leta 1911 v Slatini pri Ponikvi. Učiteljske v Mariboru je zaključil leta 1934. Leta 1937 se je zaposlil v šoli pri Sv. Gregorju, okraj Kočevje. Po vojni je opravljal delo administratorja v mladinskem domu na Vranskem, s 1. majem 1949 pa je nastopil učiteljsko službo v Zrečah, od koder je bil premeščen na šolo pri Sv. Kunigundi, kjer je ostal do leta 1957. Sledilo je

Bogomil Vogelsang

Rojen je bil 10. 5. 1936 v Celju, kjer se je leta 1953 vpisal na učiteljske. Leta 1956 je nastopil svojo prvo službo na Runčcu v Prlekiji. Septembra 1958 je dobil delo šolskega upravitelja na Gorenju, kjer je poučeval peti razred. Tukaj je spoznal ženo Magdo. Na Gorenju sta ostala do leta 1968, ko sta se preselila v Zreče. Leta 1966 je prevzel delovno mesto ravnatelja v Zrečah, kjer je ostal do upokojitve leta 1992. Umrl je leta 2015.

Magda Podgrajšek (por. Vogelsang)

Rodila se je 8. 8. 1940. Šolo je obiskovala v Zrečah in Poljčanah. Učiteljske v Mariboru je končala leta 1960. Njena učiteljska pot se je začela v šoli na Gorenju leta 1960. Po rojstvu prvega otroka leta 1968 so se preselili v Zreče, kjer je septembra nadaljevala učiteljsko pot na zreški šoli. Tukaj je ostala do upokojitve leta 1990.¹⁰

Magda Vogelsang
(Vir: zasebna zbirka
družine Vogelsang)

⁷ Gričnik, Zlata valeta, str. 190–192.

⁸ Gričnik, Zlata valeta, str. 200–201.

⁹ Gričnik, Zlata valeta, str. 207–209.

¹⁰ Gričnik, Zlata valeta, str. 258–260.

Učiteljica Francka s svojo prvo generacijo otrok leta 1965 (Vir: zasebna zbirka Francke Podgrajšek)

V prvi vrsti od leve proti desni: Regina Ravnjak, Albina Gačnik, Anica Podgrajšek, Drago Naglič, Štefan Kotnik, Magda Podgrajšek, Cvetka Rutnik, Jelka Podgrajšek, Alojz Jerot; v drugi vrsti: Milka Konec, Cvetka Konec, Ivan Hren, Anica Draksler, Marjanca Gričnik, Jožica Kotnik, Jožica Obrovnik, Slavica Ovčar; v tretji vrsti: Martin Gosak, Cvetka Sadek, Vida Gorenjak, Olga Podgrajšek, Jože Vetrih, Albina Rožič, Ivan Špile

Francka Vezenšek (por. Podgrajšek)

Rodila se je leta 1946 v kmečki družini v Žičah, kjer je tudi hodila v šolo. Že v tretjem razredu se je odločila, da bo postala učiteljica. Učiteljske v Mariboru je končala leta 1965 in se istega leta zaposlila v šoli na Gorenju. Aktivna je bila v Prosvetnem društvu Janez Koprivnik, kjer je delovala kot režiserka, maskerka, prišepetovalka in občasno igralka. Tam je spoznala tudi svojega moža. Učiteljsko pot je leta 1973 nadaljevala na zreški šoli, kjer je ostala vse do upokojitve leta 2000.¹¹

Regina Vivod

Rodila se je v Ljubnici pri Vitanju leta 1945. Jeseni 1953 se je vpisala v OŠ v Vitanju. Čeprav je v šolo in domov pešala pet kilometrov, jo je rada obiskovala. Še posebej rada se spominja učiteljice Helene Fridl, ki jo je naučila lepopisa, ki ji je ostal vse do danes. Želela je postati učiteljica, zato se je leta 1961 vpisala na celjsko

Regina Vivod

(Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

učiteljske. Po končanem petletnem šolanju je poiskala zaposlitev v POŠ Gorenje. Njena mentorica pri pripravi na strokovni izpit je bila Francka Podgrajšek. V začetku je poučevala v 3. razredu, nato v 2., zatem pa do konca službovanja v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda. V šolskem letu 1966/67 je prevzela tudi funkcijo vodje šole. V šoli na Gorenju je ostala 38 let, vse do svoje upokojitve leta 2004.¹²

¹¹ Ustni vir: Aleksandra Županc.

¹² Ustni vir: Regina Vivod.

Rebeka Cvetko

Rebeka Cvetko
(Vir: Kronika OŠ Zreče, Podružnična šola Gorenje 2004–)

Rodila se je 2. 3. 1974 v Celju. Osnovno šolo je obiskovala v Slovenskih Konjicah, kjer tudi z družino živi. Končala je Srednjo turistično šolo v Mariboru. Zaradi veselja do pedagoškega poklica se je vpisala na Pedagoško fakulteto Maribor, smer razredni pouk, kjer je avgusta 2002 diplomirala. Svojo učiteljsko pot je začela v šolskem letu 2000/01 na POŠ Gorenje kot druga učiteljica v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda, nadaljevala pa kot učiteljica v oddelku 3. in 4. razreda. S šolskim letom 2004/05 je prevzela mesto vodje šole in od tega leta poučuje v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda.

ŠOLSKE STAVBE

Od leta 1869 so pouk izvajali v kmečki hiši pri Jureku na Bezovju. Pobudnik gradnje prvega šolskega poslopja je bil učitelj Jožef Močnik, predvsem zaradi pomanjkanja prostora. 18. avgusta leta 1877 je bilo postavljeno prvo šolsko poslopje na prostoru, kjer sta bili kasneje zadruga in trgovina, danes pa je stavba zapuščena.

Leta 1902 je bila zgrajena nova enonadstropna šolska zgradba, in sicer na mestu, kjer stoji tudi današnja šola. Šola je imela veliko klet, samsko stanovanje, dvosobno stanovanje, namenjeno šolskemu upravitelju, in pisarno ter v nadstropju dve učilnici in samsko stanovanje. Šola je imela tudi bogato založeno knjižnico. Pred šolo je stal vodnjak, saj vodovoda takrat še ni bilo. Ob šoli je bil šolski vrt, ki so ga obdelovali predvsem učenci pri praktičnem pouku.

Šolo so 24. junija 1943 požgali, oprema je bila uničena, zato je bila po vojni potrebna temeljite prenove.

Šolo so v povojnem času zaradi pomanjkanja finančnih sredstev le počasi obnavljali. Takratni začasni šolski upravitelj Anton Podvršnik je takoj po vojni pričel z obnovo šolskega poslopja. Pri delu so pomagali krajani, največ pa šolarji – pionirji. Obnova je toliko napredovala, da so lahko 1. junija začeli z izvajanjem pouka. Šele leta 1953 pa so pridobili finančno pomoč s strani OLO Celje ter Tovarne kovanega orodja v Zrečah, s katero so postavili novo šolsko ograjo, inštalirali elek-

Šola na Gorenju leta 1969 (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

Požgana šola med drugo svetovno vojno (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

triko, prepleskali notranje prostore in zunanost šole, šolska okna so v celoti dvojno zasteklili, kupili nova vhodna vrata ter opravili še nekaj manjših obnovitvenih del. Zgradili so tudi novo drvarnico. Leta 1956 je z elektrifikacijo v šoli začel delovati šolski radio, ki ga je šola dobila v dar že dve leti prej od Kmetijske zadruge Pohorje. Prav tako je bil velika pridobitev diaprojektor, ki ga je šoli spomladi 1957 poklonil OLO Celje. V kasnejših letih so šolo, ki jo je že krepko načel zob časa, obnavljali z raznimi samoprispevki in zbiralnimi akcijami staršev in krajanov. Tako so leta 1973 obnovili električno inštalacijo, prebelili učilnice ter zamenjali stare peči z novimi, trajnožarečimi.

V šolskem letu 1976/77 so na šolskem igrišču postavili rekvizite za telesno vzgojo, ob finančni pomoči tovarne Comet Zreče. V naslednjem letu pa so igrišče tudi asfaltirali in nanj namestili gole.

Težave v zimskih mesecih zaradi mrzlih šolskih prostorov so bile odpravljene v šolskem letu 1979/80, ko so trajnožareče peči zamenjali radiatorji. Prav tako so učilnice opremili s tekočo vodo ter vse prostore, okna in vrata na novo prepleskali. Denarna sredstva za ta dela so pridobili od Cometa in KIZ, del pa je prispevala tudi KS Gorenje.

V devetdesetih letih so se začela pogajanja Krajeвне skupnosti Gorenje in Občine Zreče ter Ministrstva za šolstvo o gradnji nove šole na Gorenju. Pobudniki so bili krajanji s takratnim predsednikom KS Ludvikom Smogavcem. Tako so 10. 10. 1999 položili temeljni

Pri igri na šolskem igrišču v šolskem letu 1963/64 (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

kamen in do septembra leta 2000 je bil zgrajen nov večnamenski objekt, v katerem imajo poleg šole prostore še otroški vrtec, gasilci, krajevna skupnost, kulturno društvo ter center šolskih in obšolskih dejavnosti.

Šola ima dve učilnici, računalniški prostor s knjižnico, zbornico, kabinet, sanitarne prostore ter telovadnico, kuhinjo z jedilnico in zunanje igrišče, ki so v skupni uporabi s CŠOD.

Magda Vogelsang z učenci v šolskem letu 1964/65 (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

Sprejem cicibanov med pionirje v šolskem letu 1977/78 (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

V prvi vrsti od leve proti desni: Srečko Draksler, Verica Rutnik, Zdenka Kangler, Lidija Jerot, Marjetka Hren, Marica Ravnjak, Dani Kukovič, Alojz Verdnik; v drugi vrsti: Dani Kangler, ..., Marija Obrovnik, Simona Hren, Ančka Vetrih, Magda Štefane, ..., Bojan Rutnik)

Stara šolska stavba (Vir: Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004)

Interesne dejavnosti

Leta 1945 je začela v šoli delovati pionirska organizacija. V glavnem je izvrševala sledeče: pomagala je slabšim učencem v učnih krožkih, poživljala je tekmovanje za dvig učnega uspeha, discipline, snage in šolskega reda. Pomagala je pri urejanju šolskega vrta in dvorišča.¹³

V okviru pionirske organizacije so delovali različni krožki: šahovski, telovadni, ročnodelski, dramski, lutkovni in pevski, kasneje še strelski in šiviljski. Prav tako je bila organizirana šolska zadruga, ki je skrbela za urejenost okolice šole.

Šola je organizirala šolske proslave ob začetku in zaključku šolskega leta in prireditve ob državnih praznikih (praznik republike, novoletna jelka, Prešernov dan, praznik OF in kasneje praznik dela).

Podmladek Rdečega križa je v šolskem letu 1948/49 štel 87 članov. Člani so zbirali denar in najnujnejša zdravila ter sanitetni material za šolsko lekarno. Z denarjem so pomagali pomoči potrebnim otrokom.

Pionirska organizacija je delovala vse do leta 1990. Po tem letu se je število proslav in prireditev zmanjšalo zaradi ukinitve nekaterih praznikov.

Tudi število interesnih dejavnosti se je zaradi upada števila otrok zmanjševalo. Tako so na šoli v šolskem letu 1997/98 delovali pravljlični, ročnodelski in gasilski krožek.

V šolskem letu 2011/12 so bile v šoli organizirane naslednje interesne dejavnosti: pevski zbor, športni in glasbeni krožek ter računalništvo.

Danes je na šoli aktiven pevski zbor, ki nastopa na različnih prireditvah v šoli in kraju.

Od šolskega leta 2004/05 so učenci drugega razreda sprejeti med mlade člane Rdečega križa.

Šola tudi danes organizira oziroma sodeluje na prireditvah ob različnih praznikih in dogodkih ter uspešno sodeluje s Kulturnim društvom Janez Koprivnik.¹⁴

Vhod v novo šolsko stavbo na Gorenju v sklopu objekta ČŠOD
(Vir: arhiv Podružnične šole Gorenje)

¹³ Ungar, Šolska kronika Državne osnovne šole v Kunigundi.

¹⁴ Pri Sv. Kunigundi je bila že leta 1945 pod vodstvom Antona Podvršnika ustanovljena igralska skupina, ki še ni imela svojega imena. Šele njegov naslednik, učitelj Pevec, ki je prevzel skupino in bil tudi sam navdušen igralec, ji je dal ime po rojaku Janezu Koprivniku. S tem je Koprivnikovo ime obudil od mrtvih, da je ponovno zaživel. (Lajh, Emil: Občina Zreče v času in prostoru. Zreče: Občina, 2002, str. 258) Sedanja predsednica KD Janez Koprivnik je Tatjana Grabovec.

Zanimivi dogodki iz šolske kronike

- Leta 1955 je prišlo do preimenovanja vasi Sv. Kunigunda v vas Gorenje.
- V šol. l. 1949/50 so na šoli prvič organizirali izobraževalni tečaj za odrasle. Obiskovalo ga je 20 tečajnikov, a se je obisk v zimskih mesecih zelo zmanjšal zaradi slabih vremenskih razmer in posledično neugodne poti v večernih urah.
- Leta 1954 je bila zgrajena nova cesta od bližine domačije Gregorc do šole v dolžini 650 metrov.
- Junija istega leta je potekalo fluorografiranje tukajšnjih prebivalcev. To je bil obvezen rentgenski pregled vseh prebivalcev, starih nad 15 let, s katerim so ugotavljali bolezni prsnega koša, predvsem tuberkuloze in pljučnega raka.
- Dne 13. avgusta 1956 je napočil za prebivalce vasi Gorenje, Črešnova, Bezovje, Koroška vas in Kovaški vrh veseli dan. Električna luč jim je prvič zasvetila po hišah. Prvič je zasvetila tudi v šoli.¹⁵
- Leta 1959 je v kraju ponovno zaživel Kulturno-prosvetno društvo Janez Koprivnik, v katerem so aktivno sodelovali tudi učitelji. Pripravili so dve gledališki igri in organizirali več družabnih večerov.
- V šol. l. 1964/65 so začeli otroci množično zbolevati in po rentgenskem pregledu so ugotovili kar 20 primerov tuberkuloze, enega tudi med učitelji.
- Leta 1973 je vas dobila telefon s centralo v župnišču. V šoli je prvič zazvonil šele v šolskem letu 1985/86.
- 1977/78 je bila asfaltirana cesta Zreče–Gorenje.
- 1978/79 je bila podaljšana avtobusna proga od šole do Lipuša na Planini. S tem so skrajšali pot tako učencem kot delavcem. 1991/92 pa so ta odsek ceste tudi asfaltirali.
- Leta 1988 je bilo ustanovljeno samostojno Gasilsko društvo Gorenje. Od leta 1952 je delovala gasilska četa Gorenje pod okriljem Gasilskega društva Zreče.
- Ob novi šoli je kraj leta 2000 dobil tudi center šolskih in obšolskih dejavnosti, vrtec in gasilski dom.
- Oktobra 2014 so otvorili oz. predali svojemu namenu težko pričakovano poslovilno vežico.

ZAKLJUČEK

Tukaj se potovanje po zgodovini razvoja šolstva na Gorenju končuje. Pot nas je vodila od začetkov, ko so otroke poučevali kaplani, do časa, ko so pouk izvajali v preprosti kmečki hiši. Sledilo je obdobje enorazrednice v prvi šolski stavbi. Kasnejšo novo šolo, ki je preživela dve svetovni vojni, požig in številne obnove, je po skoraj sto letih zamenjala sodobno opremljena šola, ki nudi odlične pogoje za delo. Njen cilj je socialni, kognitivni, čustveni in izobraževalni razvoj otrok s poudarkom na vseživljenjskem učenju in spoštljivih medsebojnih odnosih ter odprti komunikaciji z vsemi udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa. Kam pelje ta pot, bo pokazal čas, dejstvo pa je, da je s šolstvom povezan ne samo osebni razvoj posameznika, ampak tudi napredek kraja, zato bo šola tudi v prihodnje predstavljala velik pomen za otroke in kraj.

Rebeka Cvetko

Viri in literatura

Literatura:

- Badovinac, Bogdan: Savinjsko; Celje, Velenje. Priročnik za popotnika in poslovnega človeka. Murska Sobota, 1997.
- Gričnik, Anton: Zlata valeta. Celje: Grafika Gracer, 2014.
- Lajh, Emil: Občina Zreče v času in prostoru. Zreče: Občina, 2002.
- Podobe naših krajev na razglednicah skozi čas. Zreče: Občina, 2014.

Viri:

- Kronika OŠ Zreče, Podružnična šola Gorenje 2004–...
- Matična knjiga za javne uslužbenke in tehnično osebje OŠ Zreče od 6. 1. 1949.
- Povh, Maksa: Konferenčni zapisnik OŠ pri Sv. Kunigundi, 15. 6. 1927. Slovenski šolski muzej Ljubljana.
- Šolska kronika Državne osnovne šole v Kunigundi, 1948–1961.
- Šolska kronika Osnovne šole na Gorenju, 1961–2004.

Ustni viri:

- Vivod, Regina: Življenjepis. Zreče, april 2015.
- Županc, Aleksandra: Življenjepis Francke Podgrajšek. Zreče, marec 2015.

¹⁵ Pevec, Šolska kronika Državne osnovne šole v Kunigundi.

Zgodovina in razvoj šole na Resniku

Zgodovina in razvoj šole na Resniku

Šola na Resniku, kjer je pouk potekal od začetka šolstva do 1901 in po letu 1945 do leta 1952. (Vir: šolska kronika)

UVOD

Tik pod Roglo, osrednje ležeče kepo Pohorja, kreneš po južnem položnem pobočju in kmalu prispeš v vas Resnik. Okoli majhne cerkvice sv. Jakoba se razprostirajo redke kmetije, ki so posejane daleč naokrog in sestavljajo to majhno naselje. Včasih Resnik ni bila vas niti kakšno zaključeno naselje, temveč samo krajevni naziv okolice in ledinsko ime Vresnik – ozemlje resja. Kasneje so nastale visokoležeče kmetije z obsežnimi gozdovi, travniki in njivami. V sredini 16. stoletja so prebivalci postavili majhno cerkvico, posvečeno sv. Jakobu. S tem je naselje dobilo novo ime; Sv. Jakob na Resniku približno okoli leta 1389.¹

Naselje Resnik, veliko 12.17 km², s 122 prebivalci,² je slikovito, hribovito in na sončni legi, z razgledom na Dravinjsko dolino in Ptujsko polje. Visoka lega kraja (942 m), obsežni smrekovi gozdovi, gorski zrak, ki je zdravilnega pomena, dajejo kraju prijeten in zanimiv pečat. Zaradi bližine Rogle, kot večjega smučarskega središča, se čedalje več turistov odloča, da svoj prosti čas in oddih preživijo tudi na resniških turističnih kmetijah. Veliko ljudi pa si je postavilo tudi počitniške hišice prav v tem čudovitem okolju.

¹ Štajerski deželni arhiv v Gradcu (Darko Bezenšek: Zgodovina: 600-letnica Resnika).

² Občina Zreče, Almanah Občine Zreče za obdobje 2010–2014, II. zvezek, str. 10.

V ČASU OD 1850 DO 1928 (AVSTRO-OGRSKA MONARHIJA, KRALJEVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV)

Sledovi šolskega pouka segajo v leto 1850, ko so hodili otroci z Resnika in Padeškega vrha v dve uri oddaljeno vas Sv. Kunigunda. Pouk so imeli dvakrat na teden, poučeval pa jih je takratni kaplan, glavni predmet pa je bil seveda katekizem.

Leta 1877 pa se je zaradi velikega števila otrok najela mala hišica – meznarija pri župnišču sv. Jakoba, ki je bila podružnica župnišča sv. Kunigunde. Pouk se je vršil dvakrat tedensko, učitelj Anton Šabot pa je prihajal s Sv. Kunigunde.

Kmalu nato je deželni šolski svet začel pritiskati na občane za postavitev lastnega šolskega poslopja, kajti mala najeta hiša ni mogla sprejeti niti polovice otrok. Do realizacije tega ni prišlo tako kmalu. Pričel se je prepir med občani za prostor, kjer naj bi stala šola. Vršile so se komisije za komisijo, ki je včasih potegnila s temi, včasih z onimi. Nekateri so bili za šolo na Padeškem vrhu, kar ni daleč od Sv. Kunigunde, nekateri pa za prostor na Resniku.

Ko je deželni šolski svet končno le spoznal, da je prostor pri cerkvi sv. Jakoba na Resniku z ozirom na oddaljenost do raznih kmetij, »ob tem pa so pozabili na vremenske nevšečnosti«, je dal dokončno dovoljenje za postavitev šole.

Šolsko poslopje se je začelo postavljati leta 1901 in je bilo izročeno svojemu namenu leta 1902. Prvi učitelj v novozgrajeni šoli je bil Jožef Žgajner. Pouk pa se vseeno ni vršil redno, učitelji so prihajali s Sv. Kunigunde, včasih iz Konjic, dvakrat tedensko. Rednih učiteljev ni bilo vse do leta 1924, ko se je izvajal redni pouk vse do leta 1926. Od leta 1926 pa vse do leta 1928 se je pouk vršil zopet samo dvakrat tedensko.

Po letu 1928 so se razmere toliko normalizirale, da se je pouk zopet izvajal redno.

Poučevalo se je v slovenskem jeziku, ker v takem, izrazito slovenskem gorskem kraju drugega jezika ne bi razumeli.

Šolsko poslopje je obsegalo pritlično leseno stavbo, postavljeno na zidanih temeljih, znotraj ometano. Stavba je obsegala eno šolsko sobo, ki je omogočala sprejem do petdeset otrok, učiteljevo stanovanje z upraviteljevo pisarno, kuhinjo, shrambo, klet, podstrešje, stranišča ter drvarnico. Stavbo je vzdrževal krajevni šolski svet, ki je tudi poskrbel za vse ostalo.

Zaradi neugodne lege šolskega poslopja je šolski vrt okoli njega bil deficiten, kajti za obdelavo je zahteval več stroškov, kakor nudil. Peščeno-kamniti svet, silen veter, večkratna burja so onemogočali vsako pozitivno obdelovanje.

Večjih šolskih prireditev ni zaslediti oz. ni zaznamovanih, šola svojega odra ni imela, prav tako ne pev-

skega zbora. Ker je kraj gorski, ležeče hiše (kmetije) raztresene daleč naokoli, je bilo vsako društveno življenje onemogočeno.

Socialno delo je bilo odvisno od dobre volje učitelja, ki je poskrbel pri vsakokratni božičnici za obdarovanje otrok z obleko, perilom, obutvijo in raznimi malenkostmi. Vse šolske potrebščine, knjige, zvezke itd. je priskrbel krajevni šolski odbor.

Povzetek zapisnika, napisanega tik pred 2. svetovno vojno³

Sledovi prvega pouka segajo vse do leta 1850, ko so še hodili tukajšnji otroci dvakrat tedensko v Sv. Kunigundo k istodobnim kaplanom v pouk, ki se je vršil v najeti hiši. Od leta 1868 pa so hodili na Bezovje. Čez sedem let je prišel v Kunigundo učitelj Jožef Močnik in pod njim se je v letu 1877 sezidala šola.

Ker so imeli resniški otroci dve uri daleč v šolo, so začeli tukajšnji ljudje misliti na lastno šolsko poslopje. Tudi se je z odlokom dež. šol. sveta zahtevalo, da mora imeti Resnik lastno šolo. Vsled tega se je najela koča pri tukajšnji cerkvi sv. Jakoba in odslej je hodil dvakrat na teden poučevati učitelj iz Sv. Kunigunde tu sem. Koča pa je bila za število otrok premajhna in šolska oblast je silila, da se postavi zahtevam odgovarjajoče poslopje. Vsled prepira Resničanov in Padežanov za kraj, kjer naj šola stoji, ker prvi so jo hoteli imeti na Resniku, drugi pa na uro oddaljenem Padeškem vrhu, se je postavitev šole zavlekla do leta 1901, ko se je dovršila lesena stavba, v kateri se vrši pouk še danes.

Šola stoji osamljena na slemenu grebena, pod Roglo. Je enorazredna, kar povsem ustreza številu otrok, ki se suče okrog števila 40. Upraviteljsko stanovanje sestoji iz dveh sob, kuhinje z vodovodom, jedilne shrambe in kleti. Krog šole je vrt, ki je preveč izpostavljen vetrovom in burjam. Vsled neugodne lege, kamenite zemlje in hladnega ostrega podnebja povrtnine ne dozore (fižol, paradižnik), tudi z vzgojo divjakov se doslej ni posrečilo. Nasadilo se je 20 jabolčnih dreves, ki trenutno dobro uspevajo. Kakšen bo končni rezultat, se bo videlo v bližnji bodočnosti.

V kraju ni trgovine, ne gostilne, zato okolica s svojo divjino naravnost odbije vsakogar in ga razočara. Ni čuda, da se učiteljstvo v tem nemirnem planinskem svetu stalno menjava leto za letom. To nevzdržno stanje bo pa trajalo tako dolgo, dokler se ne bo postavila nova šola v mirnem zatišju ter z ugodnejšimi življenjskimi prilikami.

Na Resniku, dne 14. nov. 1936

Draže Črnko (š. upr.)

³ Kronika; Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 14. 11. 1936.

ŠOLSTVO MED 2. SVETOVNO VOJNO (1939–1945)

Med drugo svetovno vojno ni bilo pouka. 22. maja leta 1943 so šolo požgali partizani, da se v njej ne bi zadrževale okupatorjeve sile. Zgoreli so ves šolski inventar, knjige (okoli 200 jih je bilo), arhiv in drugi učni pripomočki. Šola je do tal pogorela.

ŠOLSTVO MED SOCIALISTIČNO FEDERATIVNO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO (1946–1978)

Požgana šola, pomanjkanje učiteljskega kadra je imelo za posledice to, da takoj po vojni še ni bilo pouka. Ta se je pričel 26. aprila 1946, sama organizacija pouka je bila zelo težavna zaradi velike starostne razlike otrok (7–14 let). Le-ti niso imeli nobene šolske podlage zaradi prekinitve pouka in šole med okupacijo, tako da se je pouk vršil samo v prvem razredu. Vpisanih je bilo 18 dečkov in 11 deklic. Pouk se je zopet izvajal v mežnariji.

Prepis zapisnika učitelja⁴:

Predmet: o podatkih in dogodkih za Slovenski šolski muzej 4. mar. 1947

Po okrožnici II., št. 2634/1, z dne 18. II. 1946 dostavljam za tukajšnjo šolo sledeče podatke:

- I. Podatki o stanju na šoli tik pred pričetkom vojne:
 1. Šola je bila enorazredna (1 učilnica).
 2. Vpisanih je bilo približno 14 moških in 13 žensk.
 3. Na šoli je bil 1 učitelj.
 4. Učiteljska in šolarska knjižnica sta šteli cca. 200 knjig.
 5. Šolsko poslopje je bilo skoraj novo, leseno in dobrem stanju.
- II. Kaj se je zgodilo s šolo v teku domovinske vojne:

Šola je bila požgana 1943. l. od partizanov.

 1. Poslopje je bilo prazno od okupacije pa do požiga.
 2. Pouk se ni vršil za celo dobo okupacije.
 3. Šolarska in učiteljska knjižnica sta ob priliki požiga zgoreli.

Prebivalstvo tukajšnjega šolskega okoliša je mnogo pretrpelo. Izseldjene so bile 3 družine, a aktivnih borcev – partizanov – je bilo 15.

Ljudstvo je bilo močno naklonjeno narodnoosvobodilnemu gibanju.
- III. Stanje šole ob otvoritvi dne 26. aprila 1946:
 - 1) Šola je bila enorazredna.
 - 2) Vpisanih je bilo 29 otrok (18 dečkov + 11 deklic).

3) Poučevala je 1 učiteljica – tečajnica.

4) Šolarska knjižnica šteje 12 knjig, a učiteljska 27.

5) Pouk se vrši v podružnični župnijski hiši, ker je prejšnje šolsko poslopje z inventarjem vred do tal zgorelo.

6) Največja težava pri pouku je pomanjkanje učil ter prevelika starostna razlika v enem razredu.

Mihael Plavčak (šol. upravitelj)

Že naslednje leto je bilo vpisanih 31 otrok, tako da so bili razdeljeni v dva razreda (1. in 2. razred), pouk pa se je vršil istočasno. Kmalu so organizirali še 3. razred, v katerega so bili vpisani boljši učenci iz 2. razreda.

Mežnarija je 1951/52 postala pretesna za vse učence, zato se je organiziral gradbeni odbor za obnovo požgane šole. Gradbeni material – les – je bil pridobljen s strani domačinov, gradnja je v večini potekala brez kreditov, nakazan denar se je porabil za nakup pohištva in inventarja.

Otvoritev novozgrajene šole 19. oktobra 1952

Na predvečer otvoritve nove šole se je razplamenel kres, ki je oznanjal veselo vest, da se je Resničanom izpolnila najmočnejša želja.

Prebivalci Resnika so vložili ogromno truda v gradnjo šole; od tega, da je bil ves les iz domačih gozdov, opeko in strešno kritino pa so zvozili z vozovi in sanmi od »Tijeka«⁵, do koder je bila cesta, naprej pa samo kolo-vozne poti.

Do tega leta je bilo že toliko otrok, da so bili razdeljeni v dva oddelka, poučeval pa jih je eden učitelj.

Naslednje leto se je pridružil še eden učitelj, tako se je šola na Resniku iz enooddelčne⁶ spremenila v dvo-oddelčno⁷ šolo. Največje število učencev na šoli je bilo 41 (21 dečkov in 20 deklic). Šola je postala kulturni, prosvetni in izobraževalni prostor. Izvajali so se razni tečaji, tudi za odrasle ljudi, mladinska organizacija pa je uprizorila tudi več dramskih del.

V tem obdobju se je začela elektrifikacija kraja (v mesecu oktobru so že pričakovali luč), graditi so začeli vodovod.

5 »Tijek« – po ustnem pripovedovanju naj bi v tistem obdobju bil lastnik Ludvik Vidmar – sin Matije Vidmarja.

6 Enooddelčna šola – šola, ki ima en oddelek; vsi učenci se izobražujejo v enem oddelku in vse učence hkrati poučuje eden učitelj; SSKJ.

7 Dvooddelčna šola – šola, ki ima dva oddelka (1., 2., 3. r. – en oddelek; 4., 5., 6. r. – drugi oddelek); poučuje eden učitelj dopoldan/popoldan; SSKJ.

4 Kronika; Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 4. 3. 1947.

Šola na dan otvoritve 19. 10. 1952 (Vir: arhiv šole)

Kreftova kmetija; zadnja vrsta z leve proti desni: Jurij Višnar, Pavel Slatinek, Fanika Slodej, Marija Kovše, Jože Pačnik, Katarina Vetrih, Herman Jereb, Jože Črešnar; druga vrsta: Ivan Merčnik, Pavla Slodej, Minka Tantegel, Avgust Pačnik, Jože Ločnikar, Ivan Pačnik, Terezija Škrinjar, duhovnik (neznani); sedijo: Anica Kovše, Alojzija Jereb, Anton Slodej, Avgust Pačnik ml. (Vir: arhiv šole)

Šolsko leto 1953/54

V tem šolskem letu je bilo nujno potrebno, da je na šolo prišla še nova učna moč, saj se je šola iz enooddelčne spremenila v dvooddelčno. Poučevalo se je v dveh oddelkih: prvi, drugi in tretji razred – prvi oddelek, drugi oddelek pa so bili učenci četrtega, petega in šestega razreda. Pouk se je tako vršil dopoldan in popoldan. To šolsko leto je bilo 43 učencev.

Sredi šolskega leta pa so bili izdani novi učni načrti za osnovne šole. Učiteljice so morale same sestaviti podrobnejše načrte. Uveden je bil tudi nov učni predmet – domoznanstvo.

Večurna hoja, preden so prišli do avtobusa, učence ni odvrnila od tega, da se ne bi udeleževali izletov, ki jih je organizirala šola. Obisk Postojnske jame, ogled Ljubljane, povzpeli so se na ljubljanski Nebotičnik, tudi izlet v Zagreb je bil organiziran. Ogledali so si zagrebški znamenitosti: otroško zabavišče, Maksimir.

Tudi z učbeniki so imeli težave, saj so skoraj vsako leto izšle nove čitanke, kar pa seveda staršem ni bilo najbolj všeč zaradi finančnih izdatkov.

Šolsko leto 1956/57

Leto se je začelo z reformacijo šole, in sicer ukinje ne so bile nižje gimnazije in prešle v sestav obveznega osemletnega osnovnega šolanja. Uvedli so nov učni predmet – spoznavanje prirode in družbe.

Na šoli je tako bilo v tem šolskem letu skupaj od prvega do osmega razreda 46 učencev.

Tako so se lahko učenci po končani osemletni šoli vpisali na srednje šole, tehnične in strokovne šole in naprej na fakultete.

Eden izmed pomembnejših dogodkov v tem času pa je bila izgradnja makadamske ceste na Resnik.

Šolsko leto 1958/59

V tem letu je prišlo tudi do sprememb v strukturi oblasti šolskih organov. Skrb za razvoj in napredek šolstva je prevzel Zavod za prosvetno-pedagoško službo v Celju, katerega direktor je bil Miro Lužnik.

Na šoli je zopet bila samo ena učna moč, pouk pa je potekal v dveh oddelkih. Tako so imeli v prvem oddelku 20 ur pouka, v drugem pa 15. Vsak četrtek ali soboto pa so imeli prosto.

Šolsko leto 1960/61

Na šoli so kupili električni klavir za potrebe pevskega pouka, skobelno mizo, velika pridobitev za šolo pa je bil nakup televizijskega sprejemnika. Zopet so se izkazali ljudje in v ta namen darovali les; tisti pa, ki niso imeli lesa, so se izkazali s prostovoljnim delom. Zavedali so se, da je nabava televizijskega sprejemnika nadvse pomembna pridobitev za dvig kulturno-prosve-

Pred izletom na Roglo, šolsko leto 1960/61 (Vir: šolska kronika)

Spomin padlim borcem na enem izmed mnogih spomenikov, šolsko leto 1960/61 (Vir: šolska kronika)

tnega dela pri ljudeh, pa tudi za samo izobraževanje učencev.

Ves čas pa so se učenci in občasno tudi njihovi starši udeleževali raznih izletov v bližnjo in daljno okoli-

co. Večkrat so prijetno izkoristili tudi s koristnim. Ko so imeli športni dan, so si v Zrečah ogledali gledališko igro Kekec, ki so jo odigrali gledališčniki iz Celja. Velik poudarek so dajali tudi skrbi za grobove padlih

Obiskali so nas učenci sosednjega Skomarja. Pomerili smo se v športnih igrah. Šolsko leto 1961/62 (Vir: šolska kronika)

od Resnika pa vse do Rogle.

Vseskozi so velik poudarek dajali kmetijskemu pouku, učence učili ravnanja in skrbi za šolski okoliš (obrezovanje šolskih sadnih dreves, šolskega vrta, urejanje okolice). Učiteljem so v veliko pomoč bili tudi domačini, ki so se radi odzvali povabilu takšnemu načinu dela.

Velika pridobitev za šolo je bila tudi mlečna kuhinja.

Od republiškega šolskega sveta pa so dobili navodila za izvedbo različnih pomembnih dni in tednov na šoli (teden varnosti, teden otroka, teden RK).

Skoraj vsako leto so organizirali razstavo učencev in njihovih izdelkov. Iz zapisnikov je razvidno, da so se ogleda udeleževali ne samo njihovi starši, ampak tudi ugledni gostje in učenci sosednjih šol.

»Danes, dne 28. maja 1961, smo si ogledali razstavo tehničnih in risarskih izdelkov pionirjev osnovne šole Resnik. Čudili smo se smoterno in načrtno izdelanim tehničnim izdelkom. Pionirjem in upravitelju šole čestitamo.«⁸

*Sodin Konrad,
predsednik Sveta za šolstvo
Slovenske Konjice*

Šolsko leto 1963/64

Tudi v šolskem letu 1963/64 je pouk bil celodnevni, poučeval je eden učitelj (35 ur tedensko). Praznovali so vse pomembnejše praznike, pripravili program recitacij, petja, deklamacij, sodelovali so tudi odrasli z dramskimi deli. Sposodili so si celo kostume iz Celjskega

»Učenci in žoga so nerazdružljivi prijatelji, saj večkrat ob njej pozabijo na želodec.« (Vir: Kronika za šolsko leto 1963/64)

⁸ Šolska kronika 1946/66; šolsko leto 1960/61;
Ad15: Važnejši dogodki – Razno.

mestnega gledališča za uprizoritev Goldonijeve Krčmarice Mirandoline.

Končno so dočakali tudi slavnostno otvoritev ceste in ta hribovska vasica je dobila zvezo z dolino, ki bo lahko nudila marsikaj, za kar so bili do sedaj prebivalci tega kraja prikrajšani. Še drugo pridobitev so načrtovali to leto, in sicer otvoritev vodovoda.

Meseca aprila 1964 je bila Osnovna šola Resnik priključena matični šoli v Zrečah. Kot centralna šola je Osnovna šola Zreče nabavila nov avtobus za prešolanje vseh učencev, ki so obiskovali drugi oddelek.

Na šoli je delovala tudi šolska hranilnica, privarčevani denar pa so porabil za majski izlet.

Šolsko leto 1965/66

Na šoli so bili samo trije razredi (1., 3. in 7. razred), skupaj 19 učencev. Pouk je potekal v kombiniranem oddelku. Peti razred se je v mesecu oktobru prešolal na matično šolo v Zreče.

Preglednica: Učenci, vpisani v šolskem letu 1965/66

1. razred	3. razred	7. razred
m + ž	m + ž	m + ž
3 + 0	3 + 3	9 + 1

»Na športnem dnevu je vzdušje ugodnejše, če sije toplo sonce.« (Vir: Kronika za šolsko leto 1965/66)

Resnik – stavba nekdanje osnovne šole, razglednica iz začetka 20. stoletja (Vir: zasebna zbirka, lastnik Ivo Jančič)

Podoba šolske stavbe skozi čas ...

Šolsko poslopje po ukinitvi pouka in pred obnovo (Vir: zasebni arhiv)

Dom krajanov leta 2008 (Vir: arhiv Občine Zreče)

Od leta 1967 do ukinitve pouka na šoli Resnik

V obdobju razvoja industrije v dolini ter »lažjega« zaslужka v tovarni so se mnogi mladi odločili in zapustili Resnik. Prav tako so bile vedno bolj redke družine, ki so se odločale za številčnejšo družino. Vse to se je odražalo tudi v šolstvu. Število šoloobveznih otrok je upadalo, vpis je bil vsako drugo leto, poučevala je samo ena učiteljica v kombiniranem oddelku (1. in 3. razred oz. 2. in 4. razred). Še vedno pa je bila šola bogato izobraževalno in kulturno središče življenja na vasi. Zavzemali so se za najsodobnejše oblike in metode poučevanja, tako da so učenci na tej šoli med prvimi bili deležni celodnevne šole.

Leta 1976 pa je število učencev tako upadlo, da skupaj z učiteljico in kuharico ni doseglo dvomestnega števila. Po najrazličnejših sestankih, zborih krajanov, da pouk vendarle naj bo organiziran, je Skupščina Občine Slovenske Konjice z odlokom odločila, da so se šolska vrata šole na Resniku 1. 9. 1978 zaprla.

Za šolarje tega kraja je bil organiziran šolski prevoz v matično šolo v Zreče. Prvo leto so imeli pouk popoldan, naslednje leto pa je tudi zreška šola pričela s celodnevним poukom. Resniški šolarji so bili tako z doma od 7. do 16. ure (v zimskem času se je mnogokrat zgodilo, da so po temi odšli in se po temi vrnili).

Tudi v današnjem času šolarji z Resnika hodijo oz. se vozijo v zreško šolo.

Šolska stavba je že nekoč služila kot voliŝe. (Vir: ŝolska kronika)

UČITELJI NA ŠOLI RESNIK

Učitelji, ki so poučevali na šoli na Resniku od leta 1885 do 1978

LETO	IME IN PRIIMEK
1881–1887	Anton Šebot
1887–1897	Jožef Močnik
1898–1899	Jožef Žgajner
1913	Srebotnik
1914–1918	Goleš
Po I. svet. vojni	Alojz Kompost
1924	Pavlič Majerič Alojz Strgulc Draža Črnko
Pred II. svet. voj.	Primož Sedmak
1946	Anica Mavhar Mihael Plavčak
1947	Ana Pavlinc
1947–1948	Ana Novak, tečajnica Štefka Metulj, tečajnica
1948–1950	Vera Jerina
1950–1951	Marija Peršin
1951–1953	Minka Tantegel
1953–1954	Marta Perko
	Štefka Mavhar
1954–1956	Janko Kranjc, učitelj upravnika
1956–1959	Janko Kranjc, učitelj upravnika Ida Kranjc
1959–1964	Zdenko Friškovec
1964–1966	Vida Balon
1966–1968	Milka Černivšek
1968–1969	Ivanka Jevšenak (por. Kolar) Jelka Marčič (por. Košir)
1969–1971	Ivanka Jevšenak - Kolar
1971–1978	Jožica Godec

ZAKLJUČEK

Šolska stavba je počasi in vztrajno propadala. Nekdanjemu Resničanu in učencu te šole, gospodu Pavletu Kovšetu, pa ni bilo vseeno za kulturno dediščino naših prednikov in nasploh teh krajev. Porodila se mu je ideja o ustanovitvi Turističnega društva Resnik-Rogla, katerega predsednik je kasneje tudi postal. Njegova največja želja je bila obnoviti propadajočo šolsko stavbo. Z velikimi napori in lastnim angažiranjem je raznašal »plačilne naloge« od hiše do hiše in razlagal o svoji ideji. Obnova te stavbe se je leta 2003 pričela.

Zopet je privrela na površje močna pohorska delavnost, zagnanost in pripadnost tej pohorski vasici ter skupna uresničitev zastavljenega cilja, da se je zgradila oz. obnovila cela stavba. Vsak je pripomogel in prispeval po svojih močeh in sposobnostih. Ogromno ur prostovoljnega dela in časa je bilo potrebno, da je bila svečana otvoritev 29. maja 2005. Poimenovali so ga Dom krajanov.

Žal pa idejni vodja tega projekta ni dolgo užival sadov svojega truda, saj je še istega leta mnogo prezgodaj umrl.

Danes je Dom krajanov zopet kulturno središče kraja Resnik. V njem se izvajajo razni tabori, sestanki, med najodmevnejšimi pa so zagotovo Jakobovi dnevi⁹, v sklopu katerih je tudi glasbena prireditev za predizbor za Pohorsko coklo¹⁰, likovna kolonija – Skumavčevi dnevi¹¹, katerih dela krasijo tudi notranjost doma.

Prav tako pa je bila lepo obiskana prireditev meseca aprila 2015, ki je bila v sklopu prireditev 200-letnice šolstva na Zreškem. Nanjo so bili povabljeni vsi nekdanji učitelji in učenci resniške šole. Obujanje spominov in številnih doživetij v času njihovega službovanja (učiteljica Vera Jerina - Tič in Milka Černivšek - Petelinc) in našega šolanja so v tem srečanju zopet dobili nepozaben spomin in svojevrstno doživetje.

Zalika Napret

Uporabljena literatura:

- Kronika šole, Muzej slovenskega ljudskega šolstva v Ljubljani (21. 6. 1934) – Arhiv šolstva.
- Šolska kronika, Osnovna šola Boris Vinter Zreče, podružnica Resnik, 1946–1966.
- Občina Zreče, Almanah Občine Zreče za obdobje 2010–2014, II. zvezek, str. 10.
- France Filipič, Prvi pohorski partizani, Založba Obzorja Maribor, 1965.
- Emil Lajh, Občina Zreče v času in prostoru; 2002.
- Štajerski deželni arhiv v Gradcu (Darko Bezenšek: Zgodovina: 600-letnica Resnika).
- Videozapis: Inserti iz 600-letne zgodovine Resnika.

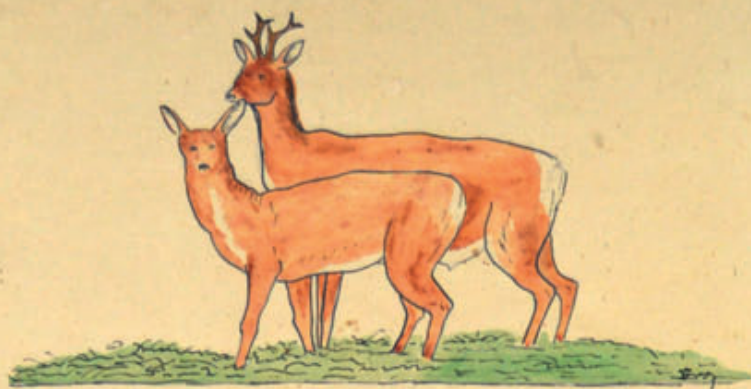
⁹ Jakobovi dnevi: praznovanje godu cerkvice sv. Jakoba.

¹⁰ Pohorska cokla: glasbena prireditev, na kateri se predstavijo glasbeniki s frajtonarico.

¹¹ Skumavčevi dnevi: likovna kolonija, katere namen je ohranjati izročilo pohorskega pesnika Jurija Vodovnika.

Zgodovina šole na Skomarju

—

S

—

S

S

S

Zgodovina šole na Skomarju

Vas Skomarje s staro šolo okoli l. 1933 (Vir: fotografija iz zbirke družine Beškovnik)

UVOD

Skomarje, vasica na južnem delu Pohorja, rojstni kraj ljudskega pesnika Jurija Vodovnika, predstavlja na nadmorski višini 944 m najvišje ležeče strnjeno naselje v Sloveniji. Ureditev Skomarja se je skozi stoletja spreminjala. Leta 1849 je tukaj nastala velika občina, ki je štela preko 1000 prebivalcev in imela 179 hiš.

»Korenita sprememba je skomarsko občino doletela leta 1933, ko se je, na podlagi Uredbe o spojitvi občin v Dravski banovini, razdelila na tri dele in prenehala obstajati kot občina. Prvi, vzhodni del, se je pridružil občini Zreče, drugi, zahodni del, občini Vitanje in tretji, severni del okoli Komisije, občini Mislinja.«¹

Vas šteje danes okoli 200 prebivalcev, ki so pretežno kmetje, nekaj pa je tudi delavcev.

»Prvi zametki šolstva na Skomarju segajo v leto 1862, ko je provizor Georg Martinto v župnišču izvajal veroučni pouk, ki ga je obiskovalo 80 učencev. 59 jih je verouk obiskovalo med tednom, 21 učencev pa samo ob nedeljah. Veroučna šola na Skomarju je takrat spadala pod šolski okraj Konjice, kjer je bil tudi sedež pošte za Skomarje.«

11. 9. 1880 so na Skomarju ustanovili prvi krajevni šolski odbor, v katerem so bili: Simon Kotnik, predsednik, ter člani Anton in Blaž Kovše, Jakob Grobelnik in Andrej Timovšek. Odbor je najel prostor v leseni koči Petra Kovšeta, po domače Juharta, in nabavil nekaj potrebnega inventarja. Šola, ki jo je takrat obiskovalo 78 učencev, je bila ustanovljena 12. 5. 1882, z rednim poukom pa so pričeli 26. maja istega leta. Prvi učitelj, ki je nastopil službo na Skomarju, je bil Jožef Močnik.

Zaradi velikega zanimanja za pouk je majhna koča kmalu postala pretesna, saj se je število učencev gibalo od 80 do 150, zato je 18. 6. 1884 tedanji krajevni šolski odbor kupil od posestnikov Mihaela in Margarete Kovše zemljišče, na katerem so zgradili šolo, ki je stala na mestu, kjer stoji današnja. Šolski okoliš je sprva obsegal občino Skomarje, kasneje pa vas Skomarje z zaselkom Ločnik in del Hudinje.

Novo šolsko stavbo so zgradili leta 1887. Imela je eno učilnico in stanovanje za učitelja. Pouk v njej se je odvijal dopoldan in popoldan. Jeseni 1888 so v kraju pripravili veliko slovesnost, na kateri so blagoslovili novo šolo in šolsko zastavo, namenjena pa je bila tudi proslavitvi štiridesetletnice vladanja avstrijskega cesarja Franca Jožefa. O tem dogodku je Slovenski

1 Danijel Leva Bukovnik: Skomarje skozi stoletja.

Prva šola na Skomarju (Vir: Fototeka Slovenskega šolskega muzeja)

gospodar, 13. 9. 1888, poročal:

»Ob 9. dopoldne šli smo v dolgi procesiji, v kateri je bilo okoli 150 učencev in veliko ovenčanih deklet, v farno cerkev k sv. opravi. S prav ganljivimi besedami razložili so prečastiti gospod župnik Anton Slatinšek od sv. Kungerte, kateri so došli pomagat domačemu gospodu župniku, pomen te svečanosti, nakar so domači naš gosp. župnik novo šolsko zastavo blagoslovili. Po dokončanem sv. opravi podali smo se zopet nazaj v novo šolsko poslopje. Tukaj so naš vrli gosp. učitelj Jožef Močnik s krepkimi besedami razložili svojim učencem pomen te prelepe svečanosti ter končno zaklicali: Bog živi presvitlega cesarja, našega milega vladarja; Bog nam dodeli, da bi še veliko let nas se svojo blagorodno vladno osrečevali!«²

Leta 1890 je pouk na Skomarju obiskovalo 108 učencev, 50 dečkov in 58 deklic. V kraju je deloval odbor šole, kjer sta bila člana, poleg učitelja Jožefa Močnika, še posestnika Mihael Štruc in Luka Kotnik. Učitelj Jožef Močnik je v tem času oskrboval tudi podružnično šolo na Resniku.

Po odhodu učitelja Jožefa Močnika, v začetku leta 1899, na novo delovno mesto k Sv. Kunigundi (današnje Gorenje) se je na Skomarju zvrstilo nekaj učiteljev, nato pa je leta 1907 bil nastavljen učitelj Josip Troha, ki

je ostal v kraju do pričetka 1. svetovne vojne. Takrat je moral obleči vojaško suknjo, vendar se je po letu dni vrnil za dobo enega leta. Ponovno je moral v avstrijsko vojsko, v času njegove odsotnosti pa so enkrat do dvakrat na teden poučevali učitelji iz Zreč. V teh letih je šolo obiskovalo okoli 80 otrok.

Po 1. svetovni vojni je na Skomarje sicer prišla nova učna moč, vendar le za dobo enega leta, nato pa nekaj let na šoli ni bilo stalnega učitelja. Pouk je potekal enkrat do dvakrat tedensko, izvajali pa so ga učitelji iz Zreč. Šolo je obiskovalo okoli 70 otrok.

V letih, ki so sledila, se je pouk zopet odvijal bolj strnjeno, saj so prihajali učitelji, ki so ostali v kraju najmanj leto dni.

Med drugo svetovno vojno pouka na Skomarju ni bilo. Nekaj mesecev so bili organizirani nemški tečaji za šoloobvezno mladino. V tem času je bila šola dvakrat poškodovana in požgana. Julija leta 1943 so jo poškodovali partizani, marca leta 1945 pa so jo požgali Nemci. Po vojni, od aprila 1946 do leta 1948, se je pouk izvajal v župnišču. Obiskovalo ga je 86 otrok – 47 dečkov in 39 deklic. Medtem so krajani odstranili ostanke požgane in porušene šole ter zgradili novo. Pouk v njej so pričeli 21. marca 1949, slavnostna otvoritev pa je bila 7. februarja 1949, na predvečer 100-letnice smrti Franceta Prešerna.

² Slovenski gospodar, 13. 9. 1888.

V šolskem letu 1952/53 sta oba oddelka imela pouk dopoldan, saj so med počitnicami uredili še eno učilnico. Šola se je imenovala Osemletna šola Skomarje. Šolsko leto 1955/56 je začel prvi razred s samostojnim poukom, ostali razredi so bili kombinirani.

1957/58 – v 2. polletju – so iz dveh oddelkov nastali štirje. Pouk je bil dopoldan in popoldan, četrtki prosti.

Julija 1964 je postala šola na Skomarju podružnica zreške šole in zopet se je pouk izvajal v dveh oddelkih.

V šolskem letu 1964/65 so bili na šoli trije oddelki, ker so poučevali trije učitelji, v naslednjem šolskem letu pa se je ponovno izvajal pouk v dveh oddelkih.

V šolskem letu 1978/79 so pričeli na Skomarju z izvajanjem programa celodnevne šole. Tako je ostalo do leta 1984, ko so šolo zaradi prenizkega števila učencev zaprli, učence pa prešolali v Zreče.

NADUČITELJI IN VODJE ŠOLE

Jožef Močnik,

roj. 1852 na Ponikvi (1882–1899)

Poleg šole na Skomarju je oskrboval še podružnico na Resniku. Njegova dolgoletna želja je bila, da bi svojo poklicno pot nadaljeval kot nadučitelj pri Sv. Kunigundi. Nekoč jo je, ob dobri kapljici, v svoji kleti zaupal šolskemu inšpektorju, le-ta pa je uredil, da je svojo zeleno službo nastopil v začetku leta 1899. Delo nadučitelja pri Sv. Kunigundi je opravljal do leta 1907, ko se je upokojil. Na Skomarju ga je začasno nadomestil učitelj Šnuderl iz Zreč.

Frančišek Zupančič

(1899–1904)

Av gust Cajnko

(1904–1906)

Gvido Srobotnik

(1906–1907)

V tem šolskem letu zaradi zelo hude zime ni bilo rednega pouka.

Josip Troha

(1907–1914 in 1915–1916)

Na Skomarju je služboval do pričetka 1. svetovne vojne, ko je moral obleči vojaško suknjo. Vmes se je za eno leto vrnil, a je bil ponovno vpoklican v vojsko. V času službovanja na Skomarju je pokazal, da je tudi vnet lovec. Večkrat je zakupil lov v skomarski občini in na račun divjačine dobro služil.

Mirko Dujc

(1919–1920)

Po njegovem odhodu je šola štiri leta ostala brez stalnega učitelja. Enkrat do dvakrat tedensko so prihajali poučevat učitelji iz Zreč.

Irma Mežan

(1925–1926)

Uršula Andrejka

(1926–1930)

Karel Vovk

(1930–1930)

Na šolo je bil nameščen leta 1930. Zaradi takratnih razmer ni zmogel bremena, ki mu ga je nalagalo življenje, in je še istega leta zaključil svojo življenjsko pot. Pokopan je na Skomarju.

Jakob Štefančič

(1930–1932)

V času svojega učiteljevanja na Skomarju se je sprijatelžil z Marijo Kovše (Juhartovo) in se kasneje z njo poročil. Po 2. svetovni vojni je postal upravitelj Osnovne šole v Slovenskih Konjicah.

Ivan Zagažen

(1932–1933)

Franc Lužnik

(1933–1934)

Anton Podvršnik

(1934–1936)

Na Skomarju je v tem času obiskovalo pouk 79 učencev v enem oddelku. Upravitelj Podvršnik je na seji krajevnega šolskega odbora predlagal, naj se zaprosi pristojno oblast za ustanovitev drugega oddelka. Njegov predlog je bil šele leto kasneje na dnevnem redu, a je bil zavržen z utemeljitvijo, da v svetu vladajo preveč kritične razmere.

Po službovanju na Skomarju je bil premeščen v Zreče, kjer je postal šolski upravitelj. Leta 1949 je prišel na skomarsko šolo v vlogi predsednika izpitne komisije pri zaključnih izpitih, ki so jih morali opravljati takratni učenci ob zaključku osnovnošolske obveznosti.

Ivan Pečnik

(1936–1938)

Na njegovo ponovno pobudo je Banska uprava Dravske banovine leta 1940 ustanovila drugi oddelek na šoli.

Alojz in Antonija Sašek

(1938–1941)

Jože Višnar

(1946–1948)

Prvi povojni učitelj na Skomarju. Ljudje so si ga zapomnili po tem, da je iz Zreč na svojem hrbtu prinesel šolsko tablo. Pouk se je takrat izvajal v župnišču. Učitelj Višnar je s Skomarja odšel leta 1948. Nekaj časa je služboval v Špitaliču, nazadnje pa je v Slovenskih Konjicah poučeval zemljepis in zgodovino.

Maksa Povh

(1946–1948)

S pomočjo ustnega izročila je zbrala glavni del podatkov o šoli na Skomarju, od začetka pa do konca 2. svetovne vojne.

Franc Lobnik

(1948–1951)

Na Skomarje je bil dodeljen s Keblja. Ker je prišel 8. oktobra, se je pouk pričel šele tega dne, kajti predtem v kraju ni bilo učitelja. Prvo leto je poučeval še v župnišču, 21. marca 1949 pa se je pouk pričel v novi šoli. Na šoli je tri leta sam poučeval oba oddelka. Poleg upraviteljskih poslov je nabavljal knjige in zvezke za učence in knjižnico ter nadzoroval gradnjo šole. Poskrbel je, da sta v zgradbi bila dograjena še dva prostora, namenjena knjižnici, v enem od razredov pa je postavil lesen oder. S Skomarja je bil premeščen na Nižjo gimnazijo Slovenske Konjice, kjer je več let poučeval matematiko.

Edi Štukl

(1951–1953)

S pričetkom novega šolskega leta je prišel na šolo, skupaj s svojo ženo Marijo, ki je prav tako poučevala na Skomarju. V obeh oddelkih je bilo takrat 69 otrok. Srečala sta se z mnogimi težavami v zvezi z neurejeno šolsko stavbo in tudi s precejšnjim neznanjem otrok. Junija leta 1953 sta bila oba razrešena službovanja na Skomarju in premeščena v Zreče.

Matilda Valentinčič

(1953–1955)

Na šolo je bila nameščena skupaj s svojo kolegico Alojzijo Vižintin. Prišli sta po končanem učitelji-

šču v Tolminu. Zaradi velike proslave na Okroglici se je pouk pričel 10. septembra. Na začetku naslednjega šolskega leta je bila učiteljica Vižintin premeščena na Osemletno šolo Vitanje, na Skomarju pa je ostala učiteljica Valentinčič. V času njenega službovanja na Skomarju, leta 1955, so pri šoli postavili spomenik Juriju Vodovniku. Ob koncu šolskega leta je bila premeščena na Osemletno šolo Griže.

Franc Čeplak

(1955–1957)

Na Skomarje je prišel z Osemletne šole Griže. Vse leto je poučeval sam, na začetku novega šolskega leta pa je dobil pomoč.

Franc Šuler

(1956–1960)

Mesec dni je poučeval sam, nato pa se je s službenja vojaškega roka vrnil Filip Beškovnik. Pouk se je odvijal v štirih oddelkih. Leta 1960 je učitelj Šuler odšel na novo delovno mesto v Žalec.

Filip Beškovnik

(1957–1964)

Delo na šoli je nastopil oktobra leta 1957, po letu 1960 je dve leti poučeval sam, in to celodnevno, leta 1962 pa se je na šoli zaposlila učiteljica Alojzija Senica. Učitelj Beškovnik je bil na Skomarju domačin, kar je pri njegovem delu bila precejšnja prednost. Dobro je poznal družine svojih učencev, bil seznanjen z njihovimi razmerami, zato je učence tudi bolje razumel. V času njegovega službovanja je organiziral več šolskih in medšolskih športnih tekmovanj. V šolskem letu 1964/65 je odšel na novo delovno mesto v Slovenske Konjice.

Rezika Kancler

(1964–1969)

Na šolo Skomarje je prišla z možem Jernejem, oba

sta poučevala v treh oddelkih.

Učiteljica Kancler je na šoli uspešno vodila pionirsko organizacijo in v sklopu le-te več interesnih dejavnosti. Po končanem službovanju na Skomarju se je zaposlila v Osnovni šoli Zreče.

Marjana Obrul

(1969–1973)

Na šolo je prišla po končanem učiteljskem v študiju v Celju. Prvo leto je poučevala sama, pouk je izvajala v enem oddelku za skupno 22 učencev. V naslednjem šolskem letu sta bila na šoli dva oddelka, zato je do odhoda na porodniški dopust poučevala še učiteljica Jožica Godec. Ker je bila učiteljica Obrul večkrat bolna, je pouk pogosto odpadel. Leta 1974 se je njeno zdravstveno stanje zelo poslabšalo in marca se je za vedno poslovila.

Magda Krajnc,

por. Drozg

(1972–1984)

Kot pomoč bolni učiteljici Obrul je prišla na šolo 1. 10. 1972. Pouk se je odvijal v dveh oddelkih in prevzela je oddelke 3. in 4. razreda. Nekaj let je v pomladnih mesecih vodila tudi skrajšan program male šole. Po smrti učiteljice Obrul je poučevala v obeh oddelkih sama. Po odhodu na porodniški dopust, poleti leta 1975, se je na šoli zaposlila učiteljica Milena Črešnar, ki je ostala do leta 1982.

Učiteljica Drozg je do konca delovanja šole poučevala sama. Po ukinitvi šole se je zaposlila na centralni zreški šoli.

UČITELJI, KI SO ŠE SLUŽBOVALI NA SKOMARJU:

med 1. svetovno vojno

nadučitelj Mravljak, Božičnik in Unferdorben

1953/54 – **Alojzija Vižintin**

Na šoli je ostala eno leto, potem pa je bila premeščena v Osemletno šolo Vitanje.

1961/62 – **Marjan Korošec** (1 mesec)

Nadomeščal je učitelja, ki je moral na orožne vaje.

1962/63 do 1963/64 – **Alojzija Senica**

1964/65 do 1967/68 – **Jernej Kancler**

1968/69 – **Marija Pečnik**

1970/71 – **Jožica Godec**

Milena Črešnar

1975/76 do 1981/82 –

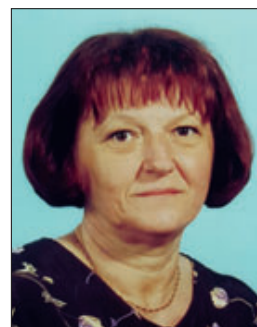
Sprva je nadomeščala učiteljico na porodniškem dopustu, kasneje pa se je pouk odvijal v dveh oddelkih, zato sta bili potrebni dve učiteljici.

Martina Kapun

1978/79 –

V tem šolskem letu se je organizacija pouka na šoli spremenila, pričel se je celodnevni pouk, zato je bila potrebna še ena učna moč. Učiteljica Kapun je prišla z Gorenja, v naslednjem šolskem letu pa je odšla v Osnovno šolo Zreče.

TEHNIČNO OSEBJE

Ustno izročilo pravi, da prva leta šole na Skomarju tehničnega osebja ni bilo. Kar je bilo potrebno, je opravil učitelj, njegova žena, na pomoč pa so priskočili tudi sosedje. V šolskem letu 1949/50 je že obstajala mlečna kuhinja, ki je vsem učencem nudila obilo hrane. Bila je pod nadzorstvom RKS OLO Poljčane, AFŽ Skomarje in šolskega upravitelja.

Ivana Pec

je bila prva snažilka na šoli. Skrbela je za čistočo in pomagala v mlečni kuhinji.

Rozalija Jereb

je nastopila službo po upokojitvi svoje mame, Ivane Pec, in ostala na šoli do leta 1984, ko se je pouk ukinitil. Nekaj časa je opravljala delo snažilke, pripravljala pa je tudi malico za otroke. Ko se je na Skomarju pričela celodnevna šola, je bila polovico delovnega časa pomočnica kuharice, preostali čas pa je čistila šolske prostore. Kasneje, ko se je število učencev zmanjšalo, je opravljala delo kuharice in snažilke. Po ukinitvi šole na Skomarju je dobila zaposlitev v Osnovni šoli Zreče, kjer je ostala do upokojitve.

Milena Kovše (por. Kokol)

se je zaposlila kot kuharica v šolskem letu 1978/79, ko je šola na Skomarju prešla na program celodnevne šole. V naslednjem šolskem letu je dobila zaposlitev v kuhinji Osnovne šole Zreče.

ŠOLSKE ZGRADBE OD PRVIH ZAČETKOV DO UKINITVE LETA 1984

Za prvo šolsko zgradbo štejemo leseno kočo, last Petra Kovšeta (Juhartovo kočo), ki je stala nad cerkvijo. V njej so leta 1882 pričeli s poukom. Kočo so kasneje porušili in na njenem mestu je konjiška tovarna Kostroj zgradila vikend. Po raznih zapletih je le-ta pristal v lasti Turistične agencije Palma, ki ga je prepustila zobu časa. Danes kaže dokaj klavirno podobo svojih lastnikov, vaščanom pa se ob pogledu na kočo zbuja občutki nostalgije za časi, ko so njihovi predniki v skromni leseni koči prejemali prva znanja.

Ker se je število učencev večalo, je majhna lesena kočica postala kmalu pretesna, zato je krajevni šolski odbor 18. 6. 1984 od Mihaela in Margarete Kovše odkupil zemljišče, kjer so zgradili novo šolsko poslopje. Šola je imela le eno učilnico, stanovanje za učitelja, shrambo in klet. Pitne vode ni bilo. Strošek za izgradnjo je znašal 4343 goldinarjev. Zgradbo je do leta 1933 vzdrževala občina Skomarje-Hudinja, ki je tudi nabavljala učila, po letu 1937 pa sta skrb zanjo prevzeli občini Zreče in Vitanje, učila pa je nabavljala banovina.

Med 2. svetovno vojno, natančneje julija 1943, so šolo poškodovali partizani, marca leta 1945 pa so jo požgali Nemci.

Po 2. svetovni vojni je pouk sprva potekal v župni-

šču.

Nova šolska stavba je bila zgrajena leta 1949. Razred, kjer je potekal pouk, je bil samo enkrat prebehljen in okna samo enojno zastekljena. Kurili so v peči, ki sta jo iz stare šole rešili Marija Štefančič in njena sestra, Kristina Majcen. Šola je bila opremljena s starim pohištvom, ki ga je poklonila Osnovna šola Zreče, šolska tabla pa je bila izdelana po načrtu upravitelja Lobnika, ki jo je tudi sam prebarval s sajami, firnežem in petrolejem. V stavbi sta bila dva prostora, namenjena pisarni in knjižnici. V razredu na zahodni strani šole je bil lesen oder, za katerega so les poklonili Skomarjani. V šolskem letu 1951/52 so v stavbo napeljali vodovod in elektriko na vetrni pogon, v naslednjem šolskem letu pa so zaključili z elektroinstalacijskimi deli, zasteklili vsa okna, napravili greznico in postavili del ograje okoli vrta.

V šolskem letu 1953/54 so v šolski stavbi opravili precej del. Uredili so pod na hodniku, ki ga do takrat skoraj ni bilo. V šolskem letu 1955/56 so popravili strop, uredili kuhinjo, ponovno zasteklili vsa okna, uredili okna in vrata na kleti, sanitarije, ki jih do tega časa še ni bilo mogoče uporabljati, prepleskali okna in vrata, ogradili in uredili celoten šolski vrt ter prebarvali fasado šole. V naslednjem šolskem letu so bili prebeljeni vsi prostori, kupili so pljuvalnike, namestili zaboje za smeti in drva, na hodnik pa so postavili obešalnike.

Kljub rednemu vzdrževanju je bila šolska zgradba v slabem stanju, saj je zanjo bilo namenjenih le toliko

Nova šolska zgradba (Vir: fotogalerija Slovenski šolski muzej)

Skomarjski učenci in učitelj Lobnik na izletu pri konjiškem bazenu – 1950 (Vir: arhiv M. Drozg)

sredstev, kolikor je bilo potrebno za najnujnejše stvari.

V šolskem letu 1978/79 je bilo na šoli opravljenih več del. V razredih so zamenjali lesene pode s ploščami, uredili in opremili šolsko kuhinjo, napeljali centralno ogrevanje na olje, uredili sanitarije in namestili umivalnike za učence, prekrili streho in nanjo namestili strelovod ter prebelili in prepleskali notranjost.

Po ukinitvi šole na Skomarju je šolska zgradba prešla v last Občine Zreče. V kasnejših letih so zamenjali okna in vhodna vrata, prekrili streho in zamenjali žlebove, uredili centralno ogrevanje na plin, napravili

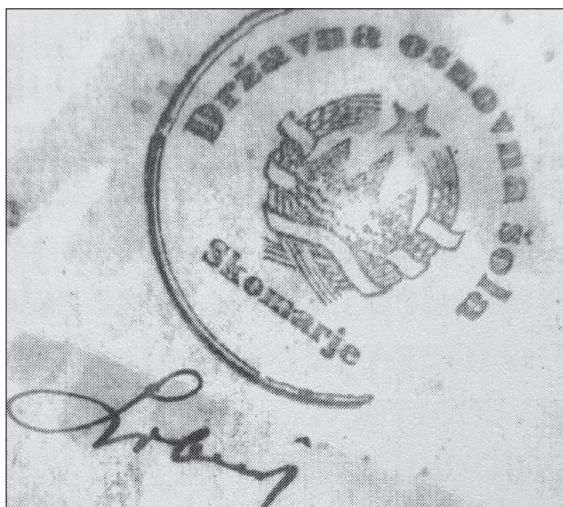
novi fasado, leta 2010 pa so na delu nekdanjega vrta in igrišča uredili in asfaltirali igrišče. Del nekdanje šole ima v najemu Društvo tabornikov Rod zelena Rogla Zreče, del je namenjen za potrebe krajevne skupnosti, v enem delu pa je stanovanje.

ORGANIZACIJA POUKA

Po ustnem izročilu je prva leta potekal pouk dopoldne za višjo skupino, popoldne za nižjo. Učitelj je poučeval v slovenskem jeziku. Učencev je bilo prvo leto 78, kasneje je število naraslo preko 100.

29. 11. 1887 se je pričel redni šolski pouk v novi stavbi in je trajal do leta 1914. Šola je bila enorazrednica. Med 1. svetovno vojno se je prvi dve leti pouk izvajal dvakrat tedensko ali pa ga ni bilo, od leta 1915 pa je zopet potekal redno do leta 1917, ko je bila šola ponovno zaprta.

O predmetniku v takratni šoli je malo znanega, saj je bila vsa dokumentacija uničena med 2. svetovno vojno. Po ustnem izročilu je bil obvezni predmet verouk, ostali so bili podobni kot danes, le da so se drugače imenovali. Med drugim so imeli računstvo, domoznastvo, srbohrvaščino, ročno delo, petje in telovadbo. Ker ni bilo telovadnice, so ob hladnih dneh telovadili v razredu, ko je bilo topleje, so odšli na improvizirano igrišče za šolo. Žog sprva še niso imeli. Pozimi so se veliko sankali in smučali z doma izdelanimi smučmi. Za pisanje so uporabljali tablice in kamenčke, kasneje

Žig Državne osnovne šole Skomarje in podpis učitelja Lobnika (Vir: arhiv M. Drozg)

Učenci z učiteljico Matildo Valentinčič (Vir: arhiv A. Gričnik)

pa zvezke in svinčnike, ki so jih dobili v šoli. Poznali so že tudi peresa, ki so jih namakali v črnilnike na mizah. Šolske potrebščine so prinašali v torbah, ki so jih izdelali doma, običajno iz hodnega platna. Ker malice v šoli še ni bilo, so s seboj prinašali tudi kakšen kos kruha ali jabolko.

Državna ljudska šola na Skomarju se je spremenila v ekskurendno³, kar je ostala še nekaj let po vojni.

V naslednjih letih je pouk potekal zelo neredno, po več mesecev je bil prekinjen, z rednim poukom pa so ponovno pričeli 7. 11. 1926, ko je na šolo prišla nova učna moč.

Pred vojno je pouk potekal v slovenščini, nemščino pa so poučevali kot učni predmet. Uradne knjige so bile deloma v slovenščini, deloma v nemščini. Učne knjige so bile v slovenščini.⁴

Po 2. svetovni vojni se je šola imenovala Državna osnovna šola Skomarje. Sprva je imela 6 razredov, naslednje leto 7, nato pa jih je bilo 8. Pouk se je izvajal v kombiniranih oddelkih in je potekal dopoldan in popoldan. Število učencev je bilo običajno okoli 60, večkrat pa tudi okoli 80.

Tudi predmetnik se je po 2. svetovni vojni spremenil. V njem ni bilo več verouka in tudi pouka niso pričeli z molitvijo kot v letih pred vojno. Domoznanstvo se je preimenovalo v spoznavanje družbe. Na šoli je delovala pionirska organizacija in v sklopu le-te več interesnih dejavnosti, še posebej na športnem področju. Najbolj aktivni so bili rokometaši, ki so leta 1961 zastopali šolo na občinskem prvenstvu.

Z resniškimi šolarji so se večkrat pomerili v igri med dvema ognjema, tekmovali v atletiki, zelo radi pa so tekmovali tudi v smučanju in sankanju.

Junija 1964 je šola na Skomarju postala podružnica Osnovne šole Zreče. Učenci so bili razdeljeni v tri oddelke, na šoli pa jih je bilo 77. Poučevala sta dva učitelja, zakonca Kancler.

V šolskem letu 1966/67 se je število učencev zmanjšalo. Na šoli sta bila dva oddelka in v vsakem samo en razred. Kombiniranega pouka ni bilo več, se je pa ponovno uvedel v šolskem letu 1969/70, ko je bila na šoli samo ena učiteljica za en oddelek z dvema razredoma. Leta 1972 je prišla na šolo še ena učna moč in pouk je ponovno potekal v dveh oddelkih: I. odd.: 1. in 2. razred, II. odd.: 3. in 4. razred. V sklopu pionirske organizacije so učenci aktivno sodelovali v raznih akcijah, na vsakoletnih zborih pionirjev in pomagali pri organizaciji prireditev v kraju.

Rokometaši na občinskem prvenstvu leta 1961 >
(Vir: šolska kronika)

³ Nekdaj manjša šola, v kateri so le nekajkrat tedensko poučevali učitelji.

⁴ Slovenski šolski muzej, dokumentacijska zbirka, mapa Osnovne šole Skomarje, izvleček iz šolske kronike o zgodovini šole na Skomarju.

Smučarji in sankarji skomarske šole leta 1960 (Vir: šolska kronika)

Učenci 1. oddelka ob zaključku šolskega leta (Vir: šolska kronika)

V šolskem letu 1978/79 je bilo na šoli 36 učencev in uvedel se je program celodnevne šole. V sklopu le-te je bilo organiziranih več interesnih dejavnosti: otroški pevski zbor, dramski ročnodelski in likovni krožek. Za

učence je bilo zanimivo, da so dobili kosilo v šoli, pa tudi domače delo so opravili kar v razredu. Zelo radi so imeli tudi rekreativni odmor. Učenci so sodelovali pri vseh kulturnih dogodkih v kraju. Obeležili so vse

Odganjanje zime – pustne šeme 1975 (Vir: šolska kronika)

Sprejem cicibanov v pionirsko organizacijo leta 1976
(Vir: šolska kronika)

Obisk dedka Mraza na šoli
(Vir: Šolska kronika, 1978)

pomembne dneve in pripravili proslave. Tako so pripravljali komemoracije ob dnevu mrtvih na partizanskem grobu, proslave ob dnevu republike, za novo leto, ob slovenskem kulturnem prazniku, dnevu žena,

ob dnevu OF in prvem maju ter ob zaključku šolskega leta. Vse proslave so bile namenjene vsem krajanom, ki so se vabilu tudi radi odzvali.

Število učencev se je zelo zmanjšalo in na koncu

Obiskovalci spomenika Juriju Vodovniku (Vir: Danijel Leva Bukovnik, *Skomarje skozi stoletja*)

Rekreativni odmor v celodnevni šoli (Vir: Šolska kronika, 1978/79)

jih je pouk obiskovalo le še 8. Leta 1984 je bila šola na Skomarju ukinjena, učenci pa so se prešolali v Osnovno šolo Zreče.

Po ukinitvi šole na Skomarju so bili učenci prešolani v matično šolo Zreče. Sprva so se vozili s kombijem, naslednje leto pa se je avtobusna proga podaljšala do Skomarja in učenci so se začeli v Zreče voziti z avtobusom.

ZAKLJUČEK

In kaj se je zgodilo s šolo? Ko v njej ni bilo več slišati razigranih otroških glasov, je bil pogled nanjo dokaj žalosten. Vendar ni bilo dolgo tako. Na Občini Zreče so poskrbeli za njeno obnovo. Kmalu se je spreminila v taborniški dom, nekaj prostora so dobili mladi Skomarjani, krajani, razred je prevzel vlogo večnamenskega prostora, kjer se odvijajo razne prireditve, in šolska stavba ponovno nudi zavetje tistim, ki jim je bila na začetku namenjena – mladim.

Gradnja ceste od Vidmarja do Skomarja – obe sliki
(Vir: Šolska kronika, 1960)

POMEMBNI DOGODKI V KRAJU

- 12. maj 1882 – ustanovitev šole na Skomarju, pouk je potekal v župnišču
- 29. november 1889 – pričetek pouka v novi šoli⁵
- leta 1900 so v zunanjo steno cerkve vzdali kamniti spomenik Juriju Vodovniku
- poleti 1904 je dobilo Skomarje poštni nabiralnik
- avgusta 1931 so dobili prvo knjižnico⁶
- marca leta 1945 so Nemci požgali šolo
- 21. marca 1949 so na Skomarju dobili novo šolo
- 28. novembra 1953 so zasvetile prve električne luči
- 5. junij 1955 – odkritje spomenika Juriju Vodovniku
- 8. julij 1956 – odkritje spomenika padlim borcem NOB na vaškem pokopališču ter odkritje spominske plošče talcem NOB na osnovni šoli
- 29. julij 1962 – otvoritev ceste Zreče-Skomarje⁷
- 1964 – izgradnja vodovodnega omrežja na Skomarju
- 1966 – kraj dobi prvi telefon
- 1966 – pričetek gradnje ceste na Roglo
- 29. november 1976 – otvoritev novega transformatorja⁸
- januar 1984 – ustanovitev smučarskega kluba⁹
- 1. september 1984 – ukinitve šole na Skomarju

Viri:

- Šolska kronika z začetkom pisanja l. 1948.
- Anton Gričnik: Jurij Vodovnik – po njegovih poteh.
- Slovenski šolski muzej, dokumentacijska zbirka, mapa Osnovne šole Skomarje.
- Danijel Leva Bukovnik: Skomarje skozi čas.

Magda Drozg

⁵ Slovenski šolski muzej, dokumentacijska zbirka, mapa Osnovne šole Skomarje.

⁶ Danijel Leva Bukovnik: Skomarje skozi stoletja.

⁷ Šolska kronika.

⁸ Šolska kronika od leta 1948 dalje.

⁹ Danijel Leva Bukovnik: Skomarje skozi čas.

Glasbena šola
s svojim delom
prisotna tudi
v Zrečah

Glasbena šola s svojim delom prisotna tudi v Zrečah

Zametki glasbenega izobraževanja

Da Slovenci radi pojemo in igramo, je stara trditve, ki jo večkrat slišimo, preberemo in bolj ali manj je resnična tudi danes. Res je, da današnji čas ni najbolj ugoden za ljudsko pesem, in gotovo je res, da je tega petja nekoliko manj predvsem zato, ker je tudi manj ročnega dela, ki ga je nekoč spremljala pesem. Kako pa je z igranjem na instrumente? Nekoč so bili instrumenti težko dosegljivi za ljudi na podeželju, saj ni bilo denarja še za bolj potrebne stvari. Ko se je v naših krajih pojavila harmonika, so najprej bili redki ti, ki so jo imeli in nanjo igrali. Sčasoma je postala dostopnejša, a vendarle ni bila tako množičen instrument, kot je danes.

In kako se je vse to začelo v krajih pod Pohorjem? Vemo, da Jurij Vodovnik, kot ena najbolj prepoznavnih osebnosti južnega Pohorja, ni imel ne harmonike ne kakšnega drugega instrumenta. Anton Gričnik navaja kar nekaj kasnejših znanih glasbenikov, kot so Pogačnik, Merčnik, Višič, ki so se harmoniko bolj ali manj naučili igrati sami oziroma so jim nekaj skrivnosti igranja pokazali izkušenejši ali pa so jih opazovali pri igranju. Z ustanovitvijo osnovne šole v Zrečah leta 1815 prihajajo v naše kraje tudi učitelji, ki so bili glasbeniki ali pa duhovniki, ki so obvladali orgle ali kakšen drugi instrument. Tako vemo, da je nadučitelj Ludvik Tribnik¹, ki je v Zreče prišel leta 1879, igral na orgle in da je vodil petje. Poznan je tudi kaplan Albin Slavec, ki je prav tako igral na orgle in vodil zbor, in prav gotovo sta onadva bila učitelja kasnejšemu zborovodji, domačinu Albinu Sadeku. Sledili so še drugi ravnatelji osnovne šole, kot sta Karel Mravljak, ki je poučeval tamburaše, in Anton Podvršnik, ki je učil petje. Takšen pouk je gotovo že prvi zameetek in kaže na potrebo po tovrstnem izobraževanju. Da glasba sodi v šolo, je vedel že grški filozof Aristotel, a čas še ni bil dovolj zrel za posebno šolo, ki se ji reče glasbena šola. Nekaj podobnega glasbeni šoli je v letih 1958–1965 občasno počel Alojz Komisar, ki je bil poklicni glasbenik, ki je nekoč igral violino v vojaškem orkestru. Kot član

ansambla Zreški kovači² je doma in v prostorih železniške postaje poučeval precej zreških fantov in deklet in kasneje ustanovil ansambel Mladi zreški kovači, v katerem so igrali njegovi učenci in nekateri izmed njih so ostali glasbeniki vse do danes. Ustanovitev glasbene šole je tako pravilen in koristen odgovor na potrebe, da se mladi naučijo igranja instrumentov in tudi petja, saj glasba govori univerzalen jezik, plemeniti človeka ter ga duhovno dviga in krepi.

Glasbena šola

Glasbena šola Slovenske Konjice je bila ustanovljena 1950. leta na pobudo Okrajnega odbora ljudske prosvete Poljčane. Prvi vodja šole je bil Franc Rozman. Vpisalo se je 20 učencev, 6 za violino in 14 za klavir.

Šola je imela v začetku delovanja velike težave s prostori, selila se je iz mladinskega doma v kulturni dom in zopet nazaj, vse dokler ni leta 1963 pridobila prostorov v konjiški graščini, kjer je delovala do leta 1977, nato pa se je v mesecu decembru preselila v stavbo v mestnem jedru, kjer je vzgajala in izobraževala mlade glasbenike do leta 2002. Na začetku drugega desetletja samostojne Slovenije (l. 2002) so učenci in pedagogi Glasbene šole Slovenske Konjice pridobili težko pričakovane nove prostore nad Osnovno šolo Podgoro. V novi, moderni glasbeni šoli se vsako leto izobražuje več kot 300 otrok vseh treh občin ustanoviteljic – Slovenske Konjice, Zreče in Vitanje.

V šolskem letu 1966/67 sta bila zaradi velikega zanimanja mladine in staršev za glasbeno šolo ustanovljena dva podružnična oddelka, in to v Zrečah in Ločah. Podružnici sta delovali v prostorih osnovne šole.

V Zrečah je deloval harmonikarski sekstet, ki ga je vodila učiteljica Fanika Cvetrežnik. Istega leta je bila v OŠ Zreče organizirana revija pevskih zborov, na kateri je s svojim zborom sodelovala tudi Glasbena šola Slovenske Konjice. Iz šolske kronike glasbene šole je razvidno, da je bilo iz Zreč vpisanih 11 od 127 učencev.

¹ Glej članek Osnovna šola Zreče, poglavje o ravnateljih.

² Ivačič, Z. in Mrzdovnik, M.: Zreška kulturna dogajanja, str. 178.

Zreče – nastop gojencev glasbene šole v šolskem letu 1966/67 (Vir: Zbornik: 50 let Glasbene šole Slovenske Konjice, Slovenske Konjice: Glasbena šola Slovenske Konjice, 2000)

Naslednje šolsko leto (1967/68) je na predstavitvi glasbene šole v Zrečah nastopilo kar 22 učencev.

Interes za glasbeno izobraževanje se je iz leta v leto večal, tako da je posledično vsa leta v prostorih osnov-

ne šole deloval oddelek tudi v Zrečah.

V letu 1978/79 sta v Zrečah poučevala Dušan Cvetko (klavir) in Janez Makovšek (harmonika). Leto kasneje je postal zunanji sodelavec glasbene šole

Učilnica je nastala s preureditvijo prostorov hišniškega stanovanja, maj 2014. (Foto: Branimir Klevže)

Ravnatelj glasbene šole Branimir Klevže in ravnatelj OŠ Zreče Ivan Olup med ogledom nove pridobitve – glasbene učilnice
(Vir: arhiv Glasbene šole Slovenske Konjice)

Marjan Skaza, ki je nekaj časa poučeval harmoniko.

Istega leta je učiteljica Olga Pančič, ki je na matični šoli poučevala harmoniko, dobila redno zaposlitev na OŠ Zreče.

Sodelovanje z Občino Zreče je bilo povezano tudi s pokroviteljstvom. Unior Zreče je bil glavni pokrovitelj pevske revije, ki jo je organizirala Glasbena šola Slovenske Konjice maja 1981 v Kulturnem domu Zreče. Na njej so sodelovale glasbene šole iz Celja, Radeč,

Dokončno urejena in opremljena učilnica v Zrečah, februar 2015 (Foto: Blaž Prapótnik)

Skupni nastop Mladinskega pihalnega orkestra Glasbene šole Slovenske Konjice in Pevskega zbora OŠ Zreče v športni dvorani Zreče, december 2014 (Foto: Martin Mrzdovnik)

Šentjurja, Šmarja, Velenja, Žalca in Slovenskih Konjic.

Sodelovanje Glasbene šole Slovenske Konjice z Občino Zreče in osnovno šolo je tesno povezano in prepleteno s kulturnim življenjem in močno zaznamuje razvoj našega skupnega prostora.

Mnogo uspešnih glasbenikov, naših bivših učencev iz Zreč, sedaj sodeluje v različnih glasbenih zasedbah, zreški godbi na pihala ali pa so svojo poklicno kariero usmerili v delo z mladimi glasbeniki. Tako na naši šoli sedaj poučujejo kar trije učitelji iz Zreč, in sicer Bojana Matavž, Avgust Skaza in Sandrine Zemljak.

Glasbeno šolo Slovenske Konjice v letu 2015 obisku je 315 učencev, od tega kar 94 iz Zreč.

V šolskem letu 2014/15 smo naše sodelovanje še nadgradili in ob podpori župana Občine Zreče, mag. Borisa Podvršnika, ravnatelja OŠ Zreče, Ivana Olupa, in občinskih svetnikov v Zrečah pridobili samostojno glasbeno učilnico, ki smo jo z veseljem sami opremili. Na ta način smo lahko naše delo in poslanstvo še bolj približali našim učencem in staršem. V novi učilnici poučujemo nauk o glasbi, trobento, harmoniko, flauto, klavir, tolkala in bariton.

Ne smemo pozabiti na odlično sodelovanje z Društvom godbenikov Zreče, ki nam je nudilo prostore, preden smo pridobili samostojno učilnico v prostorih OŠ Zreče. Z društvom sodelujemo že vrsto let na kadrovske in programskem področju.

Veseli me, da lahko še posebej omenim dogodek, ki so ga skupaj soustvarjali učenci glasbene šole in učenci OŠ Zreče. Na novoletnem bazarju v mesecu decem-

bru 2014 so s svojim programom sodelovali tudi učenci naše šole. Polno športno dvorano so navdušili s svojim izvajanjem vsi nastopajoči, še posebej pa mladinski pihalni orkester glasbene šole ter otroški in mladinski pevski zbor OŠ Zreče s solisti.

Takšen dogodek in odziv vseh sodelujočih in poslušalcev je dobra popotnica za naslednje skupne projekte, ki se jih že veselimo.

Delo na področju glasbenega izobraževanja je eden od pomembnejših elementov ohranjanja kulturne dediščine in identitete lastnega naroda. Vsi deležniki se z vso odgovornostjo zavedamo našega poslanstva in skrbno načrtujemo vse dejavnosti v zvezi z glasbenim izobraževanjem v šolskem sistemu in na področju ljubiteljske kulture. Dobra popotnica in nagrada našemu delu je veliko število ljubiteljskih ansamblov, pevskih zborov in drugih amaterskih skupin, v katerih sodelujejo naši bivši ali sedanji učenci. Glasbena šola Slovenske Konjice je poskrbela za izobraževanje velikega števila glasbenikov, ki jim je glasba na koncu postala tudi poklic. Nekateri od njih so se po končanem izobraževanju vrnili in svoje znanje prenašajo na mlajše rodove.

Ponosni smo na vse, ki so del naše zgodovine in sedanjosti. Z glasbo je svet lepši in prijaznejši.

Delovno vzdušje v novi učilnici, februar 2015 (Foto: Blaž Prapótnik)

Na fotografiji so z leve – druga vrsta: Tinkara Pec, Brin Matovič, Tadej Ivačič, Danaja Padežnik, Vid Švab;
prva vrsta: Nejc Adamič, Hana Kušar, Gal Rauter, Zala Ana Košir, Zara Bičanič, Živa Burja, učitelj Matej Leskovar

Glasbena šola v duhu ohranjanja zgodovinskega spomina svoje delovanje poleg kronike obeleži tudi v priložnostnih publikacijah: ob 50-letnici delovanja šole je izšel zbornik, kjer je dokumentirano zabeleženo polstoletno delovanje ustanove.

Poustvarjalne dosežke učencev – mladih glasbenikov, predvsem tekmovalcev na domačih in mednarodnih glasbenih tekmovanjih, pa navadno zabeleži na nosilcu zvoka, glasbenem CD-ju, ki je za mlade hkrati dosežek in spodbuda.

Faksimile naslovnice glasbene zgoščenke (CD-plošče), izdane ob 60-letnici Glasbene šole Slovenske Konjice, leto izida 2010 (Vir: arhiv Glasbene šole Slovenske Konjice)

Naslovnica CD-plošče, izdane ob 65-letnici Glasbene šole Slovenske Konjice, leto izida 2015, oblikovanje Blaž Prapótnik (Vir: arhiv Glasbene šole Slovenske Konjice)

RAVNATELJI GLASBENE ŠOLE

Nada Šelih - Vrhovšek
(1950–1953, 1962–1978)

Fanika Medven - Cvetrežnik
(1959–1962)

Alojz Krajncan
(1979–1992)

Branimir Klevže
(2013–)

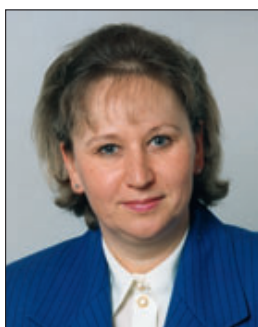
Franc Rozman
(1953–1959)

Adela Pečovnik
(1978–1979)

Olgica Zbičajnik
(1992–2013)

ZAKLJUČEK

V tem zelo kratkem prispevku (saj veste, glasbeniki raje igramo, kot pišemo) sem skušal navesti le nekaj dejstev, predvsem pa dogodkov iz kar 65-letne zgodovine naše glasbene šole. 65 let je v primerjavi z 200-letnico šolstva na Zreškem malo manj kot tretjina tega časa, in če upoštevamo, da sta v teh dvesto letih divjali kar dve svetovni vojni, je odločitev leta 1950 o ustanovitvi naše šole prišla pravi trenutek. Začetki so bili skromni, seveda gledano z današnjega stališča, a takrat je to bil pomemben začetek in tudi učenci so se dejavno vključevali v kulturne dogodke s svojimi nastopi. Z letošnjo pridobitvijo prostorov v Osnovni šoli Zreče pa se odpira novo poglavje naše šole. Mladi imajo danes radi glasbo, takšno ali drugačno, in ne zadovoljijo se samo s poslušanjem, zato so se mnogi podali na pot učenja instrumentov ali petja. Pot do vrhunskih uspehov pa ni lahka in tudi ne kratka. Poleg talenta zahteva obilo truda, vaj in tudi nastopov in nekaj naših učencev je že stopilo na to pot. Mnogi igrajo v godbah, ansamblih, mnogi pa se z glasbo ukvarjajo povsem ljubiteljsko. S tem je naš namen tudi dosežen; glasba naj bo tista, ki bogati najprej glasbenika, in ker je v glasbi moč, ta govori jezik, razumljiv vsem ljudem.

Naj zaključim z izredno mislijo našega skladatelja Marija Kogoja, ki pravi:

*»V naravi ni najti nič lepšega
in popolnejšega od glasbe.
Ona usmerja človeka
v globino njegove duše.«*

Branimir Klevže

Viri in literatura:

- Kronika Glasbene šole Slovenske Konjice.
- Zbornik: *50 let Glasbene šole Slovenske Konjice*, Slovenske Konjice: Glasbena šola Slovenske Konjice, 2000.
- Ivačič, Zdravko in Mrzdovnik, Martin: *Zreška kulturna dogajanja, ob 80-letnici zreškega kulturnega društva - KUD Vladko Mohorič Zreče*. Zreče: KUD Vladko Mohorič Zreče, 2013.

Srednje šolstvo v Zrečah

Srednje šolstvo v Zrečah

UVOD

Skoraj 40-letno tradicijo zreške srednje šole bi lahko povezali z Zlobčevim verzom: »Zmag ne slavim, poražen se ne vdam.« Obstoje naše šole je povezan s številnimi vzponi in padci. A pohorska trdoživost in kljubovanje času, ki šoli ni bil vedno naklonjen, nam omogočata, da premagujemo sleherne ovire.

Vse od leta 1976 so po znanje k nam prihajali številni rodovi kovinarjev, strugarjev, rezkalcev, strojnih ključavničarjev, avtomehaničkov, strojnikov, oskrbnikov, gostinsko-turističnih tehnikov – več kot 7500 dijakov. Šola je v 39-letnem obstoju nenehno spreminjala svojo zunanjo in notranjo podobo ter skrbela za slehernega dijaka in razvoj širše družbe.

Pomemben del šole je šolska delavnica, v kateri dijaki pridobivajo prva praktična znanja, ki jih nato spretno nadgrajujejo v podjetjih doma in v tujini. Delavnica je od nastanka leta 1978 doživela številne posodobitve opreme, ki sooblikujejo kvaliteto pouka.

Pouk bogatijo številne interesne vsebine (strokovne, kulturne, športne), krožki in danes predvsem projekti – šolski, nacionalni in mednarodni.

Dijaki vsa leta dosegajo zavidljive rezultate na tekmovanjih iz strokovnih znanj in na športnih tekmovanjih ter na tekmovanjih iz znanja v matematiki in slovenščini. Šola se doslej lahko pohvali s tremi zlatimi maturanti.

Zreška srednja šola je specifična predvsem zaradi močne povezanosti z lokalnim gospodarstvom, zato budno sledi njegovim razvojnim smernicam. Njen pomen je širši, saj vpliva na več področij lokalnega življenja in pogumno prestopa slovenske meje s sodelovanjem v mednarodnih projektih.

Šola utira uspešno pot številnim mladim generacijam, saj so med bivšimi dijaki uspešni študentje, predvsem strojništva in metalurgije. Mnogi dijaki zasedajo pomembna delovna mesta v podjetjih ali so uspešni samostojni podjetniki. Bivše dijakke in nekdanje zaposlene na šolo vežejo prijetni spomini, šola pa na dobrih temeljih in z nenehno refleksijo usmerja svoj pogled v prihodnost.

RAVNATELJI OZIROMA DIREKTORJI

Franc Šelih

Čas vodenja:
1976–2007

Rodil se je 19. 3. 1947 v kmečki družini v Črešnjicah. Osnovno šolo je obiskoval v Vojniku skupaj z Jožetom Koširjem, nekdanjim županom Občine Zreče, in nato gimnazijo v Celju. Z dvaindvajsetimi leti se je kot diplomant pedagoške akademije vrnil na Osnovno šolo Vojnik, in sicer poučevat fiziko in tehnični pouk. Po treh letih se je zaposlil na Zavodu za zaposlovanje Celje, kjer je spoznal direktorja Osoleta. Že v sedemindvajsetem letu starosti je prevzel vodenje Delavske univerze Slovenske Konjice. Delovne izkušnje je nadgrajeval z izobraževanjem ob delu in zaključil magistrski študij.

V času njegovega vodenja, ki obsega 31 let, je šola spreminjala zunanjo in notranjo podobo ter doživela številne organizacijske in programske spremembe. Franc Šelih velja poleg predstavnikov Uniorja za ustanovitelja zreške srednje šole. Idejo takratnega direktorja Uniorja gospoda Osoleta o ustanovitvi kovinarske šole v Zrečah je sprejel z navdušenjem, saj je v uresničitvi poleg razvoja regije videl tudi socialno varnost delavcev Delavske univerze Slovenske Konjice in osebno kariero. Skupaj s soustanovitelji je začutili zgodovinski trenutek ter priložnost za razvoj južnega Pohorja in Dravinjske doline. Ob prisotni enotnosti politike, stroke in gospodarstva je 1. 9. 1976 odprl vrata prvi generaciji kovinarjev. Šola je bila takrat dislocirana enota Rudarskega šolskega centra Velenje.

Rast šole je pogojevala preoblikovanje Delavske univerze v Svetovalno-izobraževalni center Slovenske Konjice in leta 1991 osamosvojitve oziroma odcepitve od RŠC Velenje. Šelih je nenehno sledil spremembam in naslednja je bila vključitev ženske populacije. Na

Franc Šelih

šolo je uvedel program gospodinjskih storitev in v šolskem letu 1999/2000 še tehnika gospodinjskih storitev, v katerega so se vpisovali dijaki iz širše regije, zato je bilo treba zanje iskati nastanitev. To je bilo obdobje, ko je bilo na šoli največ dijakov.

Tudi danes ga veseli, da je zreška šola še vedno vpeta v dogajanje lokalne skupnosti in regije. Meni, da bo lahko majhna šola uspešna le, če bo kader poln optimizma in željan izvajati spremembe. Vsem, ki so soustvarjali razvojno pot zreške srednje šole, se ob tej priložnosti zahvaljuje, zaposlenim pa želi mnogo uspehov.

Mag. Milan Sojč

Čas vodenja:
2007–2013

Rodil se je 9. 7. 1962 v Celju. Osnovno šolo je obiskoval v Zrečah, nato srednjo šolo, smer strojništvo. Študij je nadaljeval na pedagoški akademiji, smer proizvodno-tehnična vzgoja, in nato univerzitetni študij, proizvodno-tehnična vzgoja, ter podiplomski študij, smer kadrovskega menedžment. Pridobil je naziv magister kadrovskega menedžmenta.

Milan Sojč

Od leta 1983 do 1990 je bil zaposlen v podjetju Unior, d. d., kot učitelj praktičnega pouka v šolski delavnici, v obdobju od leta 1990 do 1995 pa na Svetovalno-izobraževalnem centru Slovenske Konjice, za potrebe srednje šole v Zrečah, kot učitelj strokovnoteoretičnih predmetov. Leta 1995 je prevzel vlogo pedagoškega vodje na srednji šoli v Zrečah in leta 2007 postal direktor-ravnatelj Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče. Funkcijo direktorja je opravljal do leta 2013.

Kot direktor Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče se je na Srednji poklicni in strokovni šoli Zreče zavzemal za izpolnitev pogojev in pridobitev 4-letnega programa strojni tehnik (srednje strokovno izobraževanje), ki je z uspešno promocijo dosegel odličen vpis.

Posebno skrb je posvetil prenovi srednje šole v Zrečah. Šola je dobila novo fasado, uredil je cestno infrastrukturo, notranje prostore in prenovil sistem ogrevanja. Posodobitev je doživela tudi šolska delavnica, v okviru projekta Flexcell je bila nabavljena fleksibilna proizvodna celica z robotom za potrebe praktičnega usposabljanja na šoli.

Od leta 2013 je učitelj strokovnoteoretičnih predmetov in organizator izobraževanja odraslih.

Jasmina Mihelak Zupančič

Čas vodenja:
2013–

Jasmina Mihelak Zupančič

Rodila se je 3. 6. 1971 v Celju. Osnovno šolo je obiskovala v Slovenskih Konjicah, danes Osnovna šola Pod goro, nato pa nadaljevala šolanje na I. gimnaziji v Celju. Po maturi se je vpisala na ekonomsko-poslovno fakulteto, smer denarništvo in finance. Končuje podiplomski študij, smer poslovne finance in bančništvo.

Na Šolskem centru Slovenske Konjice-Zreče je zaposlena od leta 1995. Opravlja različne naloge: poučevanje v programih za odrasle, izvajanje izobraževalnih delavnic, svetovanje za nastajajoča podjetja in podjetja v rasti. Sodelovala je pri razvijanju enote lokalnega podjetniškega centra in svetovalne dejavnosti. S pristopno pomočjo Evropske unije se je začela srečevati s projekti, ki so povezovali vse dejavnosti takratnega Svetovalno-izobraževalnega centra Slovenske Konjice in lokalnih skupnosti Slovenske Konjice, Zreče, Vitanje in Oplotnica ter so hkrati v okolju omogočili izobraževanja in različna usposabljanja za aktivno prebivalstvo, mlade in podjetnike.

Vodenje zavoda je prevzela 1. 9. 2013 kot vršilka dolžnosti direktorice-ravnateljice. Že v prvih mesecih je začela aktivnosti za pridobitev novega programa gastronomsko-turistični tehnik, ki je že v šolskem letu 2014/15 na šolo pripeljal prve dijake te smeri in po dolgem času tudi dijakinjo. Prav tako je znova zaživel program inštalater strojnih inštalacij. Šola je posodobila z opremo, predvsem na področju avtomatizacije. S pomočjo gospodarstva, staršev in lastnim delom učiteljev je bila v celoti prenovljena učilnica v drugem nadstropju stavbe, hodniki so zaživel v novih barvah, urejena je bila učilnica za inštalaterje in nekaj prenove je bilo tudi v gostinskem delu šole. Kadrovske šole postala bogatejša za štiri nove sodelavce.

Ponosna je na delo učiteljev, ki dnevno prenašajo znanja na nove generacije, pomembno prispevajo k razvoju šolstva na Zreškem ter širijo sodelovanje z lokalno skupnostjo in mednarodnim okoljem.

PEDAGOŠKI VODJE

Franček Mali (1977–1979)

Ivo Štefančič (1979–1981)

Janez Jazbec (1981–1995)

Milan Sojč (1995–2007)

Štefica Fink (2007–2010)

Branka Vidmar Primožič (2010–2013)

Tomaž Černec (2013–)

VODJE PRAKTIČNEGA POUKA OZIROMA ŠOLSKE DELAVNICE

Zdenko Toplišek (1976–2004)

Bojan Hrovat (2004–2013)

Dejan Studenčnik (2013–)

UČITELJI NA SREDNJI ŠOLI V ZREČAH¹

Število učiteljev se je z leti in izobraževalnimi programi spreminjalo. V začetku sta bila redno zaposlena samo dva, ostali le honorarno. Precej učiteljev splošnih predmetov je bilo s sosednjih osnovnih šol. Danes so učitelji splošnih in strokovnoteoretičnih predmetov zaposleni na Šolskem centru Slovenske Konjice-Zreče, le nekateri pri nas dopolnjujejo svojo obvezo. Večina učiteljev praktičnega pouka je bila in je zaposlena v podjetju Unior, d. d.

Priimek in ime	Obdobje poučevanja
Arbeiter Sonja	1980–1991
Arbajter Očko Polona	2014–
Babšek Vida	2001–2005
Berdnik Gilčvert Darinka	1984–1990
Bertoncelj Iztok	1988–1989
Beškovnik Vera	1991–1992
Bezenšek Bojan	1986–1987
Bezenšek Jana	1977–1982
Bezenšek Vojko	1986–1987
Bomeštar Ljudmila	1999–2003
Božičev Vesna	2005
Burja Slavko	1983–1989
Cenc Weiss Marjana	2008–
Cokan Mraz Barbara	2000–2006
Černec Tomaž	1996–
Černoša Anita	1988–1991
Črešnar Marija	1979–1980
Dokler Emil	1976–1979
Dvoršak Nuša	1992–1995
Dragan Maja	2000–2001
Esih Slavko	1979–1986
Falnoga Ivan	1986–2010

Fijavž Darja	1986–1987
Fijavž Staša	2004–2006
Fink Štefica	1981–
Gorenak Karel	1984–2003
Goste Vlado	1980–1981
Grat Gašper	2010–
Gričnik Romana	1998–2000
Hanžič Jožica	1984–1985
Hauptman Gvido	1978–1979
Hren Martina	2006–2007, 2009
Hren Tatjana	2000–2006, 2012–2013
Hrovat Bojan, vodja praktičnega pouka	2004–2013
Hrovat Bojan	1983–1988
Hudina Anton	1977–1986
Hundrič Damjana	1997–1998
Iskrač Simonca	2006–2010
Ivančič Vasja	2001–2006, 2014–
Jager Petra	1996–1997
Jager Viktor	1982–1983, 2003–2004
Jančar Gajnd Polona	2002–2009
Jazbec Janez ml.	1982–2003
Jazbec Janez st.	1976–1979
Jelenc Alojz	1987–1988
Jurič Robert	2001–
Kač Rosana	1985–1990
Kalšek Jožica	2005–2006
Kamenik Andreja	1996–2002
Kangler Tanja	1996–2002
Kaukler Cvetka	1978–1979
Kene Martin	1996–1998
Kokol Franc	1977–1979
Kokot Jože	1976–1977
Komerički Jasna	1999–2003
Korat Alojz	1986–1987
Korber Maks	1981–1987
Korber Zinka	1981–1984
Korošec Janja	1986–1990
Kos Ivan	1976–1978
Kos Marjana	1976–1980
Kotnik Karel	1978–2002
Kovač Zdenka	1979–1980
Kovše Robert Marijan	2000–2003
Kračun Primož	2001–
Krevh Oskar	2008–
Kroneker Štefan	1985–1991

¹ Vir: Iz kovnice znanja, ob 30-letnici srednjega šolstva v Zrečah. Forma design Slovenska Bistrica, 2006, str. 28–31. Ustvarjalci srednjega šolstva v Zrečah. V: V dolini kovaštva: 35 let srednje šole v Zrečah, Zreče, 2011, str. 50–52. Seznama sta aktualizirana. Zabeleženi so vsi, ki so opravljali delo učitelja ne glede na vrsto pogodbe.

Kukovič Franc	1997–2002
Lah Jože	1979–1984
Leskovar Albina	1981–1986
Lešnik Mateja	2005–2006
Lešnik Tadeja	1998–2004
Lipovec Lara	2011–2013
Litrop Jože	1977–1986
Macuh Anton	1976–1979
Maček Nina	2010
Mali Franc	1977–1979
Marčič Metka	2005
Marguč Urška	2008–2009
Marinčič Ida	1977–1978
Mastnak Darko	1984–1986
Mejač Julija	2009
Mernik Janez	1988
Mihelak Zupančič Jasmina	2013–
Mlakar Gračner Doris	2005–2006
Možek Jože	1977–1978
Mumel Emil	2002–2003
Napotnik Bojan	1997–
Napret Bogdan	2005
Ničemer Stane	1977–1981
Novak Jana	1979–1980
Novak Jože	1988–1996
Olup Ivo	1982–1983
Oplotnik Daniel	1976–1978
Orož Berginc Jožica	2001–2004
Padežnik Lilijana	1990–1991
Paj Tjaša	2005–2007, 2010–2011
Pavlič Ivan	1976–1981
Pavlovič Viljem	2004–
Pavrič Stanko	1976–1977
Pelc Dušan	1984–1988
Pilpaher Martina	1978–1980
Pintarič Marjan	1981–1984
Pinter Irena	1991–1992
Pisanec Andreja	1982–1985
Pisanec Ivan	1983–1984
Podgoršek Vida	1982–1983
Podgrajšek Boris	1988–
Pompe Simona	1998–2008
Prah Zlatko	2003–2004
Pristovnik Mojca	1983–1985, 1996
Pušnik Zvonko	2008–2010
Rajšp Tjaša	2011–
Ramšak Srečko	2014–
Ravnak Peter	1982–1983

Retuznik Monika	2001–2002
Romih Zorica	2004–2005
Rošer Drago	1981–1982
Roškar Izidor	1989–2013
Rušnik Stramšak Doroteja	2000–
Rušnik Jože	1985–2014
Satler Dragica	1996–2009
Senica Lidija	2009–2010
Serajnik Zdenka	1983–1984
Sevšek Franc	1978–1982
Slokar Iztok	1990–1991
Smolar Tič Mateja	1998–
Sojč Milan	1983–
Sovec Helena	2014–
Sovič Ivan	1978–1981
Studenčnik Dejan, vodja praktičnega pouka	2013–
Šajtegel Anton	1977–2005
Šelih Franc	1976–2007
Šešerko Viličnjak Petra	2006–
Šmalc Dušan	1980–1981
Špoljar Dušan	1992–
Štefančič Ivan	1979–2006
Štefančič Marinka	1981–1990
Šrimpf Maja	2006–2008
Štibler Nada	1978–1979
Štunf Doroteja	1998–2010, 2014–
Temnik Jelka	1996–1998
Tinta Zmago	1981–1982
Tomažič Franc	1981–1982
Tomažič Capello Mojca	2014–
Trpkov Kalina	1992–1996
Toplišek Zdenko	1976–2004
Vahter Franc	1984–2003
Varga Jana	1982–1985
Verhovšek Andrej	1986–2006
Vertnik Ivan	1980–1992
Videčnik Danilo	2002–
Vidmar Primožič Branka	2010–2015
Visočnik Jerneja	2014–
Višner Erik	1976–2006
Vouk Nina	2004–2005
Zagomilšek Anton	1977–1987
Založnik Drago	1978–1984
Zaveršnik Katja	2009–2010
Zevnik Marko	1985–1990, 1996–1998
Zidanšek Klemen	2006–2008
Zupančič Hinko	1989–1990

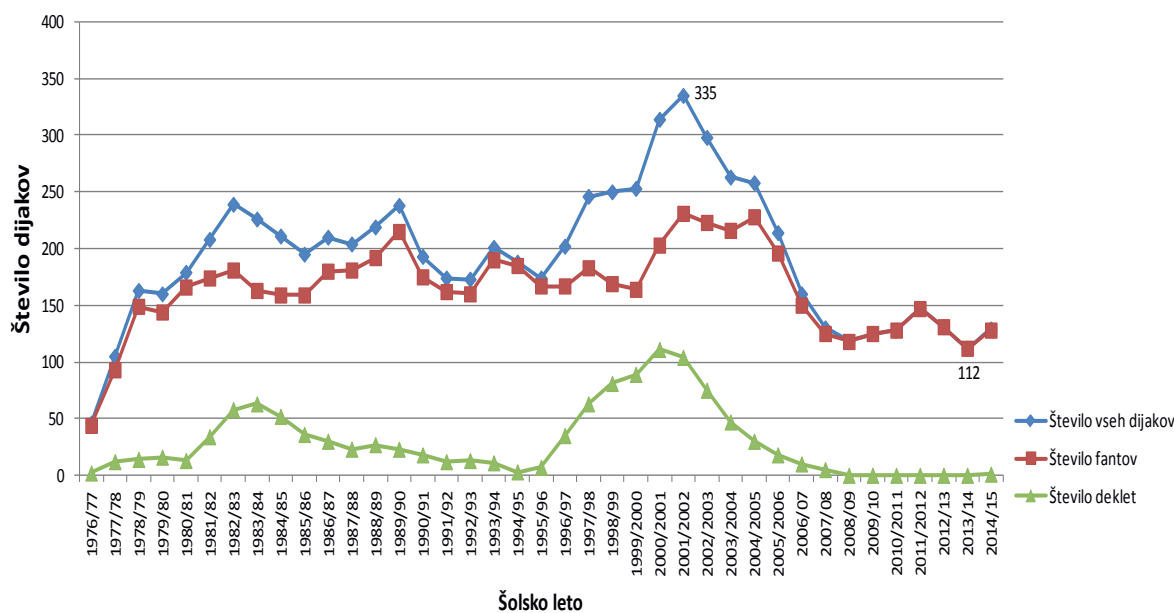
Število vpisanih dijakov po letih

Število dijakov se je v obdobju obstoja šole nenehno spreminjalo. Leta 1976 je srednje šolanje v Zrečah začelo 46 dijakov, tudi danes jih imamo v prvih letnikih 46. Največ vpisanih dijakov je bilo 350, v šolskem letu 2014/15 je bilo vpisanih 128. Število dijakov je naraščalo z raznovrstnostjo programov. V začetku je k vpisu pripomogla tudi štipendijska politika. Zanimiv je podatek, da je bilo v kovinarski oziroma strojni smeri tudi do 63 deklet, ki jih v zadnjih letih vsaj pri nas ni.

Šolsko leto	Število dijakov	Število fantov	Število deklet
1976/77	46	44	2
1977/78	105	93	12
1978/79	163	149	14
1979/80	160	144	16
1980/81	179	166	13
1981/82	208	174	34
1982/83	239	181	58
1983/84	226	163	63
1984/85	211	159	52
1985/86	195	159	36
1986/87	210	180	30
1987/88	204	181	23
1988/89	219	192	27

1989/90	238	215	23
1990/91	193	175	18
1991/92	174	162	12
1992/93	173	160	13
1993/94	201	190	11
1994/95	188	185	3
1995/96	174	167	7
1996/97	202	167	35
1997/98	246	183	63
1998/99	250	169	81
1999/2000	253	164	89
2000/01	314	203	111
2001/02	335	231	104
2002/03	298	223	75
2003/04	263	216	47
2004/05	258	228	30
2005/06	214	196	18
2006/07	160	150	10
2007/08	130	125	5
2008/09	118	118	/
2009/10	125	125	/
2010/11	128	128	/
2011/12	147	147	/
2012/13	131	131	/
2013/14	112	112	/
2014/15	129	128	1

VPIS DIJAKOV NA SPSŠ ZREČE PO LETIH

Graf: Prikaz števila vpisanih dijakov po letih²

2 Viri podatkov: Šolska kronika 1976–85, Šolska kronika 1985–1993 (povzetek, šolska kronika je izgubljena), Šolska kronika 1994–2014, dnevnik in redovalnice v letih 1986–2007.

NASTANEK IN RAZVOJNA POT SREDNJE ŠOLE V ZREČAH

Od ustanovitve do njene osamosvojitve (1976–1991)

Nastanek zreške srednje šole je povezan s kadrovskimi potrebami lokalnega gospodarstva. Ideja o ustanovitvi Srednje kovinarske šole Zreče je nastala v podjetju Unior. Zaradi nenehnega razvoja podjetja in širitve proizvodnje je nastajala vedno večja potreba po delavcih. Hkrati so zaradi težkega in napornega dela v podjetju delavci izbirali delo v drugih mestih, zato je delovne sile primanjkovalo, uvoz delavcev iz drugih republik pa ni bil trajna rešitev. Takratni odločni direktor Uniorja Marjan Osole in vodja za izobraževanje zaposlenih Zdenko Toplišček sta se zavedala, da je za hitrejši vzpon podjetja in prodor na svetovni trg izobražen kader nujen, zato sta se zavzemala za ustanovitev samostojne poklicne kovinarske šole v Zrečah.³

Franc Šelih, nekdanji direktor, je zapisal, da so bili presenetljivi rezultati anket med osnovnošolci, saj je petkrat več osnovnošolcev izrazilo željo za kovinarski poklic, če bi bilo izobraževanje v Zrečah. K odločitvi je doprinesel še Unior s štipendijami.⁴

Namero za ustanovitev šole so sprožili takratni generalni direktor Uniorja Marjan Osole, Franc Ban (takratni sekretar Komiteja občinske konference ZKS Slovenske Konjice), Filip Beškovnik (takratni predsednik Skupščine Občine Slovenske Konjice), Franc Šelih (takratni direktor Delavske univerze Slovenske Konjice), Zdenko Toplišček (takratni pedagoški svetovalec).⁵

26. februarja 1976 je Skupščina Občine Slovenske Konjice imenovala iniciativni odbor za ustanovitev Kovinarske šole v Zrečah v okviru matične šole Rudarskega šolskega centra Velenje. Za predsednika je bil imenovan Franc Šelih, takratni direktor Delavske univerze Slovenske Konjice, namestnik je bil Tone Obrul iz Kostroja Slovenske Konjice, drugi člani so bili Robert Kovše iz Konusa Slovenske Konjice (namestnik Viktor Jager iz Konusa Slovenske Konjice), Alojz Korošec iz Uniorja Zreče (namestnik Zdenko Toplišček iz Uniorja Zreče), Ivan Tomažin iz IMP Slovenske Konjice (namestnik Jože Tomše iz IMP), Oto Pevnik iz Uniorja Zreče (namestnik Martin Zver iz Uniorja).⁶

Skupščina občine Slovenske Konjice je po 134. členu statuta občine Slovenske Konjice (Uradni list SRS, št. 10-236/74) na skupni seji vseh zborov občinske skupščine dne 26. februarja 1976 sprejela

S K L E P

o imenovanju iniciativnega odbora za ustanovitev poklicne kovinarske šole v Zrečah v okviru matične šole Šolskega centra Velenje

V e l e n j e

I.

Za člane iniciativnega odbora se imenujejo:
za predsednika:

1. Franc ŠELIH, Delavska univerza Slov.Konjice
za namestnika: Tone OBRUL "Kostroj" Slov.Konjice
za člane:
2. Robert KOVŠE, dipl.psih. Industr. kombinat "KONUS" Sl.Konjice
za namestnika: Viktor JAGER, Ind. kombinat "KONUS" Sl.Konjice
3. Alojz KOROŠEC "Unior" KI Zreče
za namestnika: Zdenko TOPLIŠEK, "Unior" KI Zreče
4. Ivan TOMAŽIN, "IMP" Slov.Konjice
za namestnika: Jože TOMŠE, "IMP" Slov.Konjice
5. Oto PEVNIZ, "Unior" KI Zreče
za namestnika: Martin ZVER, "Unior" KI Zreče

II

Naloga iniciativnega odbora je, da pripravi samoupravni sporazum investicijskih naložb v objekte in naložbe v šolo ter določi razmerja med ustanovitelji šole, Delavsko univerzo kot organizatorjem in izvajalcem izobraževanja ter matično šolo Velenje.

Priprave za začetek dela šole naj bi bile končane 1/9-1976 to je do začetka šolskega leta 1976/77.

III

Na svoji seji sprejme iniciativni odbor program dela odbora za čas trajanja mandata.

Odbor predlaga z delom, ki bodo ustvarjali pogoje za samostojno pouka na poklicni kovinarski šoli v ustanavljanju.

Številka: o22-3/76-1

Slov.Konjice, dne 26. februarja 1976

OBVEŠČENI:

1. vsi člani odbora
2. Republiška izobraževalna skupnost
3. Republiški komite za šolstvo
4. Zavod za šolstvo SRS, enota Celje
5. Republiški šolski center Velenje (poklicna kovinarska šola)
6. Delavska univerza, Slov. Konjice
7. Občinska vzgojno izobraževalna skupnost, tu
8. sekretariat skupščine-evidenca
9. k spisu a/a

PREDSEDNIK
SKUPŠČINE OBČINE
Filip Beškovnik l.r.

3 Pot nastanka naše šole. Šolska kronika 1976–1985. (Uvod).

4 Franc Šelih, Kovinarska šola Zreče – odsev kadrovskih potreb okolja. V: V dolini kovaštva. Šolski center Slovenske Konjice Zreče, Zreče, 2011, str. 18.

5 Pot nastanka naše šole. (Uvod). Šolska kronika 1976–1985.

6 Pisni vir: Sklep o imenovanju iniciativnega odbora za ustanovitev poklicne in kovinarske šole v Zrečah v okviru matične šole Šolskega centra Velenje (arhiv Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče).

Sklep o imenovanju iniciativnega odbora za ustanovitev poklicne in kovinarske šole v Zrečah v okviru matične šole Šolskega centra Velenje

Glavni pobudniki nastanka srednjega šolstva v Zrečah: Marjan Osole, Zdenko Toplišek in Franc Šelih (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

Septembra 1976 smo vpisali prvo generacijo kovinarjev, in sicer dva oddelka (46 dijakov). Pouk je prvih štirinajst dni potekal v začasnih prostorih, potem pa v prenovljenih prostorih stare osnovne šole. Prostorsko so bili na voljo najprej štiri učilnice, pet kabinetov, garderobe in drugi prostori. Pouk je bil v prvih letih pogostejše popoldne, ker je bilo veliko učiteljev oziroma predavateljev honorarno zaposlenih.⁷

Učitelji za splošne in strokovne predmete so bili zaposleni zgolj pogodbeno, nekateri so bili inženirji v podjetjih v Zrečah in Slovenskih Konjicah ali učitelji na okoliških osnovnih šolah. Začetkov delovanja se je Franček Mali, takratni pedagoški vodja in učitelj matematike, edini redno zaposlen pedagoški delavec na šoli, takole spominjal:

»Spominjam se, da so prav vsi pogodbeni pedagoški delavci izjemno odgovorno opravljali svoje delo na šoli in da je bilo sodelovanje z njimi vedno prijateljsko in korektno. Praktični pouk so na šoli izvajali inštruk-

torji, zaposleni v Uniorju Zreče. Čeprav brez predhodnih pedagoških izkušenj, so se trudili biti pedagoško korektni do dijakov. Rad se jih spominjam.«⁸

Prva leta so bila povezana predvsem z usklajevanjem pouka in s postavitvijo nove sodobne delavnice za izvajanje praktičnega pouka. Dogovor o izgradnji je bil sklenjen že ob ustanovitvi, a je bilo treba pridobiti še finančna sredstva. K financiranju delavnice je največ prispeval Unior. Gradnjo so začeli 13. oktobra 1977, delavnica pa je svoja vrata odprla 25. maja 1978.⁹

V šolski kroniki o pomembnem dogodku piše:

»25. maja se je ob 16. uri zbralo pred novo delavnico več kot 1000 mladih in starejših občanov, da bi prav na rojstni dan maršala Tita prisostvovali svečani otvoritvi delavnice. Mnoge goste iz Zreč, občine in republike (med njimi predstavniki RŠC Velenje) je pozdravila OO ZSMS na šoli Silva Ajdnik. V programu, ki je sledil, so nastopili ženski in moški pevski zbor DPD Svoboda Zreče, mladinski pevski zbor Osnovne šole Zreče, mladinka Jožica Kokot iz Slovenskih Konjic in učenci šole. Slavnostni govor je imel tov. dipl. ing. Marjan Osole, glavni direktor Unior Kovaške industrije Zreče. Med programom je obč. konferenca ZSMS Slov. Konjice priredila svečani sprejem učencev 7. razredov vseh osnovnih šol naše občine v svojo organizacijo, na koncu pa je s tem, da je prerezal trak, otvoril delavnico tov. Anton Novak, predsednik DS DO Unior. Po otvoritvi si je množica gostov ogledala delavniške prostore, v njih pa tudi 3 razstave (izdelki učencev šole, proizvodi Unior Kovaške industrije, turistična in gostinska aktivnost Unior Kovaške industrije). Za vabljene goste je Unior Kovaška industrija pripravila še skromno zakusko.«¹⁰

Slovesnemu odprtju sta sledila nakup prve zbirke učil in urejanje šolske knjižnice, locirane na podstrešju šolske zgradbe. Gradbeni del za ureditev podstrešja

1. a razred na zaključnem izletu v Umagu, šolsko leto 1977/78 (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

⁷ Franček Mali, Šolsko leto 1976–77. V: Šolska kronika 1976–1985.

⁸ Franček Mali, Moji spomini na delo v Poklicni kovinarski šoli Zreče. V: V dolini kovaštva: 35 let srednje šole v Zrečah. Šolski center Slovenske Konjice-Zreče, 2011, str. 14.

⁹ Šolska kronika 1976–1985. Šolsko leto 1976/77.

¹⁰ Franček Mali: Otvoritev nove delavnice, 25. maj 1978. V: Šolska kronika 1976–1985.

Ob šolski stavbi nastaja nova delavnica, pomlad 1978. (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

je financirala tovarna Unior, za opremo knjižnice pa je poskrbela Delavska univerza Slovenske Konjice.

Rezultati dobrega dela so se izkazali že na prvih zaključnih izpitih leta 1979, ko je prva generacija morala pokazati znanje pred komisijo, v kateri so sodelovali tudi učitelji iz Rudarskega šolskega centra Velenje. Rezultati so bili popolnoma primerljivi z velenjskimi, kar je šoli dalo dodatni zagon. Pet učencev je bilo zaradi odličnega uspeha v tretjem letniku oproščenih opravljanja zaključnega izpita.¹¹

V šolskem letu 1981/82 je prišlo do spremembe izobraževanja, in sicer je bilo uzakonjeno usmerjeno izobraževanje.

Že leta 1973 je skupščina SR Slovenije sprejela smernice in priporočila o splošni in celoviti reformi vzgoje in izobraževanja (Ur. l. SRS, šte. 12/73). V njenih stališčih je bilo poudarjeno, da je temeljni družbeni vzgojno-izobraževalni smoter oblikovati celovito svobodno osebnost. Ta mora biti sposobna in pripravljena ustvarjalno in kritično spreminjati družbena razmerja, razvijati in uveljavljati samoupravne in humane odnose.

Stališča o idejnosti vzgoje in izobraževanja naj bi načrtno uresničevale izobraževalne organizacije v celotnem vzgojno-izobraževalnem procesu pri vseh predmetnih področjih. Ideja je temeljila na marksizmu kot revolucionarni teoriji delavskega razreda in družbeni

samoupravljalški praksi.

Zakon o usmerjenem izobraževanju je bil sprejet leta 1980 (Ur. l. šte. 11/80 z dne 29. 4. 1980), veljati pa je začel v šolskem letu 1980/81. V prvih letnikih smo izobraževali po novih programih srednjega usmerjenega izobraževanja (SUI), v ostalih še po starem. Dijaki prvih letnikov so se lahko izobraževali po srednjem ali skrajšanem programu. V novih programih ni bilo več zaključnih izpitov, uvedeno je bilo proizvodno delo in pripravništvo.

Usmerjeno izobraževanje je zahtevalo spremembe v organizaciji pouka in opremljenosti prostorov. Leta 1982 je šola pridobila prizidek s tremi učilnicami, da bi zagotovila pogoje za usmerjeno izobraževanje, ki jih je postavil Zavod za šolstvo. Na severnem delu stavbe so dobili svoje mesto tri specializirane učilnice za fiziko in biologijo, kemijo ter obrambo in zaščito in trije kabineti. Odprtje novih prostorov je bilo 12. oktobra 1982.¹²

Po izgradnji prizidka je šola izpolnila pogoje za izvajanje usmerjenega izobraževanja in bila vpisana v register srednjih šol pri Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo v Ljubljani.

Število dijakov je raslo z uvedbo dvoletnih programov nižjega poklicnega izobraževanja. Programi so bili namenjeni dijakom z nižjimi učnimi in kognitivnimi zmožnostmi.

11 Franček Mali: Šolsko leto 1978/79. V: Šolska kronika 1976–1985.

12 10 let Kovinarske šole Zreče. Delavska univerza Slovenske Konjice, Zreče, 1986, str. 7–8.

Odmevi v časopisu¹³

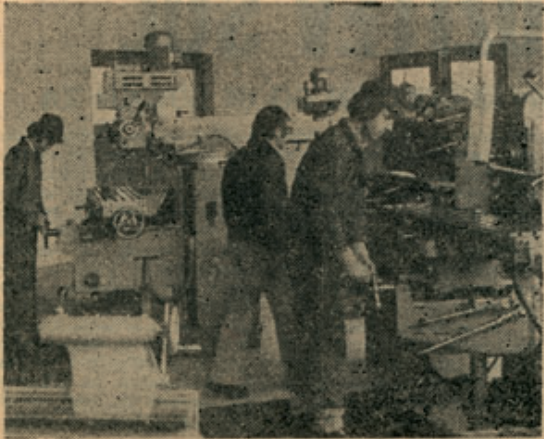
ZREČE NOVI TEDNIK 1. VI. 78

DELAVNICA

ZA POTREBE KOVINARSKÉ ŠOLE

V počastitev Dneva mladosti in Titovega rojstnega dne so pri poklicni Kovinarski šoli v Zrečah odprli novo in sodobno opremljeno delavnico. V njej je vrsta najrazličnejših strojev, orodij in opreme, ki jo potrebujejo učenci za usposabljanje v kovinskih poklicih. Izgradnjo delavnice je financirala delovna organizacija Unior, njena vrednost pa znaša devet milijonov dinarjev. Posebej velja poudariti, da so mnoga dela pri strojih, pa v zvezi z opremo in orodjem opravili učenci sami in njihovi inštruktorji, prav tako so v celoti uredili tudi šolsko okolje.

Poklicno kovinarsko šolo so v Zrečah ustanovili pred dvema letoma, pobudo zanjo pa je dala delovna organizacija Unior. Njeno ustanovitev so narekemale predvsem potrebe po izučenih kadrih, ki so se pojavile v mnogih delovnih organizacijah v konjski občini. Vse zainteresirane tovarne so zato sklenile samoupravni sporazum, s katerim so zagotovile sredstva za obnovo prostorov za kovinarsko šolo in za dejavnost šole. Poklicna kovinarska šola v Zrečah je dislocirani oddelk RSC iz Velenja, v njej pa se sedaj uči točno sto učencev.

Učenci Kovinarske šole pri praktičnem pouku v novi delavnici.

VEČER 29. 11. 77

Zametek srednjega šolstva

V ZREČAH DELUJE V TEM ŠOLSKEM LETU ŽE PRVI LETNIK POKLICNE KOVINARSKÉ ŠOLE, KI JE DISLOCIRANI ODDELEK RUDARSKÉGA ŠOLSKÉGA CENTRA IZ VELENJA

Potrebe po kovinarskih kadrih so narekemale, da so tudi v konjski občini začeli razmišljati o poklicni šoli te smeri. In v sodelovanju z RSC iz Velenja ter ob veliki podpori Uniorja so v letošnjem šolskem letu že odprli prva razreda poklicne kovinarske šole, ki jo obiskuje 45 učencev.

— Doslej so morali učenci v poklicne šole Maribor ali Slovensko Bistrico. To je bilo naporno in drago, poleg tega pa niso imeli takega stika z delovnimi organizacijami, kot če je šola v kraju, kjer je tudi delovna organizacija. Zdaj se namreč že med šolanjem spoznavajo z delom in delovnimi organizacijami, tako da se bodo kasneje lažje vključili v redno delo, nam je dejal Erik Višner, ki je za zdaj edini redno zaposleni predavatelj na tej šoli.

— Letos je v prvem letniku 45 učencev; kakšno pa je zanimanje za novi vojs iseneni?

— Žal so potrebe precej večje, kot so možnosti šole. Na razpis se je prijavilo 75 učencev. Žal pa vseh ne bomo mogli sprejeti. Vpisali jih

Erik Višner: Potrebe so večje kot pa možnosti za šolanje.

Nekdanjo osnovno šolo so povsem obnovili, tako da deluje poklicna kovinarska šola v lepo urejenih prostorih.

bomo spet dva razreda — to je od 45 do 50. Jeseni pa bo seveda začel delo že tudi drugi letnik.

Kovinarska šola v Zrečah ima prostore v nekdanji osnovni šoli, ki so jo doslej pretežno s pomočjo Uniorja popolnoma obnovili, tako da je zdaj resnično že dobro urejena. Ima garderobe za fante in dekleta, lepe učilnice ter tudi delavnico za učence prvega letnika.

— Do jeseni moramo zgraditi še delavnico za drugi in tretji letnik. To bo strojna delavnica s kovačnico, varilnico, rezkalnico in drugim potrebnim. Pri gradnji in nadaljnji opremitvi šole bodo sodelovale vse konjske delovne organizacije, ki potrebujejo delavce kovinarske stroke. Teh pa niti ni malo.

F. KRAMER

Faksimile: Večer, 29. november 1977

Faksimile: Novi tednik, 1. junij 1978

»Prvih nekaj tednov se nisem znašel. Predmet me ni posebej zanimal, zdel se mi je preveč abstrakten. Kmalu sem ga pričel dojemati in mi ni več odveč. Želel pa bi manj teorije in več iz življenja,« je povedal učenec prvega letnika poklicne kovinarske šole iz Žreč.

Faksimile: Iz ankete Marksizem v šoli, Delo, 31. marec 1979¹⁴

Učenci poklicne kovinarske šole iz Žreč so po vsem sodeč zadovoljni s poučevanjem samoupravljanja s temelji marksizma, saj menijo, da predmet ni suhoparen in dolgočasen. Veliko se pogovarjajo o konkretni samoupravljalski praksi, hkrati pa skušajo organizirati čimveč »aktivnih« šolskih ur. Učenec tretjega letnika meni: »Medtem ko smo imeli v prvih letnikih samoupravljanje s temelji marksizma po dve uri na teden, ga imamo v zadnjem le eno. To je premalo in želeli bi si enako število tedenskih ur. Dobro je, da sami pripravljamo referate, in to pogosto, in se dosti pogovarjamo o aktualnih dogodkih. Ocenjevati bi nas morali drugače, ne z ocenami. Kako ocenjevati, kdo ta predmet obvlada in kdo ne, pa ne bi vedel povedati.«

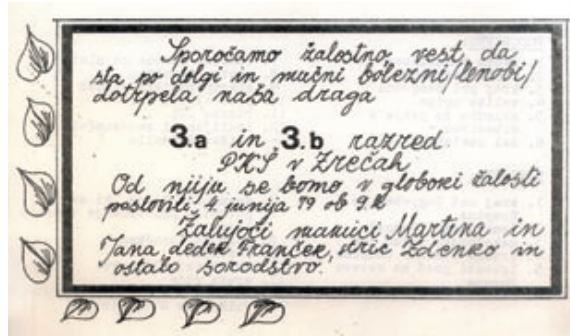
13 Franček Mali: Otvoritev nove delavnice, 25. maj 1978.

V: Šolska kronika 1976–1985.

14 Šolska kronika 1976–1985. Šolsko leto 1978/79.

Kovinar (glasilo DO Unior) v juniju 1979

Število oddelkov je naraslo na osem (v vsakem letniku dva oddelka triletnega programa in en oddelka dvoletnega programa).

Leta 1984 je bil zgrajen še prizidek k šolski delavnici, namenjen predvsem izobraževanju pripravnikov podjetja Unior in okoliških podjetij. Prizidek je bil odprt na občinski praznik, 12. oktobra 1984.

Šolska delavnica se je krepila v opremljenosti in kadrih. Strojni park je sledil razvojnim smernicam v gospodarstvu. Leta 1986 je bila nabavljena didaktična CNC-stružnica EMCO C5 CNC. Bili smo druga šola v Sloveniji, ki se je lahko pohvalila s tovrstnim strojem. Stroj je bil prvič predstavljen ob 10. obletnici šole, decembra 1986.¹⁵

Od osamosvojitve do Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče (1991–2004)

Leta 1991 se je šola osamosvojila in postala organizacijska enota Svetovalno-izobraževalnega centra Slovenske Konjice.

Leta 1995 so pričeli z intenzivnimi pripravami za Šolo za gospodinske storitve v Zrečah, da bi pritegnili k vpisu dekleta, ki jih kovinarski poklici niso več toliko zanimali, čeprav smo v prejšnjih letih šteli tudi do 63 deklet v enem letu. Želja po novem programu se je pojavila zaradi razvoja turizma, ki se je v teh letih začel razvijati v Zrečah in se danes izjemno dopolnjuje z industrijo. Njegov razvoj je narekoval nove smernice kadrovanja in pojavile so se potrebe po gostinskih in turističnih delavcih. Znova je v sodelovanju s Centrom srednjih šol Velenje nastala nova dislocirana enota, in sicer Šola za gospodinske storitve Zreče.

Nosilni podporniki so bili Občina Zreče, Občina Slovenske Konjice, Občina Slovenska Bistrica, Občina Vitanje, Občina Vojnik, podjetji Unior Zreče in Comet Zreče in Svetovalno-izobraževalni center Slovenske Konjice. Člani gradbenega odbora Šole za gospodinske storitve Zreče so bili Jože Košir, župan Občine Zreče

(predsednik), Franc Šelih, direktor SIC (namestnik predsednika), Stanko Makovec, Unior Zreče (član), Janez Jazbec, župan Občine Slovenske Konjice (član), Ivan Žagar, župan Občine Slovenska Bistrica (član), Slavko Krajnc, župan Občine Vitanje (član), Beno Podrgajs, župan Občine Vojnik (član), Majda Oplotnik, Comet Zreče (članica).¹⁶

Septembra 1996 je pouk začela obiskovati prva generacija dijakov gospodinske smeri. Ob pridobitvi novega programa je šola postala bogatejša za prizidek, katerega slovesno odprtje je bilo oktobra 1996. Šola se je preimenovala v Srednjo kovinarsko šolo in šolo za gospodinske storitve Zreče.

Faksimile naslovnice zbornika 20 let kovinarske šole
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Leta 1999 je bil verificiran poklic tehnik gospodinskih storitev, ki se je v dveh letih preimenoval v naziv gostinsko-turistični tehnik. S tem so dijaki gospodinske smeri lahko pridobili peto stopnjo izobrazbe. Hkrati so tekle verifikacije za poklicno-tehniški program strojni tehnik, ki smo ga začeli uvajati v šolske letu 2000/01.

Šola je bila polna dijakov. Izvajali smo tri stopnje programov: nižje poklicno, srednje poklicno in poklicno-tehniško izobraževanje na strojni in storitveni smeri.

¹⁵ Milan Sojč, Iz šolske kronike. V: 20 let kovinarske šole. SIC Slovenske Konjice, Zreče, 1996, str. 10.

¹⁶ Milan Sojč, Iz šolske kronike. V: 20 let kovinarske šole. SIC Slovenske Konjice, Zreče, 1996, str. 11–14.

Oskrbnice pri pouku (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Vzponu števila vpisanih dijakov je sledil upad zanimanja za programe storitvene dejavnosti.

Leta 2003 je usahnil program gostinsko-turistični tehnik. Število dijakov je drastično upadalo.

Otvoritev Šole za gospodinjske storitve Zreče (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Dijaki storitvene dejavnosti v šolskem prostoru za strežbo z učiteljico Romano Gričnik
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Srednja poklicna in strokovna šola Zreče kot enota Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče

Pomemben mejnik v razvoju šole je tudi ustanovitev Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče, ki je nastal iz Svetovalno-izobraževalnega centra. Vlada je 29. 7. 2004 prevzela soustanoviteljstvo javnega zavoda skupaj z Občino Slovenske Konjice. Srednja šola v Zrečah je postala enota Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče in se preimenovala v Srednjo poklicno in strokovno šolo Zreče.¹⁷

Upadajoče vpisne številke so bile skrb vzbujajoče in so resnično rušile obstoj zreške šole. Leta 2005 je prenehal program oskrbnik in tri leta pozneje še pomočnik oskrbnika.

Dijaki so se množično vpisovali v gimnazije, manj je bilo zanimanja za poklicne in strokovne smeri. Po natančni analizi lokalnih potreb se je začela razvijati ideja o uvajanju novega štiriletnega programa strojni tehnik.

Po večletnem prizadevanju smo konec leta 2007 dobili odobren nov štiriletni program strojni tehnik, kar je pomenilo nov zagon za šolo. Hkrati je potekala prenova poklicnih in strokovnih programov, ki je temeljila na načelih socialnega partnerstva in skupni odgo-

Dijaki storitvenih dejavnosti se predstavljajo.
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

¹⁷ Iz kovnice znanja, ob 30-letnici srednjega šolstva v Zrečah. Forma design, Slovenska Bistrica, 2006, str. 12.

Ljubljana, 29. 07. 2004

**PREVZEM SOUSTANOVITELJSTVA
ŠOLSKEGA CENTRA
SLOVENSKE KONJICE-ZREČE**

Vlada RS je na današnji seji, 29. julija 2004 sprejela sklep, s katerim prevzema soustanoviteljstvo javnega zavoda Svetovalno izobraževalni center Slovenske Konjice, ki ga je ustanovila Občina Slovenske Konjice. Svetovalno izobraževalni center se hkrati preimenuje v Šolski center Slovenske Konjice – Zreče. V skladu s tem, je vlada potrdila tudi besedilo pogodbe o soustanoviteljstvu in akt o ustanovitvi tega javnega zavoda.

Obseg programov, ki jih je šola izvajala v lanskem šolskem letu se ne bo spremenil, prav tako ne sredstva, ki jih bo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v prihodnjem šolskem letu namenjalo za plače zaposlenih in materialne stroške v skladu z normativi in standardi, ki veljajo za javne srednje šole.

Na šoli je 270 dijakov, ki se izobražujejo v programih kovinarsko strojne in gospodinjstvo turistične usmeritve, od lani pa šola izvaja tudi program gimnazije, v katerem se bo letos šolalo 270 dijakov. Za potrebe izvajanja gimnazijskega izobraževanja mladine nameravata soustanoviteljici do konca leta

2005 zgraditi novo stavbo gimnazije, za katero Občina Slovenske Konjice v last države prenese zemljišče za gradnjo in tako sofinancira novogradnjo do polovice vrednosti celotne investicije. Občina Zreče, ki sicer ne vstopa v soustanoviteljstvo, pa v last države prenaša stavbo, v kateri deluje Srednja poklicna in strokovna šola Zreče.

Dejavnosti šole se bodo izvajale v treh organizacijskih enotah: Gimnazija Slovenske Konjice, Srednja poklicna in strokovna šola Zreče in SIC – izobraževanje odraslih in svetovanje.

Glede na dosednji razvoj šole na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport ugotavljamo, da je izobraževanje mladine po programih srednješolskega izobraževanja v tej šoli upravičilo potrebe okolja. Zmanjšale so se migracije mladine v druge kraje, šola je razvila celovito infrastrukturo izobraževanja odraslih in nekaterih drugih dejavnosti, za kar pridobiva sredstva tudi na trgu.

*Mag. Polona Šoln Vrbinc
Kabinet ministra MŠZŠ*

Besedilo:

Prevzem soustanoviteljstva šolskega centra
(Vir: MŠZŠ (<http://www.mszs.si/slo/aktualno/novica.asp?ID=4405>, 20. 8. 2004)

Prevzem soustanoviteljstva Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče¹⁸
(Vir: zbornik Šolski center Slovenske Konjice Zreče: 1959–2009)

vornosti države ter delodajalcev za poklicno in strokovno izobraževanje.

Vsebinska prenova je temeljila na poklicnih standardih¹⁹, ki so imeli osnovo v Zakonu o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah.

Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov so

¹⁸ Aleksandra Boldin, Od Delavske univerze do SIC in Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče. V: Šolski center Slovenske Konjice Zreče: 1959–2009, Slovenske Konjice, 2009, str. 35.

¹⁹ Poklicni standard določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti, opredeljuje potrebna znanja, spretnosti ter splošne in poklicne zmožnosti, ki jih mora posameznik pridobiti.

v ospredje postavila opredelitev minimalnih izobrazbenih standardov ter razmerje med obsegom splošne in strokovne izobrazbe. Njihov najpomembnejši del je bila opredelitev strukture posameznih predmetnikov za posamezno stopnjo izobraževanja.

Naša šola po prenovi izobražuje na dveh nivojih. Prvo je srednje poklicno izobraževanje (oblikovalec kovin – orodjar, inštalater strojnih inštalacij). Izobraževanje poteka tri leta in se zaključi z zaključnim izpitom. Drugo je srednje strokovno izobraževanje (SSI) in poteka štiri leta (strojni tehnik) ter se zaključi s poklicno matura. Od leta 2014 v SSI-programu izobražujemo še gastronomsko-turistične tehnike.

Bistvene novosti prenovljenih poklicnih in strokovnih programov od leta 2007

Odpiranje kurikula

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje na nacionalni ravni je določil v povprečju 80 odstotkov vsebine oz. ciljev programa. Razliko, se pravi 20 odstotkov, je v skladu s poklicnim standardom določila šola v sodelovanju z gospodarskimi združenji oz. s socialnimi partnerji in lokalnim okoljem. Ta način je šoli odprl prostor za uresničevanje specifičnih izobraževalnih potreb gospodarstva in regionalnega okolja.

Povezanost splošnih predmetov, teorije in prakse

Splošna znanja so postala pomembna sestavina poklicnih kvalifikacij, ki v povezavi s strokovno teorijo in praktičnim izobraževanjem tvorijo logično in vsebinsko zaokrožene celote – strokovne module²⁰. Modularna sestava programov je pomenila premik od ozko gledanih predmetno zasnovanih programov k problemsko zasnovanim programom. Module so razdelili na obvezne in obvezno izbirne ter prosto izbirne. Obvezni moduli so obsegali temeljna strokovno teoretična in praktična znanja in generične kompetence za določeno strokovno področje. Obvezno izbirni moduli so bili določeni na podlagi meril izbirnosti. Njihovo število je odvisno od poklicne izobrazbe oziroma poklicnih standardov. Prosto izbirne module je lahko šola ponudila v odprtem delu kurikula.

Naša šola je v ta del pri srednjem strokovnem programu (strojnim tehnikom) poleg strokovnih modulov v skladu s potrebami lokalnega okolja vnesla drugi tuji jezik, in sicer strokovno terminologijo v nemščini. Tako je dijakom omogočila pridobivanje osnovnih splošnih in strokovnih sporazumevalnih zmožnosti v nemščini.

Kompetenčni pristop

Gre za koncept kurikularnega načrtovanja, v katerem opredeljujemo kompetence. Kompetence so definirane *»kot razvijajoče se in izkazane zmožnosti posameznika, ki mu omogočajo, da učinkovito in etično deluje v kompleksnih, spreminjajočih okoliščinah v poklicu ter v širšem družbenem in osebnem*

življenju.«²¹

S prenovo je bila presežena ozka opredeljenost oziroma razdrobljenost posameznih vsebin in uvedena povezanost v problemske enote, ki dijaku omogočajo ozaveščanje in uporabo vseh znanj in veščin v določeni učni situaciji. Tovrsten model omogoča večjo povezanost znanja v določeni situaciji.

Kreditni sistem

Izobraževalni program se je po novem ovrednotil s kreditnimi točkami. Kreditna točka »je po Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju merska enota za vrednotenje vseh oblik dela, ki ga mora opraviti povprečen dijak za doseganje ciljev izobraževalnega programa (ZPSI – U1. 79/2006).«²²

Praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu (PUD)

Številne analize in izkušnje šol so pokazale, da je za razvoj in dvig kakovosti poklicnega izobraževanja pomembno spoznavanje in izobraževanje v realnem delovnem okolju. Praktično usposabljanje z delom je postalo sestavni del vsakega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Pogoji za kvalitetno izvedbo je dobro sodelovanje šole z lokalnimi delodajalci, kar je našo šolo odlikovalo že od samega začetka delovanja.

Avtonomija šol pri načrtovanju in izvajanju izvedbenega kurikula

S prenovo je šola pridobila več avtonomije pri načrtovanju izobraževanja. Priprava izobraževalnega programa strokovnega in poklicnega izobraževanja na nacionalni ravni je bila pripravljena skladno s predpisanimi izhodišči in smernicami.

Izobraževalni program na nacionalni ravni sestavljajo: splošni del, posebni del in priloge k programu, ki vključujejo kataloge znanj za strokovne module in izpitne kataloge.

Izobraževalni program na ravni šole pripravi vsaka šola posebej. Imenuje se izvedbeni kurikulum. Šola ga mora načrtovati in izvajati na podlagi nacionalnega kurikula, upošteva potrebe regionalnega okolja.

Tovrstna zasnovanost izobraževalnih programov je šoli odprla še večje možnosti za aktivno sodelovanje z lokalnim okoljem in vnašanje specifičnih prvin v izobraževalni program. Glede na to, da naša šola stoji v osrčju industrijske cone, sta prenova in realizacija sprememb potekali brez težav.

²⁰ Modul je programska enota strokovnega dela izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, v katerih se strokovnoteoretična znanja, praktične veščine, splošna znanja in kompetence povezujejo v zaokroženo celoto ciljev in vsebin. Moduli so opredeljeni na osnovi analize poklicnih standardov in smiselnega povezovanja ključnih, generičnih in poklicno specifičnih kompetenc.

²¹ Podlage za pripravo izobraževalnih programov. V: <http://www.cpi.si/kurikul/podlage-za-pripravo-izobrazevalnih-programov.aspx>.

²² Podlage za pripravo izobraževalnih programov.

Prva generacija strojnih tehnikov 2008/09, razrednik Dušan Špoljar (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Srednja poklicna in strokovna šola Zreče od zadnje prenove srednješolskega izobraževanja do danes

V šolskem letu 2008 smo vpisali prvo generacijo strojnih tehnikov, ki je štela kar 32 dijakov. Dijakom tega programa omogočamo opravljanje petega predmeta na ravni splošne mature in jim s tem odpiramo možnost univerzitetnega študija. V letu 2008 je bil usklajen in sprejet Akt o ustanovitvi šolskega centra, v katerem je kot soustanoviteljica nastopila še Občina Zreče²³. V letu 2009 je šolanje zaključila zadnja generacija poklicno-tehniške strojne smeri.

Na šoli smo poleg strojnega tehnika izvajali še dva programa srednjega poklicnega izobraževanja, in sicer oblikovalca kovin – orodjarja in inštalaterja strojnih inštalacij. Dijaki šolanja več niso mogli nadaljevati pri nas, ampak so po uspešno zaključenem šolanju morali izbrati nadaljevanje drugje. Kljub prizadevanju za ohranitev PTI-programa ali nenehni želji po ponovnem zagonu nam to do danes še ni uspelo, čeprav si dijaki zelo želijo nadaljevati šolanje pri nas.

Šola je leta 2007 široko odprla vrata lokalni skupnosti, nacionalnim in prvič tudi mednarodnim projektom. V okviru mednarodnega projekta Leonardo da Vinci so

Skulptura v Kolesju časa
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

²³ Aleksandra Boldin, Od Delavske univerze do SIC in Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče. V: Šolski center Slovenske Konjice Zreče: 1959–2009, Slovenske Konjice, 2009, str. 36.

Utrinek s tehniških dni za osnovnošolce (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

dijaki leta 2008 prvič šli po znanje v tujino, in sicer na Češko, v mesto Zlin. Z bogatimi strokovnimi, kulturnimi in osebnimi izkušnjami so se vrnili domov. Že čez nekaj mesecev smo svoje znanje posredovali češkimi dijakom mi. Štirinajst dni so pridobivali strokovno znanje v šolski delavnici in pri pouku, spoznavali so podobnosti in razlike v kulturi in navadah ter druženje zaključili s slovensko-češkim večerom. V znamenje prijateljstva smo pred šolo posadili rdeči javor.

Mednarodna pot je postala stalnica v izobraževanju. Po še nezaključenem projektu s Češko smo dobili ponudbe za izmenjave iz več držav. Zaradi majhnosti, predvsem kadrovske, smo se lahko odločali le za enega na leto. Sprejeli smo povabilo poklicne šole iz Würzburga in prijavi projekt za poglobljanje znanja iz CNC-programiranja in robotike. Z nemško šolo še danes sodelujemo in si vsako leto postavljamo nove izzive. Nemška šola je nad nami, našim poukom, lokalnim gospodarstvom in turistično ponudbo izjemno navdušena. Hermann Helbig, namestnik ravnatelja Franz-Oberthür-Schule, je takole strnil mnenje o našem sodelovanju:

»Za nemške dijake pomeni tovrsten obisk obogatitev izobraževanja, ki ga nato vidijo z drugačnimi očmi. Razen pridobitve kompetenc v CNC-programiranju so dijaki obiskali številna podjetja, kot so Unior, GKN Driveline, Swatycomet in druga. Tam so si ogledali različne postopke obdelave kovin, ki jih v lastni šoli ne bi mogli spoznati. /.../ Čeprav so nekateri naši dijaki skeptični, ko se odločijo za izmenjavo v Zrečah, so na koncu

vedno navdušeni nad pristrčnostjo, gostoljubnostjo in strokovnostjo zreške šole. Te izkušnje in ta doživetja so za njih nepozabna.«²⁴

V letih od 2007 so sledile številne posodobitve v opremljenosti, organizaciji pouka in poučevanju. Šola je začela uvajati projektne dneve, ki se jih dijaki vsako leto izredno veselijo. Leta 2009 smo v obliki medpredmetnega sodelovanja spoznavali pomen kovin nekoč in danes. Vrnili smo se v zgodovino, izdelali večjezični slovar, preračunavali merske enote, spoznavali postopke obdelovanja in izdelali skulpturo v Kolesju časa, ki stoji na krožišču proti Rogli. Umetniško sta jo pomagala oblikovati Franjo Funkelj in Zvonko Pušnik, takratni učitelj umetnosti.

Leto pozneje je prav tako v okviru projektne dni nastala skulptura Kovač, ki stoji pred šolsko delavnico. V naslednjih letih smo izdelali še grafični stroj in ograjo ob Dravinji.

Glede na to, da je šola kljub številnim odličnim rezultatom pogosto žrtev lokalnih stereotipov, kot sta »preko vode do svobode«, »zreški faks«, smo začeli uvajati tehniške dneve za osnovnošolce, da bi jih povabili med nas in jim približali vsaj delček našega vsakdana. Za osmošolce in devetošolce pripravljamo številne delavnice, strokovne in tudi iz splošnih predmetov, in lahko se pohvalimo, da je zanimanje zanje izredno.

²⁴ Koraki, Šolski časopis Srednje poklicne in strokovne šole Zreče, letnik IV, številka 4, str. 5.

Postavitev fleksibilne produkcijske celice ob 35-letnici šole (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Intenzivno smo se povezali z lokalnim okoljem v projektih Občina po meri invalidov, Veseli december, dnevi turizma, Okusi Rogle in podobne prireditve, ki jih organizira Občina Zreče.

Leta 2010 smo začeli izdajati šolski časopis Koraki, ki še danes razveseljuje dijake in novince ob vpisu.

Dokazali smo, da nam branje ni tuje in za dijake od leta 2009 vsako leto organiziramo Noč branja. V okviru nje smo leta 2009 in 2010 organizirali seminar za mentorje in tako razširili dogodek na skoraj vse osnovne šole v okolici in tudi širše po Sloveniji. Noč branja se danes odvija na več kot 50 šolah po Sloveniji in na to smo zelo ponosni.

Sledili smo sodobnim tehnologijam. Šola je postavila spletno stran in začela tam redno v besedi in sliki objavljati dogodke in informacije, od leta 2012 tudi na Facebooku. Spletna stran je v letih 2010–2013 precej zamrla, več je bilo objav na Facebooku. Zavedali smo se, pa tudi starši so nas na to opozarjali, da mora spletna stran znova zaživeti. Tako smo v šolskem letu 2013 začeli redno objavljati dogodke na uradni spletni strani šole. Leta 2014 je bila stran posodobljena.

V šolskih letih 2010/11 in 2011/12 smo na šoli na osnovi uspešne kandidature pri projektu »Kulturweit« gostovali naravna govornica iz Nemčije, in sicer Liso Benka in Pascala Lemmerja. Mladostnika sta dijakom približala jezik in deželo. Koordinatorica je bila Marjana Cenc Weiss.

Številni učitelji in dijaki so za poučevanje in uče-

nje začeli uporabljati spletno učilnico, kjer imajo dijaki dostop do e-gradiv in kamor odlagajo svoje seminarske naloge ali opravljajo naloge, ki jih zahteva učitelj.

Leta 2011, ob 35-letnici obstoja, je šola v okviru čezmejnega sodelovanja Koop Flexible Automation pridobila fleksibilno produkcijsko celico z robotom. Posodobila je še računalniško učilnico in zamenjala vse radiatorje, za katere smo dobili sredstva na osnovi uspešne kandidature na projektu energetske sanacije zgradb.

Vpis novincev je v letih 2012–2013 zelo upadel. V programu inštalater strojnih inštalacij že dve leti nismo imeli vpisa, prav tako je upadel vpis za oblikovalca kovin, še najbolj pa za strojnega tehnika, in sicer na dvanajst dijakov. Zaposleni smo izražali strah in dvom o obstoju šole in opozarjali na nujne korake, ki so potrebni, da se bo šola ohranila. Treba se je bilo še intenzivneje boriti za obstoj in postaviti nove razvojne smernice.

Znova nam je uspelo. Intenzivno smo se povezali z lokalnimi delodajalci, opravili številne analize in začeli pogajanja za izvajanje programa gastronomsko-turistični tehnik. Razvoj lokalnega turizma je v polnem razcvetu, prav tako so potrebe po kadrih pereče, kar je pokazatelj, da je poklic v lokalnem okolju res iskan.

Januarja 2014 smo prejeli sklep, da je program odobren. Sledila je prenova prostorov za gastronomijo. Septembra smo vpisali novo generacijo gastronomsko-turističnih tehnikov.

Na šoli spet program gastronomsko-turistični tehnik (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Prav tako smo uvedli številne posodobitve na programih strojništva. S pomočjo lokalnih podjetij Unior in GKN Driveline smo prenovili specialni kabinet za avtomatizacijo.

V šolski delavnici smo pridobili novo sodobno strojno opremo: 3-dimenzionalni koordinatni merilni stroj DEA, trgalni stroj ZWICK-ROELL250KN, merilno pripravo za prednastavitev rezilnega orodja ZOLLER,

Posodobitve v šoli in šolski delavnici (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

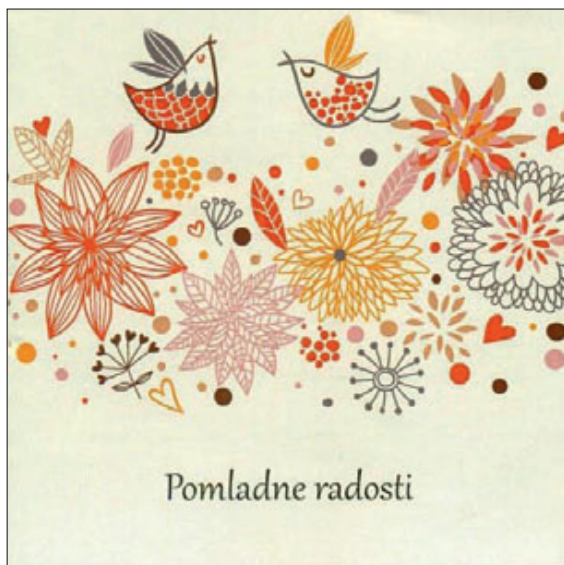
nakrčevalno napravo ZOLLER in merilno roko FARAW. Nad delavnico smo uredili nov kabinet za inštalaterje strojnih inštalacij.

S pomočjo staršev, donatorjev, zaposlenih in dijakov smo v poletnih mesecih 2014 prenovili učilnico v drugem nadstropju šole in gospodinske prostore.

Začeli smo uvajati aktivne oblike poučevanja, npr. po Edwardu de Bonu, vključevati bralne učne strategije in razvijati kritično razmišljanje in še bolj skrbeti za optimalen razvoj vseh dijakov. Šolanje prilagajamo nadarjenim dijakom in perspektivnim športnikom.

Aktivno smo se vključili v delovanje lokalne skupnosti in postali skoraj nepogrešljivi na kulturnih prireditvah.

Da naši dijaki niso zgolj strojniki, ampak da se znajo preleviti v prave poete, smo dokazali s prikupno pesniško zbirko Pomladne radosti, ki je izšla marca 2014. Zanj smo leto kasneje na natečaju literarnih srednješolskih glasil v organizaciji Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne prireditve prejeli nagrado, in sicer pohvalo za domiselno pesniško miniaturo.

Naslovnica pesniške zbirke Pomladne radosti, mentorica Marjana Cenc Weiss
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Postali smo soorganizatorji vseslovenske Noči knjige, ki je prvič potekala 23. aprila 2014 pod častnim pokroviteljstvom Unesca in postaja stalnica.

Naše delo je obrodilo sadove. Že v naslednjem letu, šolskem letu 2014/15, smo znatno povečali vpis, znova vpisali dijake v program inštalater strojnih inštalacij, v katerem v zadnjih dveh letih ni bilo vpisa, in zagnali program gastronomsko-turistični tehnik.

Nov program je prinesel novosti in spremenil šolsko klimo. Vpisali smo tudi eno dekle in verjamemo, da jih bo v naslednjih letih še več.

V šolskem letu 2014/15 smo prešli na elektronsko vodenje šolske dokumentacije, in sicer na eAsistenta. Klasične dnevnik in redovalnice je zamenjala moderna tehnologija. eAsistent je zanimiv tudi za starše, ki lahko dnevno spremljajo uspeh svojih otrok in dogajanje pri pouku. Za učitelje pa pomeni predvsem olajšanje v birokraciji.

Praktični pouk

Pouk na šoli je bil v prvih letih deljen na teoretični pouk – tri dni – in praktični pouk, ki je obsegal dva dni. Praktični pouk smo izvajali na šoli in v zasilno prirejenih delavnicah pri Unior Kovaški industriji Zreče. Maja 1978 je šola dobila šolsko delavnico, katere gradnjo je financirala Unior Kovaška industrija Zreče. Prvi letniki so še vedno imeli pouk v pritličju šole. Praktični pouk so izvajali inštruktorji iz Uniorja.

Zahteve po opremljenosti in kadrovskih zahtevah so postajale vedno ostrejše, predvsem ko smo vložili zahtevek za verifikacijo šole. Iz šolskega leta 1983/84 so prvi zapisi o proizvodnem delu in pripravništvu. Proizvodno delo so opravljali vsi učenci. Razporejeni so bili v delovne organizacije, od katerih so dobivali štipendije. V prvem letniku srednjih programov je proizvodno delo trajalo dva tedna, v skrajšanem programu tri tedne in v drugem letniku skrajšanega programa devet tednov. Proizvodno delo sta spremljala vodja praktičnega in vodja teoretičnega pouka.

V šolskem letu 1983/84 je po novem usmerjenem

Pouk na sodobnih strojih (Vir: arhiv srednje šole Zreče)

Učilnica praktičnega pouka (1973), danes učilnica slovenščine (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

izobraževanju zaključila prva generacija dijakov, ki so po končanem šolanju morali opravljati še pripravništvo. V tem času so se specializirali za poklic. Za pripravnike Uniorja in učence brez štipendije je bil načrtovan potek pripravništva v prizidku delavnice.

Po prenovi srednješolskega izobraževanja 2008 je oblike proizvodnega dela zamenjalo praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu. Pouk ni več deljen na praktični in teoretični, ampak so znotraj posameznih modulov načrtovane ure teorije in praktičnih vaj za posamezni modul. Nekateri moduli so samo teoretični oz. vključujejo vaje v specializiranih kabinetih na šoli. Šola je imenovala organizatorja praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu, ki skrbi za organizacijo PUD-a in spremljanje dela v podjetjih.

Interesne dejavnosti, proslave, dogodki

Šola od začetka svojega obstoja skrbi za celostni razvoj dijakov. Poleg predpisanih učnih načrtov lahko izbirajo med raznoliko ponudbo interesnih vsebin in krožkov.

Interesne vsebine so razdeljene na strokovne, kulturne in športne vsebine.

Strokovne vsebine

V okviru strokovnih vsebin dijaki obiskujejo podjetja, sejme in šole s podobnimi programi. V začetkih so bili najpogostejši ogledi tovarne Gorenje Muta in

Poklicne in kovinarske šole Muta, ŠC TAM Maribor, podjetja TAM, podjetja Gorenje v Velenju, Rudarskega šolskega centra Velenje in Železarne Štore.

V devetdesetih letih so bili izvedeni ogledi Tehničnega muzeja Bistra, SIP Šempeter, Livarne Maribor, Mednarodnega obrtnega sejma Celje. Z uvedbo šole za storitvene dejavnosti so se strokovne vsebine razširile na obisk Gostinsko-turističnega zbora Slovenije, ogled Droge Portorož ipd.

Od leta 2000 smo med strokovnimi vsebinami organizirali obiske Pivovarne Union, Tekstila Prebold, Premogovnika Velenje, podjetja Steyr v Avstriji in že omenjenih strokovnih sejmov.

V zadnjih desetih letih so med ogledi še vedno v ospredju obiski strokovnih sejmov MOS v Celju ali Forma tool. Med podjetji so si dijaki poleg lokalnih podjetij Unior, GKN Driveline in Kostroj spoznavali proizvodne procese v Impolu, Litostroju, Revozu, Talumu, Nuklearni elektrarni Krško, Livu Postojna, Tomosu, Luki Koper, Tajfunu, Nivoju, Svetu energije, Inštitutu Jožefa Stefana, Emu – orodjarni v Celju, obiskali so tehniški muzej v Münchnu in na Dunaju, tovarno traktorjev Same v Italiji. V šolskem letu 2014/15 so se dijaki neizmerno razveselili obiska podjetja Akrapovič.

Kulturne vsebine

Odnos do kulturne dediščine in aktualnih kulturnih dogodkov dijaki razvijajo z obiskom kulturnih institucij in organizacijo prireditev in proslav. Prav tako razvijajo svoje talente z ustvarjanjem šolskih glasil, glasbenimi nastopi, recitacijami, plesi.

Nastop šolske folklorne skupine (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

V začetnih letih so se dijaki najprej udeleževali občinskih proslav in krajevnih praznikov, za katere so kmalu soustvarjali program. Šolske proslave so bile do tri na leto, kar je primerljivo z današnjim časom, le da so se prazniki, ki jih obeležujemo s proslavami, spremenili. Nespremenjen še vedno ostaja slovenski kulturni praznik.

Pomemben del kulturnega dogajanja na šoli so pomenila tudi obeležja postavitve temeljnega kamna za gradnjo delavnice ali prizidkov in prireditve ob okroglih obletnicah šole. Prireditve so vedno obiska-

li pomembni lokalni predstavniki in gospodarstveniki ter predstavniki Zavoda za šolstvo ali celo ministrstva. Kot zanimivost je vredno poudariti, da je odprtje šolske delavnice leta 1978 obiskalo več kot tisoč ljudi, mladih in starejših.

V šolskem letu 1981/82 je začela delovati folklorna skupina, ki je za svoje uspehe prejela priznanje matične šole. Prav v tem letu so si dijaki ogledali Ljubljano, NUK in Cankarjev dom. Leto pozneje so dijaki pripravili Večer domačih običajev in pesmi.

V devetdesetih letih je že zabeležen obisk film-

Predaja ključa (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

Fazanerija (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Prireditev ob koncu šolskega leta, Mavrica 2015 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

skih predstav, organizacija ekskurzij v Žižko kartuzijo, Studenice, na Ptujsko goro, v Hrastovlje. V šolskem letu 1999/2000 so si dijaki ogledali gledališko predstavo v SNG Maribor. Na šoli so potekale interesne dejavnosti in kvizi, z namenom spoznavati običaje in lokalne ustvarjalce.

V zadnjih letih si dijaki skoraj vsako leto ogledajo vsaj eno gledališko predstavo in obiščejo muzej ali galerijo. Lansko leto so si dijaki tretjega letnika prvič ogledali večerno predstavo v SNG Maribor, in sicer Revizorja. Tovrsten obisk se razlikuje od dopoldanskih

predstav, ki so organizirane posebej za šole, saj dijaki zvečer doživijo gledališče v drugačni luči in se za ogled tudi temu primerno uredijo.

Dijaki sodelujejo pri organizaciji šolskih proslav in lokalnih prireditev. Organizacija šolskih proslav postaja težava, ker nimamo ustreznega, temu namenjenega prostora. Med najbolj priljubljenimi šolskimi prireditvami je že vseskozi predaja ključa, v zadnjih letih pa še fazanerija. Fazanerija je neke vrste krst oziroma sprejem dijakov prvih letnikov ob začetku šolskega leta.

Že dve leti na ta veseli dan kulture pripravljamo

Prireditve nekoč (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

Vesele note za praznične dni 2014

Literarno-kulinarično druženje za mame, 25. 3. 2015 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

dobrodelni koncert Vesele note za praznične dni in prireditve ob zaključku šolskega leta za starše z naslovom Mavrica.

V šolskem letu 2014/15 smo prvič ob materinskem dnevu organizirali literarno-kulinarično druženje, ki so se ga mame zelo razveselile in nas pozvale, naj to postane tradicija.

Šola je že od začetka izdajala raznolike publikacije in glasila. Podatka o izdaji pravega šolskega časopisa iz začetkov srednje šole v šolski kroniki ni, obstajali so poskusi, v šolskem letu 1982/83 je zapisano, da so izdali dve glasili. Ohranjenega ni nobenega izvoda.

Od leta 2010 na šoli izhaja šolski časopis Koraki. Prva tri leta smo ga izdajali ob informativnem dnevu, kot promocijsko gradivo so ga prejeli tudi osnovnošolci. Lansko leto je časopis izšel ob koncu šolskega leta, saj tako lažje zaokrožimo dogajanje celotnega šolskega leta. Časopis smo podarili novincem ob vpisu.

V šolskem letu 2014/15 smo še posebej poudarili obisk lokalnih muzejev in kulturnih spomenikov. Dijaki prav tam uresničujejo številne cilje iz učnega načrta pri družboslovju, zgodovini in geografiji.

Športne vsebine

Pomemben del šolskega življenja je vsekakor šport. Poleg rednih ur so že od samega začetka šole organizirajo štirje športni dnevi, ki so namenjeni realizaciji vsebin, ki jih pri rednih urah ni mogoče izvesti.

Med najpogostejšimi aktivnostmi so pohodi, zimski športni dan, medrazredne igre oz. tekmovanja, tekmovanja med dijaki in učitelji, plavanje, drsanje in orientacijski pohod.

Že v prvih letih je na šoli delovalo šolsko športno društvo (ŠŠD). Najraje so dijaki igrali nogomet in

Naslovnica časopisa Koraki (Vir: arhiv Epigraf, Blaž Prapótnik)

Dijaki na pohodu: Jože Goričan, Zdenko Ravnak, Ludvik Mikek in pedagoški vodja Franček Mali (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1978/79)

košarko. Med športi so iz prvih let omenjeni še streljanje, šah, namizni tenis in odbojka. Nekateri dijaki so bili v začetku obstoja šole člani planinskega društva, opravljali so tudi tečaje za mladinske planinske vodnike. Tega danes ne beležimo več.

Dijak ves čas zastopajo šolo na športnih turnirjih in tekmovanjih, predvsem v nogometu in košarki, pa tudi v atletiki in smučanju. Med najslavnejše športnike naše šole v slovenskem in na svetovnem prostoru sta se zagotovo zapisala Miran Vodovnik in Martina Ratej.

Na tečaju za mladinske planinske vodnike: drugi Miran Hren, tretji Henrik Hren (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1978/79)

Športne igre med dijaki in učitelji (Vir: Šolska kronika 1976–1985)

Martina še danes uspešno trenira.

V zadnjih letih šolo obiskujejo perspektivni športniki, ki jim šola v skladu s pedagoško pogodbo omogoča prilagoditve pri izobraževanju. V zadnjih letih je za dijake organiziran popoldanski trening v nogometu.

Nekoč krožki, danes projekti

Na šoli so v prvih letih delovanja potekali različni krožki: planinski, šahovski, ZSMS – mladinci, obrambni, strelski, računalniški in podobno.

V šolskem letu 1981/82 pedagoški vodja navaja, da je na šoli premalo interesnih dejavnosti in da bo prav tem vsebinam treba v naslednjih letih posvetiti več pozornosti²⁵. Na šoli sta na novo potekala fotokrožek in ekološki krožek. Že v naslednjem letu je število krožkov naraslo. Organizirano so delovali strelski, šahovski, tehnični, planinski ter literarni in recitatorski krožek, folklorni krožek ter občasno marksistični.

Zanimanja za izvenšolske dejavnosti že v naslednjem letu ni bilo, saj je večina dijakov prihajala s kmetij, kar pomeni, da so po pouku morali domov opravljati delo na kmetiji. Tudi danes je situacija podobna, čeprav se je delež dijakov, ki prihajajo s kmetij, zmanjšal. Dijaki gredo po pouku najraje domov. So pa vedno pripravljeni pomagati ob določenih prireditvah, aktivno-

stih, le za redne oblike krožkov, aktivnosti ne kažejo posebnega zanimanja.

V šolskem letu 1984/85 sta na šoli poleg folklorne potekala še računalniški in tehnični krožek. Računalniški krožek je prejel posebno priznanje matične šole.

Pozneje je v šolski kroniki zabeležen še krožek CNC-tehnologije, v šolskem letu 1998/99 pa računalniški in CNC-krožek. V zadnjih letih krožkov ne beležimo posebej. Aktivnosti, ki jih pripravljamo za dijake, so del interesnih vsebin ali projektov, ki potekajo na šolski, lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni. Šola nudi v okviru dodatnih ali nadstandardnih aktivnosti še ekskurzije, sodelovanje na proslavah in prireditvah, tekmovanjih, Noč branja, dobrodelni koncert Vesele note za praznične dni, projekt Zdrava šola, sodelovanje na natečajih, v mednarodnih projektih, ure samopodobe, tekmovanja idr.

Noč branja smo začeli uvajati leta 2009 in je še vedno priljubljena med dijaki. Čeprav naši dijaki ne berejo radi, v tovrstnih projekti vzamejo v roke tudi knjigo. Noč branja smo izvajali tudi kot inovacijski projekt v okviru Zavoda RS za šolstvo z raziskovalnim vprašanjem Kako dijakom nastaviti pasti za branje. Naš namen je bil, da jih ne silimo k branju, ampak da jim dokažemo, da to vsak dan počnejo.

²⁵ Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1981/82.

Noč branja (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Lansko leto smo se pridružili vseslovenski Noči knjige in postali tudi eden izmed organizatorjev.

Popestritev vzgojno-izobraževalnega procesa danes pomenijo projekti. Od leta 2008 organiziramo mednarodni projekt Leonardo da Vinci, v okviru katerega dijaki pridobivajo strokovna znanja v tujini. Prvo leto

je potekala izmenjava s Češko, zadnja leta pa z nemško poklicno šolo iz Würzburga. Koordinatorica teh mednarodnih projektov je mag. Štefica Fink.

Na šoli je potekal še mednarodni projekt Faraw, v katerem so dijaki s simulacijo učnega podjetja spoznavali delovne procese v podjetju.

Dijaki na izmenjavi v Zlinu, mentorja Robert Jurič in Marjana Cenc Weiss, oktober 2008 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole)

Alen Potnik pri pouku na Franz-Oberthür-Schule, april 2015 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Prostovoljstvo

Dijaki so se v začetku udeleževali številnih sobotnih delovnih akcij. Pri tem so urejali okolico šole in kraja. Danes podobnih dogodkov ni, razen pred leti smo

bili vključeni v projekt Očistimo Slovenijo. So pa številni naši dijaki člani prostovoljnih gasilskih društev, kar pomeni, da imajo dobro razvit socialni čut in posluš za stisko sočloveka.

Najštevilčnejša skupina dijakov v Würzburgu, april 2015, z leve: David Horvat, Dominik Hohler, Anže Žgank, Luka Švab, Alen Potnik, Florjan Ungar, Klemen Kokol in Uroš Črešnar (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Na zaključni ekskurziji na slovenski obali (Vir: arhiv SPSŠ Zreče)

Zaključni izleti – danes zaključne ekskurzije

Gotovo nas na šolo vežejo najlepši spomini na izlete, ki so jih za nas organizirali učitelji. Navdušenja za izlete je danes manj, saj učenci veliko znamenitosti doma in preko meje spoznajo že v osnovni šoli ali z družino.

Zreška srednja šola je tudi v tem pogledu bila vseskozi v koraku s časom. Že v prvem šolskem letu so dijaki ob koncu leta štiri dni letovali v Umagu, v domu Unior, in sicer brezplačno. Podobno priložnost so imeli še dijaki naslednjih generacij, med lokacijami je bila tudi

Prvi maturanti šole na zaključnem izletu v Puli (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1978/79)

Savudrija. V naslednjih letih so dijaki ob koncu šolskega leta bili na Boču, Rogli, Osankarici, v Logarski dolini, na Mariborskem Pohorju, Ptuj in v Kidričevem.

V zadnjih desetih letih termina za zaključni izlet ni oziroma ni več predpisan. Na šoli organiziramo zaključno strokovno ekskurzijo, ki je del interesnih ali strokovnih vsebin ali splošnih modulov. Med najbolj priljubljenimi destinacijami je slovenska obala, na poti si vedno ogledamo še kakšno podjetje in znamenitost. Dijaki se

Dijaki v Budvi (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Zaključni ples učencev 3. a, 3. b in 2. c v hotelu Dobrava, april 1985 (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1984/85)

odločajo tudi za kopanje v termah, nekateri pa za sproščen pohod s piknikom na bližnjem hribu ali Rogli.

Maturantski izleti

Dijaki zaključnih letnikov so redno izobraževanje zaključili z maturantskim izletom. Med destinacijami so izstopale Španija, Grčija, Budimpešta, Rimini, Jadransko morje. V zadnjih letih pa se odločajo za oddih v Črni gori, v Budvi.

Prvi zaključni letniki so se podali na zaključni izlet v Pulo, med naslednjimi so bile priljubljene destinacije Poreč, Savudrija ter slapovi Krke in Trogir.²⁶

V devetdesetih letih so se med zaključnimi oz. maturantskimi izleti pojavile predvsem destinacije v sosednje ali sredozemske države. Dijaki so potovali na Madžarsko, v Španijo, Italijo, Grčijo in v Berlin.

Zaključni oziroma maturantski plesi

Prve priprave na izvedbo maturantskega plesa so se začele že v šolskem letu 1982/83, in sicer z organizacijo plesnih vaj. Dijaki zaključnih letnikov so se na svečanem plesu prvič zavrteli 26. aprila 1984. Za ples se v kroniki pojavljata termina maturantski ples, že prvi ples, potem pa je nekaj časa v rabi izraz zaključni ples. Tega smo najprej organizirali v lastni režiji v hotelu Dobrava, zadnja leta pa se odvija v organizaciji plesne šole Pingi v športni dvorani v Slovenskih Konjicah.

Povezanost šole z lokalnim gospodarstvom

Razvoj šole je močno povezan z razvojem lokalnega gospodarstva. Dijaki pri okoliških podjetjih, ki imajo s šolo sklenjeno pogodbo, opravljajo praktično usposabljanje pri delodajalcih. V preteklosti je bilo to proizvodno delo v nižjih letnikih in pripravništvo po zaključnem izobraževanju v šoli.

Praktičnega usposabljanja z delom je v prvem letniku srednjih strokovnih programov štirinajst dni, v drugem in tretjem letniku pa tri tedne. V srednjih poklic-

Prvi maturantski ples aprila 1984: Janez Jazbec, pedagoški vodja, Marija Rečnik in Marjan Jelenko – 3. letnik (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1984)

²⁶ Šolska kronika 1976–1985.

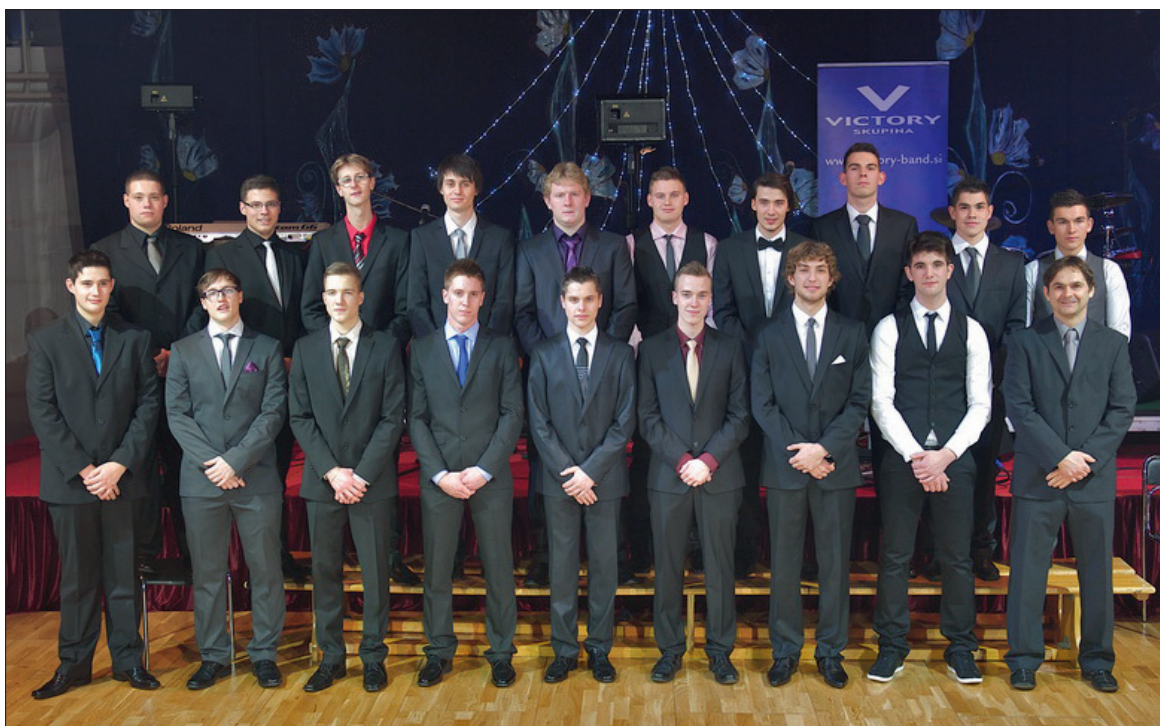
Maturantski ples 2004 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

nih programih pa v prvem in drugem letniku tri tedne, v tretjem letniku pa pol leta.

Podjetja morajo za sprejem dijakov imeti ustrezno usposobljene kadre, ki imajo naziv mentor, da lahko spremljajo dijakov strokovni razvoj. Prav tako šola ob

napotitvi na PUD podjetjem predloži katalog znanj, ki naj bi jih dijaki na PUD-u usvojili.

Po drugi strani podjetja nenehno skrbijo za razvoj šole, in sicer z donacijami in finančnimi podporami pri nabavi opreme.

Maturantski ples 2013 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Dijaki na lokalnih kulturnih prireditvah, Okusi Rogle, januar 2014 (Jaka Napotnik, Sandi Štravs in Timotej Skaza – ansambel Izvir)

Luka Švab in Klemen Kokol na akademiji ob slovenskem kulturnem prazniku v Slovenskih Konjicah, 2015 (Foto: Nareks)

Štipendiranje

Srednje šolanje na Zreškem je zagotovo v veliki meri odvisno od lokalnih gospodarstvenikov.

V začetnih letih so številnim dijakom omogočili šolanje prav s podelitvijo kadrovske štipendije. Število kadrovske štipendistov je bilo do leta 1985 izredno visoko.

V prvem letu so kadrovske štipendije prejeli vsi dijaki, podeljenih je bilo 45 štipendij.

Med štipenditorji so bili Unior (23), Konus (12), Comet (2), Kostroj (7) in Elektro radio (1).

V šolskem letu 1977/78 je kadrovske štipendije prejelo 84 dijakov, največji štipenditor je bil še vedno Unior, sledila sta Konus in Kostroj. 25 dijakov je prejelo tudi socialno štipendijo skupnosti.

Največje število štipendij je bilo doseženo v šolskem letu 1981/82, in sicer 196, kar pomeni, da je kadrovske štipendije prejelo 94 odstotkov dijakov, 142 štipendij je bilo od podjetja Unior.²⁷

V šolskem letu 1995/96 je kadrovske štipendiranje usahnilo, obstajale so le državne štipendije. Več kadrovske štipendije je bilo ponujenih v šolskem letu 2008/09, ko se je vpisala prva generacija strojnih tehnikov. Danes ni veliko dijakov, ki bi prejeli kadrovske štipendije, največ dva na letnik. Med štipenditorji sta Unior in podjetje GKN Driveline.

Obstaja tudi podatek, da dijaki raje prejamejo republiško štipendijo kot kadrovske. V zadnjih letih smo imeli nekaj dijakov, ki so prejeli Zoisovo štipendijo za nadarjene dijake. To so bili Uroš Amon, Gregor Gregorc, Simon Rečnik in Tomaž Hohler.

Vpetost šole v lokalno dogajanje

Šola se je od svojega obstoja vključevala v številne lokalne prireditve. V času Jugoslavije so bili dijaki aktivno vključeni v Zvezo socialistične mladine (mladince), obiskovali so pomembne proslave in nekatere tudi soustvarjali.

Najštevilnejši so od nekdaj bili glasbeniki, še posebej priljubljen instrument med njimi je bila in je še diatonična harmonika. Nekateri so prav na šoli začeli svojo glasbeno kariero.

Naši bivši dijaki so danes priznani člani ansamblov Original Pohorci, Vrt, Vižarji, Pajdaši, Pohorsko srce. Pred leti pa se je na šoli oblikoval ansambel Izvir, ki danes razveseljuje mnoge slavljence in nastopa tudi na prireditvah, na katerih zastopa šolo.

Literarni večer v Skomarški hiši, junij 2015 (Foto: B. P.)

²⁷ Šolska kronika 1976–1985.

Jože Goričan, prvi učenec šole, ki je bil nagrajen v akciji Tisoč odličnjakov. (Vir: Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1977/78)

Med dijaki gojimo tudi čut do pesniške besede in razvijamo veščine javnega nastopanja, ki ga dijaki prav tako kažejo na lokalnih prireditvah in svečanih proslavah. Že pred leti so pripravljali občinske proslave in na občinski proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku v Slovenskih Konjicah so kot gostje blesteli tudi februarja 2015 z literarnim nastopom *Lepota Doline*.

V zadnjem letu so nekateri sodelovali pri knjižnih čajankah, ki jih organizira Splošna knjižnica Slovenske Konjice. V šolskem letu 2013/14 so se v okviru priprav na Cankarjevo tekmovanje družili z Lojzko Špacapan, februarja 2015 pa z vsestransko ustvarjalko Nano Milčinski in Robertom Friškvcem.

Junija 2015 smo se s pesniško zbirko *Iskre srca* predstavili na literarnem večeru v Skomarski hiši.

Tekmovanja in dosežki dijakov

Del šolskega vsakdana so zagotovo tekmovanja. Ker je pretežni delež naših dijakov fantov, je tekmovalnosti še več. V prvih letih so izstopala predvsem športna tekmovanja (košarka, nogomet, veleslalom), medrazredna tekmovanja za naziv najboljši razred, ki si je z zmago prislužil posebno pohvalo ali celo izlet.

Za posebne dosežke je v šolskem letu 1977/78 učenec Jože Goričan prejel republiško priznanje RK ZSMS v akciji Tisoč odličnjakov²⁸.

Tekmovanja kovinarskih in strojnih šol

V devetdesetih letih so zabeleženi posebni dosežki v tekmovanju med kovinarskimi šolami, na katerih so se naši dijaki vedno uvrščali med najboljše. Dijaki so v šolskem letu 1993/94 sodelovali na mednarodnem tekmovanju strugarjev v Rovinju, prav v tem letu je Tina Mihoci zasedla 2. mesto na republiškem tekmovanju v varjenju. Leta 1995 je Aleksander Hren kot strugar osvojil 2. mesto. V šolskem letu 1995/96 se je Uroš Sadek na državnem tekmovanju kovinarjev uvrstil na 4. mesto med brusilci, 3. mesto med elektrovarilci je dosegel Borut Obrul, 4. mesto med rezkalci pa Iztok Kukovič.

V šolskem letu 2000/01 so med kovinarji na državnem tekmovanju dosegli različne rezultate: v kategoriji strojnih mehanikov Danijel Lipuš 3. mesto, med rezkalci Vinko Mavc 3. mesto, med brusilci Milan Rojc 2. mesto, med strugarji Armin Vodopivec 5. mesto in v plamenskem varjenju Jure Kreml 3. mesto.

V šolskem letu 2001/02 so dijaki sodelovali na tekmovanju srednjih gostinskih šol in šol za gospodinjstvo storitve. Tema je bila poznavanje piva. Dijaki so zasedli nevhvaležno 4. mesto.

Na desetem srečanju strojnih šol, leta 2002, je dijak Milan Pecl dosegel 1. mesto v orodjarstvu, v plamenskem varjenju pa Jure Kreml 2. mesto. Prav tako je 2.

Dijaki pesniki na Skomarju

Za organiziranje literarnih večerov v Skomarski hiši, ki trajajo že 15 let, bi lahko vsaki naš večer bil že rutina, a vendarle ni tako. Prav naše gostje prinašajo v hišo nekaj novega, nekaj nepredvidljivega, ačoli tudi skromnostnega, tudi kdaj kaj haluznega... Burško literarno večerje so nekaj predvideva. Najprej je bil poseben žep za tiste, ki so prvič zgodili, da je ta hiša sredina in ne v soboto, ko je konstanta. Poseben pa je bil v tem, da so se na njem predstavili dijaki Srednje šole Slovenske Konjice Zreče.

Pršli so, da predstavijo svojo

pesniško zbirko *Iskre srca*, ki so jo izdali v tem šolskem letu. V zbirki je učenec našel prostor za svoje pesmi veliko več dijakov, kakor se jih je predstavilo v Skomarski hiši, kar dokazuje dobro delo profesorice na tej šoli, še posebej pa v tem pesniški profesorice Marjane Cenc - Weiss. Želo sproščeno in z mladostnim navdihom so trije tremi svoje pesmi predstavili naslednji dijaki: Stojan Čičnikar, David Vešlak, Uroš Čreinar. Klemen Kokot, Luka Švab, Silasova gostja pa je bila Maruša Praprotnik iz seksloru iz Gimnazije Slovenske Konjice. Večer je vodila Majda Klabecar. (M. M.)

Predstavili so se dijaki iz srednje šole.

Literarni večer v Skomarski hiši, junij 2015 (Vir: Novice, junij 2015)

²⁸ Šolska kronika 1976–1985, šolsko leto 1977/78.

Na tekmovanju kovinarskih šol; tretji od leve učitelj Bojan Napotnik, zadnji direktor Franc Šelih (Vir: arhiv srednje šole Zreče)

mesto zasedel brusilec Milan Rojc.

V šolskem letu 2002/03 so med strojniki na regijskem tekmovanju blesteli Milan Rojc s 1. mestom v risanju s strojnimi elementi (dijak se je uvrstil na državno tekmovanje), Matej Krajnc je v regulaciji in krmiljih

dosegel 2. mesto, Jure Kremlj v CNC-tehnologijah 2. mesto in Zlatko Javornik v energetiki in energetskih napravah 3. mesto.

V zadnjih letih so tekmovanja kovinarskih šol zamenjala srečanja strojnih šol, ki nimajo več tekmovalnega

Timotej Skaza na državnem tekmovanju PIKO 2015 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Boštjan Hrovat na tekmovanju POPRI 2015 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Miran Vodovnik na tekmovanju v času šolanja in pred leti (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

značaja, ampak gre le za predstavitev seminarske naloge ali izdelka.

V šolskem letu 2013/14 so bili naši strojniki uspešni v tekmovanju iz risanja projekcij in kotiranja. Dijak Boštjan Hrovat je osvojil zlato priznanje, Gašper Hren pa srebrno. V šolskem letu 2014/15 je Timotej Skaza osvojil zlato priznanje, bil je celo prvi v državi, Boštjan Hrovat pa prav tako zlato priznanje. Boštjan Hrovat se je v šolskem letu 2014/15 na državnem tekmovanju za najpodjetniško idejo POPRI, ki ga prireja Primorski tehnološki park, s čudežnim avtomobilskim predpražnikom »B-wave« uvrstil med najboljših 5.

Športniki in športna tekmovanja

Številni naši dijaki so bili in so odlični športniki. Kot je že bilo omenjeno prej, so v prvih letih izstopala predvsem športna tekmovanja (košarka, nogomet, veleslalom). Dijaki so se udeleževali številnih turnirjev in tekem, predvsem v nogometu in košarki. Že v začetnih letih lahko zabeležimo še namizni tenis, šah, streljanje in odbojko ter veleslalom.

Med bivšimi dijaki sta v širšem prostoru danes najbolj znana Martina Ratej v metu kopja in Miran Vodovnik v suvanju krogle.

Danes na državni ravni tekmujejo smučar Žiga Skaza, deskar na snegu Jure Retuznik in strelec z malokalibrsko puško Jakob Petelinek.

Mnogi dijaki so člani lokalnih nogometnih klubov, judoisti, košarkarji. Na Šolskem centru Slovenske Konjice-Zreče je bila pred leti zelo uspešna šolska košarkarska liga, ki je dosegala zavidljive uspehe.

Šola že nekaj let organizira državno tekmovanje v smučanju in deskanju na snegu za srednješolce na Rogli. V šolskem letu 2014/15 je v deskanju na snegu zmagal Jure Retuznik, Žiga Skaza je v smučanju dosegel 4. mesto.

Jaka Petelinek na tekmovanju z malokalibrsko puško, 2013 (Vir: zasebni arhiv Jake Petelineka)

Martina Ratej na tekmovanju in v dresu pred leti (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Tekmovanje v matematiki

Naši dijaki so že od nekdaj odlični matematiki. Svoje znanje spretno izkazujejo na tekmovanju iz znanja iz matematike, ki je najštevilčnejše na šoli. Iz šolske kronike in letopisov smo izbrali le nekaj najuspešnejših matematikov.

V šolskem letu 2000/01 so srebrna priznanja prejeli Janez Črešnar, Joži Hren, Aljoša Gačnik, Marko Krajnc, Siniša Kočaber, Matej Krajnc, Lovro Rezar in Aleš Založnik. Na državno tekmovanje so se uvrstili Joži Hren, Marko in Matej Krajnc. Slednji je na državnem

Tekmovalci v šolskem letu 2013/14 z mentoricama Štefico Fink in Tjašo Rajšp (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Dobitnik zlatega priznanja iz matematike Gregor Gregorc in dobitnik zlatega Cankarjevega priznanja Rok Kovač, junij 2013
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

tekmovanju prejel zlato priznanje.²⁹

V šolskem letu 2001/02 je na regijskem tekmovanju v znanju matematike tekmovalo 20 dijakov, Marko Krajnc in Milan Pecl sta se uvrstila na državno tekmovanje in osvojila srebrno priznanje.³⁰

Marko Krajnc se je tudi v šolskem letu 2002/03 uvrstil na državno tekmovanje.

V zadnjih letih je zlato priznanje dvakrat osvojil Gregor Gregorc, med dobitniki srebrnih priznanj pa so bili Jurij Gačnik, Gregor Gregorc, Rok Kovač, Miha Kralj, Martin Krnc, Nejc Ravničan, Rajko Rečnik, Blaž Štante, Timotej Skaza in Timotej Kovše.

Tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje

Naša šola kljub poklicni in strokovni usmeritvi goji in razvija spoštljiv odnos do materinščine. Dijaki lahko razen pri pouku svoje znanje pokažejo tudi na prireditvah, pri oblikovanju šolskega glasila in na tekmovanju v znanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje.

Iz šolske kronike ali pozneje iz letopisov smo lahko razbrali, da so bili vidnejši rezultati na Cankarjevem tekmovanju zabeleženi v šolskem letu 1997/98, ko sta se na državno tekmovanje uvrstila Sandi Capl in Sebastjan Lamprecht. Tudi v šolskem letu 1999/2000 sta

bila državnem tekmovanju dva dijaka.

Na državnem tekmovanju so se v šolskem letu 2001/02 pomerili Rok Orož, Natalija Perčič in Patricija Strašnik. Rok Orož je prejel srebrno Cankarjevo priznanje.³¹

Leta 2012 je dijak Rok Kovač prejel zlato priznanje na državnem tekmovanju, leta 2013/14 pa David Volšak srebrno Cankarjevo priznanje na regijskem tekmovanju.

Tekmovanje v nemški in angleški bralni znački in v znanju iz nemščine

V šolskem letu 2013/14 so se dijaki pri nemškem in angleškem jeziku pomerili v branju leposlovja v tujem jeziku. Zlato priznanje v nemščini sta osvojila Rene Jelenko in Alen Potnik, srebrno pa so dobili Uroš Črešnar, Tomaž Hohler in Klemen Kokol.

V angleščini so zlata priznanja osvojili Dominik Hohler, Žan Petrič, Miha Pukl, Marko Vuherer in Anže Žgank.

Tudi v šolskem letu 2014/15 so bili dijaki uspešni pri angleški in nemški bralni znački. Anže Slatinek je osvojil zlato priznanje pri angleščini, Urban Laubič pa srebrno, zavidljivi pa so bili tudi rezultati pri nemščini – Veronika Rupnik je osvojila zlato priznanje, Uroš Črešnar, Florijan Gačnikar, Klemen Kokol in Alen Potnik pa srebrna priznanja.

²⁹ Letopis 2000/2001. Kovinarska šola in Šola za gospodinjstvo storitve Zreče, Zreče, 2001, str. 9.

³⁰ Letopis 2001/2002. Srednja strokovna šola Zreče, Zreče, 2001, str. 15.

³¹ Letopis 2001/2002. Srednja strokovna šola Zreče, Zreče, 2001, str. 13.

Podelitev nagrade v Osrednji knjižnici Celje: mentorica Marjana Cenc Weiss, dijaki Dominik Hohler, Miha Stramšek, Alen Potnik in Breda Slapnik, vodja OI JSKD Slovenske Konjice (Vir: zasebni arhiv Marjane Cenc Weiss)

Alen Potnik je v šolskem letu 2013/14 prejel še bronasto tekmovanje v znanju iz nemščine, v šolskem letu 2014/15 pa se je uvrstil na državno tekmovanje in osvojil srebrno priznanje.

Natečaj za najboljši srednješolski haiku

Šola vsako leto sodeluje na natečaju za najboljši srednješolski haiku, ki ga organizira Gimnazija Vič. Leta 2010 je priznanje za najboljši srednješolski haiku prejel Gregor Gregorc v kategoriji šaljivi haiku, leta 2012 pa Alen Potnik v absolutni kategoriji in Gregor Gregorc v angleščini. Mentorica pri slovenščini je bila Marjana Cenc Weiss, pri angleščini Mateja Smolar Tič.

Nagrajeni haikuji:

*Pes laja in me
moti pri delu, ki ga
vestno opravljam.*

Gregor Gregorc, 2. Sa

*Mlada muca
je za hip pridržala
odpadli list.*

Alen Potnik, 1. Sa

*Looking at the clouds
your face
among them.*

Gregor Gregorc, 4. Sa

Natečaj za najboljše srednješolsko literarno glasilo

Decembra je šola na natečaj v organizaciji Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije poslala pesniško zbirko Pomladne radosti. Zanj je marca 2015 prejela nagrado, in sicer posebno pohvalo za idejo pesniške miniaturre. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti je takole utemeljil nagrado:

»Pomladne radosti so domiselno oblikovana miniaturna pesniška knjižica. Avtorji so dijaki 1. in 2. letnikov poklicne in strokovne šole. V njej prebiramo preproste pesmi o doživljanju pomladi, zaključuje pa jo nagrajeni haiku. Čeprav glasilo literarno ni presežno, kaže, kako tehniško usmerjena mladina pod dobrim mentorstvom sprejme poezijo za svojo in se tudi sama preskuša v literarnem ustvarjanju.«³²

Zlati maturantje

Poklicna matura za dijake pomeni zaključek V. stopnje izobraževanja. Odpira jim pot do zaposlitve ali nadaljnega študija. Dijaki programa strojni tehnik dosegajo dobre rezultate na poklicni maturi. Še posebej uspešni so tisti, ki se odločijo za peti predmet na ravni splošne mature. V preteklih letih so izbirali matematiko, angleščino in nemščino. Splošno maturo so opravljali na Gimnaziji Slovenske Konjice. Rezultati

³² Rezultati izbora šolskih glasil v okviru Roševih dnevov 2015. Na: http://www.jskd.si/literatura/natecaji_literatura/rozevi_dnevi/2015/rezultati_samozalozniska_15.htm.

Zlati maturant Aleksander Pavlič z ministrom za šolstvo dr. Milanom Zverom in s pedagoškim vodjem Milanom Sojčem, julij 2007
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

so bili odlični. Povprečna ocena je najmanj 4. Lahko se pohvalimo s tremi zlatimi maturanti na poklicni maturi. To so Aleksander Pavlič (2007), Gregor Gregorc (2013) in Tomaž Hohler (2015).

Vsekakor si želimo, da bi bilo zlatih maturantov še več in morda bo prav ta lovrika izziv v naslednjih letih.

Zlati maturant Gregor Gregorc z razrednikom Tomažem Černecem in direktorjem Milanom Sojčem, julij 2013

Zlati Tomaž Hohler z direktorico Jasmino Mihelak Zupančič
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Dr. Danilo Türk med nami, april 2010 (Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

Delo s starši

Starši so od nekdaj bdeli nad delovanjem šole. Njihova vloga je bila morda v začetkih še pomembnejša oziroma aktivnejša. Sodelovali so tudi na redovalnih konferencah in hospitalirali pri pouku. Največ je bilo vsekakor sodelovanja v obliki roditeljskih sestankov. Prav tako so bili člani pomembnih organov šole kot je svet staršev.

Tudi danes so starši vpeti v šolsko dogajanje. S šolo sodelujejo največ v obliki govorilnih ur, roditeljskih sestankov. Vsak razred ima svojega predstavnika v svetu staršev, ki se sestane najmanj dvakrat na leto, eden izmed staršev pa je tudi v svetu zavoda. Starši spremljajo dogajanje šole tudi preko šolske spletne strani in Facebooka ter v lokalnem časopisu.

V družbi slavnih

Znane osebe – športniki, kulturniki, vodilni predstavniki države – s svojim obiskom na šoli zagotovo popestrijo šolski vsakdan. V šolski kroniki zasledimo, da nas je v šolskem letu 1994/95 obiskal znani alpinist Janko Oprešnik.

V zadnjih letih smo gostili več znanih obrazov. V šolskem letu 2008/09 je bil med nami Tone Partljič, leto pozneje kulturni ustvarjalec in avtor Blaž Praprotnik. Leta 2010 nas je s svojim obiskom počastil dr. Danilo Türk, takratni predsednik Republike Slovenije.

V šolskem letu 2010/11 smo ob veselem dnevu kulture gostili pisatelja Ivana Sivca. Svojo uspešno športno zgodbo je v šolskem letu 2011/12 z nami delila Petra Majdič.

Lansko leto so se cankarjevci v Splošni knjižnici Slovenske Konjice družili z Lojzko Špacapan. Začetek šolskega leta 2014/15 je s svojim obiskom na Šolskem centru Slovenske Konjice-Zreče bivanje oplemenitila cenjena igralka Milena Zupančič. Novembra so dijaki v Splošni knjižnici Slovenske Konjice spoznali življenje in delo Aksinje Kermauner, februarja so uživali v družbi z vsestransko ustvarjalko in Ježkovo vnukinjo Nano Milčinski ter marca z zaporniškimi duhovnikom Robertom Friškvcem.

ZAKLJUČEK

Šola je v svojem skoraj 40-letnem delovanju sooblikovala bivanje in razvoj gospodarstva v širši Dravinjski dolini. Ves čas je bila odraz lokalnega gospodarstva in prav to je vedno znova narekovalo razvojne smernice. Potrebe iz gospodarstva je spretno vnašala v učni program in sledila nacionalnim in mednarodnim izobraževalnim smernicam. Dijaki so ves čas dosegali zavidljive rezultate in optimalen razvoj v skladu s svojimi potrebami, željami in interesi. Šola ima na nacionalni in danes tudi na mednarodni ravni ugled, želimo si, da bi bila bolj cenjena v lokalnem okolju.

V družbi igralk Milene Zupančič, oktober 2014 (Foto: Jan Godec)

Dijaki Dominik Hohler, Alen Potnik in Florijan Gačnikar na odru z Nano Milčinski, 25. 2. 2015 (Vir: zasebni arhiv Marjane Cenc Weiss)

Prelomnice v razvoju srednjega šolstva v Zrečah

LETO	DOGODKI
1975	Imenovanje odbora za ustanovitev Kovinarske šole (kot dislocirane enote Poklicne kovinarske šole Velenje v okviru Šolskega rudarskega centra Velenje)
1976	Ustanovitev Kovinarske šole (kot dislocirane enote Poklicne kovinarske šole Velenje v okviru Šolskega rudarskega centra Velenje), vpis prve generacije kovinarjev (2 oddelka)
1978	Izgradnja šolske delavnice
1980	Izid Zakona o usmerjenem izobraževanju
1982	Izgradnja prizidka za specializirane učilnice Ponovna verifikacija in vpis šole v register srednjih šol pri Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo v Ljubljani Uvedba dvoletnega (skrajšanega) programa
1983/84	Zgrajen prizidek k učni delavnici za pripravnike
1986	Ob 10. obletnici šole nakup didaktične CNC-stružnice, nakup dveh frezalnih CNC didaktičnih strojev, nakup računalnika za programiranje CNC-strojev

1991	Osamosvojitve šole od Centra srednjih šol Velenje; šola postane enota Svetovalno-izobraževalnega centra Slovenske Konjice
1995	Ustanovitev Šole za gospodinske storitve Zreče
1996	Odprtje prizidka in uvedba programa za gospodinske storitve Nakup produkcijske CNC-stružnice Preimenovanje šole v Srednjo kovinarsko šolo in šolo za gospodinske storitve Zreče
1999	Uvedba poklicno-tehniškega programa storitvene dejavnosti: tehnik gospodinskih storitev
2001/02	Uvedba poklicno-tehniškega programa strojne usmeritve Preimenovanje tehnika gospodinskih storitev v gostinsko-turističnega tehnika Šolanje zaključi zadnja generacija gostinsko-turističnih tehnikov Prvič opravljanje poklicne mature
2004	Akt o ustanovitvi Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče
2005	SIC se preimenuje v Šolski center Slovenske Konjice-Zreče, šola pa v Srednjo poklicno in strokovno šolo Zreče Šolanje zaključi zadnja generacija programa oskrbnik Šolanje zaključi zadnja generacija 2,5-letnega programa NPI – oblikovalec kovin Zamenjava kritine na šolski delavnici

Šolska stavba nekoč, podoba iz petdesetih let 20. stoletja
(Vir: arhiv Osnovne šole Zreče)

Današnja podoba šole z delavnico, začetek 21. stoletja
(Vir: arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče)

2006	Nakup CNC-stružnice z avtomatsko podajalno napravo
2007	Uvajanje štiriletnega programa strojni tehnik (SSI)
2008	Ukinitev 2,5-letnega programa pomočnik oskrbnika Vpis prve generacije strojnih tehnikov (SSI) Občina Zreče postane soustanoviteljica Šolskega centra Slovenske Konjice-Zreče Uvedba petega predmeta poklicne mature – možnost opravljanja matematike ali tujih jezikov na splošni maturi
2008	Začetek mednarodnega projekta Leonardo da Vinci
2009	Šolanje zaključi zadnja generacija PTI-programa strojni tehnik Noč branja – uvedba projekta in širjenje s prvim seminarjem za mentorje
2010	Obisk predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka
2010	Uvedba petega predmeta poklicne mature – opravljanje matematike ali tujih jezikov na splošni maturi
2011	Posodobitev učilnice za računalništvo Energetska sanacija zgradbe – menjava radiatorjev Postavitev fleksibilne proizvodne celice
2013	Priprave na uvedbo novega programa gastronomsko-turistični tehnik Posodobitev specializiranega kabineta za avtomatizacijo in urejanje strokovnega kabineta za inštalaterje nad šolsko delavnico
2014	Vpis prve generacije programa gastronomsko-turistični tehnik Popolna prenova učilnice 7 v drugem nadstropju in gospodinjkega dela Posodobitev šolske delavnice z nabavo 3 D koordinatnega merilnega stroja DEA, trgalnega stroja ZWICK-ROELL250KN, merilne priprave za prednastavitev rezilnega orodja ZOLLER, nakrčevalne naprave ZOLLER, merilne roke FARAW Prehod na elektronsko vodenje šolske dokumentacije (eAsistent)

Marjana Cenc Weiss

Viri in literatura

Literatura:

- Podlage za pripravo izobraževalnih programov. (Citirano 10. 3. 2015). Dostopno na naslovu: <http://www.cpi.si/kurikul/podlage-za-pripravo-izobrazevalnih-programov.aspx>.
- Rezultati izbora šolskih glasil v okviru Roševih dnevo 2015 (Citirano 12. 3. 2015) Dostopno na: http://www.jskd.si/literatura/natecaji_literatura/rozevi_dnevi/2015/rezultati_samozalozniska_15.htm.

Viri:

Zborniki ob obletnicah:

- 10 let Kovinarske šole Zreče (1986). Slovenske Konjice. Delavska univerza.
- 20 let Kovinarske šole in otvoritev Šole za gospodinske storitve Zreče (1996). (Publikacija). Svetovalno-izobraževalni center Slovenske Konjice. Slovenske Konjice.
- Iz kovnice znanja: Knjižica ob 30-letnici srednjega šolstva v Zrečah (2006).
- Boldin, Aleksandra (2009): 50 raznolikih: Šolski center Slovenske Konjice-Zreče: 1959–2009. Slovenske Konjice.
- V dolini kovaštva: 35 let srednje šole v Zrečah. Zreče 2011.
- Šolski arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče. Šolska kronika. 1. knjiga v rokopisu, 1976–1985.
- Povzetki dogodkov od leta 1986 do 1993. (Šolska kronika iz tega časa je izgubljena.)
- Šolska kronika od leta 1994 do 2014.
- Šolski arhiv Srednje poklicne in strokovne šole Zreče. Letopisi od leta 1997 do 2014.
- Šolski časopis Koraki, letnik I–V. Številke 1–5.

Letopisi:

- Letopis 1997/98. SIC o. e. Kovinarska šola in Šola za gospodinske storitve Zreče. Zreče 1998.
- Letopis 2000/2001. SIC o. e. Kovinarska šola in Šola za gospodinske storitve Zreče. Zreče 2001.
- Letopis 2001/2002. SIC o. e. Kovinarska šola in Šola za gospodinske storitve Zreče. Zreče 2002.
- Letopis 2002/2003. SIC o. e. Kovinarska šola in Šola za gospodinske storitve Zreče. Zreče 2003.
- Letopis 2004/2005. Šolski center Slovenske Konjice-Zreče. Slovenske Konjice 2005.
- Letopis 2010/2011. Šolski center Slovenske Konjice-Zreče. Slovenske Konjice 2011. 2012.
- Podlage za pripravo izobraževalnih programov. Dostopno na: <http://www.cpi.si/kurikul/podlage-za-pripravo-izobrazevalnih-programov.aspx>. [Pridobljeno 13. 3. 2015].

Prispevek Cerkve pri razvoju šolstva na Zreškem

Prispevek Cerkve pri razvoju šolstva na Zreškem

UVOD

Pri odprtju vatikanskega arhiva 1. maja 1884 je papež Leon XIII. cerkvenim zgodovinarjem predlagal kot vodilo pri njihovem raziskovalnem delu Ciceronov rek, da naj si nihče ne upa povedati česa neresničnega in zamolčati kaj resničnega.¹ Ta prastara modrost naj bi vodila vsakega raziskovalca preteklosti, pa naj gre za strogo znanstveno ali poljudnoznanstveno delo. Hvalevredno je, da so uredniki jubilejnega zbornika vključili vanj tudi sestavek o vlogi Cerkve oziroma župnije pri nastajanju šolstva na Zreškem. Preprosta ugotovitev: drevesa ne moremo občudovati samo pri razvejani krošnji sedanjosti, pri tem pa pozabiti (zamolčati!) korenin preteklosti.

Župnija v Zrečah, od 1640 vikariat konjiške pražupnije, je bila ustanovljena 1756 in je bila ozemeljsko veliko večja od sedanje. Do leta 1785, ko se je iz nje izločil vikariat Sv. Kunigunde na Pohorju in postal samostojna župnija, je segala vse do Rogle. Obsežna cerkvena reorganizacija v 2. polovici 18. stoletja je zaznamovala tudi kraje pod Pohorjem. Z ukinitvijo oglejskega patriarhata (1751) so ti kraji prešli pod jurisdikcijo goriške nadškofije. Toda samo do leta 1789, ko je stopil v veljavo odlok o spremembi škofijskih mej cesarja Jožefa II. (1780–1790) in je postala zreška župnija sestavni del lavantinske, po 1859 pa lavantinsko-mariborske škofije.² Omenjene spremembe so bile pridobitev na cerkvenem in svetnem področju. Z ustanovitvijo novih župnij je bilo namreč omogočeno posredno izvajanje vladarjevih odlokov na izobraževalnem področju, kar je posledično pomenilo tudi gospodarski napredek dežele.

Kratek zgodovinski pregled vloge Cerkve pri opismenjevanju na državni ravni

Že od samega začetka, posebej pa od zgodnjega srednjega veka naprej, je bila Cerkev svojevrstna izobraževalna ustanova, ki je s svojim misijonskim delom (poukom, bogoslužjem, pesmijo, govorom ...) evropske narode vzgajala v veri in omiki. Spomnimo se samo na pomembno vlogo solunskih bratov sv. Cirila in Metoda in na njuno delo med našimi davnimi predniki (bogoslužne knjige, obredi, pouk v vsem razumljivem jeziku).

Prve šole so nastajale v okviru samostanov in škofijskih cerkva. Z nastankom in razvojem župnijske mreže pa so se pojavile tudi v večjih župnijskih središčih. Čeprav so bile namenjene predvsem vzgoji in izobraževanju bodočih klerikov, so bili obojega deležni tudi laiki. Skrb Cerkve za vzgojo in izobraževanje zasledimo v odlokih cerkvenih zborov in škofijskih sinod, ki so še posebej naročali, naj se njeno poslanstvo vrši v vsem razumljivem jeziku. Potrditev tega prizadevanja najdemo v starih ohranjenih zapisih: Brižinski spomeniki (10. stol.), Celovski rokopis (14. stol.), Stiški rokopis (začetek 15. stol.), Slovenski načrt za pridige (konec 15. stol.). V domačem jeziku zapisana verska vsebina v omenjenih rokopisih (očenaš, veroizpoved, spovedni obrazci ...) je dobila dodatno doživljajsko moč z raznimi verskimi navadami, ljudskimi igrami in velikimi prazniki.

Srednjeveške župnijske šole so bile najnižja oblika cerkvenega šolstva. Obseg znanja ni bil določen, stopnja naučenega je bila odvisna od usposobljenosti in iznajdljivosti učiteljev. Obisk šole ni bil obvezen, število učencev zelo nizko. Poučevali so navadno župniki ali njihovi duhovniški pomočniki in laiki. Predstojnik šole je bil župnik, ki je moral tudi priskrbeti za njeno vzdrževanje potrebna sredstva; velikokrat kar iz lastnega žepa.

Sredi 16. stoletja so dotedanjo šolo nadgradili protestanti, posebej Primož Trubar, ki je pripravil za ljudske šole kar dva učbenika (Abecednik in Katekizem) v domačem, slovenskem jeziku. Tako bi lahko dobili osnovno izobrazbo tudi tisti, ki ne bodo šli v nadaljnje

1 »Ne quid falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat« (Ciceron). Aubert: Uvod. Zgodovina Cerkve 1. Od začetkov do Gregorja Velikega. Ljubljana: Družina, 1988, str. 25.

2 Prim. Grobelnik: Župnija Zreče. Zreški zbornik 2006, str. 56.

Šolska učilnica za časa cesarja Franca Jožefa, rekonstrukcija, Slovenski šolski muzej (Foto: Martin Mrzdovnik, 2014)

šole.

Zahteve tridentinskega cerkvenega zbora (1545–1563) po boljši izobrazbi ljudi, ki so bili v službi Cerkve, so spremenile način njihovega šolanja. Šolanje pri nekaterih izobraženih duhovnikih ni več zadoščalo. Po več znanja je bilo potrebno iti v jezuitske gimnazije (Ljubljana, Celovec, Gradec, Varaždin). Pri tem je potrebno omeniti znamenito ruško latinsko šolo, ki jo je leta 1645 ustanovil tamkajšnji župnik Jurij Kozina in je v letih 1645–1758 imela 6931 dijakov iz raznih stanov in krajev.³

Kljub vsem pomanjkljivostim so bile župnijske šole osnova za nastanek kasnejše ljudske (osnovne) šole.

Šolstvo v rokah svetne oblasti

Šolska reforma cesarice Marije Terezije leta 1774 je pomenila korak naprej v razvoju šolstva. Obsegala je splošno šolsko obveznost otrok od 6. do 12. leta, vsakodnevni pouk, ki je potekal v času, ko ni bilo kmečkih opravil (razen pozimi). Tako se je utrdila elementarna šola. Osnovnošolski zakon (splošna šolska naredba), ki je šolstvo podredil državni oblasti, je verouk uvrstil med druge šolske predmete in katekizem je postal šolska knjiga. V okviru državnega zakona je bila poleg

pristojnega ministrstva za usposobljenost veroučiteljev in kakovost katekizmov soodgovorna tudi Cerkve.

Po šolski reformi leta 1805, ko je bil sprejet zakon Politična šolska ustava nemških šol, je ljudska šola postala konfesionalna (cerkvena). Župnik v kraju je bil tudi vodja šole, okrožni nadzor je imel v rokah dekan, ki je enkrat letno vizitiral šolo in nato svoje ugotovitve sporočil na škofijski ordinariat. Škofov namestnik za šolstvo je med drugim tudi nameščal učitelje, urejal dohodke, odpiral nove šole in imel stike z višjo upravno instanco (gubernijem, ministrstvom). Ta oblika šole je bila za državo ugodna, ker je bila poceni. Negativna posledica te ugodnosti pa je bila počasna širitev mreže šol.

Do še večjih sprememb na področju šolstva je prišlo leta 1868, ko je prenehal konkordat med habsburško monarhijo in Svetim sedežem in je naslednje leto (1870) stopil v veljavo osnovnošolski zakon, ki je povsod uvedel javno (občo) ljudsko šolo. Šolstvo je iz cerkvenih rok prešlo v upravo države, ki je prevzela ves nadzor, financiranje in programe šol. Svoje uredbe je izvajala po zakonodajni poti, s pomočjo šolskih svetov in po krajevnem, okrožnem in deželnem nadzoru. Liberalna šolska zakonodaja je bila strpna do Cerkve, ker je oblast od nje imela korist. Verouk je namreč otroke npravno in versko vzgajal, zato je ohranil svoje mesto v ljudski šoli. Se je pa skrčilo število ur verouka na teden.

³ Gruden: Zgodovina slovenskega naroda, str. 971.

Dokument iz leta 1815

Prepis dopisa iz leta 1815 z omembo ustanovitve šole v Konjicah oz. omembo začetka postopka za ustanovitev šole.

Gre za prepis dopisa škofijskega ordinariata v Št. Andražu na Koroškem dekanijemskemu uradu v Konjicah z dne 12. 10. 1815. Na šolo v Zrečah se nanaša samo četrta točka.

To je pravzaprav odgovor oz. rešitev na šolsko poročilo konjiške dekanije o letnem semestru leta 1815, ki pa se med gradivom, s katerim razpolaga Nadškofijski arhiv Maribor, ne nahaja.

(Vir: Nadškofijski arhiv Maribor, Šolski škofijski protokoli, šk. 4, Protokol za leto 1815)

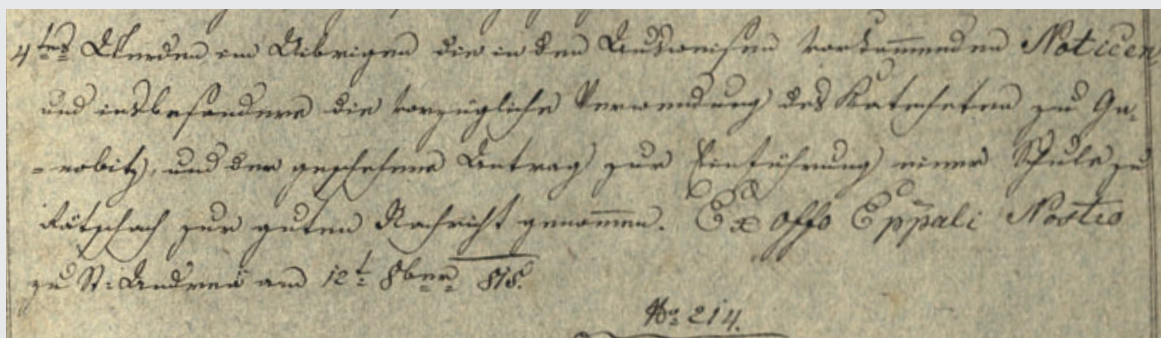
Listine iz Nadškofijskega arhiva Maribor je pripravila in prevedla mag. Lilijana Urlep.

Prepis:

4. Werden in Uibrigen die in den Ausweisen vorkommenden Notizen, und insbesondere die vorzügliche Verwendung des Katecheten zur Gonobitz und der geschehene Antrag zur Einführung einer Schule zur Rättschach zur guten Nachricht genommen.

Prosti prevod:

Z zadovoljstvom smo vzeli na znanje (v originalu sicer pasiv: se vzame na znanje) notice v izkazu/poročilu, še posebej glede kateheta v Konjicah in glede že storjenega/končanega/mogoče vloženega predloga/zahtevk/vloge za vpeljavo/ustanovitev šole v Zrečah.

Faksimile (zgoraj):

Detajl besedila dopisa škofijskega ordinariata, ki se nanaša na Zreče ...

Faksimile (desno):

Listina – prepis dopisa iz leta 1815 z omembo ustanovitve šole v Konjicah oz. omembo začetka postopka za ustanovitev šole

(Vir: Nadškofijski arhiv Maribor)

Poročilo nadzorstva Slomšku, 1844

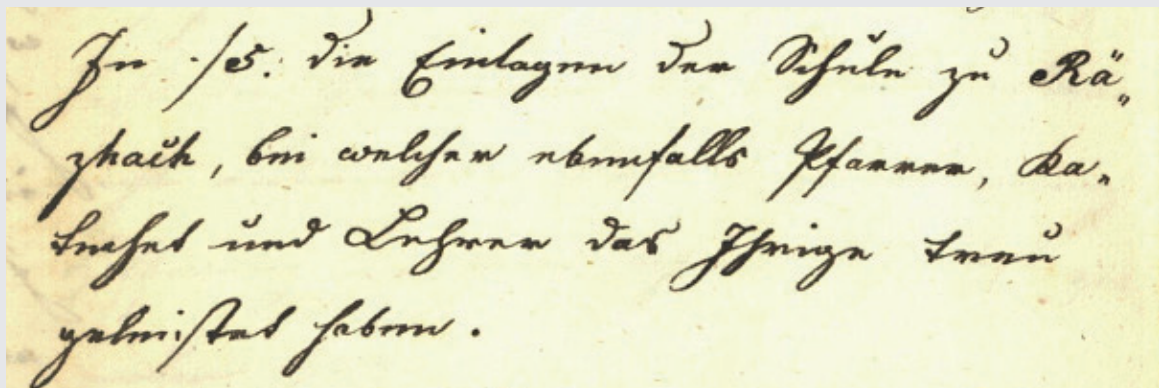
Na Zreče se nanaša 5. točka na prvi strani.

Prepis:

... In 5. Die Einlage der Schule zu Rättschach, bei welcher ebenfalls Pfarrer, Katechet und Lehrer Das Ihrige geleistet haben.

Prosti prevod:

... šole v Zrečah, kjer so župnik, katehet in učitelj opravili svoje.

Faksimile (zgoraj):

Detajl besedila – 5. točka na prvi strani, ki se nanaša na Zreče ...

Faksimile (desno):

Celotna prva stran listine. Poročilo okrožnega/dekanijskega šolskega nadzorstva v Konjicah ordinariatu oz. A. M. Slomšku, kot škofijskemu šolskemu nadzorniku o stanju šolstva v dekaniji Konjice, september 1844
(Vir: Nadškofijski arhiv Maribor, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, XX- 16, 17)

Hochwürdigstes Fürstbischöfliches Ordinariat!

Die Visitenlagen pro 1844 werden, unserer
Fürstlichen Befehle gemäß ist, gesondert vorge-
legt, und zwar in I. die Visitenlagensammlun-
gen mit den moralischen Anweisungen in II.
Der Anfang zu Trarbach, in III. Die Einla-
gen der Visiten zu Gensbich mit den Lagen,
dann, daß die Abreisebestimmungen aus
den Visitenlagensammlungen vom Hofe Hofen
Balthar, aus der Abreisebestimmung aber vom Ru-
berbach Hof. Einmündigkeit in der Visiten an.
Sollt werden, sozusagen diese Visiten auf zur
Einmündigkeit gesendet werden.

Es werden sämtliche Abreisebestimmungen
an den Abreisebestimmungen zur f. Wache ge-
fördert, und die Einmündigkeit haben fünf-
mal in diesem Jahre die f. Abreisebestimmungen
empfangen.

Zu 4. folgen die Einlagen der Einmündig-
keiten zu f. Wache in Lohr, bei welchen die
in Trarbach und die Lagen von. und
Abreisebestimmungen Elmsch werden haben.

Zu 5. die Einlagen der Visiten zu Rā-
gach, bei welchen ebenfalls Lagen, die
Lagen und Lagen der f. Wache Lagen
geordnet haben.

Zu 6. die die Visiten zu Oglabitz, Lagen
Lagen, bei welchen ebenfalls Lagen,

Odgovor A. M. Slomška, 1844

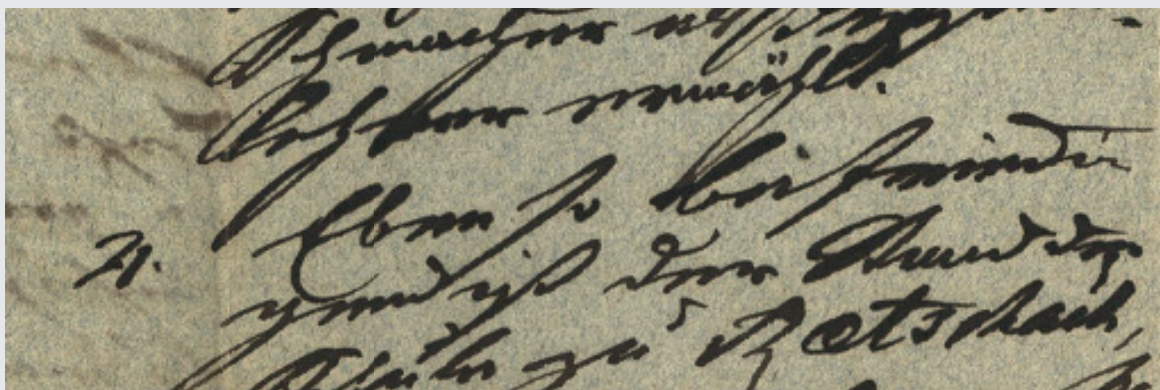
Na Zreče se nanaša točka 4.

Prepis:

Eben so befriedigend ist der Stand der Schule zur Retschach, wobei dem Herrn Pfarrer, Kaplan und Lehrer das diesamtliche Wohlgefallen zu erkennen gegeben wird, doch lassen die Probeschriften eine Besserung wünschen.

Prosti prevod:

Prav tako zadovoljivo je stanje šole v Zrečah, kjer se g. župniku, kaplanu in učitelju izreče vsa priznanja/vse odobravanje, želeti pa je izboljšavo pri pisanju za poskušnjo/testih.

Faksimile (zgoraj):

Detajl besedila na prvi strani, ki se nanaša na Zreče (Rotsach).

Faksimile (desno):

Listina – odgovor škofijskega šolskega nadzornika A. M. Slomška z ordinariata na poročilo okrožnega/dekanijskega šolskega nadzorstva v Konjicah o stanju šolstva v dekaniji Konjice, november 1844

(Vir: Nadškofijski arhiv Maribor, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, XX- 16, 17)

[illegible]

Zreški učenci leta 1902, na fotografiji so tudi nadučitelj Ludvik Tribnik, župnik Matija Karba in kaplan Albin Slavec
(Vir: zasebna zbirka Milanka Lange Lipovec)

Začetki šole v Zrečah

»Mladina je up in nada boljše bodočnosti, kajti le to, kar se je bilo že otroku v srce vsadilo, donáša sad pri odrasčenem človeku. Zato so za blagor ljudstva vneti dušni pastirji imeli posebno skrb zlasti za pravo vzgojo otrok. Kaj radi so zbirali otroke in odrasčeno mladino v svoji hiši ter so nje poučevali v krščanskih resnicah. Pogostokrat so nje učili tudi čitati, pisati, računati in več drugih za življenje potrebnih in koristnih rečij. To so bile prve učilnice na deželi.«⁴

Tako je zapisal kronist Matej Slekovec v Kroniki

župnije sv. Duha v Ločah (1901). Ta ugotovitev velja za vse šole na ozemlju obsežne konjiške dekanije, katere dekan je imel nadzor nad župnijami in šolami. Čeprav so terezijansko-jožefinske reforme v 18. stoletju omejile vpliv Cerkve na šolstvo, je le-ta ohranila dokaj pomembno vlogo. Država se je namreč zavedala, da sama ne bo kos uresničiti velikopoteznega načrta, da bi vsak kraj z 90 do 100 otroki v okolišu pol ure hoda imel svojo elementarno (osnovno) šolo. Tako so v župnijah konjiške dekanije nastajale šole: v Konjicah 1763. (omenjena že ob koncu 16. stoletja), v Ločah 1790., v Žičah 1796. (omenjena v poročilu o šolah celjskega kresijske-

⁴ Slekovec: Šola. Župnija Sv. Duha v Ločah, str. 378.

Otroci 2. razreda Osnovne šole Zreče leta 1940 s kaplanom Jožetom Gjuranom ter učiteljem Karlom Mravljakom. Na fotografiji so – od leve proti desni – zadnja vrsta: Karel Mravljak – upravitelj, Jože Hren, Ivan Krančan, Mirko Lamut, Franc Lamut, Franc Kovše, Ivan Hren, Martin Klinčar, Martin Kropelj, Podgrajšek, Mihael Vuherer, Franc Podgrajšek, neznan. Druga vrsta – dekleta stojijo: Jožica Hren, Jožica Kovač, Ravnjak, Anica Kolar, Matilda Višič. Tretja vrsta – sedijo od leve proti desni: Kamenik, Fančika Korošec, Majda Volčič, Veber, Anica Orož, Ivanka Orož, Klinčar, Jože Gjuran – kaplan, Erna Koprivnik, Anica Kumer, Kropelj, ostale neznane. Fantje ki sedijo spredaj: Franc Hrovat, Boris Podvršnik, Slavko Burja (Vir: Zasebni arhiv družine Podvršnik)

ga urada), v Zrečah 1815.⁵ in v Špitaliču 1822. leta.

V Zrečah, kjer je bilo ob ustanovitvi šole 52 otrok (35 dečkov in 17 deklic),⁶ so bili izpolnjeni osnovni pogoji. Sicer skromne materialne razmere v cerkvenikovem (mežnarjevem) stanovanju v preprosti leseni hiši ob cerkvi so omogočile začetek in nadaljevanje šolske dejavnosti. Vsakokratni nastavljeni učitelj je že imel potrebno pedagoško znanje. Celjski okrožni urad je namreč že leta 1783 v Celju organiziral štiritedenske pedagoške tečaje, ki so se zaključili z izpitom za učitelja. Ker je bilo plačilo za učiteljsko delo zelo skromno, so bili učitelji tudi cerkoveniki in organisti, kar jim je dalo pravico do nabirk pri vernikih. Cerkovniške bere so bile najtežje in ponižujoče opravilo, saj ljudje niso bili navdušeni nad dajatvami.

Več kot pol stoletja je bil vodja šole vsakokratni župnik. Za zreške župnike lahko trdimo, da jim je bila šola zelo pri srcu ter so si zavzeto prizadevali za dvig vere in omike med ljudmi. To je bil čas razgledanega kaplana Jakoba Prašnikarja in njegove nedeljske šole, iz katere je izšel še bolj znameniti cerkveni mož in šolnik Anton Martin Slomšek. In prav s Slomškom so bili posredno in neposredno povezani tudi zreški župniki in kaplani, kar bomo spoznali v predstavitvi katehetov. Kot duhovni voditelj bogoslovcev (spiritual) v Celovcu, kasnejši dekan in šolski nadzornik, predvsem pa kot škof lavantinske in kasneje mariborsko-lavantinske škofije (po letu 1859) je zaoral globoko brazdo v zavesti duhovnikov in slovenskega naroda. Čeprav je bil v prvi vrsti škof (sveta vera bodi vam luč), je bil tudi velik učitelj in narodni buditelj (materni jezik ključ do narodove omike).

5 V dopisu škofijskega ordinariata v Št. Andražu dekanijemskemu uradu v Konjicah z dne 12. oktobra 1815 je bilo izraženo zadovoljstvo nad namero, da v Zrečah ustanovijo šolo. NŠAM, Šolski škofijski protokoli, šk. 4, Protokol za leto 1815.

6 Osnovna šola 1815–1995, str. 4.

Osnovna šola Zreče – nižja gimnazija 1952, zadnji letnik, ki je še imel v učnem programu verouk, poučeval je Maksimilijan Ledinek. (Foto: Fotolik Celje)

Na fotografiji so od leve proti desni – sedijo: Jožica Mavher, Jožica Vahter, Cvetka Podgrajšek, Fančika Pristovnik, Ivan Krajcer (razrednik), Majda Mlakar, Oprešnik Nežika, Milena Bezenšek, Lojzka Vahter, Majda Mohorič.

Stojijo: Slavica Ovčar, Micika Pliberšek, Justika Rak, Marica Hren, Marica Orož, Vilma Esih, Martina Kovše, Micika Vuherer, Slavica Ceglar. Zadnja vrsta na sredini – stojijo: Niko Jedlovčnik, Slavko Kejžar, Jože Lepšina.

(Vir: arhiv Justike Rak – Sešel iz Zreč, pri identifikaciji je sodelovala še Jožica Gorenak).

Na tem mestu naj omenim Slomškov vpliv na duhovnike z vidika pedagoškega dela. Kot šolski nadzornik je »spoznal pedagoško bedo tedanje ljudske šole, njeno psihološko gluhost, njeno življenjsko odtujenost«. ⁷ Z učbenikom *Blaže in Nežica v nedeljski šoli*, ki je izšel v času župnikovanja Slomškovega rojaka Antona Galufa v Zrečah (1842), je želel pomagati duhovnikom in učiteljem pri pouku v nedeljskih šolah. V konkretnih razmerah takratnega časa je Slomšek veliko storil na izobraževalnem in vzgojnem področju. Čeprav to ni izrecno omenjeno v župnijski in šolski kroniki, je Slomškovo pedagoško delo naleto na rodovitna tla tudi v Zrečah in ni prenehalo niti po smrti zadnjega velikega prijatelja šole, župnika Matije Karba.

Šolski nadzorniki

Od ustanovitve šole do leta 1869 so bili šolski nadzorniki naslednji konjiški dekan:

Anton Battistig
(dekan 1805–1829),

Anton Galuf
(upravitelj konjiške dekanije 1839–1842),

Valentin Miklavc
(1832–1840),

Anton Terkuč
(1841–1858) in

Jožef Rozman
(dekan 1858–1874).

⁷ Rebula: *Pastir prihodnosti*, str.107.

Skupinska fotografija otrok pri prvem obhajilu leta 1953 z župnikom Maksimilijanom Ledinekom, ki je kot zadnji še poučeval verouk na zreški osnovni šoli. (Vir: zasebni arhiv)

Po letu 1869, ko so dekani prenehali biti šolski nadzorniki, so opravljali le vsakoletni nadzor znanja verouka in verske prakse.

Za verski pouk (verouk), ki sta mu bili v šolskem letu 1877/78 odmerjeni dve uri tedensko v vseh razredih, so uporabljali mali in veliki katekizem (Šolska kronika, letno poročilo 1879/ 80). Katekizem je bil z abecednikom dolgo časa edina šolska knjiga za otroke v prvih letih šolanja. V slovenskih deželah so se uveljavile različne priredbe in izdaje Felbingerjevega⁸ velikega, srednjega in malega katekizma (1766). Veliki katekizem je v obliki vprašanj in odgovorov razlagal vero, upanje in ljubezen, zakramente, krščansko pravičnost in poslednje reči. Namenjen je bil učiteljem. Srednji katekizem je bil povzetek velikega, mali pa je bil prirejen za najmlajše veroučence v dodatku k abecedniku.

V šolskih letnih poročilih po letu 1879 zasledimo, da so med učbeniki omenjeni vsi trije katekizmi za ljudske šole⁹, od šolskega leta 1893/94 naprej pa še Zgodbe svetega pisma stare in nove zaveze za ljudske šole. Za kateheta je bila skoraj nepogrešljiva knjižica *Šola veseliga petja*, ki jo je Slomšek izdal že kot škof 1853. Poleg verouka so bile tudi verske vaje. To so bile šolske maše na začetku in koncu šolskega leta, vsak torek in petek v juniju, juliju, avgustu in prvi polovici septembra, na jubileje cesarske družine in domovinske praznike, in so se jih poleg učencev udeležili tudi učitelji. Na začetku in koncu šolskega leta, v adventu in postu so šli k spovedi in prejeli obhajilo. Sodelovali so tudi v procesiji sv. Rešnjega telesa.

8 Ime je dobil po opatu Janezu Ignacu Felbingerju (1724–1788), glavnemu načrtovalcu šolske reforme v času cesarice Marije Terezije. Po njegovem naročilu ga je sestavil prior B. Strauch. Prim. Snoj: *Katehetika*, str. 53.

9 V seznamu uradno odobrenih slovenskih veroučnih učbenikov, ki ga je objavil Visoki cesarsko-kraljevi deželni šolski svet v Ljubljani 29. maja 1890, potrdilo pa Ministrstvo za bogočastje in uk na Dunaju 27. maja 1885 po predhodni odobritvi škofov, so omenjeni: Mali katekizem za ljudske šole, Srednji katekizem za ljudske šole, Veliki katekizem za ljudske šole ..., Zgodbe svetega pisma za ljudske šole (Snoj, A. Slavko: *Katehetika*, str. 61).

Nadzor verskega pouka in verskih vaj so po dekanu Rozmanu opravljali njegovi nasledniki:

dr. Jožef Ulaga
(1875–1881),

Franc Mikuš
(1882–1892),

Jernej Voh
(1892–1901),

Franc Hrastelj
(1902–1927) in

Franc Tovornik
(od 1927 do prepovedi verouka v šoli).

Veroučitelji

V nadaljevanju bomo spoznali zreške duhovnike, ki so bili vodje (do 1869) in veroučitelji – kateheti na šoli (do 1952).¹⁰

Mihael Paprei
(1810–1819);

rojen v Dobrli vasi na Koroškem 23. 9. 1777, v duhovnika je bil posvečen 20. januarja 1805, med letoma 1805 in 1810 je kaplanoval v Dobrli vasi, Dravogradu, Šmartnem pri Slovenj Gradcu in Mislinji, odkoder je prišel za župnika v Zreče. V času njegovega župnikovanja je bila ustanovljena župnijska šola. Iz Zreč ga je službena pot vodila na Prihovo (1819–1835), od koder je tudi soupravljal župnijo sv. Venčeslava (Ložnica) in tri leta kot upravitelj vodil konjiško dekanijo (1829–1832). 1835 je postal župnik na Ponikvi, kjer je 29. decembra 1849 umrl.

Jakob Blažič
(1819–1822);

rojak iz Črne na Koroškem, mašniško posvečenje prejel 1812 pri sv. Andražu v Labotski dolini, kaplan v Slov. Konjicah, Teharjah in Ločah. Od 24. aprila 1819 do 7. septembra 1819 provizor v Zrečah, nato pa župnik vse do smrti 1822. Pokopan je v Zrečah. V času triletnega župnikovanja v Zrečah je nadaljeval zastavljeno delo na šolskem področju, kar kaže število učencev, ki ni upadlo, ampak postopoma raslo.

Do prihoda novega župnika je župnijo upravljal provizor **Jakob Čop**.

Jakob Grahek
(1823–1836);

rojen v Črnomlju 1788, posvečen v duhovnika 1812 pri sv. Andražu v Labotski dolini, kaplanoval na Vranskem, v Slov. Bistrici, Laškem, pri sv. Emi, v Slov. Konjicah. Od 23. oktobra 1823 do 2. avgusta 1836 je bil župnik v Zrečah, kjer je tudi umrl (star 48 let). Tudi župnik Grahek je povezan z zreško šolo. V času njegovega službovanja je število otrok še naraslo, tako da se je pokazala potreba po večji šoli. S pomočjo Okrožnega finančnega urada v Celju so v letu 1835 na mestu stare lesene stavbe postavili novo šolsko poslopje. Šola je bila enorazrednica. Zgrajena je bila na nadarbinskem zemljišču. Šoli je bil odstopljen tudi del nadarbinskega vrta, ki ga je uporabljal učitelj.

Anton Galuf
(1836–1845);

Slomškov rojak s Ponikve, kjer se je rodil 1801, mašnik je postal 1826 pri sv. Andražu v Labotski dolini, kot kaplan je deloval v Slovenskih Konjicah in Ločah. Župnik v Zrečah je bil od 24. novembra 1836 do 18. februarja 1845. Naslednji dan je nastopil službo nadžupnika in dekana v Vuzenici, kjer je nasledil svojega rojaka Antona Martina Slomška. Umrl je v Vuzenici 1881 kot nadžupnik, dekan in častni kanonik.

V poročilu dekanijskega šolskega nadzorstva škofijskemu šolskemu nadzorniku Slomšku (1844) in v njegovem odgovoru je bilo zapisano, da je stanje šole zadovoljivo delo župnika, kateheta in učitelja pa vredno pohvale.¹¹

Franc Kežman
(1845–1853);

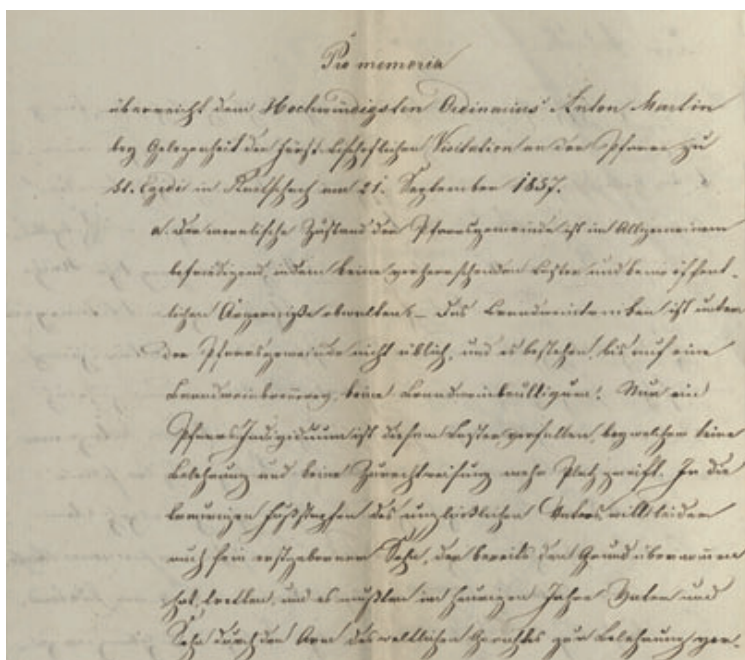
je bil rojen 1812 v Dobovi, mašniško posvečenje je prejel 1835 pri sv. Andražu v Labotski dolini. Prvo desetletje duhovniške službe je preživel na mnogih župnijah kot kaplan ali provizor. 19. maja 1845 je postal župnik v Zrečah in ostal do 20. aprila 1853. Po odhodu iz Zreč je bil župnik v Šoštanju (1853–1855) in Pišecah (1855–1864). 1870. je bil imenovan za stolnega kanonika lavantinskega kapitlja v Mariboru, za konzistorialnega svetnika in dekana stolnega kapitlja. Umrl je 29. maja 1880 v Mariboru.

Jurij Kugler
(1854–1861);

rojen na Hrvaškem 1818, duhovnik postal 1844 pri sv. Andražu v Labotski dolini, kaplanoval na Bizeljskem, v Šmarju pri Jelšah, Rogaški Slatini in Ločah pri Poljčanah. Od 1854 do 1861 je bil župnik v Zrečah, kjer je zelo mlad umrl (43 let), in bil pokopan na starem pokopališču ob cerkvi. V njegovem času je Zreče obiskal lavantinski škof Slomšek (1857), opravil

¹⁰ Nadškofijski arhiv Maribor (v nadaljevanju NŠAM), kartoteka duhovnikov, nekrologi, šematizmi ...

¹¹ NŠAM, Zapuščina škofov, Slomšek, Anton Martin, XX – 16,17

Faksimile duhovnikovega pisma iz leta 1857 (Vir: NŠAM, Zapuščina škofov, Slomšek, Anton Martin, XXIV – B, šk. 30.)

Cerkev v Zrečah, razglednica iz leta 1926 (Vir: Danijel Leva Bukovnik, Zreče – Confluxum Aquarum, 2011)

skušnjo in birmo ter bil »prav zadovoljen« z delom v šoli. Župnik je v poročilu za vizitacijo zapisal: »Stanje šole je zadovoljivo. Vnema gospoda kateheta je odlična in tudi gospod šolski provizor zvesto opravlja svoje dolžnosti. Šola se obiskuje z veliko vnemo in samo kadar pride čas za izterjavo denarja za šolo, posamezni ljudje v župniji nimajo o šoli dobrega mnenja.«¹² Na četrti strani istega dopisa je zapisan Slomškov odgovor na župnikovo poročilo, v katerem med drugim piše, da je šola v dobrem stanju in sta katehet in začasni učitelj dobro poučena.

Janez Arlič

(1862–1870);

je bil rojen v župniji Dobrna 1812, s 27. leti je postal duhovnik pri sv. Andražu v Labotski dolini. Do leta 1862, ko je postal župnik v Zrečah, je opravljal kaplansko službo in službo provizorja v mnogih župnijah. Pred prihodom v Zreče je bil od 1852 do 1862 kurat na Skomarju, zaslužen tudi za afirmacijo Jurija Vodovnika.

V prvem letu njegovega službovanja v Zrečah je bila v župniji nova sv. maša **Antona Jazbeca**. Omemba tega dogodka je aktualna zato, ker je bil novomašnik sin nekdanjega zreškega učitelja Jurija Jazbeca (1835–1846). Anton Jazbec je bil rojen 10. maja 1837, teologijo študiral v Mariboru, kjer ga je škof Anton Martin Slomšek posvetil 27. julija 1862. Po kaplanskih letih v Vojniku in Šmartnem pri Slovenj Gradcu je postal župnik v Gornji Kungoti v Slovenskih goricah (1877–1882), nato župnik in dekan v Radljah ob Dravi (1882–1892), od 1892 pa do smrti je bil mestni župnik v Slovenj Gradcu. 1882 je bil imenovan za č. duhovnega svetovalca.

V času Arličevega župnikovanja v Zrečah (1. 4. 1862–13. 11. 1870) je izšel že omenjeni šolski zakon (1869), s katerim je šola prešla pod okrilje države. Ukinjena so bila cerkvena okrožna in krajevna šolska nadzorstva, nadzor nad šolstvom pa je od cerkvenega konzistorija prešel na deželni šolski svet. Zreška šola je bila podrejena okrajnemu šolskemu nadzorstvu v Konjicah. Nadzor nad verskim poukom je ostal v pristojnosti konjiškega nadžupnika in dekana.

Arlič je bil od 9. januarja 1870 član krajevnega šolskega sveta, izvoljen za predsednikovega namestnika, a se je že 17. novembra 1870 preselil na Prihovo, kjer je 17. junija 1879 umrl.

Po opustitvi pokopališča okoli župnijske cerkve je župnija odstopila šoli tudi staro mrtvašnico, ki jo je učitelj uporabljal za drvarnico in klet. Šolo, vrt in mrtvašnico je v oskrbo prevzel novoustanovljeni krajevni šolski svet. Ko je bilo 1880 zgrajeno novo šolsko poslopje na levem bregu Dravinje, je šolski krajevni svet staro šolo, vrt in mrtvašnico prodal občini.

¹² NŠAM, Zapuščina škofov, Slomšek, Anton Martin, XXIV – B, šk. 30.

Peter Erjavec**(16. 2. 1871–30. 4. 1886);**

je bil rojen v župniji Kostrivnica 24. junija 1833, v tretjem letniku bogoslovja je bil posvečen v duhovnika (sv. Andraž v Labotski dolini). Kaplanoval je v župnijah Prebold, Kozje, Ponikva, Slov. Konjice, odkoder je prišel v Zreče najprej za provizorja (14. 11. 1870–11. 2. 1871), od 1871 do 1886 pa je bil župnik. Krajše obdobje je bil tudi upravitelj konjiške dekanije (5. 10. 1881–15. 4. 1882). 1884 je bil imenovan za knezoškofijskega duhovnega svetovalca. Kot župnik je nadaljeval katehetsko službo v šoli do 1884, ko ga je nasledil kaplan **Jurij Purgaj**.

18. avgusta 1882 je bil konstituiran krajevni šolski svet, ki je župnika Erjavca izvolil za predsednikovega namestnika. V imenovanje je privolil pod pogojem, da s tem soglašajo škofijski konzistorij. Soglasja ni dobil. 30. aprila 1886 se je preselil v Trbovlje, kjer je bil župnik do smrti 13. februarja 1913.

Mihael Žnidar**(1. 8. 1886–1. 2. 1892);**

poljčanski rojak, rojen 2. septembra 1841, duhovnik je postal 1870 v Gradcu. Od 1870 do 1886 je bil kaplan v Slovenski Bistrici (kaplan, provizor, kaplan). Župnik v Zrečah je bil od 1. avgusta 1886 do 31. januarja 1892, ko je stopil v pokoj in se naselil v Lembergu v župniji Sladka Gora. Umrl je 16. januarja 1898. Župnik Žnidar je bil katehet od 1889 do 1890, ko je to službo prevzel **Vincencij Čepin**, kaplan in provizor v Zrečah (1891–1892).

Matija Karba**(17. 7. 1892–12. 2. 1930);**

je bil župnik z najdaljšim bivanjem v Zrečah. Za sabo pa je pustil pomembno sled na različnih področjih. Rodil se je 20. januarja 1852 v Babincih v župniji sv. Križa pri Ljutomeru. Študiral je v Varaždinu in Mariboru. V duhovnika je bil posvečen leta 1876, služboval v Šentjanžu na Dravskem polju, Celju in Dobrni, odkoder je prišel v Zreče. Poleg zavzetega dušnopastirskega dela se je ukvarjal z jezikoslovjem. Rad je raziskoval krajevna in družinska imena ter sestavljal rodovnike.

Otroci 4. razreda Osnovne šole Zreče leta 1940 s kaplanom Jožetom Gjuranom ter učiteljema Karlom Mravljakom in Antonom Podvršnikom, ki sta skrbela za petje in glasbo. (Vir: Zreška kulturna dogajanja, str. 40, Zreče 2013)

Razrednik Anton Podvršnik z zreškimi četrtošolci in župnik Jože Bezjak, pred letom 1940 (Vir: zasebni arhiv družine Podvršnik)

Svoje študije je objavljajl v različnih strokovnih publikacijah.

Decembra 1894 je verouk poučeval kaplan **Martin Stolz**, od januarja do julija 1895 župnik Matija Karba, od 6. avgusta do 14. septembra istega leta pa kaplan **Franc Šaloven**, do leta 1897, ko ga je nadomestil **Franc Gosak** (do konca leta 1901). 1901 je bil veroučitelj župnik **Matija Karba**.

Sledilo je daljše obdobje kaplanovanja (1902–1910) **Albina Slavca**. Bil je zavzet pastoralist, sposoben glasbenik (igral je orgle in vodil petje) in dober katehet. V tem času (1907) je umrl dolgoletni upravitelj šole, nadučitelj Ludvik Tribnik, ki je bil tudi organist in pevovodja v Zrečah in na Brinjevi gori. Pogrebni obred je vodil konjiški nadžupnik in dekan Franc Hrastelj, v slovo pa mu je spregovoril župnik Matija Karba.

Katehetovo delo je vsako leto preverjal konjiški nadžupnik in dekan. V času kateheta Albina Slavca je to bil Franc Hrastelj. V letu birmе (31. julija 1905) pa je versko skušnjo opravil škof dr. Mihael Napotnik, konjiški rojak s Tepanjskega Vrha. V letnem poročilu 1907–1908 je kronist zapisal, da »med učiteljskim osebjem, vključno s kaplanom, vladata razumevanje in sloga«.

Kaplanu **Albinu Slavcu** so sledili naslednji kaplani – kateheti:

Marko Škofič
(1910–1913),
v času 1. svetovne vojne
Anton Plevnik
(1913–1917),
Jurij Cvetko
(1917–1918),
v novi državi Kraljevini SHS pa
Franc Jazbinšek
(1918–1919),
Janko Krušič
(1919–1920),
Martin Čepin
(1920–1922),
Albert Praust
(1922–1930).

Da je bil župnik Matija Karba zelo priljubljen, se je pokazalo ob njegovi sedemdesetletnici (1922), ko so mu šolska mladina, učiteljstvo in predstavniki kraja, ob udeležbi številnega občinstva, pripravili večurno slovesnost. Podobno je bilo ob njegovi 50-letnici mašništva (zlata maša) leta 1926.

Ob Karbovi smrti je upravitelj šole, nadučitelj Karl Mravljak, zapisal v šolsko kroniko, da je bil »... pokojni odkrit in iskren prijatelj šole in učiteljstva. Spoštoval je učitelja – vzgojitelja, znal ceniti njegov trud in njegovo delo. Nadvse pa je ljubil mladino. Kot tak se je udeležil

Cerkev sv. Egidija v Zrečah (Vir: arhiv Občine Zreče – Zreška pravljica, 2014)

stvoval dolgo vrsto let ne le kot duhovnik, marveč tudi kot načelnik bivšega krajevnega šolskega sveta. V krajevnem šolskem odboru pa je deloval do svoje smrti kot vzoren blagajnik. V svoji gorečnosti za napredek šole se je ravnal po geslu: 'Za otroke je najboljšo komaj dobro,' zato mu niso bili izdatki nikoli previsoki, kadar je šlo za dobrobit šole in mladine.

Podpiral je s svojim vplivom vedno stremljenja učiteljstva, da se je zmogla šola razvijati duhu časa primerno.»¹³

Jožef Bezjak

(1. 7. 1930–13. 12. 1947);

rojen 7. februarja 1897 pri sv. Marjeti niže Ptuja, duhovnik je postal 29. junija 1923, umrl 13. decembra 1947 v Zrečah, kjer je tudi pokopan. Po značaju je bil pravo nasprotje blagega predhodnika. Katehetsko službo v šoli je nastopil s šolskim letom 1930/31. Že od začetka naprej je prihajalo do sporov med njim in krajevnimi veljaki (glede organista in mežnarja) in z učitelji (zaradi pozdrava: zdravo). Med učitelji sta ga naj-

bolj »vznemirjala« upravitelj, nadučitelj Karl Mravljak, ter učitelj Josip Unverdorben. ki sta najboljše fante in dekleta snubila v Sokola. Kot protiutež je Bezjak ustanovil Marijin vrtec in že v začetku leta 1931 je bilo v njem 93 otrok, ki so zapustili sokolski podmladek.

V spopadih med liberalci in klerikalci je prišlo tako daleč, da je minister za šolstvo dal prepoved poučevanja verouka v šolah arhidiakonu Francu Tovorniku in kaplanu Francu Bohancu v Konjicah, v Zrečah pa župniku Bezjaku. Pri slednjem so uporabili celo silo (dva orožnika), da so ga odstranili iz šole.

V šolskem letu 1932/33 so verouk v šoli učili: zreška kaplana **Anton Radanovič**, **Janko Leber** ter **Ivan Kodrič**, kaplan iz Loč. V šolskem letu 1933/34 **Jožef Žolnir**, župnik na Stranicah. Od 1935 do začetka 2. svetovne vojne sta bila veroučitelja župnik Jožef Bezjak in kaplan **Jožef Gjurán** (1940, 1941).

V prvih letih po 2. svetovni vojni je verouk še ostal šolski predmet, vendar neobvezen, pomaknjen na zadnje ure pouka. Za obisk verouka so morali starši otroke posebej prijaviti. Do dokončne izločitve Cerkve iz šole sta bila kateheta župnik Jože Bezjak (do 1947) in provizor **Vinko Prah** (1947–1948).

¹³ Arhiv Osnovne šole Zreče: Šolska kronika 1, Letno poročilo 1929–1930. Razno.

Maksimilijan Ledinek

(11. 4. 1948–23. 12. 1982);

rojen v Slivnici pri Mariboru, študiral v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen v duhovnika (29. junij 1929). Kaplansko službo je opravljal v Šentjurju pri Celju (1930–1932), Žalcu (1932–1934) in Ljutomeru (1936–1940). 1940 je postal župnik pri sv. Vidu nad Valdekom, kjer je, s presledkom pregnanstva v Dachau (1943–1945), ostal do 1948. Od 1948 do 1981 je bil župnik v Zrečah, kjer je ostal tudi po upokojitvi. Umrli je 24. decembra 1982.

Ledinek je bil zadnji duhovnik, ki je po 2. svetovni vojni še poučeval verouk v šoli. Leta 1952 so bili namreč prekinjeni diplomatski odnosi med FLRJ in Svetim sedežem in eden izmed ukrepov komunistične oblasti je bila odstranitev verouka iz šole.

SKLEP

V 200-letni zgodovini zreške šole je imela župnija pomembno vlogo. To velja predvsem za njene začetke. Kasnejši razvoj šolstva je to vlogo vedno bolj omejeval in po 137-letih vzajemnega sodelovanja je župnija postala le še njen sosed. Nadaljnji odnosi med njima so bili na ravni osebne zrelosti tistih, ki so ju vodili. V glavnem so bili korektni, čeprav uradna ideologija (znanstveni materializem in ateizem) ni dovoljevala kakršnegakoli spogledovanja, kaj šele sodelovanja.

Tudi v samostojni državi Sloveniji ostaja ločnica med javnimi (državnimi) šolami in Cerkvijo. Slednji je dovoljeno imeti zasebne šole, v katerih ima svoje mesto tudi verouk. V javnih šolah pa verouka ni. Kljub temu da verouka ni v predmetniku, pa bi današnjemu mlademu rodu koristilo boljše poznavanje duhovnih in kulturnih korenin našega naroda, ki jih je vpet v globalne integracije, že skoraj pozabil.

Kot nekdanji učenec (1954–1958) jubilantki želim VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

Andrej Grobelnik,

nadžupnik in naddekan, Rogatec

VIRI in LITERATURA

- Arhiv župnije Zreče: Župnijska kronika I.
- Arhiv Osnovne šole Zreče: Šolska kronika I (1869–1931).
- Osnovna šola Zreče 1815 – 1995. Zbornik ob 180-letnici šolstva v Zrečah (ur. M. Rakovnik, J. Lorger ...). Zreče: OŠ Zreče, 1995.
- Nadškofijski arhiv Maribor (NŠAM):
- NŠAM, kartoteka duhovnikov
- NŠAM, Zapuščina škofov, Slomšek, Anton Martin, XX – 16,17.
- NŠAM, Zapuščina škofov, Slomšek, Anton Martin, XXIV – B, šk. 30.
- Nekrologij 1901–2000, Letopis Cerkev na Slovenskem 2000. Ljubljana: Nadškofija Ljubljana, 2000.
- Danielu, Jean – Marrou Henri: *Zgodovina Cerkev 1. Od začetkov do Gregorja Velikega*. Ljubljana: Družina, 1988.
- Drobčinice s Slomškove Ponikve. Ob dvestoletnici Slomškovega rojstva. Ponikva 2000.
- Gričnik, Anton: *Jurij Vodovnik. Po njegovih poteh*. Ljubljana-Celje 2006.
- Grobelnik, Andrej: *Sopotnica življenja. Nadžupnija Rogatec in Župnija sv. Roka ob Sotli skozi stoletja*. Rogatec 2003.
- Grobelnik, Andrej: *Župnija Zreče. Zreški zbornik 2006* (ur. Drago Medved), Zreče: Občina Zreče, 2006, str. 43–82.
- Gruden, Josip: *Zgodovina slovenskega naroda*. Celje: Mohorjeva družba, 1992.
- Konjiško 1146–1996. *850 let prazupnije* (ur. Anton Ožinger in Ivan Pajk). Slovenske Konjice: Nadžupnijski urad, 1996.
- Kovačič, Franc: *Zgodovina Lavantinske škofije 1228–1928*. Maribor 1928.
- Letopis Cerkev na Slovenskem 2000. Nadškofija Ljubljana, 2000.
- Škof Anton Martin Slomšek (ur. Stanko Janežič). Maribor: Slomškova založba, 1996.
- Slekovec, Matej: *Kronika župnije Sv. Duha v Ločah*, Loče 1901.
- Pogačnik, Jože: *Kulturni pomen Slomškovega dela*, Maribor 1991.
- Rebula, Alojz: *Pastir prihodnosti. Lik Antona Martina Slomška*, Celje: Mohorjeva družba, 1992.
- Snoj, Alojzij Slavko: *Katehetika. Didaktična izhodišča religijskega, verskega in katehetskega pouka*. Ljubljana: Salve 2003.
- *Zgodovina Cerkev na Slovenskem*. (Inštitut za zgodovino Cerkev pri Teološki fakulteti v Ljubljani, ur. Metod Benedik ...), Celje: Mohorjeva družba, 1991.

Izid knjige so podprli

SWATYCOMET, d. o. o.,

Saubermacher Slovenija, d. o. o.,

Splošno vodovodno inštalaterstvo Milosavljević Predrag, s. p.,

Galero, d. o. o.,

GKN Driveline Slovenija, d. o. o.

Le kje se jaz učim

1815–2015

Zreče – stavba nekdanje osnovne šole, danes SPSS
(Fotografija iz obdobja po II. svetovni vojni)

Zreče – stavba Osnovne šole Zreče po prenovi
(Fotografija iz leta 2015)

Resnik – stavba nekdanje osnovne šole
(Razglednica z začetka 20. stoletja)

Gorenje – stavba nekdanje osnovne šole desno zgoraj
(Razglednica, leto poštnega žiga 1921)

Skomarje – nekdanja osnovna šola levo spodaj
(Razglednica z začetka 20. stoletja)

Stranice – stavba nekdanje osnovne šole
(Faksimile: časnik Večer, 20. januar 1975)